

**Załącznik nr 2
do Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Lubelskiego na lata 2014 - 2020**

Stan spełnienia warunkowości ex ante

WARUNEK OGÓLNY 1. Zapobieganie dyskryminacji

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
Istnienie zdolności administracyjnych, które zapewnią wdrożenie i stosowanie prawa i polityki UE w dziedzinie zapobiegania dyskryminacji w zakresie funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.	(1) uregulowania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich w zakresie zaangażowania odpowiedzialnych podmiotów w promowanie równego traktowania wszystkich osób w procesie przygotowania i realizacji programów, w tym doradztwo w zakresie równego traktowania w działaniach związanych z funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi	Tak	Częściowo spełniony
	(2) uregulowania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki UE w dziedzinie zapobiegania dyskryminacji i w kontrolowanie tych funduszy	Nie	

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku

Pełnomocnik Rządu ds. Równego Traktowania

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

II. Zastosowanie warunku

Warunek ma zastosowanie dla wszystkich priorytetów inwestycyjnych, dla których przewidziana jest konieczność uwzględnienia dyrektyw przeciwdziałających dyskryminacji.

III. Ryzyko niespełnienia warunku: niskie**IV. Sposób realizacji kryteriów****Kryterium 1:**

Funkcję krajowego organu ds. równości szans w Polsce pełni Pełnomocnik Rządu ds. Równego Traktowania. Na poziomie krajowym kryterium zostało spełnione poprzez uchwalenie i wejście w życie *ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania*. Celem wprowadzenia regulacji była pełna implementacja przepisów unijnych dotyczących zasady równego traktowania w poszczególnych obszarach życia społecznego.

Zgodnie z ustawą zakazane jest nierówne traktowanie osób m.in. w zakresie:

- dostępu i warunków korzystania z zabezpieczenia społecznego, usług (w tym mieszkaniowych), rzeczy oraz nabywania praw lub energii oferowanych publicznie,
- dostępu do opieki zdrowotnej, oświaty i szkolnictwa wyższego,
- podejmowania kształcenia zawodowego (doksztalcania, doskonalenia, przekwalifikowania oraz praktyk zawodowych),
- podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej lub zawodowej, w tym w szczególności w ramach stosunku pracy lub na podstawie umowy cywilnoprawnej,

- przystępowania i działalności w związkach zawodowych, organizacjach pracodawców i samorządach zawodowych, w tym także w korzystaniu z uprawnień przysługujących ich członkom,
- dostępu i korzystaniu ze wszystkich instrumentów rynku pracy i usług oferowanych przez odpowiednie instytucje oraz przez podmioty działające na rzecz zatrudnienia, rozwoju zasobów ludzkich i przeciwdziałaniu bezrobociu.

W ustawie zdefiniowano również m.in. takie zjawiska, jak dyskryminacja bezpośrednia, dyskryminacja pośrednia, molestowanie czy nierówne traktowanie.

Zgodnie z ustawą w przypadkach naruszenia zasady równego traktowania poszkodowanemu przysługuje prawo do odszkodowania. Ponadto, w sprawach tych zastosowanie mają przepisy Kodeksu cywilnego. Zadania związane z wykonywaniem i przestrzeganiem zasady równego traktowania wykonuje rzecznik praw obywatelskich oraz pełnomocnik rządu ds. równego traktowania. Pełnomocnik przedstawia Radzie Ministrów krajowy program działań na rzecz równego traktowania, w którym określone są cele i priorytety jego działań w tym obszarze. Program został przyjęty 10 grudnia 2013 r. i przewiduje m.in. wsparcie na rzecz współpracy administracji rządowej i samorządowej, a co za tym idzie instytucji będących również podmiotami wdrażającymi EFSI, z organizacjami pozarządowymi i partnerami społecznymi w zakresie monitorowania polityki równościowej.

Ponadto, w ramach współpracy z Pełnomocnikiem Rządu ds. Równego Traktowania wszystkie krajowe programy operacyjne i część regionalnych programów operacyjnych zostały przesłane do zaopiniowania przez niniejszy organ pod kątem uwzględnienia zasady równości szans, pomimo iż zgodnie z zapisami Rozporządzenia nr 1303 opinia ta nie jest obligatoryjna. Co więcej, zarówno Pełnomocnik Rządu ds. Równego Traktowania, jak i organizacje pozarządowe działające w obszarze antydyskryminacji zaangażowane były w proces konsultacji programów operacyjnych. Przewidziano również udział przedstawicieli tych podmiotów w komitetach monitorujących programy operacyjne.

W Agendzie działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020 przewidziano m.in.:

- konieczność umieszczenia w tekście programu operacyjnego opisu przedsięwzięć, mających na celu promowanie zasady równości szans i zapobieganie dyskryminacji na każdym etapie tworzenia i wdrażania programu;
- konieczność zaangażowania podmiotów aktywnych w obszarze przeciwdziałania dyskryminacji w tworzenie programu oraz innych dokumentów programowych – oznacza to włączanie przedstawicieli tych instytucji/organizacji w prace grup roboczych, konsultacyjnych, rozważanie i w miarę możliwości uwzględnianie w pracach nad programami postulatów tych osób, kierowanie do nich dokumentów z prośbą o konsultacje itp.
- wykorzystanie potencjału osób wyspecjalizowanych w tematyce równości szans i niedyskryminacji m.in. do promowania wiedzy na temat zasady, prowadzenia szkoleń z tego zakresu, współpracy przy opracowywaniu rozwiązań dot. oceny i wyboru projektów itp.

Kryterium 2:

W celu realizacji tego kryterium w Agendzie działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020w sposób systemowy przedstawiono działania na rzecz tworzenia równościowego systemu instytucjonalnego, w tym m.in. szkolenia z równości szans pracowników urzędów zaangażowanych we wdrażanie programów operacyjnych, budowania otoczenia instytucjonalnego realizacji zasady równości szans (m.in. przypisanie działań z zakresu równości szans do każdej z instytucji zaangażowanej w system wdrażania funduszy IZ, IP/IW/ KM), a także podniesienia świadomości projektodawców na temat realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji osób z niepełnosprawnościami (publikacje, szkolenia itd.). Należy podkreślić, że Agenda porusza kwestię równości szans i niedyskryminacji ze względu na jakiegokolwiek przesłanki wymienione w art. 19 TFUE.

W obszarze podniesienia świadomości na temat zasady równości szans i niedyskryminacji w Agendzie przewidziano szereg działań o charakterze szkoleniowym skierowanych zarówno do pracowników instytucji zaangażowanych w realizację programów operacyjnych, jak i ekspertów oceniających wnioski oraz samych projektodawców. Szkolenia w latach 2014-2020 powinny mieć z jednej strony ogólny charakter, informujący o równości szans i niedyskryminacji w przypadku tych programów operacyjnych, w ramach których tego

rodzaju szkolenia dotychczas nie były realizowane. Z drugiej zaś strony powinny być „szyte na miarę” pod kątem zagadnień i specyfiki różnych programów operacyjnych (np. równość szans płci w ramach projektów infrastrukturalnych) i pełnionych przez osoby szkolone funkcji (np. inne dla osób oceniających projekty, a inne dla kadry zarządczej). Należy zaznaczyć, że zakres tematyczny i dokładny program szkoleń będzie każdorazowo określany i dopasowywany pod kątem specyfiki funkcji odbiorców szkoleń.

Dokument został skonsultowany wewnątrz MIR, został również przekazany Komisji Europejskiej. Kolejnym krokiem jest przekazanie dokumentu do członków Komitetu Koordynacyjnego UP w celu zapoznania się i zgłoszenia ewentualnych uwag. Finalnie dokument zostanie formalnie zatwierdzony przez Komitet Koordynacyjny UP.

Termin wdrożenia Agendy jest uzależniony od powołania KKUP.

V. Przewidywany termin spełnienia warunku: I kwartał 2015 r.

VI. Plan działań na rzecz wypełnienia warunku

Planowane działania	Termin realizacji	Instytucje odpowiedzialne
Przygotowanie <i>Agendy działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020</i>	I kw. 2015 r. Etapy: - Powołanie Komitetu Koordynacyjnego UP; - Przyjęcie Agendy przez KK UP.	MIR

WARUNEK OGÓLNY 2. Równouprawnienie płci

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
Istnienie zdolności administracyjnych, które zapewnią wdrożenie i stosowanie prawa i polityki UE w dziedzinie równouprawnienia płci w zakresie funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.	(1) rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich dotyczące zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za równouprawnienie płci podczas przygotowania i realizacji programów w tym zapewnienie doradztwa dotyczącego równouprawnienia płci w zakresie działań związanych z EFSI.	Tak	Częściowo spełniony
	(2) rozwiązania w zakresie szkolenia pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie EFSI oraz kontrole nad tymi funduszami z dziedziny unijnych przepisów i polityki równouprawnienia płci i uwzględnienia aspektu płci.	Nie	

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

II. Zastosowanie warunku

Warunek ma zastosowanie dla wszystkich priorytetów inwestycyjnych, dla których interwencja wymaga poszanowania zasad równości płci lub promocja zasady równości płci jest celem interwencji.

III. Ryzyko niespełnienia warunku: niskie**IV. Sposób realizacji kryteriów****Kryterium 1**

W odpowiedzi na wymóg istnienia zdolności administracyjnych, które zapewnią wdrożenie i stosowanie prawa i polityki UE a zwłaszcza zaangażowania podmiotów działających na rzecz wyrównywania szans płci w działania związane z EFSI kryterium to jest spełniane w sposób następujący.

Na poziomie polityki kraju istnienie i zaangażowanie podmiotów działających na rzecz wyrównywania szans, w tym równości szans płci zostało określone w ramach *Ustawy z dnia 3 grudnia 2010 roku o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania*. Przedmiotowa ustawa wskazuje m.in. na zakres działań Rzecznika Praw Obywatelskich i Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania.

Znaczącą rolę w ustawie przypisano zwłaszcza funkcji Pełnomocnika, który jest odpowiedzialny m.in. za inicjowanie, realizowanie i monitorowanie działań zmierzających do równego traktowania we współpracy z krajowymi organizacjami społecznymi a także ma możliwość angażowania się w programy i projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej (art. 21, pkt. 6 ustawy). Bardzo ważnym elementem ustawy jest również wskazanie na przygotowanie przez Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania Krajowego

Programu Działań na rzecz Równego Traktowania. Niniejszy dokument został opracowany i wszedł w życie 10 grudnia 2013 roku i stanowi on pierwszy taki plan działań w zakresie wyrównywania szans, biorąc pod uwagę wszystkie przesłanki dyskryminacyjne. Bardzo ważnym elementem Programu jest m.in. wsparcie na rzecz współpracy administracji rządowej i samorządowej, a co za tym idzie instytucji będących również urzędami wdrażającymi EFSI z organizacjami pozarządowymi i partnerami społecznymi w zakresie monitoringu polityki równościowej. Dokument ten został określony w przedziale czasowym 2013-2016 tak aby była możliwość podjęcia w krótkim okresie czasu pierwszych działań na rzecz wyrównywania szans, a także aby umożliwić uwzględnianie dynamiki zmian w sytuacji społecznej, politycznej i gospodarczej kraju. Program będzie więc podlegał zmianom, w tym istnieje możliwość również wydłużenia okresu jego obowiązywania.

W związku z faktem, iż Pełnomocnik Rządu pełni rolę koordynatora polityki równości szans w kraju, została również zawiązana współpraca na poziomie funduszy unijnych a zwłaszcza Europejskiego Funduszu Społecznego. Współpraca ta przejawiała się w latach 2007-2013 m.in. uczestnictwem przedstawiciela Biura Pełnomocnika w spotkaniach Grupy roboczej ds. równości szans płci PO KL na której m.in. omawiano i konsultowano założenia dotyczące równości szans płci w nowym okresie programowania w przypadku programów operacyjnych współfinansowanych z EFS. Ponadto wszystkie krajowe programy operacyjne i część regionalnych programów operacyjnych zostały przesłane do zaopiniowania przez niniejszy organ pod kątem uwzględnienia zasady równości szans płci pomimo, iż zgodnie z zapisami Rozporządzenia nr 1303 opinia ta nie była obowiązkowa.

Oprócz powyższych działań w celu realizacji przedmiotowego kryterium, na poziomie EFSI została opracowana *Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020*, przedstawiająca szczegółowe rozwiązania na rzecz podnoszenia świadomości równościowej wśród m.in. instytucji zaangażowanych we wdrażanie funduszy unijnych. W ramach Agendy wskazano na potrzebę włączania przez IZ we wszystkie grona decyzyjne np. komitety monitorujące, grupy robocze itd. organizacji działających na rzecz równości szans płci a także Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania. Ponadto, w celu lepszej koordynacji zasady równości szans płci i wymiany doświadczeń pomiędzy poszczególnymi programami operacyjnymi na poziomie funduszy unijnych Agenda przewiduje powołanie *Grupy roboczej ds. równości szans płci* (planowany termin powołania uzależniony od przyjęcia Agendy). W skład grupy oprócz przedstawicieli poszczególnych instytucji zarządzających będą wchodzić przedstawiciele partnerów społeczno-gospodarczych, zwłaszcza organizacji działających na rzecz wyrównywania szans płci, w tym przedstawiciel Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania. W Agendzie zwrócono również uwagę na potrzebę wykorzystania potencjału osób wyspecjalizowanych w tematyce równości szans płci m.in. do promowania wiedzy na temat zasady, prowadzenia szkoleń z tego zakresu, współpracy przy opracowywaniu rozwiązań dot. oceny i wyboru projektów itp.

Institucja wiodąca: MIR

Kryterium 2

Realizacja tego kryterium zostanie zapewniona dzięki przygotowaniu *Agendy działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020*. *Agenda* wskazuje działania możliwe do podjęcia w ramach poszczególnych funduszy polityki spójności i realizowanych w oparciu o nie programów operacyjnych, uwzględniając wszystkie możliwe przesłanki dyskryminacyjne, wymienione w art. 10 *Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*. Biorąc jednak pod uwagę sytuację społeczno-gospodarczą kraju, a także wyzwania związane z obszarami wspieranymi przez fundusze polityki spójności, w Agendzie w sposób szczególny działania z zakresu równości szans ukierunkowane zostały na przeciwdziałanie dyskryminacji osób z niepełnosprawnościami, a także wspieranie równości szans kobiet i mężczyzn.

Dokument ten w sposób systemowy przedstawia działania na rzecz tworzenia równościowego systemu instytucjonalnego m.in. poprzez:

- szkolenia tematyczne z równości szans płci dla pracowników urzędów zaangażowanych we wdrażanie programów operacyjnych tj. IZ, IP/IW, KM itd. Podstawowym celem szkoleń będzie podnoszenie poziomu wiedzy pracowników instytucji zaangażowanych w realizację funduszy unijnych w zakresie praktycznych aspektów wdrażania równości szans płci. Szkolenia w latach 2014-2020 powinny mieć z jednej strony ogólny charakter, informujący o równości szans płci w przypadku tych programów operacyjnych w ramach których tego rodzaju szkolenia dotychczas nie były realizowane. Z drugiej zaś

strony powinny być „szyte na miarę” pod kątem zagadnień i specyfiki różnych programów operacyjnych (np. równość szans płci w ramach projektów infrastrukturalnych) i pełnionych przez osoby szkolone funkcji (np. inne dla osób oceniających projekty a inne dla kadry zarządczej).

- budowania otoczenia instytucjonalnego realizacji zasady równości szans kobiet i mężczyzn (m.in. przypisanie działań z zakresu równości szans płci do każdej z instytucji zaangażowanej w system wdrażania funduszy IZ, IP/IW/ KM),
- podniesienia świadomości projektodawców na temat realizacji zasady równości szans w PO KL poprzez publikacje, cykliczne szkolenia/spotkania informacyjne w organizowane w odpowiedzi na zapotrzebowanie, itd.).

Dodatkowo należy wskazać, że MIR również opracowuje horyzontalne wytyczne z zakresu zasady dla równości szans płci i niedyskryminacji, które będą zawierały informacje jak uwzględniać niniejsze polityki horyzontalne w ramach systemu wdrażania programów operacyjnych na wszystkich jego etapach, czyli wyboru projektów, monitorowania i sprawozdawczości, kontroli, ewaluacji a także informacji i promocji. Dokument ten tak jak i Agenda podkreśla również potrzebę angażowania równego rodzaju podmiotów w działania na rzecz wyrównywania szans płci w ramach funduszy unijnych.

Dokument został skonsultowany wewnątrz MIR, został również przekazany Komisji Europejskiej. Kolejnym krokiem jest przekazanie dokumentu do członków Komitetu Koordynacyjnego UP w celu zapoznania się i zgłoszenia ewentualnych uwag. Finalnie dokument zostanie formalnie zatwierdzony przez Komitet Koordynacyjny UP.

Termin wdrożenia Agendy jest uzależniony od powołania KKUP.

V. Przewidywany termin spełnienia warunku: I kwartał 2015 r.

VI. Plan działań na rzecz wypełnienia warunku

Planowane działania	Termin realizacji	Instytucje odpowiedzialne
Przygotowanie <i>Agendy działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020.</i>	I kw. 2015 r. Etapy: • powołanie Komitetu Koordynacyjnego UP; • przyjęcie Agendy przez KK UP.	MIR

WARUNEK OGÓLNY 3. Niepełnosprawność

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
3.1 Istnienie zdolności administracyjnych, które zapewnią wdrożenie i stosowanie konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych (UNCRPD) w zakresie funduszy strukturalnych i inwestycyjnych zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE ¹	(1) uregulowania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich w celu konsultacji i zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych ochronę praw osób niepełnosprawnych lub organizacji reprezentujących osoby niepełnosprawne i inne zainteresowane strony w procesie przygotowania i realizacji programów	Tak	Częściowo spełniony
	(2) uregulowania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki na szczeblu UE i na szczeblu krajowym w dziedzinie niepełnosprawności, w tym, w odpowiednich przypadkach, dostępności i praktycznego stosowania UNCRPD odzwierciedlonej w prawie UE i prawie krajowym, i w kontrolowanie tych funduszy	Nie	
	(3) uregulowania mające na celu zapewnienie monitorowania wdrażania art. 9 UNCRPD w odniesieniu do funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w procesie przygotowania i realizacji programów	Tak	

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

II. Zastosowanie warunku

Co do zasady, ten warunek ex ante będzie mieć zastosowanie do tych priorytetów inwestycyjnych, w których interwencje wymagają zgodności z art. 9 Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.

W przypadku EFRR i Funduszu Spójności, warunek ten ma potencjalnie zastosowanie do wszystkich priorytetów inwestycyjnych, w ramach których będzie wspierana infrastruktura publiczna (nowa a także odnowiona/zrekonstruowana), dostępna dla osób niepełnosprawnych, a także osób starszych oraz osób o ograniczonej sprawności ruchowej. Ma to również potencjalnie zastosowanie do inwestycji transportowych innych niż infrastrukturalne (np. tabor kolejowy) oraz ICT.

W przypadku EFS warunek ten ma potencjalnie zastosowanie do interwencji w zakresie zatrudnienia, integracji społecznej i zwalczania ubóstwa, edukacji i kształcenia przez całe życie oraz dostępu do usług społecznych i zdrowotnych.

¹ Decyzja Rady z dnia 26 listopada 2009 r. w sprawie zawarcia przez Wspólnotę Europejską Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych (Dz.U. L 23 z 27.1.2010, s. 35)

III. Ryzyko niespełnienia warunku: niskie

IV. Sposób realizacji kryteriów

Kryterium 1

Kryterium zostało spełnione poprzez uchwalenie i wejście w życie ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania. Celem wprowadzenia regulacji była pełna implementacja przepisów unijnych dotyczących zasady równego traktowania w poszczególnych obszarach życia społecznego.

Zgodnie z ustawą zakazane jest nierówne traktowanie osób (w tym ze względu na niepełnosprawność) m.in. w zakresie:

- dostępu i warunków korzystania z zabezpieczenia społecznego, usług (w tym mieszkaniowych), rzeczy oraz nabywania praw lub energii oferowanych publicznie,
- dostępu do opieki zdrowotnej, oświaty i szkolnictwa wyższego,
- podejmowania kształcenia zawodowego (doksztalcania, doskonalenia, przekwalifikowania oraz praktyk zawodowych),
- podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej lub zawodowej, w tym w szczególności w ramach stosunku pracy lub na podstawie umowy cywilnoprawnej,
- przystępowania i działalności w związkach zawodowych, organizacjach pracodawców i samorządach zawodowych, w tym także w korzystaniu z uprawnień przysługujących ich członkom,
- dostępu i korzystaniu ze wszystkich instrumentów rynku pracy i usług oferowanych przez odpowiednie instytucje oraz przez podmioty działające na rzecz zatrudnienia, rozwoju zasobów ludzkich i przeciwdziałaniu bezrobociu.

W ustawie zdefiniowano również m.in. takie zjawiska, jak dyskryminacja bezpośrednia, dyskryminacja pośrednia, molestowanie czy nierówne traktowanie.

Zgodnie z ustawą w przypadkach naruszenia zasady równego traktowania poszkodowanemu przysługuje prawo do odszkodowania. Ponadto, w sprawach tych zastosowanie mają przepisy Kodeksu cywilnego. Zadania związane z wykonywaniem i przestrzeganiem zasady równego traktowania wykonuje rzecznik praw obywatelskich oraz pełnomocnik rządu ds. równego traktowania. Pełnomocnik przedstawia Radzie Ministrów krajowy program działań na rzecz równego traktowania, w którym określone są cele i priorytety jego działań w tym obszarze. Program został przyjęty 10 grudnia 2013 r. i przewiduje m.in. wsparcie na rzecz współpracy administracji rządowej i samorządowej, a co za tym idzie instytucji będących również podmiotami wdrażającymi EFSI, z organizacjami pozarządowymi i partnerami społecznymi w zakresie monitorowania polityki równościowej.

Ponadto w ramach współpracy z Pełnomocnikiem Rządu ds. Równego Traktowania wszystkie krajowe programy operacyjne i część regionalnych programów operacyjnych zostały przesłane do zaopiniowania przez niniejszy organ pod kątem uwzględnienia zasady równości szans, pomimo iż zgodnie z zapisami Rozporządzenia nr 1303 opinia ta nie jest obligatoryjna. Co więcej, zarówno Pełnomocnik Rządu ds. Równego Traktowania, jak i organizacje pozarządowe działające w obszarze antydyskryminacji zaangażowane były w proces konsultacji programów operacyjnych. Przewidziano również udział przedstawicieli tych podmiotów w komitetach monitorujących programy operacyjne.

Dodatkowo, w *Agendzie działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020* przewidziano m.in.:

- konieczność umieszczenia w tekście programu operacyjnego opisu przedsięwzięć, mających na celu promowanie zasady równości szans i zapobieganie dyskryminacji, w tym również dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, na każdym etapie tworzenia i wdrażania programu;
- konieczność zaangażowania podmiotów aktywnych w obszarze przeciwdziałania dyskryminacji osób z niepełnosprawnościami w tworzenie programu oraz innych dokumentów programowych – oznacza to

włączanie przedstawicieli tych instytucji/organizacji w prace grup roboczych, konsultacyjnych, rozważanie i w miarę możliwości uwzględnianie w pracach nad programami postulatów tych osób, kierowanie do nich dokumentów z prośbą o konsultacje itp.

- wykorzystanie potencjału osób wyspecjalizowanych w tematyce zapewnienia dostępności i wsparcia osób z niepełnosprawnościami m.in. do promowania wiedzy na temat zasady, prowadzenia szkoleń z tego zakresu, współpracy przy opracowywaniu rozwiązań dot. oceny i wyboru projektów itp.

Kryterium 2

W celu realizacji tego kryterium w *Agendzie działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020* w sposób systemowy przedstawiono działania na rzecz tworzenia równościowego systemu instytucjonalnego, w tym m.in. szkolenia z równości szans i dostępności pracowników urzędów zaangażowanych we wdrażanie programów operacyjnych, budowania otoczenia instytucjonalnego realizacji zasady równości szans, a także podniesienia świadomości projektodawców na temat realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji osób z niepełnosprawnościami (publikacje, szkolenia itd.).

W obszarze podniesienia świadomości na temat zasady równości szans i niedyskryminacji osób z niepełnosprawnościami w Agendzie przewidziano szereg działań o charakterze szkoleniowym skierowanych zarówno do pracowników instytucji zaangażowanych w realizację programów operacyjnych, jak i ekspertów oceniających wnioski oraz samych projektodawców. Należy zaznaczyć, że zakres tematyczny i dokładny program szkoleń będzie każdorazowo określany i dopasowywany pod kątem specyfiki funkcji odbiorców szkoleń.

Dokument został skonsultowany wewnątrz MIR, został również przekazany Komisji Europejskiej. Kolejnym krokiem jest przekazanie dokumentu do członków Komitetu Koordynacyjnego UP w celu zapoznania się i zgłoszenia ewentualnych uwag. Finalnie dokument zostanie formalnie zatwierdzony przez Komitet Koordynacyjny UP.

Termin wdrożenia Agendy jest uzależniony od powołania KKUP.

Kryterium trzecie

Za koordynację wykonywania Konwencji odpowiadać będzie minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego (obecnie Minister Pracy i Polityki Społecznej), działający jako punkt kontaktowy, o którym mowa w art. 33 ust. 1 Konwencji. Do jego obowiązków będzie należało także sporządzanie sprawozdań z wykonywania Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, podobnie jak odbywa się to w przypadku innych konwencji dotyczących praw społecznych. Co więcej, niezależnym organem monitorującym realizację postanowień Konwencji jest Rzecznik Praw Obywatelskich.

Przepisy nakładające obowiązek zapewniania dostępności dla osób niepełnosprawnych, o której mowa w art. 9 Konwencji, odnoszące się do środowiska fizycznego oraz informacji, komunikacji i różnych innych usług, są zawarte w wielu ustawach (np. w ustawie – Prawo budowlane, ustawie – Prawo o ruchu drogowym, ustawie o transporcie kolejowym, ustawie – Prawo telekomunikacyjne, ustawie – Prawo pocztowe, ustawie – Prawo zamówień publicznych, ustawie – o języku migowym i innych środkach komunikowania się, ustawie – Kodeks wyborczy) i aktach wykonawczych do wielu ustaw. Prowadzone są działania na rzecz zapewniania dalszego postępu w tym zakresie, obejmujące m.in. rozpoznawanie potrzeb w obszarze niezbędnych zmian prawa i poprawy jego wdrażania, jak również kontynuowanie propagowania idei uniwersalnego projektowania. Od 2010 roku organizowane są przez Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych ogólnopolskie konferencje nt. uniwersalnego projektowania oraz upowszechniane publikacje na temat stosowania tej koncepcji.

W ramach PO WER w celu szczegółowym 4 Priorytetu Inwestycyjnego 9.i realizowane będą działania mające na celu monitorowanie polityk publicznych pod kątem zgodności z postanowieniami Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.

W odniesieniu do funduszy strukturalnych i inwestycyjnych kwestie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami uregulowane zostały w *Agendzie działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020*.

V. Przewidywany termin spełnienia warunku: Ikwartał 2015 r.

VI. Plan działań na rzecz wypełnienia warunku

Planowane działania	Termin realizacji	Instytucje odpowiedzialne
<i>Przygotowanie Agendy działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020</i>	I kw. 2015 r. Etapy: - Powołanie Komitetu Koordynacyjnego UP; - Przyjęcie Agendy przez KK UP.	MIR

WARUNEK OGÓLNY 4. Zamówienia publiczne

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
Istnienie rozwiązań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych w odniesieniu do EFSI.	Kryterium 1: rozwiązania dotyczące skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych poprzez stosowne mechanizmy	Tak	Spełniony
	Kryterium 2: rozwiązania gwarantujące przejrzystość postępowań o udzielanie zamówienia	Tak	
	Kryterium 3: rozwiązania w zakresie szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie funduszy	Tak	
	Kryterium 4: rozwiązania zapewniające zdolności administracyjne, niezbędne do wdrożenia i stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych	Tak	

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku:

1. Urząd Zamówień Publicznych
2. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju – rola wspomagająca i koordynująca w zakresie warunku 3 i 4 dla programów polityki spójności
3. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi – rola wspomagająca i koordynująca w zakresie warunku 3 i 4 dla PROW i PO RYBY
4. Instytucje zarządzające RPO – rola wspomagająca i koordynująca w zakresie warunku 3 i 4 dla PROW i PO RYBY

II. Zastosowanie warunku

Warunek ma zastosowanie dla wszystkich priorytetów inwestycyjnych, dla których przewidziane jest udzielanie zamówień publicznych. Warunek dotyczy właściwych programów krajowych i regionalnych. Ze względu na charakter warunku spełnienie wszystkich kryteriów na poziomie krajowym, zgodnie z planem działań, oznacza spełnienie warunku dla wszystkich programów operacyjnych.

III. Ryzyko niespełnienia warunku: - .**IV. Sposób realizacji kryteriów****Kryterium 1**

W związku z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie C-465/11 Forposta i ABC Direct Contact oraz mając na uwadze decyzję Komisji Europejskiej o skierowaniu przeciwko Polsce sprawy do Trybunału Sprawiedliwości UE w trybie art. 258 i art. 260 TFUE podjętą w dniu 17 października 2013 r., zostały podjęte niezbędne **działania legislacyjne w celu zmodyfikowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych** dotyczących przesłanek wykluczenia wykonawców z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego przewidzianych w art. 24 ust. 1 pkt. 1 i art. 24 ust. pkt. 1a ustawy Pzp stanowiących implementację art. 45 ust. 2 lit. d) dyrektywy 2004/18/WE.

Pozostałe przepisy ustawy Prawo zamówień publicznych są zgodne z uregulowaniami wspólnotowymi.

Ustawa o zmianie ustawy Prawo zamówień publicznych obejmująca dostosowanie do wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie C-465/11, tj. modyfikacji art. 24 ust. 1 pkt 1 i art. 24 ust. pkt 1a ustawy PZP została opublikowana 18 września 2014 r. i wejdzie w życie 19 października 2014 r., co oznacza spełnienie warunku ogólnego nr 4.

W celu wypełnienia **kryterium 1** podjęto również następujące rozwiązania:

- a) Prawne, instytucjonalne i proceduralne rozwiązania zapewniające pewność prawną i spójną i jednolitą wykładnię przepisów UE w zakresie zamówień publicznych są realizowane poprzez rozpowszechnianie przez Urząd Zamówień Publicznych w ramach wydawanych corocznie publikacji „Kontrola udzielania zamówień publicznych prowadzona przez Prezesa UZP” informacji na temat naruszeń przepisów prawa zamówień publicznych, także w zamówieniach współfinansowanych ze środków unijnych. Przedmiotowe publikacje prezentują wyniki kontroli prowadzonej przez Urząd Zamówień Publicznych (w tym przez Departament Kontroli Zamówień Współfinansowanych ze środków UE) oraz zawierają przykłady naruszeń zidentyfikowanych w ramach kontroli wraz z komentarzami omawiającymi właściwe przepisy ustawy Prawo zamówień publicznych, innych krajowych aktów prawnych, unijnych aktów prawnych i wyroków TSUE w zakresie zamówień publicznych oraz wyników i zaleceń związanych z audytami Komisji Europejskiej przeprowadzonymi w Polsce, których niezastosowanie lub błędna interpretacja skutkuje nieprawidłowościami w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego lub nieważnością umowy o zamówienie publiczne. Publikacje są dostępne na stronie internetowej Urzędu Zamówień Publicznych: <http://www.uzp.gov.pl/cmsws/page/?D;1303>. Przykłady naruszeń ustawy Prawo zamówień publicznych zidentyfikowane w ramach kontroli prowadzonej przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych są także upubliczniane przy okazji ogólnopolskich konferencji.
- b) Bieżące informacje nt. prawa zamówień publicznych, interpretacje prawne dotyczące prawidłowego stosowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych, opinie, itp. są publikowane na stronie internetowej www.uzp.gov.pl
- c) Do systemu instytucjonalnego wdrażania funduszy europejskich włączono Urząd Zamówień Publicznych. W ramach UZP wyznaczono komórki organizacyjne właściwe w zakresie zapewnienia prawidłowości wdrażania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych do polskiego porządku prawnego oraz prawidłowego stosowania prawa zamówień publicznych przez instytucje zamawiające poprzez wydawanie opinii prawnych dotyczących interpretacji przepisów ustawy i aktów wykonawczych do ustawy.
- d) Prezes Urzędu Zamówień Publicznych prowadzi kontrolę uprzednią zamówień współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej oraz kontrolę doraźną. Kontrola uprzednia zamówień lub umów ramowych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej jest przeprowadzana przed zawarciem umowy w przypadku zamówień na roboty budowlane, których wartość wyrażona w złotych jest równa lub przekracza równowartość kwoty 20.000.000 euro oraz w przypadku zamówień na dostawy lub usługi, których wartość wyrażona w złotych jest równa lub przekracza równowartość kwoty 10.000.000 euro.

Kontrola doraźna jest prowadzona w przypadku uzasadnionego przypuszczenia, że w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego doszło do naruszenia przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych, które mogło mieć wpływ na jego wynik.

Kontrola ta może być wszczęta z urzędu lub na wniosek, także na wniosek instytucji zarządzającej, o której mowa w przepisach o Narodowym Planie Rozwoju oraz w przepisach o zasadach prowadzenia polityki rozwoju lub w przepisach o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, jeżeli z uzasadnienia wniosku instytucji wynika, że zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że w postępowaniu o udzielenie zamówienia doszło do naruszenia przepisów ustawy, które mogło mieć wpływ na jego wynik

- e) Wyniki audytów Komisji Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Obrachunkowego i wynikające z nich zalecenia są uwzględniane w opiniach prawnych na temat stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych wydawanych przez Departament Prawny Urzędu Zamówień Publicznych. Zostały także wzięte pod uwagę w opracowanych przez UZP *Wytycznych dotyczących interpretacji przesłanek pozwalających na przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie*

negocjacji z ogłoszeniem, dialogu konkurencyjnego, negocjacji bez ogłoszenia, zamówienia z wolnej ręki i zapytania o cenę.

- f) Ustawa Prawo zamówień publicznych przewiduje systemowe, wieloszczeblowe rozwiązania w zakresie wnoszenia odwołań od decyzji podejmowanych w postępowaniach przetargowych. Oferent ma możliwość odwoływania się w pierwszej kolejności do zamawiającego, następnie do Krajowej Izby Gospodarczej, jak też do właściwego sądu okręgowego.

Kryterium 2

Warunek został spełniony poprzez zapewnienie mechanizmów gwarantujących przejrzystość postępowań o udzielenie zamówienia publicznego:

Zasada równego traktowania oferentów oraz obowiązek zachowania transparentności postępowań o udzielenie zamówienia publicznego została zagwarantowana przepisami Ustawy Prawo zamówień publicznych, gdzie w art. 7. ust. 1. zobowiązuje się zamawiającego do przygotowania i przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia w sposób zapewniający zachowanie uczciwej konkurencji oraz równe traktowanie wykonawców. W ust. 2. zobowiązano zamawiającego, aby czynności związane z przygotowaniem oraz przeprowadzeniem postępowania o udzielenie zamówienia były wykonywane przez osoby zapewniające bezstronność i obiektywizm. Zasady te są stosowane w odniesieniu do wszystkich postępowań, w tym również do postępowań o charakterze transgranicznym.

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, instytucje zarządzające oraz instytucje pośredniczące dla poszczególnych programów operacyjnych wydają wytyczne i zalecenia dotyczące właściwego stosowania przepisów prawa zamówień publicznych w przypadku udzielania zamówień publicznych w projektach współfinansowanych ze środków unijnych: „Zalecenia dla beneficjentów Funduszy UE dotyczące interpretacji przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych”, „Zestawienie naruszeń ustawy Prawo zamówień publicznych, popełnionych przez beneficjentów Funduszu Spójności i Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, stwierdzonych podczas kontroli zrealizowanych przez Prezesa UZP - wersja z 22 listopada 2010 r.”, „Kryteria wyboru oferty najkorzystniejszej ekonomicznie – rekomendacje dla beneficjentów realizujących projekty indywidualne”. Wskazane instytucje publikują również dokumenty prezentujące przegląd wyników audytów przeprowadzonych w Polsce przez Komisję Europejską i Europejski Trybunał Obrachunkowy na przełomie dwóch perspektyw finansowych 2000-2006 oraz 2007-2013 wraz z zaleceniami wynikającymi z tych audytów dotyczącymi stawek korekt finansowych jakie powinny być stosowane w przypadku naruszeń prawa w dziedzinie zamówień publicznych: „Korekty finansowe związane z naruszeniami PZP. Audyty Komisji Europejskiej i Europejskiego Trybunału Obrachunkowego”. Wskazany dokument jest dostępny na stronie: <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/Dokumenty/Strony/Dokumenty.aspx#strona=1&zakladka=2>.

Urząd Zamówień Publicznych cyklicznie – raz w miesiącu – wydaje w formie elektronicznej informator zawierający materiały dotyczące funkcjonowania systemu zamówień publicznych w Polsce oraz działalności Urzędu.

Udzielanie koncesji na usługi zostało w Polsce uregulowane w ustawie z dnia 9 stycznia 2009 r. o koncesji na roboty budowlane lub usługi. Ustawa określa zasady i tryb zawierania umowy koncesji na roboty budowlane i usługi oraz środki ochrony prawnej.

W postępowaniu o udzielenie koncesji na usługi przepisy ustawy zapewniają przestrzeganie zasad równego traktowania, niedyskryminacji, przejrzystości oraz uczciwej konkurencji. Zgodnie z przedmiotową ustawą ogłoszenia o koncesji na usługi, ze względu na brak możliwości publikacji takiego ogłoszenia w Suplemencie do Dziennika Urzędowego UE (brak regulacji w tym zakresie na poziomie unijnym oraz unijnych formularzy ogłoszeń), są publikowane w Biuletynie Zamówień Publicznych, udostępnianym na stronach portalu internetowego Urzędu Zamówień Publicznych. Niezwłocznie po zamieszczeniu ogłoszenia o koncesji w Biuletynie Zamówień Publicznych koncesjodawca zamieszcza także odpowiednie ogłoszenie o koncesji w miejscu powszechnie dostępnym w swojej siedzibie oraz na swojej stronie internetowej. Wzór ogłoszenia o koncesji na usługi jest określony w Rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 3 marca 2009 r. w sprawie wzoru ogłoszenia o koncesji na usługi zamieszczanego w Biuletynie Zamówień Publicznych. Ustawa określa także główne zasady odnoszące się do opisu przedmiotu koncesji oraz szacowania wartości koncesji. Polskie

przepisy regulują zatem udzielanie koncesji na usługi w stopniu szerszym niż wymaga tego prawo europejskie, które w odniesieniu do koncesji na usługi wymaga jedynie zapewnienia stosowania przez zamawiających zasad traktatowych, nie reguluje natomiast tego zagadnienia w dyrektywach.

Angielska wersja językowa ustawy o koncesji na roboty budowlane i usługi dostępna jest na stronie urzędu: <http://www.uzp.gov.pl/cmsws/page/?F:370>

Kryterium 3: spełnione

W latach 2007-2013 podejmowane były działania mające na celu zapewnienie szerokiego dostępu do informacji nt. zamówień publicznych, w tym:

- a) Z inicjatywy Urzędu Zamówień Publicznych prowadzone były różnego typu działania szkoleniowo-promocyjno-informacyjne takie jak np. szkolenia konferencje, opinie prawne czy publikacje (m.in. dotyczące wyników kontroli, *„Zamówienia publiczne w orzecznictwie. Zeszyty orzecznicze”* opracowywane w oparciu o orzecznictwo Krajowej Izby Odwoławczej oraz sądów okręgowych, publikacje tematyczne dotyczące najważniejszych elementów w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego jak np. publikacja *„Kryteria oceny ofert w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego – przykłady i zastosowanie”* czy *„Aukcja elektroniczna. Praktyczny poradnik dla użytkowników Platformy Aukcji Elektronicznej UZP”*.
- b) Urząd Zamówień Publicznych realizował w okresie programowania 2007-2013 roczne Plany działań wydawniczo-szkoleniowych, które obejmowały także działania szkoleniowo-informacyjne skierowane do instytucji zamawiających oraz przedstawicieli innych instytucji w tym także kontrolnych, zaangażowanych w realizację projektów współfinansowanych ze środków unijnych. W ramach planu organizowane były konferencje (także regionalne) dotyczące m.in. zmian w systemie zamówień publicznych i ich wpływu na sposób udzielania zamówień publicznych współfinansowanych z udziałem środków unijnych.
- c) Tematyka zamówień publicznych jest (oraz była w latach 2007-2013) elementem szkoleń horyzontalnych dla szerokiej grupy pracowników instytucji zaangażowanych we wdrażanie funduszy, co zapewnia ogólną orientację w ww. tematyce oraz świadomość istotności zagadnienia w procesie wdrażania funduszy.
- d) Istotnym elementem systemu szkoleń dla przedstawicieli administracji publicznej odpowiedzialnych za przygotowanie i prowadzenie postępowań o udzielenie zamówień publicznych są działania informacyjne i publikacje UZP, których zadaniem jest poszerzanie wiedzy na temat unijnych uregulowań w zakresie zamówień publicznych oraz wzmocnienie prawidłowego stosowania ich praktyce
- e)

Na lata 2014-2020 poza kontynuacją działań wskazanych powyżej, przygotowany jest system szkoleń specjalistycznych w zakresie zamówień publicznych dla pracowników zajmujących się ww. tematyką w instytucjach zaangażowanych we wdrażanie funduszy europejskich.

System szkoleń zostanie zapewniony dzięki realizacji projektów w ramach POPT 2014-2020 dotyczących organizacji systemu szkoleń i upowszechniania informacji wśród pracowników UZP oraz instytucji zaangażowanych we wdrażanie funduszy europejskich. System będzie funkcjonował przez cały okres programowania 2014-2020. Odpowiednie zapisy w tym zakresie znalazły się w przekazanym przez stronę polską do KE projekcie programu POPT 2014-2020, przyjętym przez Radę Ministrów w styczniu 2014 r. (oś priorytetowa I.)

Pracownicy zajmujący się zamówieniami publicznymi zostaną objęci planem szkoleń oraz będą mieli zapewnioną możliwość wymiany doświadczeń i aktualizacji wiedzy poprzez uczestnictwo w cyklicznych spotkaniach oraz grupach roboczych. Ponadto, w razie zidentyfikowanych specyficznych potrzeb, IZ oraz IP mają możliwość organizacji doraźnych szkoleń specjalistycznych w tym zakresie dla pracowników w ramach komponentów pomocy technicznej programów.

Kryterium 4: spełnione

Dzięki doświadczeniom z realizacji projektów w ramach perspektywy 2007-2013, a także szkoleniom w ramach POPT 2007-2013 istnieje zdolność administracyjna w zakresie zamówień publicznych w instytucjach zaangażowanych we wdrażanie funduszy europejskich.

Warunek został spełniony poprzez zapewnienie zdolności instytucjonalnej umożliwiającego skuteczne wdrożenie i stosowanie unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa, w tym:

- 1) Organem odpowiedzialnym za skuteczne wdrożenie i stosowanie przepisów w zakresie zamówień publicznych jest Prezes Urzędu Zamówień publicznych. W UZP wyodrębniono komórki organizacyjne odpowiedzialne za interpretację stosowania przepisów unijnych w zakresie zamówień publicznych oraz opinie prawne związane ze stosowaniem unijnego prawa. Stan etatowy UZP, zgodnie z deklaracją ww. urzędu, jest wystarczający dla zapewnienia właściwej realizacji zadań na rzecz wdrażania funduszy europejskich. W przypadku zidentyfikowania dodatkowych potrzeb możliwe będzie uzasadnione zwiększenie zatrudnienia, dzięki możliwości finansowania etatów z POPT.
- 2) Możliwość stałej aktualizacji kompetencji pracowników UZP zaangażowanych w zadania związane z pomocą publiczną na potrzeby wdrażania funduszy strukturalnych zostały zapewnione w programie operacyjnym Pomoc Techniczna 2007-2013, jak również w Programie Operacyjnym Pomoc Techniczna 2014-2020. UZP, jako instytucja zaangażowana we wdrażanie funduszy europejskich został uwzględniony w katalogu beneficjentów programu.
- 3) W 2012 roku Urząd Zamówień Publicznych wydał 1246 opinii prawnych na zapytania ze strony instytucji zamawiających oraz innych podmiotów uczestniczących w rynku zamówień publicznych, natomiast do połowy listopada roku 2013 zostało wydanych ponad 450 opinii prawnych.
- 4) Za kontrolę prowadzonych postępowań o udzielenie zamówień publicznych odpowiedzialne są dwa departamenty w ramach Urzędu Zamówień Publicznych: Departament Kontroli Doraźnej oraz Departament Kontroli Zamówień Współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.
- 5) Departament Kontroli Doraźnej realizuje zadania wynikające z uprawnień kontrolnych Prezesa Urzędu w zakresie zamówień nie finansowanych ze środków UE. Natomiast Departament Kontroli Zamówień Współfinansowanych ze Środków Unii Europejskiej realizuje zadania wynikające z uprawnień kontrolnych Prezesa Urzędu w zakresie zamówień współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.

WARUNEK OGÓLNY 5. Pomoc państwa

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
Istnienie rozwiązań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa w obszarze EFSI	Kryterium 1: rozwiązania dotyczące skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa	Tak	Spełniony
	Kryterium 2: rozwiązania dotyczące szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie EFSI	Tak	
	Kryterium 3: rozwiązania zapewniające zdolności administracyjne niezbędne do wdrożenia i stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa	Tak	

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku:

1. Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumenta – rola wiodąca w zakresie kryterium 1 realizowana w ramach ustawowych kompetencji UOKiK i oraz wspomagająca w zakresie kryterium 2 i 3.
2. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju oraz właściwe resorty – tworzenie krajowych podstaw prawnych do udzielania pomocy publicznej przy wykorzystaniu funduszy unijnych na podstawie nowych regulacji unijnych w zakresie pomocy publicznej – element realizacji kryterium 1.
3. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju – rola wspomagająca i koordynująca, zapewniające odpowiednią zdolność instytucjonalną na poziomie zarządzania KPO oraz instytucje pośredniczące KPO zapewniające odpowiednią zdolność instytucjonalną na swoim poziomie wdrażania kryterium 3.
4. Instytucje zarządzające RPO zapewniające odpowiednią zdolność instytucjonalną na poziomie realizacji RPO – kryterium 1 oraz 3

II. Zastosowanie warunku

Warunek ma zastosowanie dla wszystkich priorytetów inwestycyjnych, dla których przewidziane jest udzielanie pomocy publicznej. Warunek dotyczy właściwych programów krajowych i regionalnych. Ze względu na charakter warunku spełnienie wszystkich kryteriów na poziomie krajowym, zgodnie z planem działań, oznacza spełnienie warunku dla wszystkich programów operacyjnych.

III. Ryzyko niespełnienia warunku: nie dotyczy**IV. Sposób realizacji kryteriów****Kryterium 1**

Warunek został spełniony poprzez zapewnienie skutecznych mechanizmów zapobiegającym udzielaniu nienależnej pomocy publicznej wpisanych w istniejący polski porządek prawny rangi ustawowej:

- a) Monitoring poziomu udzielanej pomocy, obejmujący m. in. weryfikację przestrzegania zasad kumulacji pomocy oraz obowiązku z "Deggendorf" został zapewniony poprzez utworzenie specjalnej

elektronicznej bazy danych tzw. SHRIMP (System Harmonogramowania, Raportowania i Monitorowania Pomocy), w której prowadzony jest bieżący monitoring wsparcia udzielanego polskim przedsiębiorcom, polegający na gromadzeniu, przetwarzaniu oraz przekazywaniu informacji związanych z pomocą publiczną przez wszystkie podmioty udzielające pomocy. Zostały one zobowiązane do przekazywania Prezesowi UOKiK sprawozdań o udzielonej pomocy lub informacji o nieudzieleniu pomocy (tzw. sprawozdanie zerowe). Raportowanie na temat pomocy publicznej odbywa się najpóźniej 7 dni od dnia jej udzielenia, co wydatnie ogranicza możliwość udzielenia pomocy nienależnej. Na podstawie zebranych danych, Prezes UOKiK co roku opracowuje i przedstawia Radzie Ministrów raport o pomocy publicznej udzielonej w roku poprzednim, jak również przygotowuje raport dla Komisji Europejskiej i przekazuje go za pośrednictwem systemu SARI.

- b) W przypadku opracowywania schematów pomocowych i ich zmian przez MIR lub właściwe resorty, skuteczne stosowanie unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa zapewnione jest dzięki współpracy z UOKiK już na początkowym etapie prac legislacyjnych, w ramach uzgodnień międzyresortowych; dodatkowo, zgodnie z *Ustawą z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej* (t. j. Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404, z późn. zm.), Prezes UOKiK opiniuje projekty programów pomocowych i pomocy indywidualnej. Ponadto, UOKiK współpracuje z podmiotami udzielającymi pomocy oraz beneficjentami pomocy, w celu zapewnienia zgodności projektów pomocy z unijnymi przepisami o pomocy publicznej lub wyjaśnienia wątpliwości dotyczących stosowania przepisów o pomocy publicznej.
- c) UOKiK dokonuje w oparciu o swoje kompetencje, doświadczenie i uzgodnienia z Komisją Europejską, niezbędnych interpretacji przepisów w zakresie pomocy publicznej na potrzeby administracji publicznej. Stosowanie jednolitych zasad i zapewnienie wspólnego podejścia jest istotnym czynnikiem eliminującym ryzyko udzielania nienależnej pomocy.

W ramach programów operacyjnych zapewniono procedury gwarantujące poprawność udzielania pomocy publicznej, takie jak: składanie przez wnioskodawców stosownych informacji wymaganych krajowymi przepisami o pomocy publicznej jako element weryfikacji przed udzieleniem nowej pomocy, a także wydawanie stosownych zaświadczeń przez instytucje udzielające pomocy; badanie pomocy publicznej na etapie oceny wniosku o dofinansowanie, procedury kontrolne na poziomie programu operacyjnego oraz kontroli krzyżowych.

- d) W zakresie monitorowania pomocy publicznej w ramach instrumentów finansowych, zostanie ono zapewnione na podstawie ogólnych przepisów o pomocy publicznej. Zgodnie z polskim prawem każdy podmiot udzielający pomocy jest zobowiązany do raportowania o udzielonej pomocy z wykorzystaniem SHRIMP, również, jeżeli pomoc ta została udzielona w obrębie instrumentów finansowych.

Kryterium 2

Podjęte zostały działania mające na celu zapewnienie szerokiego dostępu do informacji nt. pomocy publicznej. Pracownicy systemu realizacji programów mają zapewniony dostęp do informacji rozpowszechnianej przez UOKiK. Pracownicy zajmujący się pomocą publiczną będą mieli również zapewnioną możliwość wymiany doświadczeń i aktualizacji wiedzy poprzez uczestnictwo w cyklicznych spotkaniach oraz grupach roboczych organizowanych przez MIR i UOKiK (wzorem okresu programowania 2007-2013).

Uzupełniająco, ze względu na unijną reformę pomocy publicznej w ramach przyjętego przez Radę Ministrów programu POPT 2014-2020 przygotowany zostanie system szkoleń specjalistycznych w zakresie nowych zasad pomocy publicznej na lata 2014-2020 dla pracowników zajmujących się pomocą publiczną w instytucjach zaangażowanych we wdrażanie funduszy europejskich.

Na działania realizujące kryterium 2 składają się następujące podjęte już działania:

- a) Na stronie internetowej www.uokik.gov.pl stworzona została zakładka poświęcona w całości tematyce pomocy publicznej, w której znajdują się aktualizowane na bieżąco informacje o funkcjonujących

w Polsce programach pomocowych i przypadkach pomocy indywidualnej, o decyzjach podejmowanych przez Komisję Europejską w sprawie polskich programów pomocowych i pomocy dla beneficjentów indywidualnych, a także szczegółowe wyjaśnienia dotyczące interpretacji przepisów w zakresie pomocy publicznej oraz informacje o obowiązujących procedurach. Istnieje również zakładka, która grupuje wszystkie polskie i unijne akty prawne regulujące udzielanie pomocy publicznej.

- b) UOKiK dokonuje w oparciu o swoje kompetencje, doświadczenie i uzgodnienia z Komisją Europejską, niezbędnych interpretacji przepisów w zakresie pomocy publicznej na potrzeby administracji publicznej. UOKiK uczestniczy w projektowaniu i uzgadnianiu oraz opiniowaniu wytycznych i instrukcji skierowanych do osób zajmujących się implementacją funduszy strukturalnych. Informacje te są szeroko upowszechniane w celu ich stosowania.
- c) Kontynuacja (wzorem okresu programowania 2007-2013) organizacji przez MIR oraz UOKiK cyklicznych spotkań oraz grup roboczych umożliwiających wymianę doświadczeń w zakresie pomocy publicznej oraz aktualizację wiedzy.

Dopełnieniem działań na rzecz spełnienia kryterium 2 będzie zapewnienie systemu szkoleń nt. pomocy publicznej dla pracowników administracji zaangażowanych we wdrażanie funduszy europejskich.

System szkoleń zostanie zapewniony dzięki realizacji projektów w ramach POPT 2014-2020 dotyczących organizacji systemu szkoleń i upowszechniania informacji wśród pracowników UOKiK oraz instytucji zaangażowanych we wdrażanie funduszy europejskich. Odpowiednie zapisy w tym zakresie znalazły się w przekazanym przez stronę polską do KE projekcie programu POPT 2014-2020, przyjętym przez Radę Ministrów w styczniu 2014 r. (oś priorytetowa I.)

Warunek uznany jest za spełniony. Kwestia systemu szkoleń ma jedynie charakter uzupełniający – stosowne regulacje, o których mowa w kryterium 2. ujęte zostały w POPT.

Kryterium 3

Warunek został spełniony poprzez zapewnienie zdolności instytucjonalnej umożliwiającej skuteczne wdrożenia i stosowanie unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa, w tym:

- 1) Organem odpowiedzialnym za skuteczne wdrożenie i stosowanie unijnych przepisów w zakresie pomocy publicznej jest Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK). Prezes UOKiK realizuje swoje zadania poprzez UOKiK. Kompetencje Prezesa UOKiK w zakresie pomocy publicznej reguluje *Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej* (tekst jednolity - Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404, z późn. zm). Zgodnie z tą ustawą, Prezes UOKiK opiniuje projekty programów pomocowych i pomocy indywidualnej (dalej: projekty pomocy), w tym projekty finansowane w ramach środków strukturalnych, notyfikuje je Komisji Europejskiej, reprezentuje rząd polski w postępowaniu przed Komisją i sądami europejskimi oraz monitoruje pomoc publiczną udzielaną przedsiębiorcom. Ponadto, Prezes UOKiK współpracuje przy tworzeniu i zmianie projektów pomocy, w tym przewidujących wydatkowanie środków z funduszy strukturalnych, już na etapie uzgodnień międzyresortowych, a także z podmiotami udzielającymi pomocy oraz beneficjentami pomocy, w celu zapewnienia zgodności projektów pomocy z unijnymi przepisami o pomocy publicznej lub wyjaśnienia wątpliwości dotyczących stosowania przepisów o pomocy publicznej. **Stan etatowy UOKiK, zgodnie z deklaracją urzędu, jest wystarczający dla zapewnienia właściwej realizacji zadań na rzecz wdrażania funduszy europejskich. W przypadku zidentyfikowania dodatkowych potrzeb możliwe będzie uzasadnione zwiększenie zatrudnienia, dzięki możliwości finansowania etatów z POPT.**

Możliwość stałej aktualizacji kompetencji pracowników UOKiK zaangażowanych w zadania związane z pomocą publiczną na potrzeby wdrażania funduszy strukturalnych zostały zapewnione w programie operacyjnym Pomoc Techniczna 2007-2013, jak również w Programie Operacyjnym Pomoc Techniczna 2014-2020. UOKiK, jako instytucja zaangażowana we wdrażanie funduszy europejskich został uwzględniony w katalogu beneficjentów programu.

2) Zapewnienie zdolności administracyjnej w instytucjach zaangażowanych we wdrażanie funduszy

W każdej instytucji udzielającej pomocy utworzono stanowiska dedykowane pomocy publicznej. Dzięki doświadczeniom z realizacji projektów w ramach perspektywy 2007-2013, a także szkoleniom w ramach POPT 2007-2013 istnieje zdolność administracyjna w zakresie pomocy publicznej w instytucjach zaangażowanych we wdrażanie funduszy europejskich. Pracownicy zajmujący się pomocą publiczną zostaną objęci planem szkoleń (o którym mowa w kryterium 2) oraz będą mieli zapewnioną możliwość wymiany doświadczeń i aktualizacji wiedzy poprzez uczestnictwo w cyklicznych spotkaniach oraz grupach roboczych organizowanych przez MIR i UOKIK (wzorem okresu programowania 2007-2013). Ponadto, w razie zidentyfikowanych specyficznych potrzeb, IZ oraz IP mają możliwość organizacji doraźnych szkoleń specjalistycznych w tym zakresie dla pracowników w ramach komponentów pomocy technicznej programów.

Ponadto, tematyka pomocy publicznej jest (oraz była w latach 2007-2013) elementem szkoleń horyzontalnych dla szerokiej grupy pracowników instytucji zaangażowanych we wdrażania funduszy, co zapewnia ogólną orientację w ww. tematyce oraz świadomość istotności zagadnienia w procesie wdrażania funduszy)

V. Przewidywany termin spełnienia warunku: warunek spełniony.

VI. Plan działań na rzecz wypełnienia warunku: warunek jest spełniony w całości.

Ze względu na trwającą reformę pomocy publicznej na poziomie unijnym, po przyjęciu POPT, uruchomiony zostanie system szkoleń dedykowany uzupełnieniu wiedzy pracowników o nowe regulacje.

WARUNEK OGÓLNY 6. Prawodawstwo w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko (EIA) oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA)

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
Istnienie rozwiązań zapewniających skuteczne stosowanie unijnych przepisów w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko (EIA) oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA)	Kryterium 1: rozwiązania dotyczące skutecznego stosowania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE (OoŚ) i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE (SEA)	Tak	Spełniony
	Kryterium 2: rozwiązania w zakresie szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie dyrektyw dotyczących OoŚ i SEA	Tak	
	Kryterium 3: rozwiązania mające na celu zapewnienie odpowiednich zdolności administracyjnych	Tak	

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku:

1. Ministerstwo Środowiska – rola wiodąca
2. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska – rola wspomagająca
3. MIR – koordynująca w zakresie kryterium 2 i 3;

II. Zastosowanie warunku

Warunek ma zastosowanie dla wszystkich priorytetów inwestycyjnych, dla których przewidziana jest konieczność przeprowadzenia EIA i SEA. Warunek dotyczy właściwych programów krajowych i regionalnych. Ze względu na charakter warunku spełnienie wszystkich kryteriów na poziomie krajowym, zgodnie z planem działań, oznacza spełnienie warunku dla wszystkich programów operacyjnych.

III. Ryzyko niespełnienia warunku: -

IV. Sposób realizacji kryteriów

Kryterium 1

Zgodnie z wymaganiami określonymi w ww. kryterium niezbędne było zakończenie procesu transponowania do polskiego systemu prawnego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/31/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko.

W powyższym zakresie podjęte zostały następujące działania:

- a) Kwestie EIA i SEA zostały uregulowane w ustawie z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) – (dalej: *Ustawa o oś*) oraz, w zakresie EIA, rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010r. *w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (Dz. U. Nr 213 poz. 1397, z późn. zm.); zwanej dalej „rozporządzeniem o oś”.
- b) Rozporządzenie nowelizujące rozporządzenie o oś, tj. *rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (Dz. U. poz. 817) w § 3 wprowadza przepis uzależniający wejście w życie przepisów rozporządzenia dotyczących wychwytywania, transportowania i magazynowania dwutlenku węgla, od

wejścia w życie ustawy dotyczącej sekwestracji dwutlenku węgla. Prace zmierzające do implementacji zasadniczej części dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/31/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla zostały zakończone – wraz z uchwaleniem ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1238). Ustawa weszła w życie z dniem 24 listopada 2013 r. Tym samym kryterium 1 warunku ogólnego 6 zostało spełnione w powyższym zakresie.

Rozporządzenie jest dostępne na stronie <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000817>.

Ustawa jest dostępna na stronie <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001238>.

- c) Akty prawne transponujące dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko w sposób właściwy implementowały przepisy dotyczące regulacji wód. Natomiast niezgodność wynika z niewłaściwego stosowania przepisów o oś w zakresie tzw. „prac utrzymaniowych”. Problemem była niejasna granica między regulacją a utrzymaniem wód. Ustawa z dnia 30 maja 2014 r. o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych wychodzi naprzeciw temu problemowi i w sposób jasny określa granicę między regulacją wód i ich utrzymaniem, przy czym wprowadza dodatkowe mechanizmy prawne, które mają weryfikować wpływ prac utrzymaniowych na tereny cenne przyrodniczo. Projekt ustawy przewiduje także obowiązek sporządzania planów utrzymania wód, które będą poddawane strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. Dnia 20 czerwca ustawa została podpisana przez Prezydenta.

Kryterium 1 zostało spełnione – ustawa o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw została opublikowana 11 czerwca 2014, weszła w życie 11 lipca 2014.

Kryterium 2

Podjęte zostały działania mające na celu zapewnienie szerokiego dostępu do informacji nt. EIA i SEA.

- a) Głównym instrumentem systemu rozpowszechniania wiedzy oraz wymiany doświadczeń pomiędzy pracownikami zaangażowanymi we wdrażanie dyrektyw EIA i SEA jest powołana w 2010 r. krajowa sieć organów środowiskach i instytucji zarządzających funduszami unijnymi "Partnerstwo: Środowisko dla Rozwoju" (odpowiednik europejskiej sieci ENEA-MA). Nadrzędnym celem działania Sieci jest stworzenie forum współpracy pomiędzy organami odpowiedzialnymi za ochronę środowiska oraz za zarządzanie funduszami unijnymi na różnych poziomach administracyjnych na rzecz włączania aspektów środowiskowych w przygotowanie, zarządzanie, wdrażanie, monitorowanie i ewaluację programów operacyjnych współfinansowanych z funduszy unijnych. W skład sieci wchodzi przedstawiciele Ministra Środowiska, Ministra Infrastruktury i Rozwoju, Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, Regionalnych Dyrektorów Ochrony Środowiska, zarządów województw. Do prac w ramach sieci zapraszani są również przedstawiciele Komisji Europejskiej, eksperci zewnętrzni, pracownicy innych instytucji państwowych i samorządowych, przedstawiciele organizacji pozarządowych występujący w roli obserwatorów.

Działanie sieci będzie kontynuowane w perspektywie 2014 – 2020, co znalazło odzwierciedlenie w zapisach POPT (oś I).

- b) Planowana jest kontynuacja zadania „Wsparcie systemu ocen oddziaływania na środowisko i obszary Natura 2000” w ramach programu priorytetowego pn. „Wsparcie Ministra Środowiska w zakresie realizacji polityki ekologicznej państwa.. Jego celem jest wsparcie systemu ocen oddziaływania na środowisko, poprzez finansowe wsparcie organów administracji publicznej zaangażowanych w postępowania ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko, strategicznych ocen oddziaływania na środowisko oraz ocen oddziaływania na obszary Natura 2000. Program jest realizowany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
- c) Na stronie <http://www.gdos.gov.pl/Categories/view/204/OOS> dostępne są informacje i instrukcje dotyczące przeprowadzania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko.
- d) Zapewniono możliwość realizacji w ramach POPT projektów mających na celu podnoszenie wiedzy i umiejętności pracowników – GDOŚ, RDOŚ oraz instytucji zarządzających PO i RPO - zaangażowanych

we wdrażania dyrektyw EIA i SEA. Powyższe przyczynia się do kształtowania zdolności instytucjonalnej co ma wpływ także na realizację kryterium 3.

Kryterium 3

Dzięki doświadczeniom z realizacji projektów w ramach perspektywy 2007-2013, a także szkoleniom w ramach POPT 2007-2013 istnieje zdolność administracyjna w zakresie OOS w instytucjach zaangażowanych we wdrażanie funduszy europejskich.

Warunek został spełniony poprzez zapewnienie zdolności instytucjonalnej umożliwiającego skuteczne wdrożenia i stosowanie unijnych przepisów w zakresie wdrażania dyrektyw EIA i SEA, w tym:

- a) Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z 3.10.2008 r. daje podstawy prawne funkcjonowania Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (GDOŚ), nadzorowanego przez Ministra Środowiska i 16 regionalnych dyrekcji ochrony środowiska. Instytucje te zostały objęte wsparciem merytorycznym i organizacyjnym finansowanym z EFRR w ramach POPT 2007-2013 w celu wzmocnienia instytucjonalnego w zakresie zadań związanych z funkcjonowaniem obszarów Natura 2000 oraz ocenami oddziaływania na środowisko. Wsparcie w powyższym zakresie, jak również finansowanie wynagrodzeń zostało przewidziane w POPT 2014-2020.
- b) Zapewniono zdolność instytucjonalną w zakresie prowadzenia ocen oddziaływania na środowisko we właściwych instytucjach zarządzających i pośredniczących, dzięki możliwości realizacji szkoleń, udziału w konferencjach, pracach grup roboczych ze środków pomocy technicznej. Wsparcie w tym zakresie będzie kontynuowane w ramach polityki szkoleniowej poszczególnych instytucji.

V. Przewidywany termin spełnienia warunku: spełniony

WARUNEK OGÓLNY 7. Systemy statystyczne i wskaźniki rezultatu

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
<p>Istnienie podstawy statystycznej niezbędnej do przeprowadzenia ocen skuteczności i ocen oddziaływania programów.</p> <p>Istnienie systemu wskaźników rezultatu niezbędnych przy wyborze działań, które w najefektywniejszy sposób przyczyniają się do osiągnięcia pożądaných rezultatów, do monitorowania postępów w osiąganiu rezultatów oraz do podejmowania ewaluacji oddziaływania</p>	<p>a) gotowe są rozwiązania w zakresie terminowego gromadzenia i agregowania danych statystycznych, uwzględniające następujące elementy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ identyfikację źródeł i mechanizmów mających na celu zagwarantowanie walidacji statystycznej, ➤ uregulowania dotyczące publikacji i dostępności publicznej zagregowanych danych 	SPEŁNIONY	Warunek spełniony częściowo.
	<p>b) skuteczny system wskaźników rezultatu, obejmujący:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wybór wskaźników rezultatu dla każdego programu, dostarczających informacji na temat przyczyn uzasadniających wybór działań z zakresu polityki finansowych przez dany program, ➤ ustanowienie wartości docelowych dla tych wskaźników, ➤ spójność każdego wskaźnika z następującymi wymogami: odporność oraz walidacja statystyczna, jasność interpretacji normatywnej, reagowanie na politykę, terminowe gromadzenie danych. 	<p>SPEŁNIONY CZĘŚCIOWO</p> <p>W PI 2c IZ RPO uzupełni brakujące wartości bazowe i docelowe wskaźnika rezultatu zgodnie z Planem Działań zaprezentowanym w Tabeli: Plan działań na rzecz wypełnienia warunku.</p>	
	<p>c) gotowe są procedury zapewniające, że wszystkie operacje finansowane z programu stosują skuteczny system wskaźników.</p>	SPEŁNIONY	

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku:

w zakresie lit. a, b, c: Główny Urząd Statystyczny, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, IZ RPO WL,

w zakresie lit. c: Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, IZ RPO WL,

II. Zastosowanie warunku

Warunek ma zastosowanie do wszystkich programów operacyjnych.

III. Ryzyko niespełnienia warunku: niskie

W niektórych obszarach tematycznych ujawniają się deficyty informacji statystycznych na poziomach regionalnych, które z powodów obiektywnych, związanych z tajemnicą statystyczną nie zostaną usunięte (dotyczy to np. statystyki energii na poziomach regionalnych).

IV. Sposób realizacji kryteriów

Kryterium 1

W zakresie **kryterium pierwszego** (lit. a) Instytucja Zarządzająca RPO WL przedstawiła w programie operacyjnym odpowiednio agregowane dane, które uwzględniają dla każdego wskaźnika nazwę, źródło danych oraz jego wartość bazową i docelową.

Dane dla monitorowania i ewaluacji oceniające stan, skuteczność oraz wpływ wdrażania programów pochodzą z czterech głównych źródeł:

1. statystyki publicznej – w większości na poziomie monitorowania celów strategicznych;
2. danych zapewnianych przez administrację publiczną i instytucje międzynarodowe;
3. systemu SL 2014 – w stosownych przypadkach na poziomie monitorowania celów programowych;
4. badań własnych, tam gdzie istnieją deficyty informacyjne.

W przypadku wskaźników, których źródłem jest statystyka publiczna dostęp do danych ze statystyki publicznej jest otwarty, co określa Ustawa o statystyce publicznej z dn. 29 czerwca 1995 r. (z późn. zm.). Ponadto, Art. 13 ust. 6 ustawy wskazuje, że: „Prezes Głównego Urzędu Statystycznego jest obowiązany do udostępniania organom administracji rządowej i jednostkom samorządu terytorialnego danych dotyczących realizowanych przez nie zadań, w ujęciu odpowiednim do ustawowego usytuowania poszczególnych zadań publicznych”. Wskaźniki zbierane przez statystykę publiczną spełniają wysokie kryteria jakościowe i są zbierane zgodnie z rocznym planem – Programem Badań Statystycznych Statystyki Publicznej (PBSSP). Informacje z systemów monitorowania są publicznie dostępne poprzez Internet.

W zakresie wskaźników pochodzących spoza statystyki publicznej (np. z badań własnych) w procesie gromadzenia, analizy i udostępniania danych IZ zapewnia mechanizmy właściwej kontroli jakości danych i walidacji statystycznej.

Na poziomie wskaźników produktu niezbędne dane zapewni w okresie 2014-20 zmodernizowany i rozbudowany system SL 2014, podlegający oddzielnym uregulowaniom. Jedną z funkcjonalności systemu SL 2014 będzie ewidencjonowanie danych dot. programów operacyjnych, w tym w przypadku EFS dot. uczestników według płci (zgodnie z wymogami załączników I i II do rozporządzenia w sprawie EFS).

Dodatkowo, w celu zwiększania menu wyboru adekwatnych wskaźników, MIR wspólnie z GUS podjął szereg działań zapewniających rozwój systemu statystycznego dla potrzeb monitorowania celów strategicznych polityki spójności. W dniu 18 grudnia 2012 r. został podpisany list intencyjny wyznaczający ramy współpracy, który pozwoli elastycznie reagować na zapotrzebowanie informacyjne. W ślad za listem powstał szczegółowy plan zawierający listę zadań do realizacji, w tym m.in. uruchomienie nowych badań statystycznych, zwiększenie prób już prowadzonych badań pozwalających na dezagregację terytorialną wskaźników.

W ramach tej współpracy uruchomiono bazę STRATEG, w której znajdują się i są na bieżąco aktualizowane wskaźniki rezultatu na poziomie strategicznym, m.in. umowy partnerstwa oraz programów operacyjnych.

Kryterium 2

W zakresie **kryterium drugiego** (lit. b) Instytucja Zarządzająca RPO WL przedstawiła w programie wskaźniki rezultatu, które:

- odzwierciedlają motywację, jaką kierowano się przy projektowaniu interwencji, tj. w przypadku EFRR i FS obrazują pożądaną zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej, a w przypadku EFS – pozwalają uchwycić zmianę sytuacji wspieranych podmiotów lub uczestników,
- posiadają określoną (skwantyfikowaną) wartość bazową, odnoszącą się do najnowszych dostępnych danych,
- posiadają wartość docelową, tj. dla EFRR i FS wartość dla każdego wskaźnika rezultatu strategicznego została określona ilościowo lub jakościowo, w przypadku EFS – cele określone dla wskaźników odzwierciedlają stan jaki zaplanowano do osiągnięcia w wyniku interwencji,
- posiadają źródło danych oraz informacje o częstotliwości pozyskiwania danych,
- spełniają kryteria poprawności metodologicznej.

W celu zapewnienia jednolitego podejścia oraz spójnych zapisów w programach operacyjnych, Instytucja Zarządzająca RPO WL zastosowała zapisy instrukcyjne „Szablonu Programu Operacyjnego 2014-2020 w Polsce z komentarzem”, tzn. w tabeli nr 3 Programu poprawnie określiła wskaźniki rezultatu, a w przypadku EFS w tabeli nr 4 - wspólne i specyficzne wskaźniki rezultatu oraz w tabeli 4a – wskaźniki rezultatu dla YEI, w tabeli nr 5 - wskaźniki produktu i w tabeli nr 6 - wskaźniki ram wykonania. W przypadku braków informacyjnych w zakresie wskaźnika (brak wartości bazowej i docelowej wskaźnika rezultatu „Odsetek obywateli korzystających z e-administracji”) – w sekcji 9 w tabeli nr 24 Programu została umieszczona właściwa informacja o częściowym spełnieniu warunku ex-ante nr 7, a w tabeli nr 25 Programu - Instytucja Zarządzająca RPO WL zamieściła opis działań zmierzających do spełnienia odpowiedniego kryterium warunku wstępnego, wskazując podmioty odpowiedzialne oraz harmonogram prac.

Kryterium 3

Dla spełnienia **kryterium trzeciego** (lit. c), stosowane są zapisy właściwych aktów prawnych (rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady, rozporządzenia wykonawcze KE) oraz wytyczne KE The programming period 2014-2020 guidance document on monitoring and evaluation - European Regional Development Fund and Cohesion Fund, oraz The programming period 2014-2020 guidance document on monitoring and evaluation – European Social Fund, stosowane zapisy instrukcyjne „Szablonu Programu Operacyjnego 2014-2020 w Polsce z komentarzem”.

Ponadto, procedury zapewniające, że wszystkie operacje finansowane z programu stosują skuteczny system wskaźników zapewnione są przez wytyczne MliR oraz procedury wewnętrzne poszczególnych Instytucji Zarządzających.

V. Przewidywany termin spełnienia warunku:

Zgodnie z harmonogramem zatwierdzania programów operacyjnych do realizacji

VI. Plan działań na rzecz wypełnienia warunku

Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego monitoruje działania właściwych podmiotów, mające na celu wypełnienie określonych warunków ex-ante aż do momentu całkowitego spełnienia wszystkich warunków.

Planowane działania	Termin realizacji	Instytucje zaangażowane
---------------------	-------------------	-------------------------

<p>W PI 2c wprowadzono wskaźnik rezultatu strategicznego: „Odsetek obywateli korzystających z e-administracji (EAC)” - wartość bazowa wskaźnika będzie dostępna w GUS z badania pn. „Rozszerzenie badania i pozyskanie danych na poziomie NTS 2 z zakresu wykorzystania ICT w gospodarstwach domowych”. Po uzyskaniu tych danych IZ RPO WL oszacuje wartość docelową wskaźnika. Po oszacowaniu wartości docelowej, IZ przedłoży wniosek o modyfikację Programu w celu wprowadzenia brakujących danych i ostatecznego wypełnienia warunku ex-ante 7.</p>	<p>Koniec 2015 r.</p>	<p>GUS/IZ RPO WL</p>
---	-----------------------	----------------------

WARUNEK TEMATYCZNY 1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
1.1. Badania naukowe i innowacje: Istnienie krajowych lub regionalnych strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji, zgodnie z krajowym programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych, co jest cechą dobrze funkcjonujących krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji.	Gotowa jest krajowa lub regionalna strategia na rzecz inteligentnej specjalizacji, która:	-	Częściowo spełniony
	1. opiera się na analizie SWOT lub podobnej analizie, aby skoncentrować zasoby na ograniczonym zestawie priorytetów badań i innowacji,	Tak	
	2. przedstawia działania na rzecz pobudzenia prywatnych inwestycji w badania i rozwój,	Tak	
	3. obejmuje mechanizm monitorowania.	NIE	
	(4) Przyjęto ramy określające dostępne środki budżetowe na badania i innowacje	Tak	

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku:

IZ RPO WL

II. Zastosowanie warunku: RPO WL 2014-2020

III. Ryzyko niespełnienia warunku: niskie

IV. Sposób realizacji kryteriów:

Szerokie ramy strategiczne dla przyjęcia strategii inteligentnych specjalizacji zapewnia, przyjęta w 2013 r., Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki. Programem wykonawczym do SIEG jest Program Rozwoju Przedsiębiorstw (PRP; przyjęty przez Radę Ministrów 8 kwietnia 2014 r.). Elementem dopełniającym powyższe dokumenty, a istotnym z poziomu Regionu jest także Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.) oraz Regionalna Strategia Innowacji Województwa Lubelskiego do roku 2020, przyjęta przez Sejmik Województwa Lubelskiego 31 października 2014 roku (<http://umwl.bip.lubelskie.pl/index.php?id=56&p1=szczegoly&p2=913660>).

Kryterium pierwsze

Proces identyfikacji obszarów działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej, które wzmacniają endogeniczne potencjały rozwojowe województwa lubelskiego, oparto na oddolnym procesie przedsiębiorczego odkrywania, popartym samooceną potencjału gospodarczego, naukowo-technologicznego, edukacyjnego i instytucjonalnego.

Proces przedsiębiorczego odkrywania oparto na interaktywnym procesie przepływu informacji między regionalnymi interesariuszami, ujętym w ramy debat i konsultacji społecznych. Debaty społeczne były prowadzone we wszystkich podregionach (białskim, chełmsko-zamojskim, lubelskim i puławskim) i przyjęły formę debat publicznych, dyskusji na forum Rady ds. Innowacji, paneli branżowych i warsztatów poświęconych zewnętrznym i wewnętrznym uwarunkowaniom inteligentnej specjalizacji. Konsultacje objęły: (i) przedsiębiorców, w tym czołówkę regionalnych firm innowacyjnych i regionalne klastry, przedsiębiorstwa społeczne, przedsiębiorstwa międzynarodowe, grupy producenckie i organizacje przedsiębiorców; (ii) przedstawicieli rynków finansowych, zwłaszcza banków, sieci aniołów biznesu, kapitału wysokiego ryzyka, funduszy załóżkowych i mikropożyczkowych; (iii) przedstawicieli instytucji wiedzy, w tym szkół, uczelni i ośrodków kształcenia zawodowego, ośrodków badawczo-rozwojowych, parków technologicznych i centrów transferu technologii, i obserwatorium rynku pracy, (iv) przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, partii politycznych i lokalnych mediów oraz (v) przedstawicieli władzy publicznej i urzędów, zwłaszcza przedstawicieli władz wojewódzkich, zespołu przygotowującego SRWL 2020, Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości, urzędów miast i gmin, powiatów, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, Wojewódzkiego Urzędu Pracy oraz przedstawicieli Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, DG REGIO i Platformy S3 oraz Banku Światowego.

Dotychczasowy proces przedsiębiorczego odkrywania ujęto w dwa etapy:

Pierwszy, mający na celu identyfikację endogenicznych potencjałów rozwojowych oraz kierunków regionalnej specjalizacji naukowo-technologicznej i edukacyjnej.

Drugi, definiujący obszary inteligentnych specjalizacji województwa.

Rezultaty każdego z tych etapów weryfikowano szczegółową diagnozą potencjału innowacyjnego województwa, analizą mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń (SWOT) oraz analizą uwarunkowań polityczno-prawnych, ekonomicznych, społecznych i technologicznych (PEST). Do weryfikacji endogenicznych potencjałów rozwojowych wykorzystano dodatkowo indeksy lokacyjne, określające poziom i zakres specjalizacji struktury gospodarczej regionu.

Do weryfikacji regionalnych specjalizacji naukowo-technologicznych wykorzystano pomocniczo:

- analizę kierunków i intensywności działalności badawczo-rozwojowej i publikacyjnej regionalnych uczelni i jednostek badawczo-rozwojowych, i
- indeksy specjalizacji naukowo-badawczej i technologicznej (oszacowane na podstawie takiej analizy).

Do weryfikacji specjalizacji edukacyjnych wykorzystano dodatkowo dostępne dane statystyczne i rezultaty badań ankietowych szkół wyższych zlokalizowanych w województwie.

Pomocą (w ramach procesu przedsiębiorczego odkrywania) w identyfikacji obszarów inteligentnej specjalizacji były także:

- trójwymiarowa macierz sektorowo-naukowo-technologiczna i edukacyjna oraz
- ocena znaczenia poszczególnych potencjalnych obszarów inteligentnej specjalizacji dla przyszłego wzrostu produktywności i konkurencyjności gospodarki województwa i przyszłego rozwoju ponadregionalnej i międzynarodowej współpracy badawczo-rozwojowej i innowacyjnej.

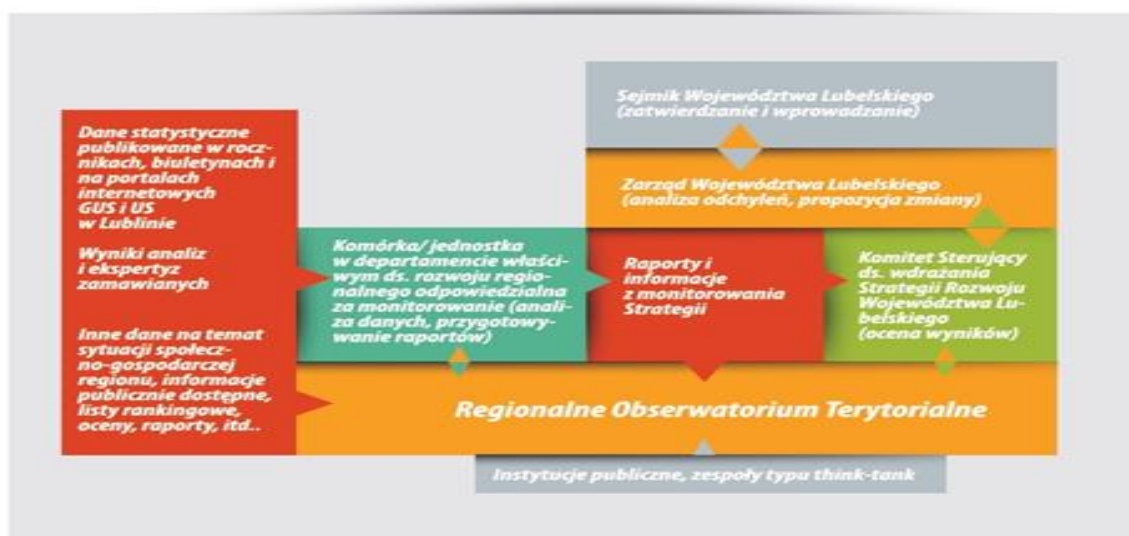
Kryterium drugie

Kryterium spełniane jest przez Program Rozwoju Przedsiębiorstw. Program wskazuje szczegółową koncepcję systemu wsparcia przedsiębiorstw w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia ich innowacyjności. PRP stanowi też podstawę przy opracowywaniu nowego programu operacyjnego w obszarze przedsiębiorczości i innowacyjności. Zalecenie Rady w sprawie Krajowego Programu Reform Polski dotyczące lepszego powiązania między badaniami, innowacjami i przemysłem będzie wypełniane poprzez konkretne instrumenty zawarte w Programie: obok aktywnych działań na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw, jego ważnym elementem jest także usuwanie barier i tworzenie przyjaznego otoczenia dla przedsiębiorców. W centrum uwagi PRP znalazły się małe i średnie przedsiębiorstwa. Kluczowe instrumenty Programu dotyczą m.in. następujących obszarów: finansowanie B+R, innowacji i absorpcji technologii, tworzenie przyjaźniejszych warunków ramowych dla przedsiębiorców, tzw. druga szansa, własność przemysłowa, e-gospodarka, zamówienia publiczne, Instytucje Otoczenia Biznesu, inkubacja przedsiębiorstw, klastry, technologie środowiskowe, kwestie CSR oraz przedsiębiorczości społecznej, podnoszenie jakości kadr, promocja przedsiębiorczości i innowacji, wdrażanie wyników projektu Foresight technologiczny przemysłu – InSight2030.

Rozwinięciem działań PRP na poziomie województwa lubelskiego są zapisy Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Lubelskiego, przewidujące – w celu pobudzenia prywatnych inwestycji w badania i rozwój – w szczególności opisanych w działaniach 1.2, 1.4 i 1.5 RSI wraz z programem pilotażowym. Komplementarnie do tego przewiduje się uruchomienie systemu przedkomercyjnych zamówień publicznych, opisanych w działaniu 3.2 RSI.

Kryterium trzecie

Mechanizm monitorowania RSI obejmuje cały system analiz oparty na wskaźnikach. Każdy ze wskaźników oszacowano z punktu widzenia wartości bazowej i docelowej. Do celów oszacowania tych wartości wykonano badanie potrzeb informacyjnych w zakresie skutecznego monitorowania i ewaluacji Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Lubelskiego do roku 2020.

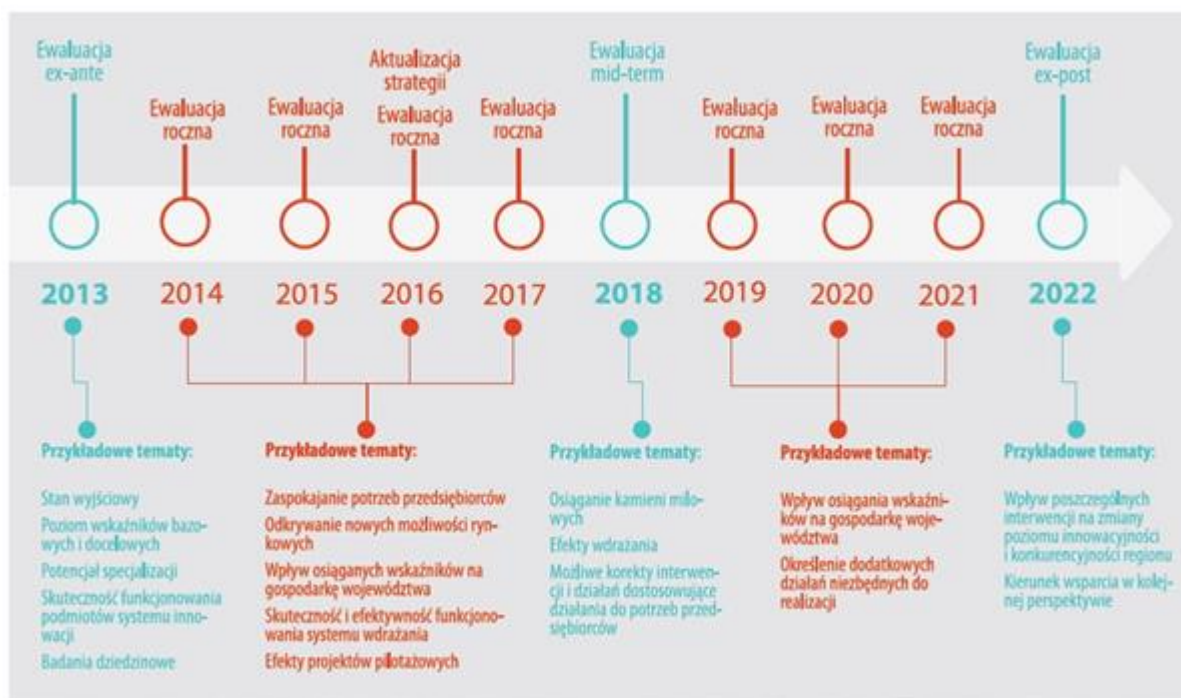

Obserwacji średnio i długookresowych efektów służy system ewaluacji wzmacniania badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji, oparty na partycypacyjnym i demokratycznym modelu, gwarantującym kontynuację uruchomionego już na etapie aktualizacji strategii procesu przedsiębiorczego odkrywania. Jednocześnie proces ewaluacji będzie wykorzystywał każdy rodzaj badań (ex-ante, on-going i ex-post).

Oba mechanizmy: monitoringu i ewaluacji – podobnie jak cały system wzmacniania badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji – oparto na czterech podstawowych zasadach:

- otwartości i przejrzystości, oznaczającej że instytucje systemu są maksymalnie transparentne dla obywateli i opinii publicznej, a także aktywnie i zrozumiale komunikują im swoje działania oraz decyzje. Procesy, instytucje i informacje związane z określaniem i wdrażaniem polityki innowacyjnej są bezpośrednio dostępne dla podmiotów których dotyczą oraz gwarantują sprawne funkcjonowanie systemu monitoringu i ewaluacji;
- partnerstwa, oznaczającej szeroki udział wszystkich grup interesariuszy w określaniu i wdrażaniu polityk w sposób gwarantujący uwzględnienie ich głosu oraz współpracę między poszczególnymi ich grupami;
- skuteczności i efektywności, oznaczającej dostosowanie kształtu i wdrażania polityki innowacyjnej w sposób w pełni respektujący potrzeby wszystkich interesariuszy przy jednoczesnym optymalnym wykorzystaniu dostępnych zasobów;
- spójności, oznaczającej pełną koordynację działań podejmowanych w ramach polityki innowacyjnej z działaniami podejmowanymi w ramach innych polityk realizowanych w województwie.

Oba mechanizmy (monitoring i ewaluacja) będą dalej doskonalone zgodnie z ustaleniami, jakie zostaną określone w Planie wykonawczym do RSIWL 2020

Kryterium czwarte

System wdrażania strategii obejmuje system instytucjonalny oraz źródła finansowania i plan wdrażania strategii w latach 2014-2020. Elementem systemu wdrażania jest także analiza głównych ryzyk ujawnionych w trakcie prac nad RSIWL 2020. Środki budżetowe zostały określone w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2020. Jednocześnie w Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Lubelskiego do 2020 r. wskazano w opisie systemu wdrażania ramy finansowe określające dostępne środki budżetowe na badania i innowacje przedstawione w projektach programów operacyjnych.

Informacja dodatkowa na temat inteligentnych specjalizacji na poziomie regionalnym

Inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego są przedstawione w RSIWL 2020. Obejmują one cztery obszary: (1) biogospodarkę; (2) medycynę i zdrowie; (3) informatykę i automatykę oraz (4) energetykę niskoemisyjną.

Pierwszy z tych obszarów, **biogospodarka**, jest kluczową inteligentną specjalizacją województwa, i obejmuje wszystkie rodzaje aktywności gospodarczej oparte na biotechnologiach, zwłaszcza produkcję roślinną i zwierzęcą, produkcję pasz i przetwórstwa rolno-spożywczego, przemysł farmaceutyczny, chemiczny, odnawialne źródła energii (biorafinerie, biopaliwa) zdrowie publiczne oraz przemysły i usługi środowiskowe (ekobiznes). Kluczowość tego obszaru wynika z faktu, iż potencjał naukowo-technologiczny, edukacyjny i gospodarczy województwa lubelskiego koncentruje się głównie na naukach bioinnowacyjnych a rozwój biogospodarki umożliwi pełne wykorzystanie tego potencjału. Poza tym, biogospodarka:

- tworzy jeden z najszybciej rosnących rynków o zasięgu globalnym, co będzie sprzyjać zwiększeniu otwartości eksportowej regionalnej gospodarki i zwiększy tempo wzrostu gospodarczego,
- wykorzystuje technologie charakteryzujące się znaczną różnorodnością, przekraczającą granice poszczególnych sektorów, co będzie sprzyjać transformacji technologicznej obszarów leżących poza obrębem biogospodarki,
- jest obszarem już zapoczątkowanej przez województwo lubelskie, i mającej znakomite perspektywy rozwojowe, współpracy międzynarodowej, co będzie sprzyjać szybszemu i efektywniejszemu włączeniu regionu w globalny biogospodarczy łańcuch innowacji.

Jednym z segmentów biogospodarki jest zdrowie publiczne, ale w części opartej na biotechnologiach. Dlatego pozostałe segmenty zdrowia publicznego tworzą uzupełniający obszar inteligentnej specjalizacji dedykowany **medycynie i zdrowiu**. Za tym obszarem stoją takie czynniki endogeniczne, jak duża liczba podmiotów

działających w usługach medycznych i prozdrowotnych, prowadzone badania w naukach medycznych, farmaceutycznych i prozdrowotnych, duża liczba absolwentów kończących studia na kierunkach medycznych). Rozwój tego obszaru jest także stymulowany przez takie czynniki zewnętrzne, jak postępujący proces starzenia się społeczeństwa, i rosnący w związku z tym popyt na usługi medyczne i usługi pokrewne (opiekuńcze, uzdrowiskowe, rekreacyjne itd.). Rozwój usług medycznych i prozdrowotnych jest obszarem synergicznie uzupełniającym kluczową specjalizację regionu (biogospodarkę), szczególnie w odniesieniu do łańcucha produkcji żywności (np. w obszarze żywności funkcjonalnej, żywienia i dietetyki), jak i łańcucha produktów biomedycznych opartych na zasobach po-chodzenia biologicznego (np. produkcja farmaceutyków i probiotyków). Co więcej, usługi medyczne i prozdrowotne, podobnie jak biogospodarka i ekobiznes, należą do szybko rosnących rynków, zawdzięczających swój rozwój zarówno zmianom cywilizacyjnym i demograficznym, jak i obserwowanym w ostatnich dekadach przełom technologicznym w systemie ochrony zdrowia. Elementami tych przełomów, dobrze osadzonymi w potencjale badawczo-rozwojowym i technologicznym województwa, są technologie/prace badawczo-rozwojowe na potrzeby teleopieki, telemedycyny, e-zdrowia, farmakogenomiki, diagnostyki i terapii genowej, bioinformatyki, chirurgii minimalnie inwazyjnej, aplikacji nanotechnologicznych w medycynie i opiece zdrowotnej, inżynierii tkankowej, sztucznych i biosztucznych organów zastępczych, medycyny regeneracyjnej, ksenotransplantacji itd. Elementami tych przełomów jest także – dobrze osadzony w strukturze gospodarki regionu – usługowy charakter medycyny (zdrowy styl życia, wykorzystanie w zapobieganiu i leczeniu SPA, żywności, ruchu itd.), rosnąca personalizacja i indywidualizacja opieki zdrowotnej i upodmiotowienie pacjenta.

Energetyka niskoemisyjna jest wyłaniającym się obszarem inteligentnej specjalizacji województwa, znajdującym uzasadnienie w zidentyfikowanych potencjałach rozwoju energetyki w regionie, i to zarówno tej konwencjonalnej, opartej na bogatych zasobach węgla kamiennego i gazu (naturalnego i łupkowego), jak i odnawialnej, bazującej na źródłach wykorzystujących energię z biomasy, słońca, wiatru i wody. Potencjały te stanowią istotny impuls dla wielu działań inwestycyjnych w regionie, szczególnie tych, związanych z: (i) uruchomieniem nowych kopalń węgla kamiennego w zagłębiu górniczo-energetycznym Puchaczów–Łęczna–Chełm i (ii) badaniem na szeroką skalę występowania gazu łupkowego, którego wstępnie rozpoznane zasoby należą do jednych z najbogatszych w Polsce. Ważnym elementem tych procesów jest rozpoczęcie budowy Elektrowni Puławy oraz projekt budowy elektrowni na bazie węgla kamiennego w okolicach Rejowca Fabrycznego. Istotnym wsparciem w tym zakresie jest również unijna i krajowa polityka promowania odnawialnych źródeł energii w ramach pakietu energetyczno-klimatycznego 3x20 oraz wdrażania Europejskiego Planu Strategicznych Technologii Energetycznych (tzw. SET-Planu), który zakłada (m.in.) rozwój do 2020 roku osiemnastu strategicznych technologii niskoemisyjnych, w tym ośmiu bazujących na odnawialnych źródłach energii. Potencjał województwa lubelskiego tworzy znakomite warunki do rozwoju niektórych z nich (np. w zakresie rozwoju czystych technologii kopalnych, produkcji bioenergii, rozwoju inteligentnych systemów energetycznych).

Ostatnim obszarem inteligentnej specjalizacji jest **informatyka i automatyka** skoncentrowana na potrzebach trzech wcześniej wskazanych specjalizacji. Zarówno informatyka, jak i automatyka przenikają wiele obszarów nauki i technologii, tworząc – w wyniku konwergencji i integracji technologicznej – nową gamę innowacyjnych produktów i usług. Za rozwojem tej specjalizacji przemawia rosnący potencjał wewnętrzny, w tym potencjał naukowy w zakresie optoelektroniki i fotoniki, duża liczba studentów i absolwentów kierunków związanych z informatyką i automatyką, wzrastająca liczba firm działających w branżach związanych z informatyką i automatyką, a także rosnący popyt na rozwiązania z zakresu informatyki i automatyki z branż pokrewnych, tj. przemysłu maszynowego, motoryzacyjnego, elektronicznego, lotniczego i nowo powstającego przemysłu mechatronicznego. Rozwój tej specjalizacji wspomagany jest także czynnikami zewnętrznymi, w tym związanymi z zachodzącymi procesami cyfryzacji społeczeństwa i udostępniania zasobów cyfrowych, a także z automatyzacją procesów produkcji i świadczenia usług w Polsce i na świecie. W erze globalizacji wszechstronne rozwijanie narzędzi informatycznych oraz zautomatyzowanych procesów produkcji wpływa korzystnie na innowacyjność i konkurencyjność nie tylko istniejących specjalizacji, ale także tych pozostających poza sferą ich bezpośredniego oddziaływania.

Wszystkie powyższe obszary inteligentnej specjalizacji charakteryzują się istnieniem dobrze rozwiniętych inicjatyw klastrowych. Co więcej, wszystkie one zająbiają się i są względem siebie komplementarne. Obejmują te dziedziny aktywności, które znajdują uzasadnienie w tradycyjnych kierunkach specjalizacji gospodarczej i naukowo-technologicznej województwa, i które już uzyskały, lub mogą uzyskać w przyszłości, przewagę konkurencyjną w skali krajowej i/lub międzynarodowej. Dzięki temu są w stanie wytworzyć masę krytyczną niezbędną do uruchomienia nowej ścieżki rozwoju województwa, zwłaszcza w odniesieniu do:

- przyspieszenia przemian strukturalnych, co jest tym bardziej prawdopodobne, że spektrum zastosowań technologii rozwijanych w ramach inteligentnych specjalizacji przekracza granice pojedynczych

sektorów i zachęca do podejmowania nowych, nieobecnych aktualnie w strukturze gospodarczej województwa, rodzajów aktywności,

- rozwoju kreatywnego modelu innowacji, wiążącego lokalne zasoby wiedzy z wiedzą krajową i zagraniczną oraz rozwijającego zdolność określania nowych potrzeb, tworzenia nowych, technologicznych i pozatechnologicznych, rozwiązań i wdrażania ko-inwencji istotnych dla wzrostu efektywności regionalnej gospodarki,
- włączenia województwa w globalny łańcuch innowacji i rozwoju współpracy międzyregionalnej, w tym w ramach Polski Wschodniej, ponadregionalnej i międzynarodowej.

W prace nad aktualizacją RSIWL 2020, koordynowane przez Zarząd Województwa, włączono środowiska społeczno-gospodarcze i naukowe, jednostki administracji publicznej, instytucje otoczenia biznesu oraz instytucje i organizacje społeczne. Współpraca oparta została na zasadach otwartości, jawności oraz równości uczestnictwa. Dzięki takiemu podejściu RSIWL 2020 wytycza strategiczne obszary interwencji w zakresie rozwoju oraz wzmocnienia potencjału innowacyjnego i konkurencyjnego województwa, a także integruje wokół nich wszystkich interesariuszy regionalnych.

Dodatkowo w prace nad strategią włączeni zostali eksperci zewnętrzni zarówno z poza regionu jak i eksperci zewnętrzni z regionu, posiadający bogate doświadczenie w kreowaniu polityki innowacyjności.

Rozwojowi inteligentnych specjalizacji będą służyć trzy priorytety:

- Zwiększenie zdolności podmiotów gospodarczych do tworzenia i absorpcji wiedzy oraz wdrażania innowacji, zwłaszcza w regionalnych obszarach inteligentnej specjalizacji.
- Wzrost zdolności podmiotów sektora naukowo-badawczego do tworzenia i komercjalizacji wiedzy w regionalnych obszarach inteligentnej specjalizacji regionu.
- Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu i otwartej na innowacje administracji publicznej.

W ramach każdego z priorytetów określone są bardziej szczegółowe kierunki działań.

W ramach 1. priorytetu: (1) stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości, zwłaszcza przedsiębiorczości technologicznej; (2) wzrost poziomu innowacyjności już działających firm; (3) rozwój wiedzy i kompetencji kadr przemysłowych (pracowników i kadry menedżerskiej); (4) stymulowanie i rozwój współpracy sieciowej podmiotów gospodarczych i (5) rozwój inżynierii finansowej dla innowacji dostosowującej, w większym niż dotychczas stopniu, typ wsparcia finansowego do charakteru innowacji;- w ramach 2. priorytetu: (1) rozwój kadr naukowo-badawczych do tworzenia i transferu wiedzy na rzecz rozwoju inteligentnych specjalizacji regionu; (2) zwiększenie efektywności wykorzystania infrastruktury naukowo-badawczej do prowadzenia i komercjalizacji badań w dziedzinach związanych z inteligentnymi specjalizacjami regionu i (3) wzrost znaczenia lubelskiej nauki w obszarach inteligentnych specjalizacji na poziomie krajowym i międzynarodowym;

- w ramach 3. priorytetu: (1) przekształcenie instytucji otoczenia biznesu w regionalne centra wzrostu; (2) rozwój sprawnej i otwartej na innowacje administracji publicznej i (3) promocja przedsiębiorczości i innowacyjności

Dodatkowym elementem RSIWL 2020 są programy pilotażowe. Programy te inicjują regionalne laboratorium innowacji służące systematycznemu poszukiwaniu rozwiązań (kierunków i typów działań oraz konkretnych projektów) coraz lepiej dostosowujących kierunki i formy interwencji do zmieniających się potrzeb i wyzwań związanych z rozwojem regionalnych obszarów inteligentnych specjalizacji. Inspiracją dla programów pilotażowych są dobre praktyki zebrane przez OECD i platformę Pro Inno Europe oraz działania ostatnio wdrażane w regionie, dedykowane np. przedsiębiorczości akademickiej czy brokerom innowacji. Same programy pilotażowe przyjmują formę inicjatyw parasolowych, mających na celu przetestowanie nowych instrumentów, ocenę ich skuteczności oraz przygotowanie procedur upowszechnienia najbardziej efektywnych rozwiązań. Pierwsze programy pilotażowe obejmują sześć obszarów: (1) regionalne programy badań w obszarach inteligentnych specjalizacji; (2) przedsiębiorczość technologiczną; (3) partnerstwo, sieci i klastry; (4) regionalne centra wzrostu; (5) inżynierię finansową dla innowacji oraz (6) innowacyjne zamówienia publiczne.

W RSIWL 2020 wkomponowano także mechanizm kontynuacji procesu przedsiębiorczego odkrywania, zwłaszcza w odniesieniu do identyfikacji priorytetów badawczo-rozwojowych i innowacyjnych. Wkomponowanie w RSIWL 2020 procedur zachowania ciągłości procesu przedsiębiorczego odkrywania wzmocniło dynamiczny charakter strategii, otwierający pole do szukania węższych nisz specjalizacyjnych i/lub nowych obszarów inteligentnej specjalizacji, bez konieczności uruchamiania formalnego procesu rewizji samej strategii.

V. Przewidywany termin spełnienia warunku: 31.12.2015 r.

VI. Plan działań na rzecz wypełnienia warunku

Monitoring, ewaluacja i komunikacja				
0. Dopracowanie elementów policy-mix	<p>1. Opracowanie regionalnego programu badań w obszarach inteligentnych specjalizacji</p> <p>2. Poddanie <i>procesowi przedsiębiorczego odkrywania</i> adaptacji instrumentów wsparcia działalność B+R+I uznanych w regionie za dobre praktyki.</p>	<p>Dostosowanie polityk publicznych w zakresie wsparcia rozwoju gospodarczego</p> <p>Dostosowywanie narzędzi wsparcia dla regionalnych MŚP</p>		<p>Styczeń 2015- Marzec 2016</p>
1. Opracowanie spójnego systemu monitoringu i ewaluacji przy uwzględnieniu dostępnych instrumentów wsparcia w zakresie IS	<p>1. Analiza danych z istniejących baz: dane z RPO WL 2014-2020, GUS, STRATEG, PIK oraz wykorzystanie baz danych prowadzonych przez instytucje regionalne.</p> <p>1a. Opracowanie mierników śledzących zmiany w obszarach uznanych za inteligentne specjalizacje regionu.</p> <p>2. Opracowanie mechanizmu aktualizacji i uszczegółowienia obszarów inteligentnych specjalizacji i dostosowania do zmieniającej się sytuacji gospodarczej regionu, w tym:</p> <p>2.a. Realizacja cykli spotkań i warsztatów z udziałem przedsiębiorstw, instytutów badawczych i instytucji Otoczenia Biznesu oraz samorządów w ramach poszczególnych inteligentnych specjalizacji</p> <p>2b. Ocena znaczenia poszczególnych potencjalnych obszarów inteligentnej specjalizacji dla przyszłego wzrostu produktywności i konkurencyjności gospodarki województwa, jak również przyszłego rozwoju ponadregionalnej oraz międzynarodowej współpracy badawczo-rozwojowej i innowacyjnej.</p> <p>3. Tworzenie map innowacji w oparciu o śledzenie aplikujących o wsparcie projektów innowacyjnych przedsiębiorstw w latach 2014-2020 - możliwość</p>	<p>Możliwość skutecznej oceny procesu wsparcia dla regionalnych inteligentnych specjalizacji i ocena trafności wyboru obszarów kluczowych</p> <p>Dostosowywanie narzędzi wsparcia dla MŚP</p> <p>Możliwość skutecznego reagowania na zachodzące zmiany</p> <p>Dostosowanie polityk publicznych w zakresie wsparcia rozwoju gospodarczego</p>	<p>Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego – Departament Gospodarki i Innowacji we współpracy z Departamentem Zarządzania RPO WL oraz Departamentem Polityki Regionalnej</p>	<p>Styczeń 2015 r. – grudzień 2016 r.</p> <p>Funkcjonowanie do końca 2020 r.</p>

	<p>identyfikacji nowo wyłaniających się inteligentnych specjalizacji w regionie.</p> <p>4. Odniesienie regionalnych specjalizacji do dostępnych mechanizmów wsparcia na poziomie krajowym i międzynarodowym we współpracy z MG, MiR, NCBiR</p> <p>5. Zaprojektowanie i przetestowanie regionalnego obserwatorium technologicznego.</p>			
2. Działania promocyjne i informacyjne	<p>1. Utworzenie podstrony internetowej na stronie rsi.lubelskie.pl poświęconej regionalnym inteligentnym specjalizacjom Województwa Lubelskiego</p> <p>2. Przygotowanie planu spotkań i konferencji popularyzujących wiedzę na temat inteligentnych specjalizacji wśród regionalnych interesariuszy oraz społeczeństwa obywatelskiego (w ramach poczwórnej helisy).</p>	<p>Poszerzenie wiedzy wśród regionalnych interesariuszy wraz z społeczeństwem obywatelskim na temat problematyki inteligentnych specjalizacji i innowacyjności</p>		<p>Czerwiec - grudzień 2015 r.</p> <p>Funkcjonowanie do końca 2020</p>
3. Etap powiązań z krajowymi inteligentnymi specjalizacjami	<p>1. Współpraca w ramach zespołów funkcjonujących przy Ministerstwie Gospodarki oraz Ministerstwie Infrastruktury i Rozwoju</p> <p>2. Współpraca z Komisją Europejską oraz Platformą S3 w zakresie identyfikacji i weryfikacji inteligentnych specjalizacji</p>	<p>Stworzenie mechanizmu współpracy międzyregionalnej i krajowej w obszarach inteligentnych specjalizacji</p> <p>Wypracowanie spójnego systemu monitorowania kluczowych wskaźników</p>	<p>Ministerstwo Gospodarki</p> <p>Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju (współpraca Departament Gospodarki i Innowacji UMWL)</p>	2014-2020

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
1.2. Infrastruktura badań i innowacji. Istnienie wieloletniego planu dotyczącego budżetu i priorytetów inwestycji.	Przyjęto orientacyjny wieloletni plan dotyczący budżetu i priorytetów inwestycji związanych z priorytetami UE oraz – w odpowiednich przypadkach – z Europejskim Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych (ESFRI).	Tak	Spełniony

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku:

Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

II. Zastosowanie warunku:

POIR, wszystkie RPO

III. Ryzyko niespełnienia warunku: -

IV. Sposób realizacji kryteriów

Warunek jest spełniony przez dokument Polska Mapa Drogowa Infrastruktury Badawczej, który został przyjęty w 2011 r. Realizuje on rekomendacje Europejskiego Forum Strategicznego Infrastruktur Badawczych (ESFRI) w tym zakresie. W 2012 r. opracowany został system finansowania projektów dużej infrastruktury badawczej objętych Mapą, który zakłada 10-letni (2013-2023) horyzont czasowy. Mapa została zaktualizowana w sierpniu 2014 r. Dodatkowo, poniżej przedstawiona została tabela prezentująca wieloletnie ramy finansowania inwestycji w infrastrukturę B+R.

Tabela zawiera szacunki dotyczące całości wydatków na finansowanie infrastruktury B+R, pochodzących z różnych źródeł. Podstawą prawną do ustalenia wydatków pochodzących ze środków europejskich (wraz z wymaganym wkładem krajowym) są programy operacyjne przyjmowane uchwałą Rady Ministrów (zgodnie z art., 14j ustawy z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, Dz. U. 2006 nr 227 poz. 1658 z późn. zmianami). Natomiast dla wydatków pochodzących z budżetu państwa podstawą prawną są Wieloletnie Plany Finansowe Państwa, sporządzane na podstawie art. 103-108 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. 2009 nr 157 poz. 1240 z późn. zmianami) i uchwalane przez Radę Ministrów.

Tabela została sporządzona w oparciu o następujące założenia:

- środki przeznaczone na finansowanie infrastruktury B+R wyniosą ok. 600 mln EUR, a kurs EUR-PLN przyjęty na potrzeby obliczeń to 4,2 PLN/EUR;
- zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa, wsparcie uzyskują projekty o możliwie wysokim stopniu finansowania ze środków prywatnych; na potrzeby obliczeń w tabeli zostały przyjęte pewne szacunki, jednak ostateczne proporcje finansowania zależą od wyników konkursu, w którym kryteria wyboru projektów preferować będą inwestycje angażujące najwyższe środki ze źródeł prywatnych;
- wkład własny w programach 2014-20 oznacza wkład własny rzeczowy lub finansowy wniesiony przez beneficjenta, który nie musi być wolny od pomocy publicznej.

Koordinacja EAC 1.2

Zgodnie z Umową Partnerstwa, inwestycje w projekty dotyczące infrastruktury badawczej sektora nauki są realizowane na poziomie krajowym, na podstawie PMDIB. Z poziomu regionalnego wspierana będzie jedynie infrastruktura badawcza uzgodniona w Kontrakcie Terytorialnym. W zakresie infrastruktury B+R Kontrakt Terytorialny określa kluczowe z punktu widzenia rozwoju regionów przedsięwzięcia, przeznaczone do finansowania ze środków RPO, uzgodnione przez stronę rządową i samorządową.

Wykorzystanie Kontraktu Terytorialnego do uzgodnienia projektów z zakresu infrastruktury nauki będzie miało na celu koordynację działań podejmowanych na poziomie krajowym i regionalnym, w szczególności uniknięcie zjawiska wsparcia podobnych przedsięwzięć infrastrukturalnych w różnych regionach (w tym powielania infrastruktury już sfinansowanej w latach 2007-2013). W ocenie propozycji władz regionalnych zgłoszonych do KT dotyczących infrastruktury B+R na poziomie regionalnym uczestniczą przedstawiciele ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, ministra właściwego ds. nauki oraz NCBiR.

W ramach Kontraktu Terytorialnego możliwe będzie uzgodnienie inwestycji przeznaczonych do sfinansowania w ramach RPO, przy spełnieniu kryteriów wynikających z Umowy Partnerstwa i zapewnieniu zgodności z regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami, zarówno wpisanych na PMDIB, jak i przedsięwzięć nie wpisanych na PMDIB, ocenionych pod względem potencjału i doskonałości naukowej przez MNiSW i NCBR według jednolitych kryteriów zawartych w fiszce projektowej. Warunkiem uzyskania wsparcia będzie pozytywna weryfikacja fiszki, szczególnie w zakresie źródeł finansowania projektu, wkładu własnego oraz zapewnienia trwałości finansowania po zakończeniu projektu.

Wieloletni plan finansowania infrastruktury badawczej w Polsce (w mln PLN)											Podstawa prawna
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Zakup lub wytworzenie aparatury naukowo-badawczej oraz inwestycji budowlanych	210,4	166,4	170,5	174,8	179,2	185	190	195	200	205	Poddziałanie 10.1.2.1.1 Wieloletni Plan Finansowy Państwa 2014-2017 (kursywa na niebiesko – projekcja / szacunek MNiSW)
Finansowanie inwestycji w zakresie infrastruktury informatycznej nauki	27,2	30,1	30,1	30,2	30,2	30,3	30,3	30,4	30,4	30,5	Poddziałanie 10.1.2.2.1 WPFPP 2014-2017 (kursywa na niebiesko – projekcja / szacunek MNiSW)
XFEL i FAIR	20,6	51**	25**	0,3**	0,6**						Poddziałanie 10.2.2.2.1 WPFPP 2014-2017 (** - wysokość nakładów zależy od stopnia realizacji przedsięwzięć na który PL nie ma wpływu)
PO IG - środki europejskie	693	1049	1254								POIG
PO IG - wkład publiczny krajowy	122	185	221								POIG
PO IG - wkład prywatny	0	0	0								POIG
RPO – środki europejskie*	355	484	547								RPO
RPOs – wkład publiczny krajowy*	105	94	115								RPO
RPOs - wkład prywatny*	11	23	26								RPO
PO IR - środki europejskie				360	360	360	360	360	360	360	POIR (kursywa na niebiesko – projekcja/szacunek MNiSW)
PO IR - wkład własny				42	42	42	42	42	42	42	
PO IR - wkład prywatny				120	120	120	120	120	120	120	
RPO – środki europejskie				360	360	360	360	360	360	360	RPO (kursywa na niebiesko – projekcja/szacunek MNiSW)

RPOs – wkład własny				42	42	42	42	42	42	42	
RPOs - wkład prywatny				120	120	120	120	120	120	120	
Inne (w tym międzynarodowe)											Europejski Fundusz na Rzecz Inwestycji, Horyzont 2020

WARUNEK TEMATYCZNY 2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
<p>2.1 Rozwój cyfrowy: Strategiczne ramy polityki w dziedzinie rozwoju cyfrowego w celu pobudzenia rynku przystępnych, dobrej jakości i interoperacyjnych usług, prywatnych i publicznych, wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne, a także aby przyspieszyć ich asymilację przez obywateli, grupy w trudnej sytuacji, przedsiębiorstwa i administrację publiczną, w tym inicjatywy transgraniczne.</p>	<p>Strategiczne ramy polityki rozwoju cyfrowego, na przykład w ramach krajowej lub regionalnej strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji zawierają:</p> <ul style="list-style-type: none"> – budżet i priorytety działań określone na podstawie analizy SWOT lub podobnej analizy spójnej z tabelą wyników europejskiej agendy cyfrowej; – została przeprowadzona analiza równoważenia wsparcia dla popytu i podaży TIK; – wskaźniki miary postępów interwencji w takich dziedzinach jak umiejętności cyfrowe, e-integracja, e-dostępność, oraz postęp w zakresie e-zdrowia w granicach określonych w art.168 TFUE, spójne w stosownych przypadkach z istniejącymi odpowiednimi unijnymi, krajowymi lub regionalnymi strategiami sektorowymi; – ocenę potrzeb w zakresie budowania większego potencjału TIK 	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>Spełniony</p>

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku

Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji

II. Zastosowanie warunku

POPC, wszystkie RPO

III. Ryzyko niespełnienia warunku: -

IV. Sposób realizacji kryteriów

Dokumenty spełniające warunek ex-ante:

1. Strategia Sprawne Państwo (SSP) przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 12 lutego 2013 roku (<http://monitorpolski.gov.pl/mp/2013/136/1>), która stanowi ramy dla działań związanych ze zwiększeniem przejrzystości i efektywności administracji publicznej – zasady otwartego rządu w tym wzroście udostępniania zasobów sektora publicznego, podniesieniu sprawności instytucjonalnej państwa poprzez wykorzystanie nowoczesnych systemów informacyjno-komunikacyjnych oraz poprawę świadczenia usług publicznych w tym tych dotyczących wymiaru sprawiedliwości w oparciu o wykorzystanie TIK.
2. Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 8 stycznia 2014 roku stanowiący dokument wykonawczy do SSP (<https://mac.gov.pl/projekty/program-zintegrowanej-informatyzacji-panstwa-do-2020-r>), określający działania zmierzające do dostarczenia społeczeństwu

wysokiej jakości elektronicznych usług publicznych w administracji, na rynku pracy, w ochronie zdrowia, wymiarze sprawiedliwości oraz usług obejmujących bezpieczeństwo i powiadamianie ratunkowe, prowadzenie działalności gospodarczej, rozliczanie podatków, ubezpieczeń społecznych i udostępniania zasobów informacyjnych administracji i nauki.

3. Policy paper dotyczący cyfrowego rozwoju Polski do 2020 r., aktualizowany przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji. Dokument zbierający i uzupełniający zagadnienia z zakresu TIK poruszane we wszystkich strategiach zintegrowanych i prezentujący wizję rozwoju cyfrowego Polski do 2020 r. w zakresie dostępu do internetu szerokopasmowego, usług dostępnych przy wykorzystaniu internetu i kompetencji cyfrowych. Dokument został przyjęty przez Komitet Rady Ministrów ds. Cyfryzacji w dniu 15 listopada 2012 r., a następnie został zaktualizowany przez MAC i ponownie przyjęty przez KRMC w dniu 21 maja 2014 r.
4. Plan Działań na rzecz wdrażania strategii „Sprawne Państwo 2020” przygotowany w marcu 2014 roku przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, jako narzędzie wdrażania SSP w perspektywie do 2020 roku zawierający katalog zadań dotyczący realizacji działań związanych z e-usługami oraz zwiększeniem dostępności do zasobów informacyjnych sektora publicznego. Dokument ten został przyjęty 20 czerwca 2014 roku przez Komitet Koordynacyjny do spraw Polityki Rozwoju.

Kryterium 1

SSP zawiera część priorytetów dot. rozwoju cyfrowego: e-administracja, otwarte zasoby publiczne, dostęp do internetu szerokopasmowego, aspekty rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce. Szczegółowe priorytety w tych obszarach określone są w PZIP, który przedstawia też planowany budżet.

Kryterium 2

Wsparcie dla popytu na technologie teleinformatyczne (TIK) polega przede wszystkim na zwiększaniu zainteresowania obywateli i zwiększania ich umiejętności wykorzystania nowych technologii; kwestia podaży tylko częściowo wchodzi w zakres SSP (dostęp do internetu, usługi e-administracji). Analiza w odniesieniu do rozwoju e-administracji, w tym zapotrzebowania społecznego na jej usługi, kompetencji cyfrowych, została przeprowadzona w PZIP. Szczegółowa analiza dotycząca popytu i podaży w odniesieniu do dostępności sieci internetu znajduje się w NPS.

Kryterium 3

Wskaźniki monitorowania na poziomie strategicznym znajdują się w Strategii Sprawne Państwo. Uzupełnieniem i uszczegółowieniem w tym zakresie jest PZIP.

Kryterium 4

SSP odnosi się do kwestii potrzeb w zakresie budowy sieci szerokopasmowych (kierunek interwencji 5.6. Powszechna dostępność wysokiej jakości usług szerokopasmowego dostępu do Internetu). Dokumentem wspierającym jest program rozwoju – Narodowy Plan Szerokopasmowy. SSP wskazuje też, że jednym z wyzwań rozwojowych jest szerokie wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w budowaniu sprawnego państwa. Znajduje to odzwierciedlenie przekrojowe we wszystkich 7 celach szczegółowych Strategii. Obecnie kluczowym elementem dla sprawnie funkcjonującego państwa jest pełne, kompleksowe i wszechstronne wykorzystanie nowych technologii informatycznych w celu uproszczenia usług i udostępnienia ich drogą elektroniczną. Z tego tytułu płynąć będą wymierne korzyści zarówno dla obywateli, jak i administracji publicznej. Ponadto dokumentem konkretyzującym w zakresie e-administracji jest Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa.

WARUNEK TEMATYCZNY 3 Przedsiębiorczość

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
3.1.Przeprowadzono konkretne działania wspierające promowanie przedsiębiorczości z uwzględnieniem programu „Small Business Act”	(1) wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na rozpoczęcie działalności gospodarczej i zmniejszenie kosztów zakładania przedsiębiorstw, z uwzględnieniem celów programu „Small Business Act”;	Tak	Częściowo spełniony
	(2) wprowadzono środki mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie licencji i pozwoleń na podjęcie i prowadzenie szczególnego rodzaju działalności w ramach przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem celów programu „Small Business Act”;	Nie	
	(3) wprowadzono mechanizm monitorowania procesu wdrażania programu „Small Business Act” i oceny wpływu prawodawstwa na MŚP.	Nie	

VII. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku

Ministerstwo Gospodarki we współpracy z Ministerstwem Sprawiedliwości

VIII. Zastosowanie warunku

Ułatwienie rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej

IX. Ryzyko niespełnienia warunku: niskie.**X. Sposób realizacji kryteriów****Kryterium 1**

Dostęp do rejestracji własnej działalności gospodarczej dla osoby fizycznej oraz rejestracji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością możliwy jest poprzez skorzystanie z portalu <https://prod.ceidg.gov.pl> (następuje przekierowanie do odpowiednich podstron).

- Rejestracja własnej działalności gospodarczej dla osoby fizycznej:

Rejestracja własnej działalności gospodarczej odbywa się elektronicznie poprzez wykorzystanie wniosku CEIDG-1 na portalu <https://prod.ceidg.gov.pl/ceidg.cms.engine/> prowadzonym (administrowanym) przez Departament Handlu i Usług Ministerstwa Gospodarki. **Rejestracja własnej działalności gospodarczej z wykorzystaniem wniosku CEIDG-1 jest darmowa.** Przedsiębiorca może podjąć działalność gospodarczą w dniu złożenia wniosku o wpis. **Wpis jest dokonywany nie później, niż następnego dnia roboczego po dniu wpływu do CEIDG poprawnego wniosku.**

Składany wniosek jest równocześnie:

- wnioskiem o uzyskanie, zmianę albo skreślenie wpisu w rejestrze REGON;
- zgłoszeniem identyfikacyjnym albo aktualizacyjnym do naczelnika urzędu skarbowego (NIP);

- oświadczeniem o wyborze formy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych;
- zgłoszeniem albo zmianą zgłoszenia płatnika składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;
- oświadczeniem o kontynuowaniu ubezpieczenia społecznego rolników.

Platforma CEIDG umożliwia, oprócz rejestracji własnej działalności, również:

- wprowadzenie zmiany danych (aktualizacja);
- zawieszenie działalności gospodarczej bądź jej wznowienie;
- zakończenie działalności gospodarczej.

Osoba rejestrująca własną działalność gospodarczą musi dokonać swojego zgłoszenia, a także ewentualnych zatrudnionych pracowników do ubezpieczeń społecznych lub ubezpieczenia zdrowotnego. Proces ten następuje poza systemem rejestracji własnej działalności (wniosek do CEIDG), z wykorzystaniem platformy elektronicznej ZUS. Zgłoszenie ubezpieczonych do ZUS jest bezpłatne.

Dodatkowo, przyjęta przez Sejm RP w dniu 23 października 2014 r. ustawa *o ułatwieniu wykonywania działalności gospodarczej* znosi obowiązek uzyskiwania potwierdzenia zgłoszenia rejestracyjnego dla celów podatkowych, a tym samym obniża koszt prowadzenia działalności gospodarczej (koszt opłaty za rejestrację to 170 zł).

Podstawą dla ww. działań są przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2004 Nr 173 poz. 1807):

- art. 29 dot. wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej;
- art. 25.3 przewiduje obowiązek dokonania wpisu nie później niż następnego dnia roboczego po dniu wpływu wniosku do systemu teleinformatycznego CEIDG;
- art. 14.1 przewiduje możliwość rozpoczęcia działalności gospodarczej już w dniu złożenia wniosku.

- Rejestracja własnej działalności gospodarczej dla spółki z ograniczoną odpowiedzialnością:

Rejestracja sp. z o.o. odbywa się elektronicznie poprzez wykorzystanie systemu S24 na portalu <https://ems.ms.gov.pl/> prowadzonym przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

System umożliwia elektroniczne wypełnienie formularza rejestracji spółki, który następnie jest przekazywany do sądu właściwego terytorialnie. **Koszt rejestracji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wynosi 500 zł. Czas trwania procesu rejestracji wynosi przeciętnie 1 dzień roboczy.**

Zawiązanie spółki nie wymaga wizyty u notariusza, jako że w stosunku do umowy spółki „internetowej” nie jest wymagana forma aktu notarialnego. W zamian za to przedsiębiorca uzyskuje umowę spółki zawieraną przy wykorzystaniu wzorca dostępnego podczas rejestracji spółki. Wzorzec oferuje szereg możliwości personalizacji kształtu spółki dla jej właściciela.

Do powstania spółki nie jest wymagane wniesienie wkładów na pokrycie kapitału zakładowego przed rejestracją spółki. Pokrycie kapitału zakładowego powinno nastąpić nie później, niż w terminie 7 dni od dnia wpisania spółki z o.o. do rejestru i musi mieć postać tylko i wyłącznie wkładów pieniężnych.

W kierunku usprawnienia zasady jednego okienka w odniesieniu do spółek z o.o. idzie ustawa z dnia 26 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz zmianie niektórych innych ustaw, która obowiązuje od 1 grudnia 2014 r.

Powyższe zmiany umożliwiają wprowadzenie rozwiązania polegającego na nadawaniu podmiotom wpisanym do Krajowego Rejestru Sądowego identyfikatora podatkowego NIP oraz numeru identyfikacyjnego REGON (na podstawie danych przekazanych z KRS do Centralnego Rejestru Podmiotów Krajowej Ewidencji Podatników i

rejstru GUS) automatycznie po dokonaniu wpisu podmiotu do Krajowego Rejestru Sądowego, przy wykorzystaniu systemu teleinformatycznego. Nadane identyfikatory są także automatycznie zamieszczane w KRS bezpośrednio po ich nadaniu, bez konieczności wydawania przez sąd rejestrowy orzeczenia w tym zakresie. W praktyce moment wpisu podmiotu do Krajowego Rejestru Sądowego jest dniem, od którego można rozpocząć działalność, w tym działalność gospodarczą.

Działanie nowopowstającego podmiotu ogranicza się wyłącznie do obowiązku złożenia wniosku o wpis podmiotu do Krajowego Rejestru Sądowego. Informacje o podmiocie zawarte w KRS będą stanowić podstawowy pakiet danych, z których korzystać będą inne instytucje – urząd skarbowy, GUS i ZUS. Oznacza to, że urzędy między sobą będą mogły wymieniać dane dotyczące przedsiębiorcy.

Obowiązek zgłoszeniowy po stronie przedsiębiorcy został ograniczony do tzw. danych uzupełniających. Są to dane, które nie podlegają wpisowi do KRS, a są niezbędne dla Urzędu Skarbowego, Głównego Urzędu Statystycznego i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i będą uzupełniane przez podmiot, w późniejszym terminie, już po rozpoczęciu działalności. Chodzi o m.in. o dane takie, jak: numer rachunku bankowego, dane kontaktowe, przewidywana liczba zatrudnianych, które albo mają charakter danych „wrażliwych”, albo nie są podmiotowi jeszcze znane w chwili rejestracji w KRS. Przedsiębiorca będzie je zamieszczał na jednym formularzu i składał w ciągu 21 dni od wpisu do KRS w urzędzie skarbowym, który przekaże je do GUS i ZUS. Składanie danych uzupełniających w formie papierowej lub elektronicznej nie będzie wstrzymywało rozpoczęcia przez podmiot działalności, w tym działalności gospodarczej.

Wskutek wprowadzenia powyższych rozwiązań podmiot już w dniu dokonania wpisu do KRS otrzymuje identyfikator podatkowy NIP oraz numer identyfikacyjny REGON i może faktycznie rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej.

- Koszty związane z zakładaniem przedsiębiorstwa

W przypadku zalecenia dotyczącego obniżenia kosztów założenia nowego przedsiębiorstwa do 100 euro, zgodnie z *Przeglądem programu Small Business Act dla Europy*, należy zaznaczyć, że w Polsce 92% prowadzonych działalności należy do osób fizycznych, których rejestracja jest bezpłatna. Jedynie 8% stanowią osoby prawne i jednostki niemające osobowości prawnej, dla których koszt rejestracji spółki wykracza nieznacznie powyżej 100 euro i jest znacząco niższy niż średnia UE (zgodnie z *Arkuszem kalkulacyjnym SBA 2014*, opracowywanym przez KE, średni koszt założenia spółki w UE wynosi 318 euro).

Działania w ramach CT 3 skupiają się przede wszystkim na wsparciu rozwoju istniejących przedsiębiorstw z sektora MŚP, co jest zgodne ze stanowiskiem KE prezentowanym podczas negocjacji programów operacyjnych. Wsparcie w zakresie zakładania firm będzie jedynie elementem projektów w ramach instrumentów finansowych (fundusze kapitału podwyższonego ryzyka – przewidziane w PO IR oraz kilku RPO), czy platform startowych, realizowanych w ramach PO PW. W zasadzie jedynie w przypadku wsparcia poprzez fundusze kapitału podwyższonego ryzyka, powstające firmy będą na pewno przybierać formę spółek, co wynika ze specyfiki tego instrumentu.

Biorąc powyższe pod uwagę, działania, które bezpośrednio dotyczą zakładania spółek stanowią nieznaczny procent alokacji przeznaczonej na CT 3.

Mając na uwadze powyższe oraz art. 19 Rozporządzenia PE i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., który wskazuje, że warunki wstępne mają zastosowanie jedynie w takim zakresie, w jakim są niezbędne do efektywnego i wydajnego osiągnięcia szczegółowego celu w przypadku priorytetu inwestycyjnego lub priorytetu unijnego, a także mają bezpośredni i rzeczywisty związek z osiągnięciem tego celu oraz bezpośrednio wpływają na ten proces, kryterium dotyczące kosztów zakładania przedsiębiorstw w zasadzie nie powinno być stosowane do instrumentów planowanych w CT 3.

Institucja wiodąca: MG (CEIDG), MS (S24)

Institucja współpracująca: MPiPS, RCL i inne instytucje publiczne

Kryterium 2

Reglamentacja możliwości podjęcia działalności gospodarczej w Polsce oparta jest o zapisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2004 Nr 173 poz. 1807) – Rozdział 4 Koncesje oraz regulowana działalność gospodarcza:

- art. 46 dot. **koncesji** (działalności związane z wydobywaniem kopalin, produkcją i obrotem bronią, obrót i przechowywanie nośników energii, gry hazardowe, przewozy lotnicze, programy TV);
- art. 65-66 dot. **wpisu do rejestru działalności regulowanej** (działalność w zakresie prowadzenia agencji zatrudnienia – pośrednictwa pracy, produkcja alkoholu, prowadzenie archiwum, produkcja biopaliw, usługi detektywistyczne, handel dewizami, leczenie zwierząt, praktyki lekarskie i dentystryczne, nasiennictwo, usługi pielęgniarstwa, usługi pocztowe, szkolenia z ochrony roślin, handel środkami ochrony roślin, telekomunikacja, transport ludności, transport Kolejowy, turystyka oraz produkcja tytoniu.
- art. 75.1 dot. **zezwoleń** (działalności związane z handlem alkoholem, usługami komunalnymi, usługi finansowe, bankowe i ubezpieczeniowe);
- art. 75.3 dot. **licencji** (transport drogowy i kolejowy);
- art. 75.4 dot. **zgody** (prowadzenie rozliczeń papierów wartościowych).

Zapisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej wyraźnie stwierdzają (art. 66), iż **wpis do rejestru działalności regulowanej następuje w terminie 7 dni** od momentu poprawnie złożonych dokumentów do organu prowadzącego taki rejestr. **Działalność regulowana obejmuje najczęściej podejmowane rodzaje aktywności ekonomicznej spośród tych obszarów, do których dostęp jest reglamentowany bądź ograniczany przez państwo.**

Uzyskanie licencji (art. 75.3) jest procedurą administracyjną zgodną z KPA, tj. decyzja powinna być wydana w ciągu 30 dni.

Wskazujemy przy tym na inne zapisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2004 Nr 173 poz. 1807), dotyczące czasu wydania zgody na podjęcie działalności:

- art. 11.1: Właściwy organ jest obowiązany do załatwiania spraw przedsiębiorców **bez zbędnej zwłoki**;
- art. 11.4: Potwierdzenie (wpływu sprawy przedsiębiorcy) zawiera wskazanie daty wpływu oraz **terminu rozpatrzenia wniosku**.

Koncesje nie powinny być brane pod uwagę przy analizie spełnienia kryterium drugiego, gdyż aktywności nimi regulowane dotyczą obszarów związanych z ekologią, eksploatacją kopalin bądź obronnością państwa.

Dodatkowo, dnia 12 czerwca 2014 r. Prezydent RP podpisał ustawę o standaryzacji niektórych wzorów pism w procedurach administracyjnych, która umożliwi określenie i udostępnienie wzorów pism w formie dokumentów elektronicznych dla niektórych procedur administracyjnych. Dzięki temu wprowadzone zostały jednolite w skali kraju wzory pism, przede wszystkim dotyczące wydania zezwolenia, wpisu do rejestru czy wydania zaświadczenia. Celem jest przyspieszenie procedur administracyjnych, w tym czasu potrzebnego na uzyskanie dokumentów potrzebnych do rozpoczęcia działalności gospodarczej.

- Deregulacja zawodów

Ponadto bezpośrednio do spełnienia kryterium drugiego odnosi się działalność legislacyjna Ministerstwa Sprawiedliwości, która prowadzi **program deregulacji zawodów oraz aktywności gospodarczej w Polsce**:

- I transza - Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów - weszła w życie.
- II transza - Ustawa z dnia 9 maja 2014 r. o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych - podpisana przez Prezydenta RP w dniu 30 maja 2014 r.
- III transza - Projekt ustawy o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów. Projekt ustawy został przekazany do Sejmu i w dniu 7 maja 2014 r. odbyło się jego I czytanie.

Trzy transze przygotowane w Ministerstwie Sprawiedliwości zawierają zapisy dotyczące łącznie aż 246 zawodów:

- Pierwsza transza – 51 zawodów,
- Druga transza – 91 zawodów,
- Trzecia transza – 104 zawody.

W odniesieniu do III transzy deregulacji zawodów – prace postępują zgodnie z założonym harmonogramem. Od samego początku prac nad deregulacją przyjęte zostało założenie o realizacji reformy w sekwencji trzech transz - ze względu na szeroki zakres materii i potrzebę przeprowadzenia wyczerpujących konsultacji społecznych. Projekt III transzy wpłynął do Sejmu 15 kwietnia 2014 r., pierwsze czytanie odbyło się 7 maja 2014 r. Przewiduje się, że ustawa zostanie ogłoszona na przełomie I/II kwartału 2015 r.

Institucja wiodąca: MG, MS

Institucja współpracująca: Instytucje publiczne zaangażowane w wydawanie koncesji lub zezwoleń (MG, MS, MF, MŚ, URE, UKE, KRRiTV, MIR, MSW, jst)

Kryterium 3

- Monitoring *Small Business Act*

Monitoring *Small Business Act* prowadzony będzie w ramach corocznego raportu *Przedsiębiorczość w Polsce*, opracowywanego przez Ministerstwo Gospodarki. Pierwsze sprawozdanie z monitorowania SBA zostało zawarte w tegorocznej (12.) edycji raportu *Przedsiębiorczość w Polsce*, który ukazał się 1.10.2014 r. (opublikowany na stronie MG).

Raport „Przedsiębiorczość w Polsce” jest corocznie opracowywany i publikowany przez MG od 2003 r. (wszystkie edycje raportu są na stronie <http://www.mg.gov.pl/Analizy+i+prognozy/Przedsiębiorczosc>). Każdorazowo dokument publikowany jest również w formie książkowej i przekazywany adresatom zewnętrznym (m.in. ministerstwa, wybrane komisje sejmowe i senackie, partnerzy społeczni i gospodarczy).

- Konsultacje on-line

Platforma konsultacji online, która została uruchomiona w Ministerstwie Gospodarki w marcu 2013 r. i jest dostępna na stronie konsultacje.gov.pl, od kwietnia 2014 r. została objęta pilotażem rządowym - oprócz projektów Ministerstwa Gospodarki są w nim zamieszczane także wybrane inicjatywy pięciu innych ministerstw (Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji, Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Sprawiedliwości oraz Ministerstwa Zdrowia). Konsultowane są w szczególności projekty wzbudzające kontrowersje i duże zainteresowanie publiczne. **Trwają prace nad włączeniem pozostałych resortów do ww. platformy, w celu dalszego ułatwienia interesariuszom udziału w procesie legislacyjnym, w tym mikro, małym i średnim przedsiębiorstwom.** Planowane zakończenie powyższych prac do połowy 2015 r. Jednocześnie wszystkie projekty aktów normatywnych i projekty założeń projektów ustawy, nad którymi toczą się prace, są udostępnione w **systemie informatycznym Rządowy Proces Legislacji, prowadzonym przez Rządowe Centrum Legislacji.**

- Ocena wpływu regulacji na sektor MSP

Test MŚP, zgodnie z obowiązującymi obecnie "Wytycznymi do Oceny Skutków Regulacji" z 2006 r., jest elementem obligatoryjnym oceny wpływu projektowanej regulacji na przedsiębiorstwa. Jest w nich jasno wskazane, że „szczególną uwagę należy zwrócić na analizę kosztów i korzyści dla przedsiębiorstw, zwłaszcza małych i średnich” i w sposób graficzny przedstawiony sposób działania w tym zakresie. Jeśli z analizy wynika, że regulacja będzie miała istotny wpływ na sektor MŚP, według Wytycznych należy zwrócić się o opinię do Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości.

Dodatkowo, zgodnie z Programem „Lepsze Regulacje 2015”, przyjętym przez Radę Ministrów 22 stycznia 2013 r., **opracowywane są nowe „Wytyczne do przeprowadzania Oceny Wpływu w rządowym procesie legislacyjnym”.** W dokumencie tym zostaną zintegrowane obecnie obowiązujące wytyczne z zakresu OSR i konsultacji publicznych. **Nowe Wytyczne będą uwzględniły potrzebę pogłębionej analizy wpływu regulacji na sektor MŚP i szczegółowo opisywały, jak jej dokonać, bazując m.in. na wytycznych KE.**

Zgodnie z projektem 'Wytycznych...' wpływ na sektor MŚP powinien być badany zawsze, jeżeli istnieje potencjalna możliwość, że problem i projektowane rozwiązania mogą dotyczyć tego sektora. Oznacza to, że odstępianie (zgodnie z zasadą proporcjonalności) od przeprowadzania wspomnianej analizy (tzw. Testu MŚP) powinno być wyraźnie uzasadnione. Podobnie jak wpływ na inne podmioty, Test MŚP powinien identyfikować liczbę podmiotów w poszczególnych grupach (również według wielkości zatrudnienia) oraz wpływ na każdą z wyróżnionych grup. Informacje wykorzystane w tym miejscu powinny zostać zweryfikowane w drodze konsultacji z przedstawicielami MŚP. Jeżeli projektowane rozwiązanie okaże się zbyt obciążające dla przedsiębiorstw z tego sektora należy rozważyć możliwość wyłączenia ich z części nakładanych przez nie obowiązków. Zarówno wyłączenia jak i ich brak należy uzasadnić.

Od stycznia 2014 r. obowiązują nowe wzory formularzy do Oceny Wpływu regulacji:

- formularz Testu regulacyjnego - przygotowywanego na etapie projektu założeń projektu ustawy,
- formularz Oceny Skutków Regulacji - opracowywanej na etapie projektu aktu normatywnego,
- formularz Oceny funkcjonowania ustawy (tzw. OSR ex post) – przeprowadzanej na etapie obowiązywania aktu prawnego.

W ww. formularzach wyszczególnione jest pole, w którym należy określić grupy podmiotów, na które wpływa dana regulacja, oszacować ich liczebność, ale także opisać sposób oddziaływania regulacji na te podmioty. Jedną z grup wskazywanych w niniejszym polu, stosownie do wskazówek wypełniania formularzy, są **mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa**.

Ponadto we wzorze Testu regulacyjnego i Oceny Skutków Regulacji znajduje się pole dotyczące oceny wpływu projektowanego rozwiązania na mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, które jest kluczowe z punktu widzenia testu wpływu na sektor MŚP. Wpływ ten należy wykazać i oszacować (tam, gdzie to możliwe) w ujęciu pieniężnym, niepieniężnym i niemierzalnym w okresie 10 lat, wskazując jednocześnie konkretnie na czym to oddziaływanie będzie polegało. Szacowane skutki projektowanego rozwiązania na sektor MŚP będą następnie weryfikowane w ramach dokonywanych OSR ex post, zgodnie z Programem "Lepsze Regulacje 2015" i **nowym Regulaminem pracy Rady Ministrów**. W OSR ex post będą wskazywane faktyczne koszty i korzyści odnoszone przez małe i średnie przedsiębiorstwa w wyniku obowiązywania danej regulacji prawnej.

Szczegółowe i kompletne wypełnianie ww. pól, które stanowią wyraz przeprowadzenia analizy wpływu regulacji na sektor MŚP, będzie zapewnione dzięki **zespołom ds. OSR**, które zostały utworzone w każdym ministerstwie w celu zapewnienia wysokiej jakości Ocen Wpływu.

Dodatkowo, z uwagi na kluczowe znaczenie sektora MŚP dla gospodarki, zgodnie z Programem "Lepsze Regulacje 2015", zainicjowano pilotażowe wdrożenie pogłębionej analizy wpływu na ten sektor przez Ministerstwo Gospodarki we współpracy z Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości. Do końca 2015 r. pilotażem ma być objętych 10 projektów. Na podstawie wyników pilotażu zostaną określone dalsze działania w zakresie efektywnego wdrażania tego instrumentu w procesie tworzenia prawa.

Wśród działań wspierających sektor MŚP należy wymienić także powołanie przez Ministra Gospodarki Zespołu do spraw Doskonalenia Regulacji Gospodarczych, który jest organem pomocniczym Ministra oraz wspiera prace Pełnomocnika Rządu ds. deregulacji gospodarczych. Do zadań Zespołu należy m.in. identyfikacja barier prawnych rozwoju przedsiębiorczości i formułowanie propozycji działań służących ich likwidacji lub ograniczeniu, proponowanie rozwiązań w zakresie poprawy warunków podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz poprawy jakości regulacji prawnych. W skład Zespołu wchodzi członkowie wskazani przez reprezentatywne organizacje pracodawców oraz organizacje reprezentujące środowisko prawnicze. Członkiem Zespołu jest m.in. przedstawiciel Związku Rzemiosła Polskiego, czyli organizacji pracodawców reprezentujących sektor małych i średnich przedsiębiorstw. Udział takiej organizacji w pracach Zespołu zapewnia wypracowywanie rozwiązań z uwzględnieniem specyfiki sektora MŚP i jego kluczowej roli dla gospodarki.

XI. Przewidywany termin spełnienia warunku: 31.12.2015 r.

XII. Plan działań na rzecz wypełnienia warunku

Planowane działania	Termin realizacji	Instytucje odpowiedzialne
Wejście w życie ustawy o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów - III transza deregulacji (kryterium II)	<u>01.05.2015 r.</u>	MS
Wdrożenie elektronicznej platformy konsultacyjnej dla innych resortów (ułatwienia interesariuszom udziału w procesie legislacyjnym, w tym mikro, małym i średnim przedsiębiorstwom).	<u>1.07.2015</u>	RCL/MG
Opracowanie (przyjęcie przez RM) wytycznych do przeprowadzania Oceny Wpływu w rządowym procesie legislacyjnym	<u>1.07.2015</u>	MG/KPRM
Zakończenie pilotażu w zakresie testu MŚP – pogłębiona analiza wpływu na MŚP	<u>31.12.2015</u>	PARP/MG

Cel tematyczny 4. Wsparcie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
4.1. Przeprowadzono działania promujące racjonalne kosztowo ulepszenie efektywnego końcowego wykorzystania energii oraz racjonalne kosztowo inwestycje w efektywność energetyczną przy budowaniu lub renowacji budynków.	(1) Działania służące zapewnieniu wdrożenia minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej budynków, zgodnie z art. 3, 4 i 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE1;	Tak	Częściowo spełniony
	(2) Działania konieczne do utworzenia systemu certyfikacji w odniesieniu do charakterystyki energetycznej budynków spójnego z art. 11 dyrektywy 2010/31/UE;	Nie	
	(3) Działania służące zapewnieniu planowania strategicznego w dziedzinie efektywności energetycznej, spójne z art. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE2;	Tak	
	(4) Działania spójne z art. 13 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/32/WE1 w sprawie końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych, aby zapewnić dostarczenie klientom końcowym indywidualnych liczników w zakresie, w jakim jest to możliwe technicznie, racjonalne finansowo i proporcjonalne w odniesieniu do potencjalnych oszczędności energii.	Tak	

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju (kryterium 1 i 2), Ministerstwo Gospodarki (kryterium 3 i 4)

II. Zastosowanie warunku

POIiŚ, wszystkie RPO

III. Ryzyko niespełnienia warunku: -

IV. Sposób realizacji kryteriów

Dokumenty spełniające warunek ex-ante

1. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 czerwca 2014 roku w sprawie metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynku i lokalu mieszkalnego lub części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową oraz sposobu sporządzania i wzorów świadectw ich charakterystyki energetycznej.
2. Rozporządzenie Ministra Transportu Budownictwa i Gospodarki Morskiej zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki oraz ich usytuowanie – obowiązuje od 1 stycznia 2014 r.

3. Informacja w sprawie krajowego celu indykatywnego w zakresie efektywności energetycznej dla Polski ustalonego na podstawie art. 3 ust. 1 dyrektywy 2012/27/UE - przekazana przez Ministerstwo Gospodarki do Komisji Europejskiej.
4. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne wraz z aktami wykonawczymi.
5. Ustawa z dnia 29 sierpnia 2014 r. o charakterystyce energetycznej budynków (podpisana przez Prezydenta RP w dniu 8 września 2014 r.).

Kryterium 1

W dniu 3 czerwca 2014 r. zostało podpisane przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju rozporządzenie w sprawie metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynku i lokalu mieszkalnego lub części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową oraz sposobu sporządzania i wzorów świadectw ich charakterystyki energetycznej. Rozporządzenie weszło w życie w dniu 2 października 2014 roku. Rozporządzenie to wdraża postanowienia art. 3 oraz częściowo 11 w powiązaniu z załącznikiem I do dyrektywy 2010/31/UE.

Minimalne wymagania dotyczące charakterystyki energetycznej w celu osiągnięcia poziomów optymalnych pod względem kosztów, o których mowa w art. 4 dyrektywy, zostały określone w nowelizacji rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75, poz. 690, z późn. zm.). Wymagania te obowiązują od 1 stycznia 2014 r. W § 328 ust. 1a w/w rozporządzenia wskazano, że wymagania minimalne uznaje się za spełnione dla budynku podlegającego przebudowie, jeżeli przegrody oraz wyposażenie techniczne budynku podlegające przebudowie odpowiadają przynajmniej wymaganiom izolacyjności cieplnej określonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia. Zatem w przypadku przebudowy zostały określone wymagania dla konkretnych przegród, np. dla okien, ścian zewnętrznych, dachów i stropodachów.

Poza tym art. 5 wdraża wyznaczenie optymalnego poziomu wymagań minimalnych w zakresie charakterystyki energetycznej oraz przekazane w dniu 3 czerwca 2013 r. Komisji Europejskiej Sprawozdanie ze wszystkich danych wyjściowych i założeń użytych do celów obliczenia optymalnego pod względem kosztów poziomów wymagań minimalnych dotyczących charakterystyki energetycznej i następnie jego uzupełnienie, które zostało przekazane KE we wrześniu 2014 r.

Kryterium 2

W związku z uchyleniem przepisów ustawy Prawo budowlane upoważniających do wydania rozporządzenia sprawie metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynku i lokalu mieszkalnego lub części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową oraz sposobu sporządzania i wzorów świadectw ich charakterystyki energetycznej i przeniesieniem tych uregulowań do ustawy z dnia 29 sierpnia 2014 r. o charakterystyce energetycznej budynków (Dz. U. poz. 1200), a także oceną KE **w zakresie wdrożenia art. 11 dyrektywy 2010/31/UE obecnie procedowany jest projekt rozporządzenia w sprawie metodologii wyznaczania charakterystyki energetycznej budynku lub części budynku, sposobu sporządzania oraz wzorów świadectw charakterystyki energetycznej** na podstawie upoważnienia określonego w art. 15 ustawy o charakterystyce energetycznej budynków. Rozporządzenie ma zapewnić pełną zgodność z art. 11 dyrektywy 2010/31/UE, w zakresie:

- zaleceń dotyczących działań w związku z ważniejszą renowacją,
- zaleceń dotyczących działań w odniesieniu do poszczególnych elementów budynku niezależnie od ważniejszej renowacji,
- technicznej wykonalności zaleceń.

Art. 11 ust. 2 dyrektywy 2010/31/UE został wdrożony rozporządzeniem MIR w sprawie metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynku i lokalu mieszkalnego lub części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową oraz sposobu sporządzania i wzorów świadectw ich charakterystyki energetycznej. Rozporządzenie to w dniu 3 czerwca br. zostało podpisane przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju i weszło w życie dnia 2 października 2014 r. W załącznikach nr 3-5 do ww. rozporządzenia, na trzeciej stronie we wzorze świadectwa wskazano, że osoba uprawniona do sporządzenia świadectwa umieszcza informację, gdzie można

uzyskać szczegółowe informacje dotyczące opłacalności ekonomicznej zawartych w świadectwie zaleceń oraz informację dotyczącą działań, jakie należy podjąć w celu wypełnienia zaleceń.

Art. 11 ust. 5 dyrektywy nie wymaga dodatkowego wdrożenia w trybie legislacyjnym. Zgodnie bowiem z art. 5 ust. 2a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2013 r., poz. 1409, z późn. zm.), w przypadku istniejących budynków poddawanych przebudowie lub przedsięwzięciu służącemu poprawie efektywności energetycznej w rozumieniu przepisów o efektywności energetycznej, które są użytkowane przez jednostki sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, zaleca się stosowanie urządzeń wykorzystujących energię wytworzoną w odnawialnych źródłach energii, a także technologie mające na celu budowę budynków o wysokiej charakterystyce energetycznej. Ponadto, zgodnie z art. 10. ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. Nr 94, poz. 551, z późn. zm.), jednostka sektora publicznego, realizując swoje zadania, stosuje co najmniej dwa z niżej wymienionych środków poprawy efektywności energetycznej:

- umowa, której przedmiotem jest realizacja i finansowanie przedsięwzięcia służącego poprawie efektywności energetycznej;
- nabycie nowego urządzenia, instalacji lub pojazdu, charakteryzujących się niskim zużyciem energii oraz niskimi kosztami eksploatacji;
- wymiana eksploatowanego urządzenia, instalacji lub pojazdu na urządzenie, instalację lub pojazd, o których mowa w pkt 2, albo ich modernizacja;
- nabycie lub wynajęcie efektywnych energetycznie budynków lub ich części albo przebudowa lub remont użytkowanych budynków, w tym realizacja przedsięwzięcia termomodernizacyjnego w rozumieniu ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów (Dz. U. z 2014 r., poz. 712);
- sporządzenie audytu energetycznego w rozumieniu ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów eksploatowanych budynków w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2013 r., poz. 1409, z późn. zm), o powierzchni użytkowej powyżej 500 m², których jednostka sektora publicznego jest właścicielem lub zarządcą.

Tego typu obowiązki i zachęty bezpośrednio wpłyną na wypełnienie zaleceń zawartych w świadectwie charakterystyki energetycznej i nie ma potrzeby wprowadzania dodatkowych przepisów w tym zakresie w polskim prawie.

Kryterium 3

Kryterium spełnione poprzez przekazanie przez Ministerstwo Gospodarki do Komisji Europejskiej Informacji w sprawie krajowego celu indykatywnego w zakresie efektywności energetycznej dla Polski ustalonego na postawie art. 3 ust. 1 dyrektywy 2012/27/UE.

Kryterium 4

Ustawa Prawo energetyczne w pełni wdraża postanowienia Dyrektywy 2006/32/WE. Dyrektywa 2006/32/WE w art.13 ust.1 wskazuje warunki, w których Państwa Członkowskie mają zapewnić, aby na tyle, na ile jest to technicznie wykonalne, uzasadnione finansowo i proporcjonalne do potencjalnych oszczędności energii, odbiorcy końcowi energii elektrycznej, gazu, centralnego ogrzewania lub chłodzenia oraz ciepłej wody użytkowej mieli możliwość nabycia po konkurencyjnych cenach indywidualnych liczników, które dokładnie oddają rzeczywiste zużycie energii przez odbiorcę końcowego i informują o rzeczywistym czasie korzystania z energii.

W odniesieniu do sektora ciepła, zgodnie z art. 3 ust 13, 13a i 13b ustawy Prawo energetyczne z dnia 10 kwietnia 1997 r. (Dz.U.2012.1059 j.t.) odbiorcą jest każdy, kto otrzymuje lub pobiera paliwa lub energię na podstawie umowy z przedsiębiorstwem energetycznym. Jednocześnie art. 45a ust 6 ustawy Prawo energetyczne precyzyjnie określa, iż w przypadku gdy wyłącznym odbiorcą paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła dostarczanych do budynku jest właściciel lub zarządca budynku wielolokalowego, jest on odpowiedzialny za rozliczanie na poszczególne lokale całkowitych kosztów zakupu paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła. Ponadto Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 stycznia 2007 r. w sprawie

szczegółowych warunków funkcjonowania systemów ciepłowniczych określa m.in. warunki przyłączenia do sieci, w tym wymagania techniczne w zakresie przyłączania do sieci urządzeń wytwórczych i instalacji odbiorców, sposób prowadzenia obrotu ciepłem, warunki świadczenia usług przesyłania, dystrybucji ciepła, prowadzenia ruchu sieciowego i eksploatacji sieci, zakres i sposób przekazywania informacji między przedsiębiorstwami energetycznymi oraz między przedsiębiorstwami energetycznymi a odbiorcami.

Na mocy ust. 1 Artykułu 13 Dyrektywy 2006/32/WE Państwa Członkowskie są zobowiązane do zapewnienia, by na tyle, na ile jest to technicznie wykonalne, uzasadnione finansowo i proporcjonalne do potencjalnych oszczędności energii, odbiorcy końcowi energii elektrycznej, gazu, centralnego ogrzewania lub chłodzenia oraz ciepłej wody użytkowej mieli możliwość nabycia po konkurencyjnych cenach indywidualnych liczników, które dokładnie oddają rzeczywiste zużycie energii przez odbiorcę końcowego (zarówno w przypadku wymiany liczników jak i podłączania nowych liczników w nowych budynkach lub przy wykonaniu ważniejszych renowacji budynków).

Dla budynków oddanych do użytku po roku 2002 kwestie zaopatrzenia instalacji ciepłych w indywidualne liczniki ciepła reguluje rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z dnia 15 czerwca 2002 r.). Zgodnie z tymi przepisami w budynkach z instalacją ogrzewczą wodną zasilaną z sieci ciepłowniczej powinny znajdować się urządzenia służące do rozliczania zużytego ciepła: ciepłomierz do pomiaru ilości ciepła dostarczanego do instalacji ogrzewczej budynku oraz urządzenia umożliwiające indywidualne rozliczanie kosztów ogrzewania poszczególnych mieszkań lub lokali użytkowych w budynku. W praktyce w budynkach wielolokalowych na wejściach ciepłych do lokali mieszkalnych montowane są indywidualne ciepłomierze, mierzące rzeczywistą ilość ciepła dostarczona do lokalu za pomocą instalacji ciepłej.

W budownictwie oddawanym do użytku przed rokiem 2002, a w szczególności w budownictwie wielolokalowym z lat 70-tych i 80-tych, nośniki ciepła są rozprowadzane w tzw. pionach grzewczych, które oprócz funkcji dystrybucji ciepła do grzejników i odbioru schłodzonego nośnika ciepła zostały zaprojektowane, poprzez odpowiednie rozmieszczenie i dobór parametrów technicznych, do częściowego ogrzewania mieszkań w tych budynkach. Jak pokazują pomiary prowadzone przez instytucje zajmujące się zagadnieniami rozliczania ciepła w budynkach wielolokalowych, ciepło emitowane przez piony grzewcze dostarcza często ponad połowę zapotrzebowania mieszkania na tą energię. Natomiast urządzenia wskaźnikowe są montowane miejscowo i szacują jedynie przybliżoną wartość emisji jednego grzejnika. Nie zapewniają one zbiorczego zestawienia informacji o zużyciu i zapotrzebowaniu mieszkania na ciepło, w tym z pionów grzewczych, którego z przyczyn technicznych nie można opomiarować.

Zgodnie z ust. 2. Artykułu 13 Dyrektywy 2006/32/WE Państwa Członkowskie zapewniają, by rachunki wystawiane przez dystrybutorów energii, operatorów systemu dystrybucji i przedsiębiorstwa prowadzące detaliczną sprzedaż energii opierały się na rzeczywistym zużyciu energii i były sformułowane w sposób jasny i zrozumiały dla odbiorców końcowych.

Należy zwrócić uwagę, że ustawa Prawo energetyczne z dnia 10 kwietnia 1997 r. (Dz.U.2012.1059 j.t.) w art. 3 ust 13, 13a i 13b definiuje odbiorcę (w tym odbiorcę końcowego) jako każdego, kto otrzymuje lub pobiera paliwa lub energię na podstawie umowy z przedsiębiorstwem energetycznym. W związku z powyższym w przypadku budynków wielolokalowych odbiorcą końcowym jest jego właściciel lub zarządca, i to on odpowiedzialny jest za rozliczenie na poszczególne lokale kosztów zakupu przede wszystkim ciepła oraz paliwa gazowego i energii elektrycznej zużywanych na cele wspólne (art. 45a ust. 6 ustawy Prawo energetyczne).

Warto podkreślić, że art. 45a ust. 4-12 ustawy Prawo energetyczne reguluje kwestie związane z rozliczaniem kosztów zakupu m.in. ciepła, co jest zgodne z postanowieniami Dyrektywy 2006/32/WE w tym zakresie.

Zgodnie z ust. 3. Artykułu 13 Dyrektywy 2006/32/WE Państwa Członkowskie zapewniają, by dystrybutorzy energii lub przedsiębiorstwa prowadzące detaliczną sprzedaż energii udostępniały odbiorcom końcowym wraz z rachunkami m. in. informacje o rzeczywistych aktualnych cenach oraz rzeczywistym zużyciu energii, również w porównaniu obecnego zużycia energii przez odbiorcę końcowego ze zużyciem za ten sam okres w roku poprzednim.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 17 września 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń z tytułu zaopatrzenia w ciepło (Dz. U. z dnia 19 października 2010 r.) określa nie tylko szczegółowe zasady kształtowania taryf przez przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się wytwarzaniem, magazynowaniem, przetwarzaniem, przesyłaniem, dystrybucją lub obrotem ciepłem, ale

również kalkulacji taryf dla ciepła oraz rozliczeń z tytułu zaopatrzenia w ciepło (analogiczne rozporządzenia funkcjonują dla rozliczeń w obrocie energią elektryczną oraz rozliczeń w obrocie paliwami gazowymi).

Ponadto należy podkreślić, iż Dyrektywa 2006/32/WE nie wymagała wykazania czy zastosowanie indywidualnych liczników nie jest technicznie wykonalne lub nie jest opłacalne. Taki obowiązek nakłada w art. 9 ust. 3 Dyrektywa 2012/27/UE, która mówi, że w przypadku gdy zastosowanie indywidualnych liczników nie jest technicznie wykonalne lub nie jest opłacalne, do pomiarów zużycia energii cieplnej na każdym grzejniku stosowane są indywidualne podzielniki kosztów ciepła, chyba że dane państwo członkowskie wykaże, że montaż takich podzielników kosztów ciepła nie byłby opłacalny (termin wdrożenia ust. 3 mija 31 grudnia 2016 r.).

W przypadku Polski wprowadzenie indywidualnych liczników na ciepło, m.in. ze względu na sposób rozprowadzania ciepła w już istniejących budynkach wielolokalowych, nie było technicznie wykonalne i uzasadnione finansowo.

Natomiast w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko obligatoryjnym elementem projektów dotyczących głębokiej modernizacji energetycznej budynków będzie założenie licznika (w tym indywidualnych w pomieszczeniach) ciepła, chłodu, ciepłej wody użytkowej, a także termostatów i zaworów podpionowych. Stanowiąc będzie koszt kwalifikowany.

V. Przewidywany termin spełnienia warunku: I połowa 2015 r.

VI. Plan działań na rzecz wypełnienia warunku

Planowane działania	Termin realizacji	Instytucje odpowiedzialne
Wydanie rozporządzenia w sprawie metodologii wyznaczania charakterystyki energetycznej budynku lub części budynku, sposobu sporządzania oraz wzorów świadectw charakterystyki energetycznej (obecnie zakończono zbieranie uwag do projektu rozporządzenia w ramach konsultacji publicznych)	I połowa 2015 r	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
<p>4.2. Przeprowadzono działania promujące wysoko wydajną kogenerację energii cieplnej i elektrycznej.</p>	<p>Wsparcie dla kogeneracji opiera się na popycie na użytkową energię cieplną i oszczędności energii pierwotnej zgodnie z art. 7 ust. 1 i art. 9 ust. 1 lit. a) i b) dyrektywy 2004/8/WE; państwa członkowskie lub ich właściwe organy oceniły istniejące prawodawstwo i ramy regulacyjne pod kątem procedur udzielania zezwoleń lub innych procedur, aby:</p> <p>(1) zachęcać do projektowania jednostek kogeneracji dla pokrycia ekonomicznie uzasadnionego zapotrzebowania na ciepło użytkowe i unikania produkcji ciepła w ilościach przekraczających zapotrzebowanie na ciepło użytkowe oraz</p> <p>(2) ograniczyć regulacyjne i pozaregulacyjne bariery utrudniające rozwój kogeneracji.</p>	<p>Tak</p>	<p>Spełniony</p>

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku

Ministerstwo Gospodarki

II. Zastosowanie warunku

POIiŚ, RPO

III. Ryzyko niespełnienia warunku: -

IV. Sposób realizacji kryteriów

Dokumenty spełniające warunek ex-ante

1. Ustawa o zmianie ustawy – prawo energetyczne z dnia 14 marca 2014 r.

Kryterium 1 i 2

Ustawa o zmianie ustawy – prawo energetyczne z dnia 14 marca 2014 r. przedłuża wsparcie dla wytwarzania energii elektrycznej i ciepła we wszystkich rodzajach jednostek wysokosprawnej kogeneracji (tj. opalanych paliwami gazowymi lub o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej źródła poniżej 1 MW, opalanych metanem lub gazem uzyskiwanym z przetwarzania biomasy oraz w pozostałych jednostkach kogeneracji) do końca 2018 r. z rozliczeniem do 30 czerwca 2019 r. Ustawa weszła w życie z dniem 30 kwietnia 2014 r. Natomiast system wsparcia dla wytwórców energii elektrycznej w technologii wysokosprawnej kogeneracji znajduje się w notyfikacji KE.

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
4.3. Przeprowadzono działania promujące wytwarzanie i dystrybucję odnawialnych źródeł energii.	(1) Gotowe są przejrzyste systemy wsparcia, priorytetowy lub gwarantowany dostęp do sieci oraz pierwszeństwo w dystrybucji, jak również standardowe zasady odnoszące się do ponoszenia i podziału kosztów dostosowań technicznych, które to zasady zostały podane do publicznej wiadomości, zgodnie z art. 14 ust. 1, art. 16 ust. 2 oraz art. 16 ust. 3 dyrektywy 2009/28/WE.	Tak	Spełniony
	(2) Państwo członkowskie przyjęło krajowy plan działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych zgodnie z art. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE.	Tak	

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku

Ministerstwo Gospodarki

II. Zastosowanie warunku

POIiŚ, RPO

III. Ryzyko niespełnienia warunku: -

IV. Sposób realizacji kryteriów

Dokumenty spełniające warunek ex-ante

1. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne wraz z aktami wykonawczymi
2. Ustawa z dnia 21 marca 2014 r. o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz niektórych innych ustaw
3. Krajowy Plan Działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2010 r.
4. Polityka Energetyczna do 2030 roku

Kwestie związane z wdrożeniem dyrektywy 2009/28/WE w zakresie objętym warunkowością ex ante zostały doprecyzowane w polskim porządku prawnym poprzez przyjęcie ustawy o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 946) tj. tzw. „mały trójpak”. Ustawa ta weszła w życie w dniu 11.09.2013 r. oraz ustawy o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych w zakresie wdrożenia schematów certyfikacji biokomponentów pod kątem kryteriów zrównoważonego rozwoju.

Niezależnie od wdrożenia postanowień dyrektywy 2009/28/WE, aktualnie projektowany jest nowy system wsparcia OZE w Polsce, który zawarty jest w dedykowanej ustawie dotyczącej OZE. Projekt ustawy został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 8 kwietnia 2014 roku. Celem tego projektu jest objęcie całości problematyki dotyczącej wytwarzania energii z OZE (za wyjątkiem biokomponentów i biopaliw, które uregulowane są w odrębnej ustawie).

Kryterium 1

Kwestie związane z wdrożeniem dyrektywy 2009/28/WE w zakresie objętym warunkowością ex ante zostały doprecyzowane w polskim porządku prawnym poprzez przyjęcie ustawy o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 946) tj. tzw. „mały trójpak”. Ustawa ta została podpisana przez Prezydenta RP w dniu 16 sierpnia 2013 r. i weszła w życie w dniu 11.09.2013 r. oraz ustawy o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych w zakresie wdrożenia schematów certyfikacji biokomponentów pod kątem kryteriów zrównoważonego rozwoju.

Niezależnie od wdrożenia postanowień dyrektywy 2009/28/WE, aktualnie projektowany jest nowy system wsparcia OZE w Polsce, który zawarty jest w dedykowanej ustawie dotyczącej OZE. Projekt ustawy został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 8 kwietnia 2014 roku. Celem tego projektu jest objęcie całości problematyki dotyczącej wytwarzania energii z OZE (za wyjątkiem biokomponentów i biopaliw, które uregulowane są w odrębnej ustawie).

Kryterium 2

Krajowy Plan Działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych został przyjęty w 2010 r.

Sprawozdanie z realizacji Krajowego Planu Działań w zakresie energii odnawialnej za lata 2011-2012 zostało przyjęte w trybie obiegowym przez Radę Ministrów w dniu 06.03.2014 r. Pismem z dnia 24 marca 2014 r. Ministerstwo Gospodarki przesłało sprawozdanie do Stałego Przedstawiciela RP przy UE z prośbą o przekazanie dokumentu do KE. Stałe Przedstawicielstwo RP przy UE przekazało do KE pismo w tej sprawie 31 marca 2014 r. w wersji elektronicznej, a oficjalnym pismem 3 kwietnia 2014 r.

Cel tematyczny 5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
5.1. Zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem: Istnienie krajowych lub regionalnych ocen ryzyka na potrzeby zarządzania klęskami i katastrofami, uwzględniających dostosowanie do zmian klimatu.	Gotowa jest krajowa lub regionalna ocena ryzyka zawierająca następujące elementy:		Spełniony
	(1) opis procesu, metodologii, metod i niewrażliwych danych wykorzystywanych w ocenach ryzyka, jak również opartych na ryzyku kryteriów określania inwestycji priorytetowych;	Tak	
	(2) opis scenariuszy zakładających jeden rodzaj ryzyka i scenariuszy zakładających wiele rodzajów ryzyka;	Tak	
	(3) uwzględnienie, w stosownych przypadkach, krajowych strategii dostosowania do zmiany klimatu.	Tak	

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku

Rządowe Centrum Bezpieczeństwa, Ministerstwo Środowiska

II. Zastosowanie warunku

POIiŚ, RPO

III. Ryzyko niespełnienia warunku: -

IV. Sposób realizacji kryteriów

Dokumenty spełniające warunki ex-ante

1. Dokument opracowany przez Rządowe Centrum Bezpieczeństwa pt. **„Ocena ryzyka na potrzeby zarządzania kryzysowego. Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego”** - wyciąg z niejawnego dokumentu „Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego”, przyjętego uchwałą Rady Ministrów w dniu 12 lipca 2013 r. – przekazany KE. (<http://rcb.gov.pl/wp-content/uploads/ocenaryzyka.pdf>)
2. **Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020, z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020)** – przyjęty przez Radę Ministrów 29 października 2013 r. <http://klimada.mos.gov.pl/dokument-spa-2020>

Kryterium 1 i 2

13 lutego 2014 r. do KE został przekazany dokument opracowany przez Rządowe Centrum Bezpieczeństwa pt. „Ocena ryzyka na potrzeby zarządzania kryzysowego. Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego”, który stanowi wyciąg z niejawnego dokumentu „Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego”, przyjętego uchwałą Rady Ministrów w dniu 12 lipca 2013 r.

Opis wypełniania tego kryterium znajduje się na stronach 4-9 dokumentu „Ocena ryzyka (...)”, a w zakresie kategorii skutków branych pod uwagę znajduje się na str. 11-12. Wyniki Raportu były konsultowane ze wszystkimi stronami (ministerstwami, urzędami centralnymi, województwami) przed przedstawieniem Raportu Radzie Ministrów. Sam Raport nie został przedstawiony publicznie ze względu na klauzulę, jaką mu nadano (dokument zastrzeżony). Jednak istnieje ustawowy obowiązek, aby „kierunki działania wynikające z wniosków z Raportu stanowiły element Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego oraz były uwzględniane w planach zarządzania kryzysowego” (na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym). Plany te są jawne i publicznie dostępne. W planach zawarta jest charakterystyka zagrożeń oraz ocena ryzyka ich wystąpienia, w tym dotyczących infrastruktury krytycznej, oraz mapy ryzyka i mapy zagrożeń. Proces komunikowania zagrożeń odbywa się w formie przyjętej w danym regionie.

Jednym z elementów branych pod uwagę przy analizie bezpieczeństwa jest kategoria zagrożeń, które mogą dotyczyć terytorium RP lub jej obywateli, mimo możliwego występowania w innym państwie. Wynika to z Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie Raportu o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego

Raport określa tzw. cele strategiczne, tj. cele, jakie należy osiągnąć, aby zminimalizować możliwość wystąpienia zagrożenia lub jego skutków. Dokument zawiera wnioski wraz z hierarchicznie uporządkowaną listą przedsięwzięć niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych, a szczególnie tych, których realizacja wymaga działań wykraczających poza posiadane kompetencje oraz katalog sił i środków niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych. W odniesieniu do scenariuszy, właściwe informacje zostały zamieszczone na stronach 16-54.

Kryterium 3

Kryterium zostało spełnione przez przyjęcie **Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020, z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020)** przez Radę Ministrów w dniu 29 października 2013 r. <http://klimada.mos.gov.pl/dokument-spa-2020>

SPA 2020 obejmuje swoim zakresem m.in.: przedstawienie scenariuszy zmian klimatu dla Polski z uwzględnieniem uwarunkowań regionalnych, określenie wpływu zmian klimatu na sektory gospodarcze, w tym w szczególności takie sektory jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, ochrona wybrzeża, budownictwo, transport, energetyka, gospodarka przestrzenna, a także wskazanie działań adaptacyjnych w odniesieniu do sektorów oraz kosztów tych działań.

„Ocena ryzyka”, zawiera elementy SPA, dotyczące zagrożeń związanych ze zmianami klimatu (np. skutek zjawisk meteorologicznych), w tym opisy poszczególnych zagrożeń zjawiskami meteorologicznymi, typy i przyczyny występowania, kryteria oceny stopnia zagrożenia oraz graficznie przedstawione obszary występowania poszczególnych zagrożeń - mapy ryzyka (o których mowa w Rozporządzeniu RM z dn. 10.04.2010r. ws. Raportu o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego), przedstawiające zasięg geograficzny poszczególnych zagrożeń z przypisanym prawdopodobieństwem wystąpienia i oceną skutków wystąpienia dla ludności, gospodarki lub środowiska

Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
6.1. Gospodarka wodna: Istnienie – w odniesieniu do inwestycji wspieranych przez programy – a) polityki taryfowej w zakresie cen wody, przewidującej odpowiednie zachęty dla użytkowników, aby efektywnie korzystali z zasobów wodnych oraz b) odpowiedniego wkładu różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w stopniu określonym w zatwierdzonych planach gospodarowania wodami w dorzeczu.	– w sektorach wspieranych z EFRR i Funduszu Spójności państwo członkowskie zapewniło wkład różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w podziale na sektory, zgodnie z art. 9 ust. 1 tiret pierwsze dyrektywy 2000/60/WE, przy uwzględnieniu w stosownych przypadkach skutków społecznych, środowiskowych i gospodarczych zwrotu, jak również warunków geograficznych i klimatycznych dotkniętego regionu lub dotkniętych regionów;	Częściowo spełnione	Częściowo spełniony
	– przyjęcie planu gospodarowania wodami w dorzeczu dla obszaru dorzecza spójnego z art. 13 dyrektywy 2000/60/WE.	Nie	

Dokumenty spełniające warunkowość ex-ante

1. Nowelizacja ustawy prawo wodne (dla kryterium 1)

Decyzja odnośnie do likwidacji zwolnień z opłat za pobór wód, zgodnie z ustaleniami podjętymi przez Stały Komitet Rady Ministrów na posiedzeniu w dniu 2 października br., zostanie rozstrzygnięta na etapie prac nad projektem ustawy. Decyzja została podtrzymana przez Radę Ministrów w dniu 21 października 2014 r., na którym to posiedzeniu zostały przyjęte Założenia do projektu ustawy – Prawo wodne.

2. Aktualizacja planów gospodarowania wodami w dorzeczach (dla kryterium 1 i 2)

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku

Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej / Ministerstwo Środowiska

II. Zastosowanie warunku (do jakich programów lub obszarów warunek ma zastosowanie)

PO IIŚ, RPO

III. Ryzyko niespełnienia warunku: średnie.

IV. Sposób realizacji kryteriów

Kryterium pierwsze – częściowo spełnione

W odniesieniu do inwestycji wspieranych przez EFRR i Fundusz Spójności (gospodarka wodno-ściekowa), **zwrot kosztów w sektorze komunalnym jest na odpowiednim poziomie**, określonym w zatwierdzonych planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.

- Analiza zwrotu kosztów usług wodnych, z uwzględnieniem kosztów środowiskowych i zasobowych (o których mowa w Art. 9 ust. 1) dla sektorów: komunalnego, przemysłu i rolnictwa, została przeprowadzona zarówno w I. jak i w II. cyklu planistycznym.
 - Podjęto również próbę oszacowania kosztów w tzw. pozostałych formach korzystania z wód – hydroenergetyka, żegluga, zarządzanie ryzykiem powodziowym.
 - W poszczególnych planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy w Polsce, zgodnie z załącznikiem VII. RDW, znajduje się jedynie podsumowanie analiz, pełny dokument pn. *Analizy ekonomiczne korzystania z wód na obszarach dorzeczy w Polsce*, a także *Analiza polityki opłat za wodę*, zawierająca przegląd istniejącego w Polsce systemu opłat za pobór wód i zrzut ładunków zanieczyszczeń, zostały przesłane do KE w marcu 2010 r. wraz z raportem dotyczącym planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.
 - W roku 2011 dokonano przeglądu metodyk i weryfikacji podejścia do opracowania analiz ekonomicznych korzystania z wód oraz szacowania kosztów środowiskowych i zasobowych (metodyki dostępne pod adresem: <http://rdw.org.pl/materialy-metodyki-i-opracowania.html>).
 - Ukończone zostały również prace związane z opracowaniem analiz ekonomicznych korzystania z wód w regionach wodnych i na obszarach dorzeczy, a także analizy kosztów środowiskowych i zasobowych, z wyodrębnieniem poszczególnych sektorów (komunalny, rolnictwo, przemysł, a także pozostałe formy korzystania z wód) na potrzeby II. cyklu planistycznego. **Obydwa opracowania zostały przekazane do KE bezpośrednio przez Ministerstwo Środowiska (w formie elektronicznej oraz pismem z dnia 31 marca br., znak: DZW-II-500-3/13269/14/MŻ). Będą one stanowić materiał źródłowy dla potrzeb aktualizacji planów gospodarowania wodami, podsumowanie wyników analizy ekonomicznej korzystania z wód, zgodnie z załącznikiem VII RDW oraz art. 114 ustawy Prawo wodne zostanie zawarte w aktualizacji PGW.**
 - Przyjęta metodyka szacowania kosztów środowiskowych i zasobowych w I. cyklu planistycznym została zawarta w dokumencie *Analizy ekonomiczne korzystania z wód na obszarach dorzeczy w Polsce* (2010 r.)
- Zmiana metodyki obliczeń dla kosztów zasobowych w II. cyklu planistycznym, połączona ze szczegółowymi badaniami terenowymi doprowadziła do uchwycenia i skwantyfikowania pewnego strumienia tych kosztów. Szczegóły opisane są w nowym opracowaniu dot. analiz ekonomicznych.

Zasada zwrotu kosztów usług wodnych jest realizowana na gruncie przepisów Prawo wodne (art. 113b ustawy - z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2012 r. poz. 145, z późn. zm.) oraz systemu opłat za korzystanie ze środowiska w ustawie Prawo ochrony środowiska.

- Użytkownicy wód w Polsce zobowiązani są do ponoszenia kosztów korzystania z zasobów wodnych poprzez uiszczanie opłat za pobór wód i zrzut ładunków zanieczyszczeń, na podstawie ustalanych corocznie przez Radę Ministrów stawek opłat, przyczyniając się w ten sposób do realizacji zapisów art. 9 RDW. W sektorze rolnictwa dodatkowo członkowie spółek wodnych oraz użytkownicy gruntów odnoszących korzyści z urządzeń spółek wodnych uiszczają składki na rzecz spółek wodnych. Spółki wodne przeznaczają te składki na wykonywanie zadań statutowych, tj. utrzymywania melioracji wodnych szczegółowych.
- Polityka w zakresie cen wody została w 2009 r. oceniona i podsumowana w dokumencie *Analiza polityki opłat za wodę*.
- Należy jednak mieć na uwadze, iż w polskim systemie prawnym funkcjonuje również system zwolnień z opłat, wynikający z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska. Zwolnienia dotyczą pewnej części sektora rolnictwa (zwolnienie z opłat wody pobieranej do nawodnień i napełniania stawów rybnych, przy czym wykorzystanie do celów rolniczych wody z sieci komunalnych podlega normalnym płatnościom zgodnie z zasadą pełnego zwrotu kosztów) oraz przemysłu (hydroenergetyka – zwolnienie dotyczy wyłącznie zwrotnych poborów wody; pobory bezzwrotne są objęte opłatami we wszystkich obszarach działalności przemysłowej, dotyczy to również wód chłodniczych; zrzut ładunków zanieczyszczeń - tutaj przyrost temperatury - jest również objęty opłatami). **Zwolnienia z opłat za pobór wód nie dotyczą sektorów objętych wsparciem PO II i RPO.**

W związku z powyższym, w Polsce opracowane zostały założenia do nowej ustawy Prawo wodne, mające na celu m.in.: zapewnienie komplementarności polityce opłat za wodę, z uwzględnieniem zasady pełnego „zwrotu kosztów za usługi wodne”.

Zgodnie z założeniami do ustawy – Prawo wodne, propozycje zmian w zakresie opłat za wodę miały być uzależnione od rozstrzygnięcia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie, w której Komisja Europejska zarzuca Republice Federalnej Niemiec zawężenie pojęcia „usług wodnych” tylko do usług wodociągowo-kanalizacyjnych. W związku z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w

sprawie C-525/12, istnieją przesłanki do pozostawienia istniejącej polityki opłat w zakresie poboru wód. Decyzja odnośnie do likwidacji zwolnień z opłat za pobór wód, zgodnie z ustaleniami podjętymi przez Stały Komitet Rady Ministrów na posiedzeniu w dniu 2 października br., oraz Radę Ministrów (w dn. 21 października 2014 r.) zostanie rozstrzygnięta na etapie prac nad projektem ustawy.

Ponadto, PL zapewni wypełnienie zobowiązań wynikających z Planu działania w zakresie planowania strategicznego w gospodarce wodnej z 2013 roku i przeprowadzi reformę instytucjonalną oraz zapewni podejście do strategicznego zarządzania zasobami wodnymi w zgodności z RDW.

Kryterium drugie – niespełnione

Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy w Polsce (PGW) zostały zatwierdzone przez Radę Ministrów 22 lutego 2011 r. Ich aktualizacja zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną oraz krajowym porządkiem prawnym nastąpi w 2015 r. Plany gospodarowania będą oparte na monitoringu i ocenie stanu wód zgodnej z Ramową Dyrektywą Wodną. Wszelkie derogacje będą wystarczająco uzasadnione i opisane w planach. Ponadto, PL zapewni wypełnienie zobowiązań wynikających z 'Planu działania w zakresie planowania strategicznego w gospodarce wodnej' z 2013 roku i przeprowadzi reformę instytucjonalną oraz zapewni podejście do strategicznego zarządzania zasobami wodnymi w zgodności z RDW.

- W grudniu 2012 r. Komisja Europejska oceniła przyjęte dotychczas PGW, przedstawiając zalecenia do podjęcia działań w II. cyklu planistycznym. Zalecenia te są uwzględniane w ramach poszczególnych prac planistycznych II. cyklu, zmierzających do aktualizacji PGW. Aktualnie prowadzone są prace nad przygotowaniem projektów aktualizacji PGW, które zostaną przedłożone do konsultacji społecznych i będą podlegać strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. Nowe plany będą w pełni zgodne z wymogami Ramowej Dyrektywy Wodnej, będą uwzględniać wyniki monitoringu stanu wód, zgodnie z Art. 8 RDW i opierać się na ocenie stanu jednolitych części wód, na podstawie danych monitoringowych za lata 2010-2012, zgodnie z załącznikiem V do RDW. Zaktualizowane plany gospodarowania wodami będą uwzględniać przedsięwzięcia infrastrukturalne mogące wywierać wpływ na stan wód i dla których możliwe jest zastosowanie odstępstw, zgodnie z art. 4 RDW.

- Jednocześnie, w związku z oczekiwaniami KE, strona polska zobowiązała się do opracowania przejściowych dokumentów w gospodarce wodnej, tzw. Masterplanów dla obszarów dorzeczy Wisły i Odry, stanowiących uzupełnienie obowiązujących PGW. Masterplany zostały opracowane i zatwierdzone w sierpniu br. (uchwała Rady Ministrów nr 172/2014 z dnia 26 sierpnia 2014 r. - w sprawie przyjęcia przejściowego dokumentu strategicznego - Masterplanu dla obszaru dorzecza Wisły oraz uchwała Rady Ministrów nr 173/2014 z 26 sierpnia 2014 r. - w sprawie przyjęcia przejściowego dokumentu strategicznego - Masterplanu dla obszaru dorzecza Odry). Dokonano w nich oceny projektów infrastrukturalnych z sektorów: ochrony przeciwpowodziowej, gospodarki wodnej, żeglugi śródlądowej i morskiej oraz hydroenergetyki (w zakresie ich wpływu na stan wód – w rozumieniu art. 4 RDW).

Plan działań na rzecz spełnienia warunku 6.1	Termin realizacji	Instytucje odpowiedzialne
Kryterium pierwsze - częściowo spełnione a) Przyjęcie nowej ustawy – Prawo wodne, Szczegółowy harmonogram: - skierowanie projektu ustawy – Prawo wodne do rozpatrzenia przez RM; - przekazanie uchwalonego przez RM projektu ustawy Prawo wodne do Marszałka Sejmu RP. Zakłada się, że przepisy ustawy wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2016 r. , wraz z początkiem roku budżetowego.	I kwartał 2016 r. I kwartał 2015 r. II kwartał 2015 r.	Instytucja wiodąca: MŚ

<p>b) Aktualizacja planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy w Polsce, zawierających podsumowanie analiz ekonomicznych korzystania z wód, przeprowadzonych w drugim cyklu planistycznym gospodarowania wodami:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przeprowadzenie Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko (SOOŚ) dla projektów aktualizacji PGW (wraz z przeprowadzeniem konsultacji społecznych); - opracowanie ostatecznych wersji aktualizacji PGW; - zatwierdzenie aktualizacji PGW przez RM; <p>Przekazanie do KE raportu wraz z kopiami aktualizacji PGW planowane jest w I kw. 2016 r.</p>	<p>IV kw. 2015 r.</p> <p>kwiecień 2015 r.</p> <p>październik 2015 r.</p> <p>grudzień 2015 r.</p>	<p>Instytucja wiodąca: KZGW Instytucja współpracująca: MŚ</p>
<p>Kryterium drugie – niespełnione Aktualizacja planów gospodarki wodami na obszarach dorzeczy w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> - przeprowadzenie SOOŚ dla projektów aktualizacji PGW (wraz z przeprowadzeniem konsultacji społecznych) - opracowanie ostatecznych wersji aktualizacji PGW - zatwierdzenie aktualizacji PGW przez RM <p>Przekazanie do KE raportu wraz z kopiami aktualizacji PGW planowane jest w I kwartale 2016 r.</p>	<p>- IV kw. 2015 r.</p> <p>kwiecień 2015 r.</p> <p>październik 2015 r.</p> <p>grudzień 2015 r.</p>	<p>Instytucja wiodąca: KZGW Instytucja współpracująca: MŚ</p>

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
6.2. Gospodarka odpadami: Promowanie zrównoważonych gospodarczo i środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie planów gospodarki odpadami zgodnych z dyrektywą 2008/98/WE oraz z hierarchią odpadów.	– zgodnie z wymogami art. 11 ust. 5 dyrektywy 2008/98/WE Komisji przekazano sprawozdanie z realizacji dotyczące postępów w osiągnięciu celów określonych w art. 11 dyrektywy 2008/98/WE;	Tak	Częściowo spełniony
	– istnienie jednego lub kilku planów gospodarki odpadami zgodnie z wymogami art. 28 dyrektywy 2008/98/WE;	Nie	
	– istnienie programów zapobiegania powstawaniu odpadów, zgodnie z wymogami art. 29 dyrektywy 2008/98/WE;	Tak	
	– przyjęto środki niezbędne do osiągnięcia celów na 2020 r. dotyczących przygotowania do ponownego wykorzystania i recyklingu, zgodnie z art. 11 ust. 2 dyrektywy 2008/98/WE.	Nie	

Dokumenty spełniające warunkowość ex-ante

1. Sprawozdanie o wdrażaniu Dyrektywy ramowej o odpadach (2008/98/WE) - dla kryterium 1
2. Aktualizacja Krajowego planu gospodarki odpadami 2014 (Kpgo) - dla kryterium 2
3. Aktualizacje Wojewódzkich planów gospodarki odpadami (wpgo) zawierające plany inwestycyjne - dla kryterium 2
4. Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów (Kpzpo) - dla kryterium 3

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku

Ministerstwo Środowiska, Urzędy Marszałkowskie

II. Zastosowanie warunku (do jakich programów lub obszarów warunek ma zastosowanie)

PO IiŚ, RPO

III. Ryzyko niespełnienia warunku: średnie.

IV. Sposób realizacji kryteriów

Kryterium pierwsze - spełnione

27 września 2013 r. sprawozdanie o wdrażaniu dyrektywy ramowej o odpadach zostało wysłane przez eDAMIS (Electronic Data Files Administration and Management Information System) w formie plików, a 30 września 2013 r. został wypełniony w tym systemie formularz zawierający dane liczbowe ze sprawozdania.

Kryterium drugie – niespełnione

Spełnienie kryterium polega na uchwaleniu i notyfikowaniu KE Krajowego planu gospodarki odpadami (Kpggo) i wojewódzkich planów gospodarki odpadami (wpgo) zgodnych z wymaganiami art. 28 dyrektywy 2008/98/WE.

Polska zdecydowała się na aktualizację dotychczasowych planów gospodarki odpadami ze względu na zmianę podejścia do systemu gospodarki odpadami komunalnymi. W tym celu Ministerstwo Środowiska opracuje wytyczne do aktualizacji krajowego oraz wojewódzkich planów gospodarki odpadami wraz z planami inwestycyjnymi stanowiącymi załącznik do wojewódzkich planów. Krajowy Plan **zostanie zaktualizowany do końca 2015 r.**, a wojewódzkie plany gospodarki odpadami **zostaną opracowane do końca 2016 r.**

W celu realizacji powyższego zadania planuje się, że wytyczne zostaną opracowane przez Ministerstwo Środowiska przy udziale Grupy Roboczej ds. Gospodarki Odpadami działającej w ramach ENEA („Partnerstwo: Środowisko dla Rozwoju” - krajowa sieć organów środowiskowych oraz instytucji zarządzających funduszami unijnymi.). W skład ww. grupy wejdą: Ministerstwo Środowiska, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, urzędy marszałkowskie (odpowiedzialne za opracowywanie wojewódzkich planów gospodarowania odpadami oraz instytucje zarządzające regionalnymi programami operacyjnymi), Główny Inspektor Ochrony Środowiska, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska wraz z Regionalnymi Dyrekcjami Ochrony Środowiska.

Wytyczne powinny zawierać rekomendacje, etapy i sposób postępowania zmierzające do opracowania krajowego i wojewódzkich planów gospodarki odpadami. Wytyczne powinny określić, w jaki sposób będą gromadzone dane na temat strumieni i ilości odpadów wytwarzanych w województwach, a także dane dotyczące wielkości istniejących instalacji, w tym planowanych do zamknięcia. Będą to dane wyjściowe do analizy potrzeb inwestycyjnych w regionach i działań, które muszą zostać podjęte w celu osiągnięcia celów określonych w dyrektywach.

Wytyczne zostaną opracowane do końca pierwszego kw. 2015 r. Dane będą pochodzić m.in. ze sprawozdań z realizacji wojewódzkich planów gospodarki odpadami, oraz z centralnej i wojewódzkiej bazy danych dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami. Obecnie w Ministerstwie Środowiska trwają prace nad utworzeniem nowej Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami, która zgodnie z art. 238 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. poz. 21, z późn. zm.) powinna zostać utworzona do 23 stycznia 2016 r.

Pierwszym etapem będzie sporządzenie krajowego planu gospodarki odpadami, który będzie zawierał strategię wdrażania dyrektyw UE oraz osiągnięcie celów na rok 2020 z uwzględnieniem roku 2030. Krajowy Plan oceni obecny stan wdrażania dyrektyw UE, istniejącą infrastrukturę oraz wskaże kierunki działań niezbędnych do podjęcia w poszczególnych województwach w celu zapewnienia spójnej sieci gospodarowania odpadami zaplanowanej zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami. Krajowy plan będzie określał również ewentualne potrzeby w skali kraju (instalacje o znaczeniu ponad wojewódzkim) w zakresie infrastruktury niezbędnej do pełnego zagospodarowania poszczególnych rodzajów odpadów.

Krajowy plan zostanie zaktualizowany w terminie do końca 2015 r. Następnie na podstawie krajowego planu gospodarki odpadami zostaną opracowane plany wojewódzkie. Plany wojewódzkie będą realizować działania określone w krajowym planie, a także będą stanowić podstawowy dokument planistyczny w sektorze gospodarki odpadami w województwach. Potrzeby inwestycyjne zidentyfikowane w planach wojewódzkich zostaną zawarte w planach inwestycyjnych zatwierdzanych następnie przez Ministra Środowiska. Będą one podstawą do wydatkowania środków publicznych zarówno unijnych (POIiŚ i RPO), jak i krajowych (fundusze ochrony środowiska).

Zakłada się, że do końca 2016 r. zostanie przeprowadzona aktualizacja wojewódzkich planów gospodarki odpadami wraz z opracowaniem planów inwestycyjnych w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi. Wojewódzkie plany gospodarki odpadami będą opiniowane przez Ministra Środowiska, a plany inwestycyjne – zatwierdzane, co zapewni ich spójność z polityką państwa, a tym samym pozwoli na osiągnięcie celów wynikających z prawa UE.

Dotychczas zrealizowano następujące działania:

- **Działania legislacyjne:**

- 1) Senacka Komisja Środowiska, na podstawie art. 76 ust. 1 Regulaminu Senatu, wniosła o podjęcie postępowania w sprawie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy o zmianie ustawy o odpadach

oraz niektórych innych ustaw. Treść przedmiotowej zmiany ustawy została zapisana w druku senackim 615 z dnia 24 kwietnia 2014 r. Projekt ustawy wprowadza obowiązek dokonania aktualizacji wojewódzkich planów gospodarki odpadami (wpgo) wraz z opracowaniem planów inwestycyjnych, stanowiących załącznik do wpgo, najpóźniej do końca 2015 r. Zgodnie z projektem ustawy, plan inwestycyjny będzie określał potrzebną infrastrukturę wraz z mocami przerobowymi przeznaczoną do zagospodarowania odpadów komunalnych i remontowo-budowlanych, zapewniającą osiągnięcie celów wyznaczonych w przepisach prawa Unii Europejskiej;

2) Senat RP w dniu 7 sierpnia 2014 r. podjął uchwałę w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw;

3) Opracowano projekt rozporządzenia Ministra Środowiska określającego sposób i formę sporządzania wojewódzkiego planu gospodarki odpadami oraz wzór planu inwestycyjnego, który został poddany wstępnym konsultacjom w ramach resortu środowiska.

- **Działania organizacyjne:**

Działania związane z postępowaniem z nielegalnymi składowiskami odpadów wskazywane są regularnie w planach gospodarki odpadami – krajowym i wojewódzkim.

Ponadto zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 (Dz. U. z 2013 r. poz. 21, z późn. zm.) posiadacz odpadów jest obowiązany do niezwłocznego usunięcia odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania. Natomiast zgodnie z art. 148 ust. 1 ustawy o odpadach, w przypadku gdy zarządzający składowiskiem odpadów nie wystąpił z wnioskiem o wyrażenie zgody na zamknięcie składowiska odpadów lub jego wydzielonej części, a zachodzą następujące okoliczności:

1) składowisko odpadów lub jego wydzielona część nie spełnia wymogów technicznych lub formalnych określonych w przepisach prawa lub

2) w wyniku przeprowadzonej kontroli wojewódzki inspektor ochrony środowiska stwierdzi, że na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na którym są składowane odpady komunalne, co najmniej od roku nie są przyjmowane odpady, lub

3) pojemność składowiska odpadów, określona w zatwierdzonej instrukcji prowadzenia składowiska odpadów, została zapełniona

– właściwy organ, sporządza ekspertyzę dotyczącą zamknięcia składowiska odpadów lub jego wydzielonej części oraz nową instrukcję prowadzenia składowiska odpadów.

Na tej podstawie właściwy organ wydaje decyzję o zamknięciu składowiska odpadów lub jego wydzielonej części (z urzędu).

- **Inne działania:**

W 2013 r. zlecono ekspertyzę mającą na celu przegląd instalacji do mechaniczno–biologicznego przetwarzania odpadów istniejących w Polsce. W ramach ekspertyzy dokonano analizy w zakresie istniejących mocy przerobowych instalacji do mechaniczno–biologicznego przetwarzania odpadów. W ramach ekspertyzy przeprowadzono ankietyzację oraz wizytację instalacji MBP, których celem była ocena ich efektywności w zakresie ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji oraz uzyskanie informacji dotyczących przepływu strumieni odpadów, ich ilości i rodzajów. Realizacja III etapu ekspertyzy ma na celu przygotowanie oceny stosowanych rozwiązań pod kątem spełnienia wymagań wynikających z obowiązującego prawodawstwa unijnego i krajowego.

Przygotowana ekspertyza będzie mogła stanowić potencjalne źródło informacji i danych analitycznych potrzebnych do przygotowania zaktualizowanych planów gospodarki odpadami.

Szczegółowe działania jakie zostaną podjęte w celu spełnienia kryterium zostały także opisane w Tabeli: Plan działań na rzecz spełnienia warunku 6.2.

Dodatkowo informacje nt. działań zrealizowanych oraz tych, które mają zostać podjęte w celu realizacji kryterium 2 zostały szczegółowo opisane w Załączniku do Planu działań RP w celu wypełnienia kryteriów 2 i 4 dla warunku wstępnego 6.2. (gospodarka odpadami), który to dokument został przekazany KE.

Kryterium trzecie - spełnione

Na poziomie krajowym Kpgo 2014 spełnia wymagania art. 29 dyrektywy 2008/98/WE – zgodnie z ustawą o odpadach zawiera część poświęconą zapobieganiu powstawaniu odpadów, w której są zawarte poziomy odniesienia (diagnoza stanu aktualnego - dane dotyczące ilości wytwarzanych odpadów), a także opisane i ocenione istniejące środki zapobiegania powstawaniu odpadów. W rozdziale 5 określono kierunki działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów. Natomiast w harmonogramie (rozdział 6) zaproponowano kolejne zadania dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów (np. w zakresie prac naukowo-badawczych).

W związku ze stwierdzonymi brakami w wpgo w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, został opracowany, jako odrębny dokument **Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów (Kpzpo), obejmujący zarówno działania na poziomie krajowym, jak i województw. Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów 26 czerwca 2014 r. i przekazany Komisji Europejskiej.**

Kryterium czwarte – niespełnione

Wypełnienie tego kryterium będzie związane z podjęciem przez Polskę następujących działań (i przedstawienie ich w dokumentach typu: plany gospodarki odpadami lub sprawozdanie z transpozycji i wdrażania dyrektywy 2008/98/WE, o którym mowa w kryterium 1) warunkowości ex-ante:

- a) Przeprowadzenie prac legislacyjnych umożliwiających realizację celów roku 2020:
 - wprowadzenie przepisów dotyczących nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi (już zrealizowane);
 - wzmocnienie instrumentów finansowych;
- b) Skuteczna egzekucja prawa;
- c) Realizowanie kampanii informacyjno-edukacyjnych (na poziomie Ministerstwa Środowiska i gmin), budowa spójnej sieci gospodarowania odpadami zaplanowanej zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami.

Szczegółowe działania jakie zostaną podjęte w celu spełnienia kryterium zostały opisane w Tabeli: Plan działań na rzecz spełnienia warunku 6.2.

Dodatkowo informacje nt. działań zrealizowanych oraz tych, które mają zostać podjęte w celu realizacji kryterium 4 zostały szczegółowo opisane w Załączniku do Planu działań RP w celu wypełnienia kryteriów 2 i 4 dla warunku wstępnego 6.2. (gospodarka odpadami), który to dokument został przekazany KE.

Dotychczas zrealizowano następujące działania:

- 1) Reforma systemu gospodarki odpadami komunalnymi poprzez nowelizację przepisów ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach – nowy system zaczął funkcjonować na terenie całej Polski od 1 lipca 2013 r. – ustawa wprowadziła nowy system gospodarki odpadami komunalnymi poprzez przekazanie gminom odpowiedzialności za organizowanie systemu gospodarki odpadami komunalnymi na swoim terenie. W nowym systemie obowiązuje selektywne zbieranie odpadów u źródła m.in. poprzez odbieranie odpadów surowcowych z gospodarstw domowych i tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów dla mieszkańców. W ustawie przewidziano również model naliczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi pobieranej przez gminy od właścicieli nieruchomości.
- 2) W ustawie z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz. U. z 2013 r. poz. 888), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2014 r., wprowadzono przepisy obligujące organizacje odzysku (działające w imieniu wprowadzających produkty w opakowaniach) do uwzględnienia odpadów opakowaniowych pochodzących z gospodarstw domowych w uzyskiwanych przez nie poziomach odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych. Udział odpadów opakowaniowych pochodzących z gospodarstw domowych w uzyskiwanych przez organizacje poziomach docelowo ma wynieść 50% w roku 2020 (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 marca 2014 r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych pochodzących z gospodarstw domowych (Dz. U. poz. 412) określa w tym zakresie cele pośrednie na poszczególne lata do 2020 r., począwszy od 32% w 2014 r.). Tym samym wprowadzający produkty w opakowaniach będą za pośrednictwem organizacji odzysku współfinansować system zbierania i zagospodarowania odpadów opakowaniowych powstających w gospodarstwach domowych.
- 3) Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi wprowadza obowiązek finansowania przez wprowadzających produkty w opakowaniach oraz działające w ich imieniu

organizacje odzysku publicznych kampanii edukacyjnych w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami opakowaniowymi, możliwym wpływie odpadów opakowaniowych na środowisko i zdrowie ludzi, dostępnych systemach zwrotu, zbierania i odzysku, w tym recyklingu, odpadów opakowaniowych, w tym kampanie w środkach masowego przekazu, ulotki i broszury informacyjne, plakaty, konkursy, konferencje oraz imprezy o charakterze informacyjno-edukacyjnym, określając przy tym wysokość środków finansowych, jakie na ten cel corocznie muszą ponieść te podmioty.

- 4) Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami umożliwia tworzenie przez wprowadzających produkty w opakowaniach oraz podmioty przetwarzające odpady opakowaniowe, w porozumieniu z Ministrem Środowiska, odrębnych systemów zbierania odpadów opakowaniowych z zastosowaniem dodatkowych instrumentów finansowych, takich jak kaucja (depozyt) za opakowania. Ustawa nie narzuca obowiązku tworzenia takich systemów, mając na uwadze potencjalne zagrożenia, jakie takie systemy mogą stanowić m.in. dla swobodnego przepływu towarów pomiędzy krajami członkowskimi UE. Podjęto decyzji o przeprowadzeniu szczegółowych analiz, co do możliwości wprowadzenia systemu depozytowego dla niektórych rodzajów odpadów opakowaniowych.
- 5) Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach zawiera przepis art. 105, który wskazuje, że odpady przed umieszczeniem na składowisku odpadów poddaje się procesowi przekształcenia fizycznego, chemicznego, termicznego lub biologicznego, włącznie z segregacją, w celu ograniczenia zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi lub dla środowiska oraz ograniczenia ilości lub objętości składowanych odpadów, a także ułatwienia postępowania z nimi lub prowadzenia odzysku. Zatem zgodnie z art. 105 ustawy o odpadach, zmieszane odpady komunalne nie mogą trafić na składowisko bez przeprowadzenia ww. procesów, co jest tożsame z funkcjonowaniem zakazu składowania zmieszanych odpadów komunalnych. Ponadto przyjęte zgodnie z prawem UE kryteria dopuszczania odpadów do składowania wymuszają również poddanie wspomnianym procesom zmieszanych odpadów komunalnych.
- 6) Przejęcie przez gminy organizacji i nadzoru nad systemem gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym pobieranie opłat od mieszkańców, określanie standardów dla firm odbierających odpady komunalne i zlecanie im zamówień w tym zakresie, a także kontrola jakości usług świadczonych przez wyłonione firmy, kontrola przestrzegania przepisów dotyczących postępowania z odpadami komunalnymi przez mieszkańców, również na terenach wiejskich.
- 7) Tworzenie przez gminy systemów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym bioodpadów, ustalanie standardów dla selektywnego zbierania odpadów, określanie podmiotów odpowiedzialnych za dostarczenie odpowiednich pojemników oraz worków do selektywnego zbierania odpadów komunalnych, określanie kryteriów kontroli selektywnego zbierania przez podmioty działające na zlecenie gmin.
- 8) Tworzenie przez gminy miejsc selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym odpadów zielonych oraz WEEE – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zapewnia dofinansowanie na tworzenie takich miejsc.
- 9) Promowanie selektywnego zbierania odpadów komunalnych przez mieszkańców poprzez ustalenie niższych opłat za odbieranie odpadów selektywnie zbieranych – średnio na terenie Polski w 2013 r. opłaty za odbieranie odpadów selektywnie zbieranych były o 50% niższe niż opłaty za odbieranie odpadów zmieszanych.
- 10) Możliwość wprowadzania przez gminy zwolnień przedmiotowych, np. w przypadku kompostowania bioodpadów w przydomowych kompostownikach.
- 11) Możliwość finansowania etatów dedykowanych gospodarce odpadami komunalnymi w samorządach ze środków z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi pobieranymi od właścicieli nieruchomości - w latach 2011-2014 większość samorządów utworzyło nowe etaty dedykowane organizacji i kontroli systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz zwiększeniu egzekucji prawa i wydatkowaniu środków krajowych i unijnych na inwestycje w zakresie gospodarki odpadami.
- 12) Monitorowanie uzyskiwania określonych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych przez podmioty odbierające odpady komunalne oraz samorządy gminne – zobowiązanie gmin do kontrolowania podmiotów odbierających odpady.

13) Działania edukacyjne - w latach 2013-2014 Ministerstwo Środowiska przeprowadziło następujące kampanie informacyjne:

- a) ogólnopolska kampania edukacyjno-informacyjna w Internecie naszesmieci.pl – cel: informowanie o zmianie przepisów w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi, nowych zasad opłaty za odbieranie odpadów komunalnych oraz informacja na temat segregacji odpadów – utworzenie strony internetowej oraz mailing materiałów informacyjnych dla gmin;
- b) ogólnopolska kampania edukacyjno-informacyjna w telewizji i Internecie dotycząca racjonalnego wykorzystania zasobów „Ekodzieciaki.pl” – cel: wyrobienie wśród dzieci nawyku segregowania odpadów komunalnych i oszczędzania zasobów w domu.

W 2014 r. prowadzona jest ogólnopolska kampania edukacyjno-informacyjna w telewizji i Internecie promująca właściwe postępowanie z odpadami – cel: promowanie idei segregacji odpadów – kampania telewizyjna (spoty oraz lokowanie idei w popularnych serialach), Internet (promocja strony www.naszesmieci.pl – oficjalnej strony dla mieszkańców dotyczącej systemu gospodarki odpadami, udostępnianie infografik).

Ponadto kampanie edukacyjno-informacyjne na temat segregacji odpadów i systemu opłat za odbieranie odpadów komunalnych w latach 2011-2013 prowadziły wszystkie gminy w Polsce. Kampanie te opierały się na dystrybucji ulotek, publikacji materiałów w lokalnych mediach (w kampanie te włączali się przedsiębiorcy działający na lokalnych rynkach, np. Ikea w Gdańsku).

14) Wraz z wprowadzeniem nowych przepisów (w latach 2011-2013) udzielono gminom wsparcia w zakresie realizacji nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi poprzez:

- a) uruchomienie podstrony www.mos.gov.pl/komunalne, na której umieszczane są aktualne interpretacje przepisów prawnych oraz materiały, które mogą być przydatne gminom w wprowadzaniu nowego systemu;
- b) zlecenie wykonania podręcznika dla gmin „Wytyczne dla gmin dotyczące wdrażania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi”, zawierającego wskazówki i informacje przydatne gminom w projektowaniu nowego systemu, który został umieszczony na stronach Ministerstwa Środowiska i przekazany w formie elektronicznej do urzędów, przygotowano i umieszczono również przewodnik dla gmin w zakresie selektywnego zbierania i gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami ulegającymi biodegradacji;
- c) współpraca z wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej w zakresie możliwości wsparcia finansowego dla gmin we wdrażaniu nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi;
- d) zatrudnienie zespołu ekspertów, wspierających gminy we wdrażaniu nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi;
- e) wsparcie w działaniach edukacyjnych i informacyjnych (przygotowanie spotów, plakatów, ulotek, krótkich filmów, infografik);
- f) przygotowanie przewodnika zawierającego zestaw dobrych praktyk w obszarze komunikowania zmiany systemu gospodarowania odpadami oraz konieczności sortowania odpadów.

15) Przeprowadzono szkolenia m.in. dla policji i inspekcji ochrony środowiska w zakresie zagospodarowania odpadów w 2010 r. Podobne szkolenie planowane jest na rok 2015. Jednocześnie na bieżąco prowadzone są spotkania z przedstawicielami administracji lokalnej oraz z wojewódzkimi inspektoratami ochrony środowiska dotyczącymi tych problemów.

16) W zakresie zwiększenia opłat za składowanie odpadów dokonana została analiza obecnie obowiązujących stawek opłat za składowanie odpadów. Wskazano 87 rodzajów odpadów (odpadów komunalnych oraz innych odpadów, w odniesieniu do których Polska jest zobowiązana uzyskiwać określone poziomy zbierania, odzysku i recyklingu (opakowania, sprzęt elektryczny i elektroniczny, baterie i akumulatory, pojazdy wycofane z eksploatacji)), dla których konieczny jest znaczący wzrost opłaty za korzystanie ze środowiska. Docelowa stawka opłaty za składowanie tego typu odpadów została przyjęta na poziomie 270 zł. Wysokość jednostkowej stawki opłaty za umieszczenie niektórych rodzajów odpadów na składowisku

odpadów na poziomie 270 zł za Mg jest stawką, która jednoznacznie wskazuje, że dla wybranych rodzajów odpadów metoda unieszkodliwiania poprzez składowanie jest wysoce niepożądana i te rodzaje odpadów powinny zostać poddane innym procesom przekształcania i stawka została zaproponowana na poziomie wystarczająco wysokim, na jakim pozwala przyjąć tę stawkę wysokość górnej jednostkowej stawki opłaty za umieszczenie odpadów na składowisku, wynikająca z ustawy – Prawo ochrony środowiska.

Przed reformą systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, wprowadzoną nowelizacją ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w 2011 r. w Polsce funkcjonował system, w którym w większości przypadków opłata za odbieranie odpadów była uzależniona od ilości oddawanych odpadów (liczonej w workach lub pojemnikach). Ze względu na fakt, że mieszkańcy, szukając oszczędności, pozbywali się odpadów w sposób niezgodny z prawem (wyrzucanie do miejsc do tego nieprzeznaczonych, spalanie w paleniskach domowych) zrezygnowano z takiego kształtu systemu. Obecnie, aby zapobiec takim praktykom opłata pobierana od mieszkańców jest uniezależniona od ich faktycznie wytwarzanej ilości. Natomiast w kampaniach edukacyjnych zachęca się mieszkańców do ograniczania ilości wytwarzanych odpadów. Zachęca się również gminy do promowania działań ograniczających wytwarzanie odpadów, np. poprzez promowanie przydomowych kompostowników.

Nie wyklucza się w perspektywie kilku – kilkunastu lat możliwości wprowadzenia zasady PAYT, ale na obecnym etapie istotne jest wyrobienie w społeczeństwie nawyku oddawania odpadów do legalnego systemu zbierania.

W zakresie wprowadzenia podatku od spalania odpadów i przetwarzania w instalacjach mechaniczno-biologicznego przetwarzania, w celu zwiększenia opłacalności recyklingu, w 2016 r. planowane jest przeprowadzenie analizy systemu gospodarki odpadami komunalnymi. Przewiduje się, że do tego czasu zostanie w pełni wdrożony system gospodarki odpadami komunalnymi. Celem ww. analizy będzie ocena skuteczności funkcjonowania systemu gospodarki odpadami oraz efektu wprowadzonych zmian w wysokości stawek opłat za składowanie odpadów. Analiza powinna wskazać kierunki dalszych działań (np. dalsze zwiększanie opłat za składowanie odpadów lub konieczność podjęcia innych działań mogących wpłynąć na wzrost wymaganych poziomów recyklingu i odzysku, np. wprowadzenie opłaty za korzystanie ze środowiska w przypadku mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów lub spalania odpadów). Zatem w obliczu braku wystarczającej infrastruktury technicznej w zakresie zagospodarowania odpadów innego niż składowanie, **wcześniejsze przeprowadzenie przedmiotowej analizy oraz ustanawianie nowych instrumentów finansowych, wydaje się niezasadne.**

Zgodnie z przepisami ustawy – Prawo ochrony środowiska dotyczącymi redystrybucji opłat i kar za korzystanie ze środowiska, wpływy z opłat za składowanie odpadów są przekazywane do funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz zasilają budżety gmin i powiatów. Wpływy z opłat są przeznaczane m.in. na rozwój infrastruktury dotyczącej zbierania i zagospodarowania odpadów.

Tabela. Plan działań na rzecz spełnienia warunku 6.2.

Plan działań na rzecz spełnienia warunku 6.2.	Termin realizacji	Instytucje odpowiedzialne
<p>Kryterium drugie: Szczegółowy harmonogram:</p>		
1. Wprowadzenie ustawowego obowiązku sporządzania przez zarządy województw planów inwestycyjnych w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, które będą stanowić załączniki do wojewódzkich planów gospodarki odpadami	Zakończenie realizacji: IV kw. 2014 r.	Parlament
2. Wydanie rozporządzenia określającego sposób i formę sporządzania wojewódzkiego planu gospodarki odpadami oraz wzór planu inwestycyjnego	Zakończenie realizacji: I kw. 2015 r.	Ministerstwo Środowiska
3. Opracowanie wytycznych dla sporządzenia planów gospodarki odpadami		Ministerstwo Środowiska
4. Spotkania z przedstawicielami urzędów marszałkowskich	II kw. 2015 r.	Ministerstwo

<p>dotyczące problematyki warunku wstępnego (ex ante), mające na celu wsparcie prac w zakresie aktualizacji wojewódzkich planów gospodarki odpadami i przygotowania planów inwestycyjnych</p> <p>5. Powołanie grupy roboczej z udziałem przedstawicieli urzędów marszałkowskich, MliR i MŚ</p> <p>6. Aktualizacja Krajowego planu gospodarki odpadami, po dokonaniu analizy sprawozdań z realizacji dotychczasowych wojewódzkich planów gospodarki odpadami, z uwzględnieniem sprawozdania z realizacji krajowego planu gospodarki odpadami oraz prac nad nowelizacją dyrektyw w zakresie gospodarki odpadami</p> <p>7. Aktualizacja wojewódzkich planów gospodarki odpadami wraz z opracowaniem planów inwestycyjnych w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi</p>	<p>Cykliczne spotkanie – średnio raz na kw.;</p> <p>Zakończenie realizacji:</p> <p>IV kw. 2015 r.</p> <p>IV kw. 2014 r.</p> <p>IV kw. 2015 r.</p> <p>IV kw. 2016 r.</p>	<p>Środowiska</p> <p>Ministerstwo Środowiska</p> <p>Ministerstwo Środowiska/Rada Ministrów</p> <p>Marszałkowie Województw/ Sejmiki Województw</p>
<p>Kryterium czwarte: Szczegółowy harmonogram:</p> <p>1. Nowelizacja ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach</p> <p>2. Wprowadzenie standardów segregacji odpadów komunalnych obowiązujących w całym kraju – rozporządzenie w sprawie obowiązku selektywnego zbierania niektórych odpadów komunalnych oraz szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów</p> <p>3. Wydanie rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska, które będzie również obejmowało podwyższenie opłat dla strumieni odpadów, które powinny być poddane recyklingowi</p> <p>4. Uchwalenie nowej ustawy o użytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym zobowiązującej zbierających zużyty sprzęt, przed przekazaniem zużytego sprzętu prowadzącemu zakład przetwarzania zapewni, w miarę możliwości, do wyselekcjonowania w punkcie zbierania zużytego sprzętu przeznaczonego do przygotowania go do ponownego użycia oraz wprowadzającej przepisy zobowiązujące sprzedawców do odbioru z miejsca dostawy zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (door-to-door)</p> <p>5. Wydanie nowego rozporządzenia w sprawie wzorów sprawozdań o odebranych odpadach komunalnych oraz realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi – w celu poprawienia jakości pozyskiwanych danych dotyczących odpadów komunalnych, z uwzględnieniem odpadów opakowaniowych</p> <p>6. Wydanie rozporządzenia dotyczącego audytu na podstawie art. 51 ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz. U. z 2013 r. poz. 888)</p> <p>7. Zorganizowanie eksperckich spotkań z jednostkami samorządu terytorialnego i przedsiębiorcami oraz przeprowadzenie kampanii informacyjnej dotyczącej upowszechnienia informacji nt. konieczności i potrzeby podwyższenia stawek opłat za składowanie odpadów</p>	<p>IV kw. 2014 r.</p> <p>Zakończenie realizacji:</p> <p>II kw. 2015 r.</p> <p>Zakończenie realizacji:</p> <p>IV kw. 2015 r.</p> <p>Okres realizacji:</p> <p>2014 r. – I kw. 2015 r.</p> <p>Zakończenie realizacji:</p> <p>Grudzień 2015 r.</p> <p>Realizacja w latach:</p> <p>2014-2015</p> <p>Zakończenie realizacji:</p> <p>IV kw. 2015 r.</p>	<p>Parlament RP</p> <p>Ministerstwo Środowiska</p> <p>Ministerstwo Środowiska/ Rada Ministrów</p> <p>Parlament RP</p> <p>Ministerstwo Środowiska</p> <p>Ministerstwo Środowiska</p> <p>Ministerstwo Środowiska</p> <p>Ministerstwo Środowiska</p>

<p>8. Wzmocnienie dodatkowych systemów zbierania odpadów, w tym odpadów komunalnych poprzez możliwość finansowania innych form zbierania odpadów np. różnego rodzaju obwoźnych punktów zbierania, akcyjnego zbierania poszczególnych rodzajów odpadów, itp.</p>	<p>Zakończenie realizacji: Listopad 2016 r.</p>	<p>podstawa prawna, Gminy – działania organizacyjne</p>
<p>9. Działania edukacyjne: Przeprowadzenie kampanii, której główny obszar komunikacyjny skierowany jest do mieszkańców i dotyczy promocji recyklingu oraz selektywnego zbierania odpadów komunalnych i przydomowego kompostowania odpadów komunalnych (m.in. upowszechnienie informacji o korzyściach z nowego systemu gospodarowania odpadami i zasadach jego funkcjonowania, kreowanie mody na segregowanie odpadów komunalnych, zwiększenie motywacji do segregowania)</p>	<p>Realizacja w latach: 2015-2016; Zakończenie realizacji: Listopad 2016 r.</p>	<p>Ministerstwo Środowiska – kampania ogólnopolska, Gminy – kampanie lokalne</p>
<p>10. Opracowanie programu akredytacyjnego dla audytorów, którzy zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi, przeprowadzać będą audyty przedsiębiorców przetwarzających odpady opakowaniowe oraz wywożących poza terytorium kraju odpady opakowaniowe do ich przetworzenia</p>	<p>Realizacja w latach: 2014-2015</p>	<p>Polskie Centrum Akredytacyjne we współpracy z Ministerstwem Środowiska</p>
<p>11. Wprowadzenie do priorytetów finansowania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej pilotażowych projektów związanych ze zbieraniem i przetwarzaniem odpadów ulegających biodegradacji</p>	<p>Realizacja w latach: 2015- 2016; Zakończenie realizacji: Listopad 2016 r.</p>	<p>Minister Środowiska, Marszałkowie Województw</p>
<p>12. Opracowanie zasad i zakresu audytu wewnętrznego, któremu, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz. U. z 2013 r. poz. 888), będą podlegać przedsiębiorcy prowadzący przetwarzanie odpadów opakowaniowych o zdolnościach przetwarzania przekraczających 400 Mg oraz wywożący poza terytorium kraju odpady opakowaniowe do przetworzenia o masie przekraczającej 400 Mg; celem audytu będzie sprawdzenie wiarygodności danych dotyczących masy przetworzonych odpadów opakowaniowych</p>	<p>Realizacja w latach: 2014-2015</p>	<p>Ministerstwo Środowiska</p>
<p>13. Zwiększenie możliwości dokonywania odzysku odpadów budowlano-rozbiórkowych w związku z przyjęciem nowego rozporządzenia w sprawie odzysku odpadów poza instalacjami i urządzeniami</p>	<p>IV kw. 2014 r. – przekazanie projektu do notyfikacji technicznej KE styczeń 2015 r. – wejście w życie rozporządzenia</p>	<p>Ministerstwo Środowiska</p>

Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
7.1. Transport: Istnienie kompleksowego planu/ planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksową i bazową siecią TEN- T.	(1) Istnienie kompleksowego planu/ planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych spełniających wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	Nie	Niespełniony
	(2) Istnienie kompleksowego planu/ planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych określających wkład w jednolity europejski obszar transportu zgodnie z art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013, w tym priorytetów w zakresie inwestycji w: <ul style="list-style-type: none"> – bazową i kompleksową sieć TEN-T, w których przewiduje się inwestycje w ramach EFRR i Funduszu Spójności, oraz – wtórną łączność. 	Nie	
	(3) Istnienie kompleksowego planu/ planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych określających identyfikację odpowiedniej ilości realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów, które mają być wspierane w ramach EFRR i Funduszu Spójności	Nie	
	(4) Istnienie kompleksowego planu/ planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych określających działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów	Nie	

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku

Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie

II. Zastosowanie warunku

RPO

III. Sposób realizacji kryteriów

Dokumenty spełniające warunki ex-ante

1. Regionalny Plan Transportowy

Kryterium 1

Projekt Regionalnego Planu Transportowego zostanie przyjęty zgodnie z wymogami *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, zgodnie z którą polityki, strategię, plany lub programy w dziedzinie m.in. transportu opracowywane lub przyjmowane przez organy administracji, wyznaczające ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko wymagają przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Projekt Regionalnego Planu Transportowego, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, podlegać będzie opiniowaniu przez właściwe organy odpowiedzialne za kwestie środowiskowe. Zostanie także zapewniona możliwość udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

Przy opracowaniu Regionalnego Planu Transportowego zostaną wzięte pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, opinie organów odpowiedzialnych za kwestie środowiskowe oraz rozpatrzone zostaną uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

Regionalny Plan Transportowy wraz z prognozą oddziaływania na środowisko będą podane do publicznej wiadomości.

Kryterium 2

Regionalny Plan Transportowy będzie zawierał listę inwestycji regionalnych w perspektywie 2014-2020 przyczyniających się do realizacji celów założonych w planie oraz celów szczegółowych interwencji w obszarze transportu opisanych w RPO Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, a także celów określonych w SRT polegających na zwiększeniu dostępności transportowej oraz poprawie bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego, przez tworzenie spójnego, zrównoważonego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym.

Zapewniona zostanie, tam gdzie to możliwe komplementarność projektów realizowanych na poziomie regionalnym z projektami szczebla krajowego, które ujęte zostały w DI. Inwestycje wskazane w DI są zgodne z wytycznymi w zakresie rozwoju sieci TEN-T określonymi w Rozporządzeniu nr 1315/2013. Planowane inwestycje stanowią połączenie najważniejszych węzłów i połączenia z innymi krajami.

W odniesieniu do przedsięwzięć dot. połączeń drugorzędnych realizowane będą inwestycje zarówno na poziomie regionalnym (listy projektów drogowych i kolejowych) jak i krajowym (zgodnie z DI).

Kryterium 3

W Regionalnym Planie Transportowym przedstawione zostaną listy projektów, ze wskazaniem beneficjenta, kosztu całkowitego projektu oraz planowanego źródła unijnego współfinansowania. Ponadto, będzie określony wstępny harmonogram realizacji projektów ze wskazaniem terminów realizacji następujących etapów: opracowania Studium Wykonalności, uzyskania decyzji środowiskowej, ogłoszenia pierwszego przetargu na roboty budowlane oraz zakończenia robót.

W związku z wymogiem priorytetyzacji projektów w planie, planowane przedsięwzięcia zostaną przedstawione wg uzyskanej liczby punktów (gdzie oceniano m. in. gotowość projektu do realizacji).

Kryterium 4

Regionalny Plan Transportowy będzie zawierał opis działań do zrealizowania przez beneficjentów mających na celu osiągnięcie przez nich zdolności do efektywnego przygotowania i realizacji zidentyfikowanych projektów transportowych. W przypadku projektów zarządzanych przez podmioty krajowe (PKP PLK), w Regionalnym Planie Transportowym znajdzie się odniesienie do działań z zakresu zwiększenia zdolności administracyjnych przewidzianych w DI.

Zdolność instytucjonalna instytucji zaangażowanych we wdrażanie RPO WL na lata 2014-2020 zostanie uwzględniona w RPO WL na lata 2014-2020, w szczególności dotyczy to beneficjentów projektów, dla których w ramach pomocy technicznej przewidziano działania ukierunkowane na podnoszenie kompetencji.

IV. Przewidywany termin spełnienia warunku: lipiec 2016 r.

V. Plan działań na rzecz wypełnienia warunku:

Planowane działania	Termin realizacji	Instytucje odpowiedzialne
Decyzja dotycząca organizacji prac nad regionalnym planem transportowym	I kw. 2015 r.	UMWL
Zebranie i analiza materiałów wejściowych oraz określenie zakresu niezbędnych do wykonania prac	I kw. 2015 r.	UMWL
Uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu regionalnego planu transportowego	I kw. 2015 r.	UMWL
Opracowanie projektu regionalnego planu transportowego	II/III kw. 2015 r.	UMWL
Przyjęcie projektu regionalnego planu transportowego przez Zarząd Województwa Lubelskiego	III kw. 2015 r.	UMWL
Opracowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	IV kw. 2015 r.	UMWL
Podanie do publicznej wiadomości projektu regionalnego planu transportowego wraz ze strategiczną oceną oddziaływania na środowisko w celu przeprowadzenia konsultacji społecznych oraz opiniowanie i uzgadnianie ww. dokumentów przez właściwe organy	IV kw. 2015 r.	UMWL
Analiza wyników przeprowadzonych konsultacji społecznych	I kw. 2016 r.	UMWL
Sporządzenie sprawozdania z przebiegu i wyników konsultacji	I kw. 2016 r.	UMWL
Przyjęcie regionalnego planu transportowego po konsultacjach, opiniowaniu i uzgodnieniach przez Zarząd Województwa Lubelskiego	II kw. 2016 r.	UMWL
Przekazanie przyjętego dokumentu wraz z podsumowaniem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego	II kw. 2016 r.	UMWL
Podanie do publicznej wiadomości informacji o przyjęciu dokumentu i o możliwościach zapoznania się z jego treścią wraz z uzasadnieniem i podsumowaniem	Lipiec 2016 r.	UMWL

1. Indykatywna lista projektów drogowych, kolejowych, multimodalnych i innych środków transportu

Szczegóły projektu			Organ		Źródło finansowania i przewidywane wydatki				Harmonogram (miesiąc, rok)						
Tytuł projektu	Lokalizacja projektu	Opis projektu	Główny organ	Inni główni interesariusze	Koszt całkowity (mln zł)	Wkład UE (mln zł)	Środki krajowe (mln zł)	Fundusz	Studium wykonalności, analiza kosztów i zysków	Ocena oddziaływania na środowisko	Pozwolenie na budowę	Początek absorpcji	Uruchomienie przetargu	Podpisanie umowy (początek prac)	Zakończenie prac
Budowa drogi wojewódzkiej Nr 747 stanowiącej dojazd do węzła "Konopnica" obwodnicy Lublina w ciągu drogi krajowej Nr 19 na odcinku Radawiec Duży-węzeł" Konopnica w ciągu drogi Nr 747	Dojazd do węzła "Konopnica" obwodnicy Lublina w ciągu drogi krajowej Nr19 na odcinku Radawiec Duży-węzeł" Konopnica w ciągu drogi Nr 747	Budowa drogi na długości ok. 5 km, klasy GP, nośność 115 kN/oś, Budowa: skrzyżowań wraz z ich oświetleniem; budowa zatok autobusowych, dróg serwisowych, zjazdów, przepustów, systemu powierzchniowego odwodnienia drogi i ekranów akustycznych.	Województwo Lubelskie	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie	46	39,1	6,9	EFRR	06.2015	06.2011	06.2015	01.2016	07.2015	11.2015	12.2016
Budowa obwodnicy Nałęczowa w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 830 Etap I o dł. 5 km	Odcinek łączący drogę wojewódzką Nr 830 z drogą wojewódzką Nr 826	Budowa drogi na długości ok. 5 km, klasy G, nośność 115 kN/oś. Budowa skrzyżowań wraz z ich oświetleniem; budowa zatok autobusowych, dróg serwisowych, zjazdów, przepustów, systemu powierzchniowego odwodnienia drogi i ekranów akustycznych.	Województwo Lubelskie	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie	90	76,5	13,5	EFRR	09.2017	11.2015	06.2017	05.2018	07.2017	11.2017	12.2019
Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 835 Lublin - Wysokie - Biłgoraj - Sieniawa - Przeworsk - Kańczuga - Dynów - Grabownica Starzeńska na odcinku od km 26+000 do km 43+162 (Piotrków - Wysokie)	Odcinek drogi Nr 835 od km 26+000 do km 43+162 (Piotrków - Wysokie)	Rozbudowa drogi na długości 17,162 km, klasy GP, nośność 115 kN/oś. Przebudowa skrzyżowań wraz z budową oświetlenia; budowa dróg serwisowych, chodników i ścieżek rowerowych, zatok autobusowych, zjazdów, przepustów, systemu odwodnienia drogi.	Województwo Lubelskie	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie	138	117,3	120,7	EFRR	06.2015	01.2014	11.2014r.	01.2016	06.2015	10.2015	12.2016

Wysokie) o dł.17,162 km																
Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 808 Łuków - Serokomla - Kock od km 8+000 do km 20+100 o dł. 12,100 km	Odcinek drogi Nr 808 od km 8+000 do km 20+100	Rozbudowa drogi na długości 12,100 km, klasy Z, nośność 115 kN/oś, Przebudowa skrzyżowań wraz z budową oświetlenia; budowa zatok autobusowych, chodników, zjazdów, 2 szt. mostów, przepustów, systemu odwodnienia drogi.	Województwo Lubelskie	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie	53	45,05	7,95	EFRR	06.2015	12.2013	03.2015	10.2015	04.2015	08.2015	12.2016	
Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 846 Małochwiej Duży - Wojsławice - Teratyn od km 6+000 do km 12+100 oraz od km 12+910 do km 21+393 o dł. 14,483 km	Odcinek drogi Nr 846 od km 6+000 do km 12+100 oraz od km 12+910 do km 21+393	Rozbudowa drogi na długości 14,483 km, klasy Z, nośność 115 kN/oś. Przebudowa skrzyżowań wraz z budową oświetlenia; budowa zatok autobusowych, chodników, zjazdów, przepustów, systemu odwodnienia drogi.	Województwo Lubelskie	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie	112	95,2	16,8	EFRR	09.2015	06.2015	11.2015	01.2016	09.2015	12.2015	12.2016	
Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 815 Wisznice - Siemień - Lubartów od km 26+662 do km 61+015 o długości 34,353 km	Odcinek drogi Nr 815 od km 26+662 do km 61+015 Parczew - Lubartów	Rozbudowa drogi na długości 34,353 km, klasy G, nośność 115 kN/oś. Przebudowa skrzyżowań wraz z budową oświetlenia; budowa dróg serwisowych, zatok autobusowych, chodników, zjazdów, przepustów, systemu odwodnienia drogi.	Województwo Lubelskie	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie	119	101,15	17,85	EFRR	09.2019	12.2017	06.2019	01.2020	07.2019	11.2019	06.2021	
Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 814 Radzyń Podlaski - Suchowola - Żminne od km 6+600 do km 20+815 o dł. 14,215 km	Odcinek drogi Nr 814 od km 6+600 do km 20+815	Rozbudowa drogi na długości 14,215 km, klasy G, nośność 115 kN/oś. Przebudowa skrzyżowań wraz z budową oświetlenia; budowa zatok autobusowych, chodników, zjazdów, przepustów, systemu odwodnienia drogi.	Województwo Lubelskie	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie	98	83,3	14,7	EFRR	03.2016	02.2010	07.2010.	01.2017	06.2016	10.2016	12.2018	
Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 835 Lublin - Wysokie - Biłgoraj -	Odcinek drogi Nr 835 od km 87+740 do km 115+875 na odcinku Biłgoraj - gr. województwa	Rozbudowa drogi na długości 28,135 km, klasy G, nośność 115 kN/oś. Przebudowa skrzyżowań wraz z budową oświetlenia;	Województwo Lubelskie	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie	180	153	27	EFRR	09.2019	06.2017	06.2019	04.2020	09.2019	12.2019	06.2021	

Sieniawa - Przeworsk - Kańczuga - Dynów - Grabownica Starzeńska od km 87+740 do km 115+875 na odcinku Biłgoraj - gr. województwa o dł. 28,135 km		budowa zatok autobusowych, chodników, zjazdów, przepustów, systemu odwodnienia drogi.													
Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 820 Sosnowica Dwór – Łęczna od km 0+000 do km 28+420 o dł. 28,420 km	Droga Nr 820 od km 0+000 do km 28+420 Sosnowica Dwór – Łęczna	Rozbudowa drogi na długości 28,420 km, klasy G, nośność 115 kN/os. Przebudowa skrzyżowań wraz z budową oświetlenia; budowa zatok autobusowych, chodników i ścieżki rowerowej, zjazdów, przepustów, systemu odwodnienia drogi.	Województwo Lubelskie	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie	122	103,7	18,3	EFRR	03.2020	06.2017	12.2019	10.2020	04.2020	08.2020	12.2021
Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 829 Łucka - Łęczna - Biskupice od km 22+073 do km 40+245 o dł. 18,172 km z wyłączeniem mostu przez rz. Wieprz w km 24+032 oraz kładki pieszo-rowerowej przy moście w m. Ciechanki	Odcinek drogi Nr 829 od km 22+073 do km 40+245 Łęczna - Biskupice	Rozbudowa drogi na długości 18,172 km, klasy G, nośność 115 kN/os. Przebudowa skrzyżowań wraz z budową oświetlenia; budowa zatok autobusowych, chodników i ścieżki rowerowej, zjazdów, przepustów, systemu odwodnienia drogi; przebudowa wiaduktu kolejowego i 2 szt. mostów	Województwo Lubelskie	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie	26	22,1	3,9	EFRR	03.2017	10.2015	06.2016	10.2017	02.2017	06.2017	12.2018
Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 829 Łucka - Łęczna - Biskupice na odcinku od km 14+985 do km 21+962 o dł. 6,977 km	Odcinek drogi Nr 829 od km 14+985 do km 21+962 Kijany - Łęczna	Rozbudowa drogi na długości 6,977 km, klasy G, nośność 115 kN/os. Przebudowa skrzyżowań wraz z budową oświetlenia; budowa zatok autobusowych, chodników i ścieżki rowerowej, zjazdów, przepustów, systemu odwodnienia drogi.	Województwo Lubelskie	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie	25	21,25	3,75	EFRR	03.2019	12.2016	12.2018	10.2019	04.2019	08.2019	12.2020
Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 833 Chodel –	Droga Nr 833 od km 0+000 do km 26+679 Chodel – Kraśnik	Rozbudowa drogi na długości 26,679 km, klasy G, nośność 115 kN/os. Przebudowa	Województwo Lubelskie	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie	160	136	24	EFRR	03.2020	12.2017	12.2019	10.2020	04.2020	08.2020	06.2022

Kraśnik od km 0+000 do km 26+679 o dł. 26,679 km		skrzyżowań wraz z budową oświetlenia; budowa zatok autobusowych, chodników i ścieżki rowerowej, zjazdów, przepustów, systemu odwodnienia drogi; budowa obejścia m. Urzędów													
Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 801 Warszawa Karczew – Wilga – Maciejowice – Dęblin – Puławy na odcinku od km 84+085 do km 122+770, od granicy województwa do S12 o dł. 38,685 km	Odcinek drogi Nr 801 od km 84+085 do km 122+770, od granicy województwa do S12	Rozbudowa drogi na długości o dł. 38,685 km, klasy G, nośność 115 kN/oś. Przebudowa skrzyżowań wraz z budową oświetlenia; budowa dróg serwisowych, zatok autobusowych, chodników i ścieżki rowerowej, zjazdów, przepustów, systemu odwodnienia drogi; przebudowa mostu na rz. Wieprz w m. Borowa i na rz. Kurówka w m. Puławy. Budowa obejścia m. Stężycza i części m. Dęblin.	Województwo Lubelskie	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie	245	208,25	36,75	EFRR	06.2018	03.2016	03.2018	01.2019	07.2018	11.2018	12.2020
Zakup taboru kolejowego do przewozów osób organizowanych przez Województwo Lubelskie	Tabor będzie wykorzystywany na liniach kolejowe nr: 2, 7, 26, 68, 581 (docelowo także linia nr 30) na terenie województwa lubelskiego	Zakup nowoczesnych elektrycznych zespołów trakcyjnych o pojemności dostosowanej do wielkości potoków pasażerskich średnich i szczytowych, przeznaczonych do ruchu regionalnego z prędkością do 160 km/h.	Województwo Lubelskie	Pasażerowie, operator wybrany do realizacji przewozów	152,9 mln zł.	130,0 mln zł.	22,9 mln zł.	EFRR	IV kw. 2015	Nie dotyczy	Nie dotyczy	II półr. 2016	IV kw. 2015	I kw. 2016	IV kw. 2017
Modernizacja linii kolejowej nr 30 Łuków – Lublin Płn. na odcinku Parczew – Lubartów do prędkości V=120 km/h	Linia kolejowa nr 30 na odcinku Parczew – Lubartów w granicach powiatów parczewskiego lubartowskiego	Modernizacja nr 30 Łuków – Lublin Płn. na odcinku Parczew – Lubartów do prędkości V=120 km/h o długości ok. 27 km. Zakres rzeczowy: - kompleksowa wymiana nawierzchni kolejowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.	Przewoźnicy kolejowi, organizatorzy przewozów kolejowych, mieszkańcy, klienci	86,1 mln zł.	73,2 mln zł.	12,9 mln zł.	EFRR	IV kw. 2016	IV kw. 2016	I kw. 2017	II półr. 2017	II kw. 2017	III kw. 2017	IV kw. 2019

		<ul style="list-style-type: none"> - modernizacja urządzeń sterowania ruchem kolejowym - modernizacja obiektów inżynierskich - modernizacja/budowa przystanków osobowych. 														
Inteligentne systemy zarządzania transportem zbiorowym na terenie województwa lubelskiego	W miejscowościach stanowiących węzły komunikacyjne określonych <i>Planem zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego w województwie lubelskim</i>	Budowa systemu informacji pasażerskiej i kontroli dyspozytorskiej składającej się z: <ul style="list-style-type: none"> - wyświetlaczy przystankowych; - centrum dyspozytorskiego; - witryny internetowej („portal pasażera”) - aplikacji na urządzenia przenośne; - systemu monitorowania przewozów i aplikacji do tworzenia rozkładu jazdy; - urządzeń lokalizacji pojazdów objętych systemem. 	Województwo Lubelskie	Samorządy powiatów i gmin, operatorzy, pasażerowie	11,0 mln zł.	9,35 mln zł.	1,65 mln zł.	EFRR	I kw. 2017	II półr. 2017	Nie dotyczy	II półr. 2017	II półr. 2017	I półr. 2018	IV kw. 2020	

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
7.2. Kolej: Istnienie w kompleksowym planie/ kompleksowych planach lub ramach dotyczących transportu wyraźnej części dotyczącej rozwoju kolei zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), która wspiera rozwój infrastruktury i poprawia łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T. Inwestycje obejmują tabor, interoperacyjność oraz rozwijanie potencjału.	(1) Istnienie w kompleksowym planie/planach lub ramach dotyczących transportu części odnoszącej się do rozwoju kolei spełniającej wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	Nie	Niespełniony
	(2) Istnienie w kompleksowym planie/planach lub ramach dotyczących transportu części odnoszącej się do rozwoju kolei identyfikującej odpowiednią ilość realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów (wraz z harmonogramem i budżetem)	Nie	
	(3) Działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów	Nie	

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku

UMWL

II. Zastosowanie warunku

RPO

III. Ryzyko niespełnienia warunku: brak

IV. Sposób realizacji kryteriów

Dokumenty spełniające warunki ex-ante

Regionalny Plan Transportowy

Kryterium 1

Regionalny Plan Transportowy będzie zawierał listę inwestycji regionalnych w perspektywie 2014-2020 przyczyniających się do realizacji celów założonych w planie oraz celów szczegółowych interwencji w obszarze transportu opisanych w RPO Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, a także celów określonych w SRT polegających na zwiększeniu dostępności transportowej oraz poprawie bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego, przez tworzenie spójnego, zrównoważonego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym.

Zapewniona zostanie, tam gdzie to możliwe komplementarność projektów realizowanych na poziomie regionalnym z projektami szczebla krajowego, które ujęte zostały w DI. Inwestycje wskazane w DI są zgodne z

wytycznymi w zakresie rozwoju sieci TEN-T określonymi w Rozporządzeniu nr 1315/2013. Planowane inwestycje stanowią połączenie najważniejszych węzłów i połączenia z innymi krajami.

W odniesieniu do przedsięwzięć dot. połączeń drugorzędnych realizowane będą inwestycje zarówno na poziomie regionalnym (listy projektów drogowych i kolejowych) jak i krajowym (zgodnie z DI).

Kryterium 2

W Regionalnym Planie Transportowym przedstawione zostaną listy projektów, ze wskazaniem beneficjenta, kosztu całkowitego projektu oraz planowanego źródła unijnego współfinansowania. Ponadto, będzie określony wstępny harmonogram realizacji projektów ze wskazaniem terminów realizacji następujących etapów: opracowania Studium Wykonalności, uzyskania decyzji środowiskowej, ogłoszenia pierwszego przetargu na roboty budowlane oraz zakończenia robót.

W związku z wymogiem priorytetyzacji projektów w planie, planowane przedsięwzięcia zostaną przedstawione wg uzyskanej liczby punktów (gdzie oceniano m. in. gotowość projektu do realizacji).

Kryterium 3

Regionalny Plan Transportowy będzie zawierał opis działań do zrealizowania przez beneficjentów mających na celu osiągnięcie przez nich zdolności do efektywnego przygotowania i realizacji zidentyfikowanych projektów transportowych. W przypadku projektów zarządzanych przez podmioty krajowe (PKP PLK), w Regionalnym Planie Transportowym znajdzie się odniesienie do działań z zakresu zwiększenia zdolności administracyjnych przewidzianych w DI. Zdolność instytucjonalna instytucji zaangażowanych we wdrażanie RPO WL na lata 2014-2020 zostanie uwzględniona w RPO WL na lata 2014-2020, w szczególności dotyczy to beneficjentów projektów, dla których w ramach pomocy technicznej przewidziano działania ukierunkowane na podnoszenie kompetencji.

Planowane działania	Termin realizacji	Instytucje odpowiedzialne
Decyzja dotycząca organizacji prac nad regionalnym planem transportowym	I kw. 2015 r.	UMWL
Zebranie i analiza materiałów wejściowych oraz określenie zakresu niezbędnych do wykonania prac	I kw. 2015 r.	UMWL
Uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu regionalnego planu transportowego	I kw. 2015 r.	UMWL
Opracowanie projektu regionalnego planu transportowego	II/III kw. 2015 r.	UMWL
Przyjęcie projektu regionalnego planu transportowego przez Zarząd Województwa Lubelskiego	III kw. 2015 r.	UMWL
Opracowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	IV kw. 2015 r.	UMWL
Podanie do publicznej wiadomości projektu regionalnego planu transportowego wraz ze strategiczną oceną oddziaływania na środowisko w celu przeprowadzenia konsultacji społecznych oraz opiniowanie i uzgadnianie ww. dokumentów przez właściwe organy	IV kw. 2015 r.	UMWL

Analiza wyników przeprowadzonych konsultacji społecznych	I kw. 2016 r.	UMWL
Sporządzenie sprawozdania z przebiegu i wyników konsultacji	I kw. 2016 r.	UMWL
Przyjęcie regionalnego planu transportowego po konsultacjach, opiniowaniu i uzgodnieniach przez Zarząd Województwa Lubelskiego	II kw. 2016 r.	UMWL
Przekazanie przyjętego dokumentu wraz z podsumowaniem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego	II kw. 2016 r.	UMWL
Podanie do publicznej wiadomości informacji o przyjęciu dokumentu i o możliwościach zapoznania się z jego treścią wraz z uzasadnieniem i podsumowaniem	Lipiec 2016 r.	UMWL

Cel tematyczny 8 Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
8.1 Została opracowana i jest realizowana aktywna polityka rynku pracy w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia ¹	Służby zatrudnienia mają możliwość zapewnienia i faktycznie zapewniają zindywidualizowane usługi, oraz aktywne i zapobiegawcze środki rynku pracy na wczesnym etapie, które są otwarte dla wszystkich osób poszukujących pracy, przy jednoczesnym koncentrowaniu się na grupach znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, w tym osobach ze społeczności zmarginalizowanych.	Tak	Spełniony
	Służby zatrudnienia mają możliwość zapewnienia i faktycznie zapewniają systematyczne i przejrzyste dla wszystkich informacje na temat nowych miejsc pracy oraz nieustanną analizę rynku pracy w celu określenia zmian strukturalnych zapotrzebowania na zawody i umiejętności.	Tak	
	Służby zatrudnienia utworzyły formalne lub nieformalne ustalenia dotyczące współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi podmiotami.	Tak	

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

II. Zastosowanie warunku

Warunek ma zastosowanie do celu tematycznego 8, w tym przede wszystkim priorytetu inwestycyjnego 8.vii.

III. Ryzyko niespełnienia warunku: niskie

IV. Sposób realizacji kryteriów

Opis spełnienia warunku 8.1 należy analizować łącznie z opisem spełnienia warunku 8.3. By uniknąć powtarzania informacji odnoszących się do tych samych kryteriów, w opisie warunku 8.1 wskazano głównie działania wynikające z obecnie obowiązującej ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, natomiast w opisie warunku 8.3 - działania, które wynikają z jej nowelizacji.

Kryterium 1 spełnione

Obecnie obowiązująca ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy weszła w życie w dniu 20 kwietnia 2004 roku. Do chwili obecnej miały miejsce cztery jej nowelizacje. Zakończono prace nad piątą nowelizacją (podpis Prezydenta - 24.04.2014).

Obecna ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku reguluje współpracę urzędów pracy z bezrobotnymi, w tym znajdującymi się w szczególnej sytuacji na rynku pracy oraz poszukującymi pracy, a także osobami niezarejestrowanymi w urzędach pracy. Przepisy ustawy określają też, że urzędy pracy zobowiązane są przygotować indywidualny plan działania dla bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Pozostałym osobom urzędy pracy mogą również zaoferować pomoc poprzez przygotowanie IPD (Art. 34 a ustawy o promocji...).

Indywidualne Plany Działania (IPD) w Polsce są obowiązkowe dla osób bezrobotnych, które pozostają nieprzerwanie co najmniej 180 dni od dnia rejestracji w urzędzie pracy, a IPD nie został przygotowany dla nich wcześniej i należą do następujących kategorii: nie ukończyły 25 roku życia, mają powyżej 50 lat, nie posiadają kwalifikacji zawodowych, nie posiadają doświadczenia zawodowego, po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia.

Zasady świadczenia zindywidualizowanych usług rynku pracy ujednoliciło rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 14 września 2010 r. w sprawie standardów i warunków prowadzenia usług rynku pracy. Ponadto rozporządzenie to określiło minimalne wymagania w zakresie liczby pracowników zatrudnianych w urzędach pracy, którzy realizują usługi rynku pracy (pośrednik pracy, doradca zawodowy etc), co powinno pozytywnie wpłynąć na zwiększenie dostępu do tych usług.

Ponadto, Ustawą z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2008 r., Nr 6, poz. 33) wprowadzono instytucję programów specjalnych (Rozdział 13 a ustawy o promocji...), które zostały zdefiniowane, jako zespół działań mających na celu dostosowanie posiadanych lub zdobycie nowych kwalifikacji i umiejętności zawodowych oraz wsparcie zagrożonych likwidacją lub istniejących i tworzonych miejsc pracy.

Programy specjalne umożliwiają urzędowi pracy finansowanie niestandardowych działań wspierających zatrudnienie bezrobotnych i poszukujących pracy, w sposób uwzględniający indywidualne potrzeby tych osób. Działania te mogą być realizowane przez urzędy pracy samodzielnie lub we współpracy z innymi organami, organizacjami i podmiotami zajmującymi się problematyką rynku pracy.

Programem specjalnym obejmuje się w pierwszej kolejności bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy oraz dodatkowo pozostałych bezrobotnych i niektóre kategorie osób poszukujących pracy.

Innowacyjnością programów specjalnych jest możliwość łączenia ustawowych usług i instrumentów rynku pracy ze specyficznym elementem wspierającym zatrudnienie, które wspomagają proces aktywizacji i stwarzają większe szanse na zatrudnienie. Elementy specyficzne mogą obejmować w szczególności zakup środków trwałych, materiałów i usług niezbędnych w procesie aktywizacji zawodowej lub utrzymaniu miejsc pracy, co oznacza że katalog wydatków jest otwarty. Jednocześnie łączna kwota wydatków poniesionych na specyficzne elementy wspierające zatrudnienie, związane z realizacją programu specjalnego, nie może przekroczyć 20% wysokości środków Funduszu Pracy, przeznaczonych na realizację programu specjalnego. Otwarty katalog wydatków stwarza możliwość ostatecznego dopasowania formy wsparcia inicjatorom programów specjalnych, jednakże ten element programu powinien zostać opisany wraz z podaniem uzasadnienia potrzeby jego zastosowania, a także z podaniem przewidywanych skutków dla zatrudnienia lub utrzymania miejsc pracy. Planowane do zastosowania w programach specjalnych elementy specyficzne wspierające zatrudnienie, z których skorzystają uczestnicy programu specjalnego, mają przede wszystkim na celu zlikwidowanie barier zatrudnieniowych, a także powinny umożliwić podjęcie czy też utrzymanie zatrudnienia po zakończeniu uczestnictwa w zainicjowanym i zrealizowanym programie specjalnym.

Obowiązki pracodawców, którzy planują lub dokonują redukcji zatrudnienia wynikające z *ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* reguluje art. 70, zgodnie z którym pracodawca zamierzający zwolnić co najmniej 50 pracowników w okresie 3 miesięcy jest obowiązany uzgodnić z powiatowym urzędem pracy właściwym dla siedziby tego pracodawcy lub ze względu na miejsce wykonywania pracy zakres i formy pomocy dla zwalnianych pracowników, dotyczące w szczególności:

1. pośrednictwa pracy;
2. poradnictwa zawodowego;
3. szkoleń;
4. pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy.

Ponadto, w przypadku zwolnienia monitorowanego pracodawca jest obowiązany podjąć działania polegające na zapewnieniu pracownikom przewidzianym do zwolnienia lub będącym w trakcie wypowiedzenia lub w

okresie 6 miesięcy po rozwiązaniu stosunku pracy lub stosunku służbowego usług rynku pracy realizowanych w formie programu.

Kryterium 2 spełnione

Kryterium jest spełnione przez upowszechnianie ofert pracy w siedzibach urzędów (art. 36 ustawy o promocji (...)) oraz automatyczne ich przekazywanie przez system SYRIUSZ obsługujący powiatowe urzędy pracy, do Centralnej Bazy Ofert Pracy – internetowej bazy ofert pracy.

Informacje o ofertach pracy zgłaszanych przez pracodawców do powiatowych urzędów pracy są automatycznie przekazywane do Centralnej Bazy Ofert Pracy (www.psz.praca.gov.pl) za pośrednictwem systemu operacyjnego SYRIUSZ obsługującego te urzędy. Internetowa baza ofert pracy CBOP to serwis stworzony i udostępniony powiatowym urzędem pracy przez ministra właściwego do spraw pracy.

System operacyjny obsługujący wojewódzkie urzędy pracy to WUP Viator, który umożliwia wymianę danych z systemem operacyjnym Syriusz. Wymiana danych pomiędzy urzędami powiatowymi i wojewódzkim umożliwia przekazywanie informacji o ofertach pracy w kraju i za granicą, prowadzenie bieżącej statystyki oraz usprawnia obsługę klientów korzystających z usług rynku pracy.

Viator działa zgodnie z założeniami od 1 lipca 2012 r., natomiast w ramach umowy na utrzymanie go w sprawności i rozwoju (umowa CRZL) jest doskonalony zgodnie z potrzebami użytkowników z WUP-ów i MPiPS. Będzie doskonalony także w ramach następnych umów utrzymaniowych i zmian prawnych.

Ponadto, funkcjonuje Centrum „Zielona Linia” www.zielonalinia.gov.pl, które zapewnia poprzez portal internetowy dostęp do aktualnej bazy ofert pracy zgłaszanych bezpośrednio przez pracodawców jak również przez publiczne służby zatrudnienia. W ramach Zielonej Linii funkcjonuje system 7/24 oferowania informacji poprzez „call center”.

Dostęp do większych możliwości zatrudnienia w krajach UE/EOG i Szwajcarii jest zapewniony poprzez rozwinięte usługi sieci EURES dostępne w wojewódzkich i powiatowych urzędach pracy i związane głównie z międzynarodowym pośrednictwem pracy i informowaniem o warunkach życia i pracy w ww. krajach. Oferty pracy polskich pracodawców zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy w systemie SYRIUSZ są transferowane do Centralnej Bazy Ofert Pracy, a następnie przekazywane z tej bazy na portal EURES Komisji Europejskiej.

Dzięki tym nowoczesnym narzędziom, z których korzystają osoby poszukujące pracy, bezrobotni oraz pracodawcy następuje systematyczna poprawa dostępu do informacji o ofertach pracy oraz pomocy świadczonej przez urzędy pracy. Rozwiązania te sprzyjają także poprawie wizerunku publicznych służb zatrudnienia jako nowoczesnej, przyjaznej i sprawnie działającej organizacji.

Ponadto, ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. nr 69 z 2008 r., poz. 415, art. 8, ust. 1 pkt 3 i art. 9, ust.1 pkt 9) zobowiązuje Publiczne Służby Zatrudnienia (PSZ) do opracowywania analiz rynku pracy, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych (w tym celu tworzone są np. Obserwatoria Rynku Pracy przy WUP). Dzięki temu możliwe jest pozyskanie istotnych informacji dotyczących m.in. poziomu i struktury bezrobocia czy potrzeb kadrowych pracodawców. Monitoring służy również koordynacji szkoleń bezrobotnych oraz jako baza do kształtowania oferty edukacyjnej (ze szczególnym uwzględnieniem szkół zawodowych). Takie rozwiązanie wspomaga sieć PSZ w określaniu oferty usług i instrumentów adekwatnej do lokalnych uwarunkowań oraz indywidualnych potrzeb.

W 2012 r. zakończyła się realizacja projektu „Opracowanie nowych zaleceń metodycznych prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych na lokalnym rynku pracy” finansowanego w ramach EFS. W trakcie realizacji projektu wypracowano nowe zalecenia metodyczne prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych na lokalnym rynku pracy; przeszkolono 405 pracowników urzędów pracy zajmujących się monitoringiem zawodów deficytowych i nadwyżkowych na szczeblu centralnym, regionalnym i lokalnym. W celu wdrożenia wypracowanych zaleceń metodycznych MPiPS, w ramach środków Funduszu Pracy, prowadzi pracę mającą na celu opracowanie narzędzia informatycznego umożliwiającego wykorzystanie przez urzędy pracy nowej metodologii monitoringu zawodów. Niniejsze narzędzie zostanie udostępnione przez MPiPS po zakończeniu pilotażu (planowany I kwartał 2015 r.)

Kryterium 3 spełnione

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dn. 20 kwietnia 2004 r. reguluje współpracę urzędów pracy z:

- pracodawcami: W Publicznych Służbach Zatrudnienia, tworzących ogólnopolską sieć urzędów pracy, pracodawca krajowy ma zapewnioną pomoc m.in. w zakresie doboru kandydatów na stanowisko zgłoszone w krajowej ofercie pracy oraz w jego rozwoju zawodowym lub rozwoju zawodowym wskazanych przez niego pracowników. Pomoc pracodawcy reguluje *Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* jak również akt wykonawczy do tej ustawy, tj. rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 września 2010 r. w sprawie standardów i warunków prowadzenia usług rynku pracy. Pracodawcy, którzy utworzyli fundusz szkoleniowy (założyli odrębne konto z przeznaczeniem na szkolenia) mogą ubiegać się o częściową refundację ze środków Funduszu Pracy kosztów szkolenia własnych pracowników (na podstawie art. 69. ust 1. ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy). Ponadto, publiczne służby zatrudnia we współpracy z pracodawcami organizują staże i przygotowanie zawodowe dorosłych - bezrobotni nabywają umiejętności praktyczne do wykonywania pracy bezpośrednio u pracodawców.

- instytucjami szkoleniowymi i innymi partnerami społecznymi (art. 6 oraz Rozdział 8 ustawy o promocji (...)): W Polsce można mówić o forum współpracy PSZ / pracodawcy i inni partnerzy społeczni, jakim są Rady Zatrudnienia - jest to ciało opiniodawcze dla PSZ. Na poziomie centralnym jest Naczelna Rada Zatrudnienia i odpowiednio wojewódzkie i powiatowe rady zatrudnienia. Są to ciała opiniodawczo-doradcze ministra właściwego ds. pracy, marszałków województw i starostów powiatów. Sieci sformalizowane porozumieniem o trójstronnej współpracy realizujące konkretne działania istnieją w Polsce jedynie w pojedynczych przypadkach, np. WUP Kraków.

Współpraca powiatowych urzędów pracy z instytucjami szkoleniowymi polega na kontraktowaniu szkoleń bezrobotnych i poszukujących pracy (w oparciu o rozpoznanie potrzeb szkoleniowych pracodawców). Szkolenia są zlecane na warunkach określonych w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 września 2010 r. w sprawie standardów i warunków prowadzenia usług rynku pracy oraz na zasadach określonych przez prawo zamówień publicznych. Przepisy ww. rozporządzenia mają na celu m.in. zapewnienie wysokiej jakości i efektywności zleconych szkoleń. Powiatowe urząd pracy jednocześnie monitorują przebieg zleconego instytucji szkolenia, w szczególności przez: wizytację zajęć, analizę dokumentacji szkolenia, analizę wyników ankiet wypełnianych przez uczestników szkolenia.

Ponadto we współpracy z instytucjami szkoleniowymi jest tworzony Rejestr Instytucji Szkoleniowych. Jest to narzędzie pozwalające na gromadzenie i upowszechnianie informacji o instytucjach szkoleniowych działających na rynku usług edukacyjnych w Polsce.

- z agencjami zatrudnienia: Zgodnie z art. 61b ustawy o promocji (...) starosta może zawrzeć z agencją zatrudnienia umowę na doprowadzenie skierowanego bezrobotnego będącego w szczególnej sytuacji na rynku pracy do zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres co najmniej roku. Umowa określa m.in. termin zawarcia umowy o pracę z bezrobotnym, warunki, tryb przekazania środków Funduszu Pracy przysługujących agencji zatrudnienia (i ich wysokość).

Nowelizacja ustawy o promocji zatrudnienia (...) wprowadza rozwiązanie umożliwiające dostęp tych osób do działań aktywizacyjnych świadczonych przez podmioty zewnętrzne - realizatora działań aktywizacyjnych.

Marszałek województwa będzie mógł zlecać w ramach środków Funduszu Pracy wykonanie działań aktywizacyjnych dla długotrwale bezrobotnych, realizatorom działań aktywizacyjnych.

Wynagrodzenie przysługujące realizatorowi działań aktywizacyjnych za aktywizację skierowanych do niego bezrobotnych będzie uzależnione od osiąganego przez realizatora wskaźnika skuteczności zatrudnieniowej oraz wskaźnika utrzymania w zatrudnieniu.

- z ośrodkami pomocy społecznej (art. 50 ustawy o promocji (...)): Bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, powiatowy urząd pracy w okresie 6 miesięcy od dnia utraty prawa do zasiłku z powodu upływu okresu jego pobierania, a w przypadku bezrobotnych bez prawa do zasiłku w okresie 6 miesięcy od dnia rejestracji na wniosek ośrodka pomocy społecznej może skierować do uczestnictwa w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielnienia, lokalnym programie pomocy społecznej, o których mowa w przepisach o pomocy społecznej, lub uczestnictwa w indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego, o którym mowa w przepisach o zatrudnieniu socjalnym. W takim przypadku powiatowy urząd pracy oraz ośrodek pomocy społecznej są obowiązane informować się wzajemnie o planowanych działaniach wobec bezrobotnych w trybie określonym w zawartym porozumieniu.

Należy także wskazać, że w projekcie ustawy o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz niektórych innych ustaw znalazł się zapis dotyczący współpracy Akademickich Biur Karier oraz Centrów Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w zakresie opracowania, aktualizacji i upowszechniania informacji zawodowych o zasięgu lokalnym i regionalnym.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej współpracuje z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) w zakresie rozwoju Akademickich Biur Karier, tj.:

- W 2012 r. Minister pracy wystosował apel do Marszałków województw, by podległe im wojewódzkie urzędy pracy intensywniej współpracowały z ABK. Kluczową rolę tej współpracy mają odgrywać Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej, Regionalne Obserwatoria Rynku Pracy i Agencje Zatrudnienia.
- We wrześniu 2012 r. Ministrowie obu resortów wystosowali list do rektorów polskich uczelni, w którym zawarta była prośba o wspieranie ABK w realizacji zobowiązań wynikających z ww. zadań ustawowych ABK, a także w zakresie realizacji i promowania programu „Twoja Kariera – Twój Wybór”.
- W grudniu 2012 r. odbył się Kongres Akademickich Biur Karier i jednostek uczelnianych odpowiedzialnych za „Monitorowanie karier zawodowych absolwentów-dobre praktyki” zorganizowany przez MNiSW, Uniwersytet Warszawski oraz Rzecznika Praw Absolwenta. Celem tego kongresu była wymiana dobrych praktyk oraz omówienie problemów w zakresie wdrażania systemu monitoringu losów zawodowych absolwentów. Druga edycja Kongresu Akademickich Biur Karier odbyła się w grudniu 2013r.

W ramach reformy szkolnictwa wyższego, w celu zapewnienia lepszego dostosowywania programów kształcenia do potrzeb rynku pracy, w 2011 r. zobowiązano uczelnie do monitorowania karier zawodowych swoich absolwentów. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego przygotowało projekt nowelizacji ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym przekazany pod obrady Rady Ministrów. W ramach tej nowelizacji planowane jest m.in. stworzenie ogólnopolskiego systemu monitorowania karier zawodowych absolwentów.

W celu poprawy efektywności działań adresowanych do osób bezrobotnych konieczne jest wdrożenie rozwiązań ułatwiających inicjowanie i realizację działań gwarantujących kompleksowe wsparcie w celu przywrócenia na rynek pracy bezrobotnych, którzy z powodu swoich deficytów i dysfunkcji są oddaleni od rynku pracy. Nowelizacja ustawy o promocji zakłada dwa równorzędne sposoby aktywizacji osób bezrobotnych oddalonych od rynku pracy, na które składać się będą:

- I. zlecenie działań aktywizacyjnych - przekazanie obsługi bezrobotnych podmiotom zewnętrznym zwiększy dostępność do zindywidualizowanych usług niezbędnych w procesie aktywizacyjnym (Rozdział 13c znowelizowanej ustawy o *promocji (...)*- Zlecenie usług aktywizacyjnych)

oraz

- II. program PAI – w ramach, którego bezrobotny otrzyma wieloaspektowe wsparcie mające na celu przezwyciężenie istniejących deficytów i pomoc w podjęciu zatrudnienia (Rozdział 12a znowelizowanej ustawy o *promocji (...)* - Program Aktywizacja i Integracja. Więcej w pkt. 8.3.

Ustawa z dnia 14 marca 2014 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 598) weszła w życie w dniu 27 maja 2014 r., z wyjątkiem przepisu zawierającego upoważnienie do wydania rozporządzenia w sprawie refundacji wynagrodzeń pracowników młodocianych, przepisu dotyczącego finansowania ze środków Funduszu Pracy kosztów wynagrodzeń pracowników nowo zatrudnionych w powiatowych urzędach pracy do obsługi projektów współfinansowanych z EFS oraz przepisów dotyczących prac interwencyjnych i robót publicznych, które weszły w życie z dniem 1 lipca 2014 r. Natomiast z dniem 1 stycznia 2015 r. wchodzi w życie m.in. przepisy ustawy dotyczące pośrednictwa pracy w ramach EURES prowadzonego przez OHP oraz dotyczące udostępniania danych przez ZUS publicznym służbom zatrudnienia.

Ponadto, opublikowane zostały następujące rozporządzenia:

- 1) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie rad rynku pracy (Dz. U. poz. 630)
- 2) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie profilowania pomocy dla bezrobotnego (Dz. U. poz. 631)
- 3) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wzoru wniosku o akredytację do prowadzenia pośrednictwa pracy w ramach sieci EURES (Dz. U. poz. 632)

4) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie programów specjalnych (Dz. U. poz. 638)

5) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przyznawania środków z Krajowego Funduszu Szkoleniowego (Dz. U. poz. 639)

6) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie dodatku do wynagrodzenia dla pracowników publicznych służb zatrudnienia oraz Ochotniczych Hufców Pracy (Dz. U. poz. 640)– ww. rozporządzenia weszły w życie z dniem 27 maja 2014 r.,

7) Z dniem 27 maja 2014 weszło również w życie rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie szczegółowych warunków realizacji oraz trybu i sposobów prowadzenia usług rynku pracy (Dz. U. poz. 667), z wyjątkiem jego przepisów dotyczących pośrednictwa pracy w ramach EURES prowadzonego przez OHP, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2015 r.

Dodatkowo opublikowane zostały rozporządzenia związane ze zmianą rodzaju pomocy publicznej:

8) z dniem 18 kwietnia 2014 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 kwietnia 2014 r. w sprawie przygotowania zawodowego dorosłych (Dz. U. poz. 497);

9) z dniem 30 czerwca 2014 r. weszły w życie:

a) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 czerwca 2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie przyznawania środków na podjęcie działalności na zasadach określonych dla spółdzielni socjalnych (Dz. U. poz. 845),

b) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 czerwca 2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dokonywania z Funduszu Pracy refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego oraz przyznawania środków na podjęcie działalności gospodarczej (Dz. U. poz. 846);

10) z dniem 1 lipca 2014 r. weszły w życie:

a) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 czerwca 2014 r. w sprawie organizowania prac interwencyjnych i robót publicznych oraz jednorazowej refundacji kosztów z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne (Dz. U. poz. 864),

b) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2014 r. w sprawie refundowania ze środków Funduszu Pracy wynagrodzeń wypłacanych młodocianym pracownikom (Dz. U. poz. 865).

W celu wdrożenia przepisów ww. aktów pranych opracowano i zamieszczono na stronie internetowej publicznych służb zatrudnienia:

– ujednolicony tekst ustawy o promocji zatrudnienia (...) oraz tekst nowelizacji wraz z komentarzem,

– kierunkowe wytyczne (12 materiałów) dot. najistotniejszych rozwiązań w reformie rynku pracy.

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
8.2. Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw: Istnienie strategicznych ram polityki na rzecz nowych przedsiębiorstw sprzyjających włączeniu społecznemu	Kryterium 1 Gotowe są strategiczne ramy polityki na rzecz wspierania nowych przedsiębiorstw sprzyjających włączeniu społecznemu obejmujące następujące elementy: – wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na rozpoczęcie działalności gospodarczej i zmniejszenie kosztów zakładania przedsiębiorstw, z uwzględnieniem celów programu Small Business Act;	Tak	Spełniony
	Kryterium 2 – wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie licencji i pozwoleń na podjęcie i prowadzenie szczególnego rodzaju działalności w ramach przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem celów programu Small Business Act;	Tak	
	Kryterium 3 – działania łączące odpowiednie usługi rozwoju przedsiębiorstw i usługi finansowe (dostęp do kapitału), w tym – w razie konieczności – kontakty w celu zaangażowania grup lub obszarów w niekorzystnej sytuacji	Tak	

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku

Ministerstwo Gospodarki / Ministerstwo Sprawiedliwości / Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

II. Ryzyko niespełnienia warunku: niskie

III. Sposób realizacji kryteriów

Ramy strategiczne w zakresie wsparcia przedsiębiorstw, w tym sprzyjających włączeniu społecznemu, zapewniają następujące dokumenty:

1. Program Rozwoju Przedsiębiorstw przyjęty przez Radę Ministrów 8 kwietnia 2014 r. (<http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczosci/Polityki+przedsiębiorczosci+i+innowacyjnosci/Program+Rozwoju+Przedsiębiorstw>) (działania horyzontalne skierowane do wszystkich rodzajów przedsiębiorstw)
2. Program „Lepsze regulacje 2015” (<http://www.mg.gov.pl/Prawo+dla+przedsiębiorcy/Program+Lepsze+regulacje+2015>) (działania horyzontalne ukierunkowane na polepszenie warunków prowadzenia działalności gospodarczej)
3. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej (<http://dokumenty.rcl.gov.pl/MP/rok/2014/pozycja/811>).

Kryterium 1

Kryterium spełnione poprzez następujące rozwiązania funkcjonujące w krajowym porządku prawnym:

a) Rejestracja własnej działalności gospodarczej dla osoby fizycznej:

Rejestracja własnej działalności gospodarczej odbywa się elektronicznie poprzez wykorzystanie wniosku CEIDG-1 na portalu <https://prod.ceidg.gov.pl/ceidg.cms.engine/> prowadzonym (administrowanym) przez Departament Handlu i Usług Ministerstwa Gospodarki. Rejestracja własnej działalności gospodarczej z wykorzystaniem wniosku CEIDG-1 jest darmowa. Przedsiębiorca może podjąć działalność gospodarczą w dniu złożenia wniosku o wpis. Wpis jest dokonywany nie później, niż następnego dnia roboczego po dniu wpływu do CEIDG poprawnego wniosku.

Składany wniosek jest równocześnie:

- wnioskiem o uzyskanie, zmianę albo skreślenie wpisu w rejestrze REGON;
- zgłoszeniem identyfikacyjnym albo aktualizacyjnym do naczelnika urzędu skarbowego (NIP);
- oświadczeniem o wyborze formy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych;
- zgłoszeniem albo zmianą zgłoszenia płatnika składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;
- oświadczeniem o kontynuowaniu ubezpieczenia społecznego rolników.

Platforma CEIDG umożliwia, oprócz rejestracji własnej działalności, również:

- wprowadzenie zmiany danych (aktualizacja);
- zawieszenie działalności gospodarczej bądź jej wznowienie;
- zakończenie działalności gospodarczej.

Osoba rejestrująca własną działalność gospodarczą musi dokonać swojego zgłoszenia, a także ewentualnych zatrudnionych pracowników do ubezpieczeń społecznych lub ubezpieczenia zdrowotnego. Proces ten następuje poza systemem rejestracji własnej działalności (wniosek do CEIDG), z wykorzystaniem platformy elektronicznej ZUS. Zgłoszenie ubezpieczonych do ZUS jest bezpłatne.

Obowiązkiem przedsiębiorcy jest dokonanie zgłoszenia w Urzędzie Skarbowym, jeżeli będzie on płatnikiem podatku VAT (najpóźniej w dniu poprzedzającym dzień rozpoczęcia sprzedaży towarów lub świadczenia usług objętych VAT). Opłata za rejestrację wynosi 170 zł.

Podstawą dla ww. działań są przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2004 Nr 173 poz. 1807):

- art. 29 dot. wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej;
- art. 25.3 przewiduje obowiązek dokonania wpisu nie później niż następnego dnia roboczego po dniu wpływu wniosku do systemu teleinformatycznego CEIDG;
- art. 14.1 przewiduje możliwość rozpoczęcia działalności gospodarczej już w dniu złożenia wniosku.

b) Rejestracja własnej działalności gospodarczej dla spółki z ograniczoną odpowiedzialnością:

Rejestracja sp. z o.o. odbywa się elektronicznie poprzez wykorzystanie systemu S24 na portalu <https://ems.ms.gov.pl/> prowadzonym przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

System umożliwia elektroniczne wypełnienie formularza rejestracji spółki, który następnie jest przekazywany do sądu właściwego terytorialnie. Koszt rejestracji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wynosi 600 zł. Czas trwania procesu rejestracji wynosi przeciętnie 1 dzień roboczy.

Zawiązanie spółki nie wymaga wizyty u notariusza, jako że w stosunku do umowy spółki „internetowej” nie jest wymagana forma aktu notarialnego. W zamian za to przedsiębiorca uzyskuje umowę spółki zawieraną przy wykorzystaniu wzorca dostępnego podczas rejestracji spółki. Wzorzec oferuje szereg możliwości personalizacji kształtu spółki dla jej właściciela.

Do powstania spółki nie jest wymagane wniesienie wkładów na pokrycie kapitału zakładowego przed rejestracją spółki. Pokrycie kapitału zakładowego powinno nastąpić nie później, niż w terminie 7 dni od dnia wpisania spółki z o.o. do rejestru i musi mieć postać tylko i wyłącznie wkładów pieniężnych.

Kryterium 2

Reglamentacja możliwości podjęcia działalności gospodarczej w Polsce oparta jest o zapisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2004 Nr 173 poz. 1807) – Rozdział 4 Koncesje oraz regulowana działalność gospodarcza:

- art. 46 dot. koncesji (działalności związane z wydobywaniem kopalin, produkcją i obrotem bronią, obrót i przechowywanie nośników energii, gry hazardowe, przewozy lotnicze, programy TV);
- art. 65-66 dot. wpisu do rejestru działalności regulowanej (działalność w zakresie prowadzenia agencji zatrudnienia – pośrednictwa pracy, produkcja alkoholu, prowadzenie archiwum, produkcja biopaliw, usługi detektywistyczne, handel dewizami, leczenie zwierząt, praktyki lekarskie i dentystyczne, nasiennictwo, usługi pielęgniarstwa, usługi pocztowe, szkolenia z ochrony roślin, handel środkami ochrony roślin, telekomunikacja, transport ludności, transport Kolejowy, turystyka oraz produkcja tytoniu.
- art. 75.1 dot. zezwoleń (działalności związane z handlem alkoholem, usługami komunalnymi, usługami finansowymi, bankowymi i ubezpieczeniowymi);
- art. 75.3 dot. licencji (transport drogowy i kolejowy);
- art. 75.4 dot. zgody (prowadzenie rozliczeń papierów wartościowych).

Zapisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej wyraźnie stwierdzają (art. 66), iż wpis do rejestru działalności regulowanej następuje w terminie 7 dni od momentu poprawnie złożonych dokumentów do organu prowadzącego taki rejestr. Działalność regulowana obejmuje najczęściej podejmowane rodzaje aktywności ekonomicznej spośród tych obszarów, do których dostęp jest reglamentowany bądź ograniczany przez państwo.

Uzyskanie licencji (art. 75.3) jest procedurą administracyjną zgodną z KPA, tj. decyzja powinna być wydana w ciągu 30 dni.

Wskazujemy przy tym na inne zapisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2004 Nr 173 poz. 1807), dotyczące czasu wydania zgody na podjęcie działalności:

- art. 11.1: Właściwy organ jest obowiązany do załatwiania spraw przedsiębiorców bez zbędnej zwłoki;
- art. 11.4: Potwierdzenie (wpływu sprawy przedsiębiorcy) zawiera wskazanie daty wpływu oraz terminu rozpatrzenia wniosku.

Koncesje nie powinny być brane pod uwagę przy analizie spełnienia kryterium drugiego, gdyż aktywności nimi regulowane dotyczą obszarów związanych z ekologią bądź obronnością państwa.

Ponadto bezpośrednio do spełnienia kryterium drugiego odnosi się działalność legislacyjna Ministerstwa Sprawiedliwości, która prowadzi program deregulacji zawodów oraz aktywności gospodarczej w Polsce.

W dniu 11 marca br. Rada Ministrów przyjęła przygotowany w Ministerstwie Sprawiedliwości projekt ustawy o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych (tzw. III transza deregulacji). Projekt ustawy obejmuje 101 zawodów podlegających siedmiu Ministrom – poza Ministrem Sprawiedliwości są to: Minister Finansów, Gospodarki, Spraw Wewnętrznych, Rolnictwa, Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Środowiska.

Do drugiego kryterium odnosi się również pośrednio Program „Lepsze regulacje 2015”. Program ten został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 22 stycznia 2013 r. Realizacja Programu „Lepsze Regulacje 2015” polepsza otoczenie prawne dla wszystkich podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Program nie jest skierowany jedynie do podmiotów sprzyjających włączeniu społecznemu.

Należy podkreślić, iż realizacji działań Programu wymaga współpracy pomiędzy różnymi instytucjami odpowiedzialnymi za tworzenie regulacji gospodarczych w Polsce.

W ramach działań podejmowanych przez resorty są rozwiązania, które mają na celu skrócenie czasu i kosztów rozpoczynania działalności gospodarczej (np. procedowana w ramach projektu ustawy o ułatwieniu wykonywania działalności gospodarczej propozycja zniesienia opłaty 170 zł za rejestrację dla celów VAT). Są to też działania uwidocznione w raporcie Doing Business w subindeksie Starting a business (np. zniesienie liczby organów, do których należy się zgłosić, rozpoczynając działalność gospodarczą – połączenie zgłoszenia do Państwowej Inspekcji Pracy z Państwową Inspekcją Sanitarną).

Kryterium 3

Kryterium zostało spełnione przez przyjęcie przez rząd Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej (12.08.2014 r.). KPRES określa kierunki działań, które będą podejmowane w okresie 2014-2020 m.in. w celu zapewnienia dostępu do wysokiej jakości usług rozwojowych dla przedsiębiorstw społecznych jak również w celu poprawy dostępu do kapitału dla tych przedsiębiorstw.

Dokument zawiera diagnozę sytuacji sektora ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych, uwzględniającą zróżnicowanie form prawnych przedsiębiorstw społecznych, wskazując na obszary deficytowe, które wymagają wzmocnienia.

W KPRES zaplanowano działania mające zapewnić przedsiębiorstwom społecznym dostęp do usług zwiększających ich kompetencje w zakresie zarządzania przedsiębiorstwem i z uwzględnieniem wielu różnorodnych aspektów funkcjonowania przedsiębiorstwa (finanse, podatki, planowanie strategiczne i inne). Poprawienie dostępu do tych usług ma na celu zwiększyć stabilność przedsiębiorstw społecznych i wspierać ich rozwój.

Jednocześnie równoległe do działań z zakresu edukacji finansowej i biznesowej dla przedsiębiorstw społecznych w KPRES zaplanowano działania na rzecz poprawy dostępu do kapitału dla przedsiębiorstw społecznych. Dokument zakłada rozwój zwrotnych instrumentów finansowych uwzględniający różnorodność tych instrumentów, wynikającą z różnorodności potrzeb rozwojowych poszczególnych przedsiębiorstw społecznych.

Zgodnie z KPRES usługi wspierające rozwój istniejących przedsiębiorstw społecznych będą realizowane w sposób zintegrowany z działaniami o charakterze animacyjnym (pobudzanie osób i podmiotów do tworzenia przedsiębiorstw społecznych) i inkubacyjnym (wyposażenie w wiedzę i kompetencje potrzebne do utworzenia i prowadzenia przedsiębiorstwa społecznego).

KPRES zakłada także bezwrotne wsparcie finansowe umożliwiające stworzenie przedsiębiorstw społecznych, a tym samym miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych. Działania w zakresie wsparcia dotacyjnego będą skorelowane z działaniami inkubacyjnymi.

Projekt KPRES został opracowany przez Zespół ds. Rozwiązań Systemowych w Zakresie Ekonomii Społecznej, działający przy MPIPS. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele administracji publicznej, podmiotów, działających w obszarze ekonomii społecznej, jednostek samorządu terytorialnego, środowisk naukowych.

KPRES pokazuje kluczowe kierunki interwencji publicznej mające służyć tworzeniu jak najlepszych warunków dla rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych.

KPRES jest dokumentem tworzącym ramy do programowania wsparcia w obszarze ekonomii społecznej na lata 2014-2020. Ma on umożliwić realizację działań na rzecz ekonomii społecznej w wymiarze prawnym, organizacyjnym, finansowym i edukacyjnym, zapewniając zgodność i komplementarność działań z nowymi programami operacyjnymi na poziomie krajowym i regionalnym. Na jego podstawie MPIPS zaplanowało interwencję w zakresie ekonomii społecznej z poziomu centralnego. Jednocześnie stanowi on podstawę rekomendacji dla regionów w zakresie kierunków planowania wsparcia w niniejszym obszarze.

KPRES składa się z:

- Diagnozy –uwzględnia kontekst strategii Europa 2020, kontekst EFS, kontekst krajowego programowania strategicznego, opisuje stan rozwoju ekonomii społecznej (w tym stan organizacji obywatelskich, stan spółdzielczości w Polsce), stan finansów ekonomii społecznej, jakościową ocenę wsparcia oraz wnioski z diagnozy. Wnioski te dotyczą m. in.: rosnącego znaczenia problematyki ekonomii społecznej na poziomie europejskim, czy też niewykorzystanego potencjału ekonomii społecznej, łączącego w sobie elementy o charakterze prozatrudnieniowym, integracyjnym, tworzącego rozwój lokalny, dostarczającego usług użyteczności publicznej i tworzącego niezbędny kapitał społeczny.
- KPRES jest ukierunkowany na wzmocnienie sektora ekonomii społecznej, które jednakże nie jest celem w samym sobie, a ma przyczynić się do realizacji krajowych celów rozwojowych, m.in. takich jak zwiększenie zatrudnienia, szczególnie osób z grup trudno zatrudnialnych. Podmioty ekonomii społecznej i przedsiębiorstwa społeczne są z natury pracodawcą zorientowanym na zatrudnienie niniejszych grup lub na realizację usług ważnych społecznie.
- Cele – cel nadrzędny KPRES brzmi: W roku 2020 ekonomia społeczna stanowi ważny czynnik wzrostu zatrudnienia, spójności społecznej oraz rozwoju kapitału społecznego. Cel strategiczny KPRES natomiast wskazuje, że: do roku 2020 podmioty ekonomii społecznej staną się ważnym elementem aktywizacji osób w

trudnej sytuacji na rynku pracy oraz dostarczycielem usług użyteczności publicznej działającymi we wspólnotach samorządowych. Zaś cele operacyjne dotyczą: wzmocnienia roli podmiotów ekonomii społecznej we wspólnotach samorządowych, powstania i utrzymania 35 tys. miejsc prac w przedsiębiorstwach społecznych, wzrostu skuteczności mechanizmów zarządzania i koordynacji polityki ekonomii społecznej, wzrostu kompetencji w obszarze ekonomii społecznej w społeczeństwie.

- Priorytety: I. Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium; II. Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej; III. System wsparcia ekonomii społecznej; IV. Włączenie ekonomii społecznej do głównego nurtu polityk publicznych na poziomie krajowym i regionalnym; V. Edukacja dla ekonomii społecznej.
- Założenia dotyczące monitorowania realizacji KPRES – proponowany system monitorowania rozwoju przedsiębiorczości społecznej opiera się na następujących założeniach: standaryzacji danych i narzędzi, publicznej prezentacji danych, uzupełnianiu i wykorzystywaniu dostępnych danych, agregowalności, dezagregacji, porównywalności danych na każdym poziomie.

Problematyka ekonomii społecznej jest również zawarta w Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego oraz Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego (w zakresie aktywnej integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym).

Ponadto, tematyka przedsiębiorczości społecznej została także uwzględniona w Programie Rozwoju Przedsiębiorstw do 2020 r. Jednym z instrumentów wsparcia przedsiębiorczości określonych w Programie Rozwoju Przedsiębiorstw jest instrument: Przedsiębiorstwa społeczne: wzrost innowacyjności i efektywności (Priorytet 3.1: Zrównoważona gospodarka).

Instrument zakłada: ułatwienie dostępu do zwrotnych instrumentów finansowych (pożyczek, poręczeń) dedykowanych dla przedsiębiorstw społecznych, zapewnienie dostępu do dotacji na założenie przedsiębiorstwa społecznego, wprowadzenie rozwiązań prawnych, definiujących przedsiębiorstwo społeczne oraz warunki jego funkcjonowania, zapewnienie trwałego systemu wsparcia dla przedsiębiorstw społecznych, obejmującego dostęp do szkoleń i doradztwa w zakresie działalności ekonomicznej, inicjowanie procesów integracji, kooperacji i samoorganizacji przedsiębiorstw społecznych na potrzeby wzajemnego wsparcia i wymiany doświadczeń, takich jak klastry oraz promocji oznakowań i certyfikatów, mogących mieć zastosowanie do towarów i usług wytworzonych przez przedsiębiorstwa społeczne, inicjowanie tworzenia partnerstw międzysektorowych pomiędzy przedsiębiorstwami społecznymi a sektorem administracji publicznej, biznesu oraz pozarządowym.

W Priorytecie 1.2: Finansowanie innowacyjności Programu Rozwoju Przedsiębiorstw wskazane są działania na rzecz poprawienia dostępu przedsiębiorstw do finansowania pochodzącego zarówno ze środków publicznych, jak również prywatnych, dostosowanych do etapu życia danego przedsiębiorstwa i jego potrzeb.

W PRP wskazano działania na rzecz m.in. funduszy VC, wsparcia sieci „Aniołów Biznesu”, zmian w systemie podatkowym, utworzenie systemu finansowych instrumentów zwrotnych skierowanych na zakup nowoczesnych technologii, maszyn oraz urządzeń.

Należy podkreślić, iż ww. działania odnoszą się do wszystkich przedsiębiorstw, nie tylko do podmiotów należących do sektora przedsiębiorczości społecznej.

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
8.4 Aktywne i zdrowe starzenie się: Została opracowana polityka dotycząca aktywnego starzenia się w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia.	Właściwe zainteresowane strony są zaangażowane w opracowywanie polityki aktywnego starzenia się i związane z nią działania następcze z myślą o utrzymaniu starszych pracowników na rynku pracy i promowanie ich zatrudnienia;	Tak	Częściowo spełniony
	Państwo członkowskie przygotowało działania mające na celu promowanie aktywnego starzenia się.	Nie	

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Ministerstwo Zdrowia

II. Zastosowanie warunku

Warunek ma zastosowanie do celu tematycznego 8, w tym przede wszystkim priorytetu inwestycyjnego 8.vi.

III. Ryzyko niespełnienia warunku: niskie

IV. Sposób realizacji kryteriów

Kryterium 1

Działania związane z aktywnym i zdrowym starzeniem się realizowane są przez podmioty na poziomie centralnym (ministerstwa oraz agencje rządowe), a także na poziomie regionalnym przez instytucje koordynujące wydatkowanie środków z EFS (urzędy marszałkowskie oraz urzędy wojewódzkie), jednostki samorządu terytorialnego czy też organizacje pozarządowe. Przedstawiciele wszystkich tych podmiotów byli zaangażowani w pracę nad poszczególnymi dokumentami.

Program *Solidarność Pokoleń 50+* (odnowiony program - przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 24 grudnia 2013 r., <http://www.mpips.gov.pl/seniorzyaktywne-starzenie/program-solidarnosc-pokolen/>), Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego (SRKL, <http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2>) oraz Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej (ZDPS, przyjęte przez Radę Ministrów 24 grudnia 2013 r., <http://www.mpips.gov.pl/seniorzyaktywne-starzenie/zalozenia-dlugofalowej-polityki-senioralnej-w-polsce-na-lata-20142020/>) zostały poddane konsultacjom zarówno wewnątrz, jak i międzyresortowym oraz konsultacjom społecznym. Zawartość dokumentów omówiono w opisie spełnienia kryterium.

Odnowiony Program *Solidarność Pokoleń 50+* jak i ZDPS, powstały przy zaangażowaniu:

a) Rady ds. Polityki Senioralnej – powołanej w lutym 2013 r. jako organ pomocniczy Ministra Pracy i Polityki Społecznej, wspierający go w opracowaniu ZDPS. Do stałego udziału w jej pracach zostali zaproszeni przedstawiciele ministerstw oraz centralnych organów administracji publicznej jak również przedstawiciele organizacji jednostek samorządu terytorialnego, organizacji trzeciego sektora oraz eksperci.

b) Rady Społecznej 50+ - powołanej w kwietniu 2013 r. jako organ pomocniczy Ministra Pracy i Polityki Społecznej, wspierający go w opracowaniu Programu. Do stałego udziału w jej pracach zostali zaproszeni m.in.

przedstawiciele środowisk naukowych, organizacji pozarządowych, związków zawodowych, resortów oraz centralnych i regionalnych organów administracji publicznej.

W programie bardzo mocno podkreśla się, iż działania na rzecz aktywności zawodowej osób w wieku 50+ wymagają współpracy wielu jednostek i instytucji i z tego względu istnieje konieczność sprostania takim wyzwaniom, jak:

- niewystarczająca spójność, współpraca i koordynacja działań różnych podmiotów odpowiedzialnych, jak i wspierających aktywizację osób 50+ na poziomie krajowym i regionalnym (zarówno horyzontalna, jak i wertykalna),
- niewystarczające zaangażowanie partnerów społecznych w politykę rynku pracy i prowadzone działania aktywizacyjne,
- niewykorzystany potencjał organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej w działaniach służących aktywizacji zawodowej i zatrudnieniu osób 50+,
- brak uwzględniania kwestii polityki zdrowotnej w prowadzonej polityce rynku pracy oraz współpracy na poziomie lokalnym w tym zakresie,
- niewystarczająca współpraca szeregu instytucji mających wpływ na sytuację na lokalnym rynku pracy, brak skoordynowanych działań różnych podmiotów odpowiedzialnych jak i wspierających aktywizację osób 50+ na poziomie regionalnym/lokalnym.

Jednym z celów odnowionego Programu *Solidarność Pokoleń 50+* jest więc rozwój współpracy na rzecz wzrostu zatrudnienia, w tym stworzenie i rozwijanie stałych form współpracy i koordynacji działań rządu, samorządów regionalnych, organizacji pracodawców, związków zawodowych, reprezentacji organizacji pozarządowych, reprezentacji podmiotów ekonomii społecznej, środowisk naukowych i mediów w sferze aktywizacji zawodowej i zatrudnienia osób w wieku 50+.

Ważne jest też to, że planuje się zaangażowanie interesariuszy nie tylko na etapie tworzenia, ale także na etapie realizacji i monitorowania Programu *Solidarność Pokoleń 50+*. Planuje się, że Rada Społeczna będzie funkcjonowała do czerwca/lipca br., a ramy dalszej współpracy z partnerami społecznymi i różnymi interesariuszami zostaną określone w późniejszym okresie.

Syntetyczne podsumowanie spełniania kryterium pierwszego przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Kryterium	Ocena spełniania	Krótkie uzasadnienie
1.	<i>Relevant stakeholders are involved in the design and follow-up of active ageing policies with a view to retaining elderly workers on the labour market and promote their employment</i>		
1a.	<i>There is a clear identification of all actors involved.</i>	✓	Program <i>Solidarność Pokoleń 50+</i> przewiduje: -stworzenie i rozwijanie stałych form współpracy i koordynacji działań: rządu, samorządu, organizacji pracodawców, związków zawodowych, reprezentacji organizacji pozarządowych, reprezentacji podmiotów ekonomii społecznej, środowisk naukowych i mediów, -realizację istotnych działań nie tylko przez rząd, ale też przez urzędy marszałkowskie oraz urzędy wojewódzkie, jednostki samorządu terytorialnego czy też organizacje pozarządowe.
1b.	<i>Relevant stakeholders are involved in the design and follow-up of active ageing policies</i>	✓	Program <i>Solidarność Pokoleń 50+</i> został przygotowany przy udziale Rady Społecznej 50+. Planuje się zaangażowanie interesariuszy także na etapie realizacji i monitorowania programu.

Kryterium 2

Kryterium wypełniają następujące dokumenty:

- Strategię Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Program Solidarność Pokoleń. Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+ (kluczowy dokument),
- Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 - Krajowe Ramy Strategiczne,
- Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020,
- Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020 (<http://www.mpips.gov.pl/seniorzyaktywne-starzenie/rzadowy-program-asos/>),
 - Strategię Rozwoju Kapitału Społecznego (<http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&type=2>).

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego (SRKL) została przyjęta przez Radę Ministrów w czerwcu 2013 r. Strategia określa główne działania służące rozwojowi kapitału ludzkiego i wzrostowi aktywności zawodowej w Polsce w perspektywie całego życia. Jest w związku z tym dokumentem nadrzędnym w stosunku do dwóch kolejnych, a jednocześnie wskazuje na ważne działania, które są istotne z punktu widzenia aktywnego i zdrowego starzenia się i które muszą być podejmowane wobec osób w różnym wieku, nie tylko osób starszych.

Głównym celem SRKL jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Jednym z celów szczegółowych SRKL jest natomiast wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych. Strategia zakłada w tym obszarze m.in.: upowszechnienie dostępu do opieki instytucjonalnej nad dziećmi do lat 3 oraz do wychowania przedszkolnego, harmonizację specjalnych systemów emerytalnych z systemem powszechnym, stworzenie warunków do rozwoju „srebrnej gospodarki”, promowanie edukacji osób starszych, zarówno w wymiarze formalnym, jak i pozaformalnym, zwłaszcza z uwzględnieniem rozwoju kompetencji cyfrowych, zwiększenie dostępności oraz podniesienie jakości usług społecznych adresowanych do osób starszych poprzez wsparcie działań samopomocowych oraz tworzenie sieci wyszkolonych wolontariuszy, poprawienie dostępności do ambulatoryjnych i szpitalnych świadczeń zdrowotnych w zakresie geriatry, rozwój systemu usług adresowanych do osób niesamodzielnych i ich rodzin, w tym rozwój opieki długoterminowej, rozwój i upowszechnianie wiedzy i rozwiązań wspomagających tworzenie zdrowych i bezpiecznych warunków pracy dla osób starszych.

Program Solidarność Pokoleń. Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+ został przyjęty w 2008 roku i realizowany jest w latach 2008-2020. Celem programu jest wzrost wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 55-64 lat do poziomu 50%, poziomu określonego w Strategii Lizbońskiej. Program w sposób kompleksowy odnosi się do problemu niskiej aktywności zawodowej osób starszych i obejmuje m.in. wspieranie pracodawców w zakresie wdrażania strategii zarządzania wiekiem, zmiany legislacyjne dotyczące m.in. obniżenia pozapłacowych kosztów pracodawców zatrudniających osoby po 50 roku życia, realizację zdrowotnych programów profilaktycznych, wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy, wprowadzanie rozwiązań promujących uczestnictwo w szkoleniach pracowników po 50 roku życia, czy też zniesienie możliwości przechodzenia na wcześniejszą emeryturę.

W okresie od 2008 do 2013 roku większość założonych w Programie działań zostało zrealizowanych. W szczególności obniżono koszty pracy dla osób powyżej 50. roku życia poprzez obniżenie składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz kosztów wynagrodzeń za czas choroby ponoszonych przez pracodawców. Wprowadzono emerytury pomostowe i bardzo istotnie ograniczono możliwości korzystania z wcześniejszych emerytur. Od 2013 r. stopniowo podnoszony jest ustawowy wiek emerytalny kobiet i mężczyzn –do 67 roku życia dla obu płci (w przypadku mężczyzn będzie on osiągnięty w 2020 r. a w przypadku kobiet w 2040 r.).

Odnowiony Program Solidarność Pokoleń 50+ został przyjęty Uchwałą Nr 239 Rady Ministrów z dnia 24. grudnia 2013 r. i opublikowany w Monitorze Polskim 4 lutego 2014 r. (Poz. 115).

Zaktualizowana została diagnoza Programu, zweryfikowane zostały też jego cele (m.in. w zakresie uwzględnienia specyficznych działań wspierających osoby po 60 roku życia na rynku pracy, w związku z wprowadzonym stopniowym wydłużaniem wieku emerytalnego). Rewizja programu została podjęta w związku z procesem porządkowania dokumentów strategicznych w Polsce oraz sformułowaniem długookresowej i średniookresowej strategii rozwoju Polski, a także strategii zintegrowanych, wobec czego działania na rzecz osób w wieku 50+ powinny wynikać z priorytetów i kierunków działań określonych w tych dokumentach. Wprowadzone zmiany miały na celu dostosowanie zakresu i sposobu realizacji Programu do propozycji wdrażania programów operacyjnych dot. EFS w perspektywie finansowej 2014-2020.

Nowe cele szczegółowe programu obejmują:

Cel 1. Dostosowanie kompetencji oraz podniesienie kwalifikacji osób 45+ z perspektywy potrzeb rynku pracy

Cel 2. Rozwój kultury organizacji i środowiska pracy bardziej przyjaznych pracownikom w wieku 50+

Cel 3. Zwiększenie skuteczności i efektywności działań promujących zatrudnienie i aktywność zawodową

Cel 4. Wspieranie idei aktywnego i zdrowego starzenia się

Cel 5. Rozwój współpracy na rzecz wzrostu zatrudnienia osób 50+

Cel 6. Transfery społeczne wspierające aktywność zawodową osób w wieku przedemerytalnym

W Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej przygotowano też *Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014 – 2020*. Projekt ZDPS został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 24 grudnia 2013 r

Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020 są dokumentem ramowym, wyrazem kompleksowego ujęcia problematyki wynikającej ze starzenia się społeczeństwa w Polsce i obejmuje zestaw konkretnych działań niezbędnych do podjęcia w obszarach takich jak m.in. samodzielność i zdrowie, w tym rozwój systemu usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych, aktywność społeczna osób starszych, w tym edukacyjna, wolontariat, zaangażowanie obywatelskie, uczestnictwo w kulturze, jak również aktywność zawodowa, relacje międzypokoleniowe. ZDPS adresowane są do szerokiego grona odbiorców, w tym do władz publicznych wszystkich szczebli, sektora prywatnego oraz pozarządowego i partnerów społecznych.

ZDPS stanowią komponent systemowy Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2012 – 2013 (ASOS), który ma być kontynuowany w ramach *Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020*. Celem programu ASOS jest wspieranie aktywności społecznej osób w wieku 60+.

W zakresie działań niezwiązanych wprost z rynkiem pracy, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej odwołuje się do zapisów Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (SRKS) przyjętej przez Radę Ministrów w marcu 2013 r. Jeden z celów tej strategii dotyczy poprawy mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne. Strategia zakłada w szczególności rozwój i wzmocnienie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej oraz wzmocnienie integracji i solidarności społecznej.

Przedstawione powyżej dokumenty strategiczne w sposób kompleksowy podchodzą więc do kwestii aktywnego i zdrowego starzenia się. Z jednej strony bowiem rozpatrują ten problem w całym cyklu życia, a z drugiej strony obejmują kwestie funkcjonowania osób starszych nie tylko na rynku pracy. Takie a nie inne ujęcie tej materii w dokumentach strategicznych jest też zgodne z przyjętą w Polsce hierarchią i logiką uporządkowania dokumentów strategicznych.

Opracowywanie odnowionego *Programu Solidarność pokoleń 50+* oraz ZDPS było ściśle koordynowane w ramach MPiPS. Należy zauważyć, że pierwszy z dokumentów koncentruje się bardziej na aktywności zawodowej i jej różnych uwarunkowaniach, zaś drugi zwraca większą uwagę na szerszy wymiar funkcjonowania osób starszych w społeczeństwie, także po zakończeniu aktywności zawodowej i ze szczególnym uwzględnieniem aktywności społecznej, edukacyjnej i obywatelskiej osób starszych. Obie inicjatywy są więc komplementarne wobec siebie i się uzupełniają, a razem z ASOS, SRKL i SRKS tworzą kompleksowy, spójny system promowania aktywnego i zdrowego starzenia się w Polsce.

O spójności polityki w obszarze aktywnego i zdrowego starzenia się świadczy także fakt przekazania do konsultacji międzyresortowych oraz społecznych obu dokumentów w jednym pakiecie, tak by umożliwić potencjalnym odbiorcom uzyskanie całościowego obrazu polityki państwa w tym obszarze.

Z kolei *Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 - Krajowe Ramy Strategiczne* zawiera analizę systemu opieki zdrowotnej w Polsce. Dokument ten obejmuje szczegółowy opis poszczególnych poziomów świadczenia usług medycznych, w tym sposób funkcjonowania podstawowej opieki zdrowotnej, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej oraz opieki szpitalnej, jak również zawiera opis systemu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego w Polsce. W *Policy paper* zostały wskazane kluczowe problemy ochrony zdrowia w Polsce przy jednoczesnym określeniu koncepcji ich rozwiązania za pomocą konkretnych narzędzi implementacji.

Pierwsza część „*Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020*” - *Krajowe Ramy Strategiczne* zawiera pogłębioną diagnozę epidemiologiczno-demograficzną oraz diagnozę systemu opieki zdrowotnej z wykazaniem problemów i potrzeb właściwych dla całego kraju i poszczególnych województw Polski. W diagnozie opisano między innymi zawarte w wytycznych KE do warunkowości ex ante zagadnienia dotyczące organizacji świadczeń zdrowotnych, zasoby kadrowe w systemie opieki zdrowotnej oraz zasoby infrastrukturalne systemu opieki zdrowotnej w Polsce w ujęciu krajowym i regionalnym. Nierówności w zdrowiu wykazano w załączniku nr 1 w postaci graficznej tzw. boxplotów (mapping poszczególnych województw).

W dokumencie zawarta jest analiza SWOT, która stanowi podstawę opisanej w dokumencie logiki interwencji w latach 2014-2020 - przejrzystego opisu **celów, kierunków interwencji** oraz **narzędzi implementacyjnych** finansowanych zarówno z budżetu środków krajowych jak i z budżetu środków europejskich. Opis projektowanych na lata 2014-2020 działań poprzedzony jest analizą doświadczeń z realizacji działań finansowanych w obecnej perspektywie finansowej.

W drugiej części, strategiczno-wdrożeniowej, *Policy paper* określono cele długoterminowe oraz cele operacyjne, jak również narzędzia implementacji, które przyczynią się do:

- Rozwoju profilaktyki zdrowotnej, diagnostyki i medycyny naprawczej ukierunkowanego na główne problemy epidemiologiczne w Polsce
- Przeciwdziałania negatywnym trendom demograficznym poprzez rozwój opieki nad matką i dzieckiem oraz osobami starszymi
- Poprawy efektywności i organizacji systemu opieki zdrowotnej w kontekście zmieniającej się sytuacji demograficznej i epidemiologicznej oraz wspierania badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji w ochronie zdrowia,
- Wsparcia systemu kształcenia kadr medycznych w kontekście dostosowania zasobów do zmieniających się potrzeb społecznych.

Kryterium zostanie spełnione po zakończeniu prac nad *Policy paper* (kompleksowe informacje na temat sposobu zakończenia prac nad dokumentem znajdują się w opisie dla warunku ex ante 9.3)

Syntetyczne podsumowanie spełniania kryteriów przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Kryterium	Ocena spełniania	Krótkie uzasadnienie
2.	<i>A Member State has measures in place to promote active ageing:</i>		
2a.	<i>There is an analysis of the labour market situation of older workers and an identification of the main reasons for poor performance in the area of active ageing</i>	✓	Zaktualizowana została diagnoza Programu <i>Solidarność Pokoleń 50+</i> .
2b.	<i>There is a clear identification of, and link with, the measures proposed.</i>	✓	Program proponuje konkretne kierunki interwencji jasno powiązane z celami i priorytetami.

2c	<i>There are measures in place to maintain the employability of older workers.</i>	-	<p>Jednym z celów interwencji jest rozwój kultury organizacji i środowiska pracy bardziej przyjaznych pracownikom w wieku 50+ oraz dostosowanie kompetencji oraz podniesienie kwalifikacji osób 45+ z perspektywy potrzeb rynku pracy.</p> <p>Dodatkowo, w ramach Policy paper przewidziano interwencję, która ma przyczynić się do utrzymania aktywności zawodowej starszych pracowników. Zakłada ona m.in. realizację programów profilaktycznych, programów rehabilitacji medycznej ułatwiających powroty do pracy, programów ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy czy wsparcie podmiotów leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych na rzecz osób dorosłych dedykowanych chorobom, które są istotną przyczyną dezaktywacji zawodowej.</p>
2d.	<i>There are measures in place to eliminate obstacles to working longer and/or there are incentives in place to working longer</i>	-	<p>Jednym z celów interwencji jest stopniowe ograniczanie alternatywnych dróg dezaktywacji zawodowej z wykorzystaniem systemu świadczeń społecznych oraz wydłużanie efektywnego wieku emerytalnego.</p> <p>Dodatkowo, w ramach Policy paper przewidziano interwencję, która ma przyczynić się do utrzymania aktywności zawodowej starszych pracowników. Zakłada ona m.in. realizację programów profilaktycznych, programów rehabilitacji medycznej ułatwiających powroty do pracy, programów ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy czy wsparcie podmiotów leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych na rzecz osób dorosłych dedykowanych chorobom, które są istotną przyczyną dezaktywacji zawodowej.</p>

V. Przewidywany termin spełnienia warunku: I połowa 2015 r.

VI. Plan działań na rzecz wypełnienia warunku

Zaplanowane działania/kamienie milowe	Termin realizacji	Instytucje odpowiedzialne
<i>Modyfikacje Policy paper</i>		
<p>Uzupełnienie Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. Krajowe ramy strategiczne. Dokument zostanie zweryfikowany w kontekście uwag zgłoszonych przez KE na spotkaniu w dniu 16 października 2014 r. w kwestiach takich jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Skoordynowane działania celem poprawy dostępu do opieki zdrowotnej 	31 stycznia 2015	Ministerstwo Zdrowia

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Działania proefektywnościowe w sektorze zdrowotnym ▪ System monitorowania i przeglądu ▪ Ramy określające zasoby budżetowe <p>- z uwzględnieniem niezbędnych zmian, które zostaną wprowadzone w kolejnych latach zgodnie z polskim prawodawstwem i polityką Rządu RP w zakresie ochrony zdrowia.</p>		
Przekazanie w trybie roboczym poprawionej wersji Policy paper do Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju	28 lutego 2015	Ministerstwo Zdrowia
Podjęcie działań proceduralnych mających na celu przyjęcie Policy paper przez Kierownictwo Ministerstwa Zdrowia	28 lutego 2015	Ministerstwo Zdrowia
Przyjęcie Policy paper przez Kierownictwo Ministerstwa Zdrowia	31 marca 2015	Ministerstwo Zdrowia
Podjęcie działań proceduralnych mających na celu przyjęcie Policy paper przez właściwe władze na poziomie krajowym	31 marca 2015	Ministerstwo Zdrowia
Konsultacje międzyresortowe	30 kwietnia 2015	Ministerstwo Zdrowia
Przyjęcie Policy paper przez właściwe władze na poziomie krajowym	30 czerwca 2015	Ministerstwo Zdrowia

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
8.5 Przystosowywanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian: Istnienie polityk sprzyjających przewidywaniu i dobremu zarządzaniu zmianami i restrukturyzacją.	Gotowe są instrumenty mające na celu wspieranie partnerów społecznych i władz publicznych w opracowywaniu i monitorowaniu proaktywnych podejść do zmian i restrukturyzacji, które obejmują działania:		Spełniony
	(1) Działania służące promowaniu przewidywania zmian: <ul style="list-style-type: none"> – działania umożliwiające długofalowe planowanie, adaptacyjność i zatrudnialność – narzędzia umożliwiające przewidywanie zapotrzebowania na kwalifikacje 	Tak	
	(2) Działania służące promowaniu przygotowania procesu restrukturyzacji i zarządzania nim: <ul style="list-style-type: none"> – działania służące przygotowaniu i zarządzaniu procesem restrukturyzacji są podejmowane na wczesnym etapie – dostępne jest indywidualne wsparcie dla zwalnianych pracowników – w proces restrukturyzacji są zaangażowane wszystkie zainteresowane strony, w tym: władze lokalne i regionalne, partnerzy społeczni, firmy i ich dostawcy 	Tak	

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku

Ministerstwo Gospodarki

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

II. Zastosowanie warunku

Warunek ma zastosowanie do celu tematycznego 8, w tym przede wszystkim priorytetu inwestycyjnego 8.v

III. Ryzyko niespełnienia warunku: niskie

IV. Sposób realizacji kryteriów

Kryterium 1

Warunek zostanie spełniony przed wszystkim poprzez przyjęcie Programu "Polityka Nowej Szansy" przez Radę Ministrów, za który odpowiada Ministerstwo Gospodarki (<http://bip.mg.gov.pl/node/20367>).

„Polityka Nowej Szansy” jest dokumentem, który w sposób spójny i całościowy reguluje kwestię wspierania przedsiębiorstw przechodzących proces restrukturyzacji oraz przedsiębiorstw znajdujących się w szeroko rozumianym kryzysie. Dokument obejmuje zagadnienia związane z:

- a) prewencją niewypłacalności, polegającą na promowaniu strategicznego podejścia do zarządzania firmą oraz zastosowaniu różnego rodzaju instrumentów wczesnego ostrzegania przed mogącymi nastąpić sytuacjami kryzysowymi w przedsiębiorstwie,
- b) wspieraniem przedsiębiorstwa znajdującego się w kryzysie, zarówno poprzez stworzenie rozwiązań prawnych umożliwiających szybką i mało kosztowną procedurę upadłościową (likwidacja przedsiębiorstwa) oraz wsparcie finansowe przeznaczone na ratowanie i restrukturyzację (naprawa, układ) oraz
- c) wsparcie doradcze, informacyjne, psychologiczne dla przedsiębiorców na etapie ponownego podejmowania działalności gospodarczej.

Ministerstwo Gospodarki publikuje również regularnie (raz na kwartał) raporty na temat stanu gospodarki, które odnoszą się m.in. do sytuacji ekonomiczno-finansowej podmiotów gospodarczych oraz miesięczne informacje o wynikach w gospodarce. Badania te są podstawą do formułowania długofalowych strategii rozwoju gospodarki, w tym do podejmowania decyzji w zakresie wsparcia branż i sektorów notujących spadek rentowności oraz znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej.

Stworzone zostały również dodatkowe instrumenty, które pozwalają na efektywne antycypowanie zmian dokonujących się w gospodarce oraz na realizację działań prewencyjnych na poziomie mikro i makroekonomicznym. Działania te będą realizowane w ramach kontynuacji projektu „Instrument Szybkiego Reagowania” (realizowanego w ramach PO KL w latach 2009-15). Planowane jest wykorzystanie metod i narzędzi prowadzenia monitoringu gospodarki i uruchamiania interwencji o charakterze prewencyjnym, w tym m.in.:

- prowadzenie cyklicznych badań pozwalających prognozować zmiany dynamiki kluczowych trendów mikro- i makroekonomicznych, zachodzących na poziomie gospodarki oraz określonych branż/sektorów;
- interpretacja wyników ww. badań oraz ocena potencjalnych zagrożeń dla gospodarki - mogących wywoływać negatywne skutki w sektorach/branżach i działających w nich przedsiębiorstwach - realizowana będzie przez panel interpretacyjny, w którym udział wezmą niezależni eksperci - przedstawiciele instytucji finansowych, branż/sektorów oraz uczelni wyższych;
- przedstawianie rekomendowanych działań mających wpływ na kształtowanie polityki prewencyjnej na poziomie krajowym i regionalnym. Na poziomie regionalnym, wyniki prowadzonych badań będą wyznaczały kierunki i zakres wsparcia prewencyjnego skierowanego do przedsiębiorstw;
- wykorzystanie narzędzia autodiagnozy, które pozwala pojedynczemu przedsiębiorcy na ocenę swojej kondycji finansowej. Narzędzie on-line pomoże w identyfikowaniu potencjalne zagrożenia dla kondycji finansowej firm (nie zastąpi ono rzetelnej i niezależnej analizy, a jedynie będzie ją wspierać);
- prowadzenie działań świadomościowych skierowanych do przedsiębiorstw, które mają na celu wskazanie korzyści i sposobów przewidywania i radzenia sobie z sytuacjami kryzysowymi oraz racjonalnego podejścia do zagadnienia porażki biznesowej.

Kluczową rolę w zakresie wspomagania procesów decyzyjnych w skali lokalnej i regionalnej odgrywają wojewódzkie Obserwatoria Rynku Pracy (prowadzone przez Wojewódzkie Urzędy Pracy), które monitorują zmiany społeczno-gospodarcze zachodzące na poziomie regionu, a także Regionalne Obserwatoria Terytorialne, których powołanie wiąże się z nową koncepcją polityki rozwoju wynikającą z Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego. Do głównych zadań ROT należy m.in.:

- prowadzenie bieżących analiz i ewaluacji polityk publicznych,
- prowadzenie badań i analiz strategicznych dot. aktualnej sytuacji, trendów rozwojowych i prognozowania zmian społeczno-gospodarczych zachodzących w regionie,
- prowadzenie prac diagnostycznych na potrzeby działalności operacyjnej i planowania strategicznego,
- wspieranie budowy odpowiedniego systemu monitorowania procesów rozwojowych w regionie i efektów prowadzonej polityki rozwoju w ujęciu terytorialnym,
- tworzenie scenariuszy dla przyszłości i dostarczenie informacji umożliwiających wybór najlepszej ścieżki rozwoju,

- współpraca ze wszystkimi instytucjami systemu monitorowania polityki regionalnej w regionie wspierającymi zarządzanie polityką.

Dodatkowo, na poziomie regionalnym realizowane są działania o charakterze reaktywnym (np. programy typu outplacement), stanowiące odpowiedź na występujące problemy oraz sytuacje kryzysowe przedsiębiorstw przechodzących proces restrukturyzacji.

Aktualnie funkcjonuje lub jest planowane do wdrożenia szereg narzędzi, które pozwalają na prognozowanie zapotrzebowania na kwalifikacje i kompetencje w perspektywie długofalowej

Badanie Bilans Kapitału Ludzkiego (BKL) obejmuje prowadzenie cyklicznych, ogólnopolskich badań obszarów, które mają wpływ na kompetencje na rynku pracy, w tym identyfikowanie potrzeb w zakresie zatrudnienia i umiejętności - gromadzenie informacji i danych na temat podaży i popytu na rynku pracy.

Badanie obejmuje zarówno pracodawców, jak i analizy ofert pracy, badania ludności, firm i instytucji szkoleniowych oraz analizy kierunków kształcenia. Wyniki prowadzonych badań są udostępniane za pośrednictwem strony internetowej www.bkl.parp.gov.pl, zarówno w formie raportów, jak i baz danych, wszystkim zainteresowanym osobom i instytucjom. Z baz danych korzystają przede wszystkim przedstawiciele jednostek analitycznych pracujących w centralnych i regionalnych instytucjach publicznych. Dostęp do wyników badania mają wszystkie zainteresowane osoby i instytucje rynku pracy (urzędy pracy i instytucje szkoleniowe), partnerzy społeczni i gospodarczy, instytucje systemu oświaty i szkolnictwa wyższego, przedsiębiorcy.

Dzięki temu badaniu możliwe jest przeprowadzanie badań kompetencji występujących na rynku pracy, tak, by instytucje zaangażowane w Polsce w opracowywanie i realizację projektów szkoleniowo-doradczych mogły opierać swoje działania programowe na rzetelnych informacjach o lukach kompetencyjnych na rynku pracy oraz aktualnych i prognozowanych potrzebach szkoleniowych przedsiębiorstw.

Badanie jest prowadzone zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym (16 województw).

Badanie Bilansu Kapitału Ludzkiego w Polsce będzie kontynuowane w ramach perspektywy finansowej 2014-2020. Wyniki BKL stanowiąc będą podstawę do prowadzenia polityk publicznych związanych z podnoszeniem jakości kapitału ludzkiego na polskim rynku pracy.

W 2012 r. zakończyła się realizacja projektu „Opracowanie nowych zaleceń metodycznych prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych na lokalnym rynku pracy” finansowanego w ramach EFS. W trakcie realizacji projektu wypracowano nowe zalecenia metodyczne prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych na lokalnym rynku pracy; przeszkolono 405 pracowników urzędów pracy zajmujących się monitoringiem zawodów deficytowych i nadwyżkowych na szczeblu centralnym, regionalnym i lokalnym. W celu wdrożenia wypracowanych zaleceń metodycznych MPiPS, w ramach środków Funduszu Pracy, prowadzi pracę mającą na celu opracowanie narzędzia informatycznego umożliwiającego wykorzystanie przez urzędy pracy nowej metodologii monitoringu zawodów. Planuje się że niniejsze narzędzie zostanie udostępnione przez MPiPS w II/III kwartale 2014 roku.

Ponadto, realizowany jest projekt systemowy PO KL „Analiza procesów zachodzących na polskim rynku pracy i w obszarze integracji społecznej w kontekście prowadzonej polityki gospodarczej”. Projekt da wsparcie instytucjom rynku pracy poprzez dostarczenie i rozwój systemu analizowania, monitorowania i prognozowania sytuacji na rynku pracy w kontekście prowadzonej polityki społeczno-gospodarczej. Projekt wypracuje założenia i rekomendacje oraz modelowe rozwiązania o charakterze systemowym. Powstanie narzędzie, zintegrowany system prognostyczno-informacyjny umożliwiający prognozowanie zatrudnienia według grup zawodów, podregionów i sektorów.

System ma służyć, po pierwsze, lepszemu dostosowaniu kwalifikacyjno-zawodowego pomiędzy podażową i popytową stroną rynku pracy, a po drugie, zwiększeniu skuteczności działań podejmowanych przez instytucje edukacyjne i instytucje rynku pracy, w szczególności publiczne służby zatrudnienia. Docelowo system będzie generował prognozy zatrudnienia do 2020 roku w przekroju grup zawodów (zgodnie z Klasyfikacją Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy), sektorów ekonomicznych i podregionów (NUTS II).

Głównym źródłem danych statystycznych w badaniu jest Bank Danych Lokalnych GUS dostarczający wiarygodnych i powszechnie dostępnych danych dla analiz przekrojowych.

Z zintegrowanego systemu prognostyczno-informacyjnego, korzystać będą przede wszystkim instytucje rynku pracy (zwłaszcza publiczne służby zatrudnienia, agencje zatrudnienia oraz instytucje szkoleniowe), a także instytucje: pomocy społecznej, edukacyjne oraz organa administracji rządowej oraz samorządowej. Jego odbiorcami będą w przyszłości także osoby pozostające bez pracy, które uzyskają źródło informacji, w jakim kierunku powinny się przekwalifikować. W dłuższej perspektywie system będzie adresowany także bezpośrednio do osób poszukujących pracy oraz ludzi młodych, planujących dopiero karierę zawodową i stojących przed wyborem kierunku kształcenia. System prognozowania zatrudnienia wyposażony jest również w narzędzie prognostyczne dostępne on-line na stronie www.prognozowaniezatrudnienia.pl System będzie gotowy do końca 2014 roku.

Kryterium 2

Warunek zostanie spełniony przed wszystkim poprzez przyjęcie Programu "Polityka Nowej Szansy" przez Radę Ministrów, za który odpowiada Ministerstwo Gospodarki (<http://bip.mg.gov.pl/node/20367>).

Dokument „Polityka Nowej Szansy” określa pakiet działań na rzecz przedsiębiorców znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej. Należą do nich:

- opracowanie i uruchomienie narzędzia on-line, które pomoże przedsiębiorcy dostrzec odpowiednio wcześniej ewentualne problemy w prowadzeniu działalności gospodarczej, w tym zagrożenie niewypłacalnością; jak również będzie stanowiło instrument popularyzacji działań restrukturyzacyjnych,
- zapewnienie przedsiębiorcy, który znalazł się w sytuacji kryzysowej, możliwości uzyskania wsparcia w celu opracowania planu rozwoju działalności;
- upowszechnianie oraz ułatwienie dostępu do szkoleń z zakresu zarządzania ryzykiem, zarządzania zmianą, itp. w następstwie wyników uzyskanych w drodze badania dotyczącego systemu przewidywania zmiany gospodarczej;
- uruchomienie usług informacyjnych i doradczych dla przedsiębiorców w zakresie zarządzania zmianą, zarządzania finansami, itp. w następstwie wyników uzyskanych w drodze badania dotyczącego systemu przewidywania zmiany gospodarczej;
- promocja zróżnicowanych źródeł finansowania działalności gospodarczej oraz źródeł finansowania restrukturyzacji.

Dodatkowo, 23 listopada 2013 r. weszła w życie ustawa z dnia 11 października 2013 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z ochroną miejsc pracy, przygotowana przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Celem ustawy jest umożliwienie przedsiębiorcom, skorzystania ze wsparcia polegającego na finansowaniu z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych świadczeń na rzecz ochrony miejsc pracy pracowników zagrożonych zwolnieniami w sytuacji gdy przejściowo pogorszyły się warunki prowadzenia działalności gospodarczej u tych przedsiębiorców, oraz umożliwienie tym przedsiębiorcom skorzystania z dofinansowania z Funduszu Pracy kosztów szkolenia pracowników. Ustawa zawiera niektóre instrumenty sprawdzone wcześniej w ustawie z dnia 1 lipca 2009 r. o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców, które ustalone były z partnerami społecznymi w trakcie dialogu prowadzonego w ramach Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych.

Pomoc kierowana do przedsiębiorców na świadczenia na rzecz ochrony miejsc pracy dla pracowników zagrożonych zwolnieniami oraz na dofinansowanie kosztów szkolenia tych pracowników ma na celu poprawę sytuacji ekonomicznej firmy. Przewidziana w ustawie pomoc finansowa ma charakter bezzwrotny i jest udzielana na zasadach pomocy *de minimis* przyznanej zgodnie z warunkami dopuszczalności pomocy *de minimis*, z której będą mogli skorzystać wyłącznie przedsiębiorcy w rozumieniu art. 4 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Ze środków Funduszu Pracy dofinansowywane są koszty szkoleń pracowników objętych przestojem ekonomicznym lub obniżonym wymiarem czasu pracy, w szczególności koszty:

- należności przysługujących instytucji szkoleniowej z tytułu szkolenia;
- przejazdów związanych z udziałem w szkoleniach;
- badań lekarskich lub psychologicznych niezbędnych do rozpoczęcia szkolenia;
- obowiązkowego ubezpieczenia przez instytucję szkoleniową pracownika od następstw nieszczęśliwych wypadków powstałych w związku ze szkoleniem oraz w drodze do miejsca szkolenia i z powrotem.

Dodatkowo, funkcjonuje Instrument Szybkiego Reagowania składający się z dwóch podsystemów, tj.:

- 1) Systemu Wczesnego Ostrzegania
- 2) Systemu Wczesnego Reagowania.

System Wczesnego Ostrzegania (SWO) obejmuje badania sytuacji przedsiębiorstw w celu identyfikacji przesłanek do udzielenia im wsparcia. Podstawowym zadaniem Systemu Wczesnego Ostrzegania jest określenie poziomu ryzyka wystąpienia w skali gospodarki krajowej oraz w poszczególnych jej sektorach takich zakłóceń, które uzasadniają podejmowanie przez rząd i jego agendy szczególnych działań prewencyjnych i pomocowych. Zakłócenia te są identyfikowane w sferze mikro- i makroekonomicznej. Podejście SWO zawiera dwa mechanizmy ostrzegawcze: prognozy i oceny makroekonomiczne o horyzoncie 6 kwartałów oraz narzędzia analizy mikroekonomicznej o horyzoncie ok 12 m-cy (mikroekonomiczne prognozowanie upadłości przedsiębiorstw z większym wyprzedzeniem jest – co potwierdzają doświadczenia międzynarodowe – mniej skuteczne). Prognozowanie w obszarze mikroekonomicznym ma za zadanie konkretyzowanie ostrzeżeń – lokalizacji branżowej, a także szacunku wartości straty w przypadku zrealizowania się prognozy. Powyższe terminy wydają się dostateczne dla podjęcia z dostatecznym wyprzedzeniem decyzji i działań przez sprawny sektor rządowy na poziomie Systemu Wczesnego Reagowania.

System Wczesnego Reagowania (SWR) obejmuje działania dotyczące wdrażania narzędzi interwencyjnych. Na system ten składa się ogół działań, jakie występują od momentu stwierdzenia stanu zagrożenia (sygnalizacji ze strony Systemu Wczesnego Ostrzegania), poprzez podjęcie decyzji o uruchomieniu interwencji (działania prewencyjne), realizację interwencji aż po ocenę jej efektów. Doświadczenia zebrane przez PARP wskazują, że firmy, które na odpowiednio wczesnym etapie zostały objęte wsparciem w zakresie reagowania na symptomy spowolnienia, mogą – dzięki dobremu programowi naprawczemu albo rozwojowemu – istotnie poprawić własną sytuację i ograniczyć perspektywę gorszych wyników lub upadłości. Pomoc pozwala firmom zniwelować luki strategiczne, zmodyfikować strategię oraz poczynić różnego rodzaju kroki restrukturyzacyjne czy rozwojowe, które pomagają wrócić na ścieżkę wzrostu albo na nią wejść. W procesie naboru firm do usługi, wykorzystywane są, tzw. modele predykcji bankructwa. Ich zadaniem jest ujawnienie symptomów pogarszającej się sytuacji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw, w tym zwłaszcza odnoszących się do możliwego pojawienia się zagrożenia bankructwem, a w dalszej kolejności upadłością. Modele te cechują się wysoką sprawdzalnością – powyżej 90% - i pozwalają zidentyfikować symptomy bankructwa (czy występują i jaką mają siłę) w okresie od jednego do dwóch lat przed ich wystąpieniem.

Kwestia wsparcia pracowników objętych zwolnieniami grupowymi została kompleksowo uregulowana na gruncie przepisów prawa krajowego. Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy do zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy należy inicjowanie i realizowanie przedsięwzięć mających na celu rozwiązanie lub złagodzenie problemów związanych z planowanymi zwolnieniami grup pracowników z przyczyn dotyczących zakładu pracy.

Zgodnie z art. 70 pracodawca zamierzający zwolnić co najmniej 50 pracowników w okresie 3 miesięcy jest obowiązany uzgodnić z powiatowym urzędem pracy właściwym dla siedziby tego pracodawcy lub ze względu na miejsce wykonywania pracy zakres i formy pomocy dla zwalnianych pracowników, dotyczące w szczególności:

- pośrednictwa pracy;
- poradnictwa zawodowego;
- szkoleń;
- pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy.

Ponadto, w przypadku zwolnienia monitorowanego pracodawcy jest obowiązany podjąć działania polegające na zapewnieniu pracownikom przewidzianym do zwolnienia lub będącym w trakcie wypowiedzenia lub w okresie 6 miesięcy po rozwiązaniu stosunku pracy lub stosunku służbowego usług rynku pracy realizowanych w formie programu.

W przypadku mobilności pracowników, zgodnie z nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia (...) - art. 66 n: „Na wniosek bezrobotnego do 30 roku życia starosta, na podstawie umowy, może przyznać bon na zasiedlenie w związku z podjęciem przez niego poza miejscem dotychczasowego zamieszkania zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej,

Wsparcie na rzecz realizacji programów typu outplacement przewidziane jest również na poziomie regionalnym, w ramach projektów finansowanych ze środków EFS. W tym przypadku pomoc kierowana jest do pracowników zwolnionych, przewidzianych do zwolnienia i zagrożonych zwolnieniem z zakładu pracy. Dodatkowo, w przypadku programów outplacementowych, pracodawca nie musi spełniać warunków zwolnień grupowych określonych w ustawie o promocji zatrudnienia).

Interwencja EFS przewidziana na poziomie regionalnym będzie ukierunkowana na bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw przechodzących procesy restrukturyzacyjne i ich pracowników. Narzędziem skierowanym ściśle do tej grupy są tzw. programy typu outplacement, tj. programy aktywizacji zawodowej osób, które zostały zwolnione z przyczyn zakładu pracy, a także osób przewidzianych do zwolnienia i zagrożonych zwolnieniem. Celem outplacementu jest pomoc pracownikom w odnalezieniu się na rynku pracy, a także wsparcie w zakresie mobilności zawodowej i poszukiwania zatrudnienia. Outplacement może obejmować szeroki wachlarz instrumentów i usług rynku pracy, w tym zwłaszcza: doradztwo psychologiczne, doradztwo zawodowe, pomoc w szukaniu nowego miejsca pracy, określenie optymalnej ścieżki rozwoju zawodowego, finansowanie szkoleń, kursów doszkalających, doradztwo i pomoc finansową w zakresie rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej, pomoc w podjęciu zatrudnienia w miejscu oddalonym od miejsca zamieszkania, itp. Outplacement jest jednocześnie programem kompleksowym, który stanowi zestaw uzupełniających się działań, mających na celu wsparcie pracownika i pracodawcy w procesie restrukturyzacji.

Działania realizowane w tym zakresie przez samorząd województwa będą stanowiły kontynuację programów wdrażanych w latach 2007-2013 i będą w dużym stopniu wykorzystywać doświadczenia zdobyte w tym okresie. Jednym z instrumentów, które charakteryzowały się największą skutecznością były tzw. projekty szybkiego reagowania, w ramach których operator świadczący usługi na rzecz zwalnianych pracowników pozostawał cały czas w trybie gotowości do świadczenia wsparcia - w zależności od potrzeb występujących w danym momencie.

Projekty typu outplacement będą również komplementarne do działań podejmowanych na poziomie ogólnopolskim, związanych z budową systemu wczesnego ostrzegania i szybkiego reagowania na zmiany gospodarcze i będą ukierunkowane na wsparcie przedsiębiorcy, który znalazł się w sytuacji kryzysowej w zakresie lepszego dostosowania się do zmian gospodarczych.

Proces planowania i zarządzania zmianą w przedsiębiorstwie obejmuje aktywne włączenie pracowników w proces zmian. Szczególną rolę w tym zakresie przypisuje się dialogowi pracodawca-pracownicy. W drodze dialogu społecznego, prowadzonego na różnych szczeblach, wprowadzane są nowe formy i metody organizacji pracy, zarządzania oraz planowania strategicznego w celu lepszego wykorzystanie zasobów ludzkich oraz zwiększenia potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw.

W Polsce funkcjonuje obecnie szereg instytucji, których działanie ukierunkowane jest na dialog i współpracę z partnerami, której celem jest wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw, zachowanie istniejących miejsc pracy oraz równowagi pomiędzy elastycznością i konkurencyjnością a bezpieczeństwem zatrudnienia. Tym samym zapewnione są instrumenty promujące zarządzanie zmianą oraz ułatwiające przygotowania do procesów restrukturyzacyjnych.

Do tych instytucji należą m.in. Trójstronna Komisja ds. Społeczno-Gospodarczych (działająca na podstawie ustawy) oraz trójstronne zespoły branżowe – ciała o charakterze trójstronnym (rząd – pracodawcy – pracownicy), którym zadaniem jest wspólne wypracowywanie rozwiązań w sprawach kontroli nad zmiennymi czynnikami społeczno-ekonomicznymi w skali makro i mikro. Na poziomie regionalnym funkcjonują dwa rodzaje instytucji dialogu społecznego, które mogą kształtować warunki sprzyjające dobremu zarządzaniu zmianami i restrukturyzacją:

– Wojewódzkie Komisje Dialogu Społecznego (działające na podstawie ustawy o Trójstronnej Komisji i WKDS), biorące udział w procesie formułowania zasad i priorytetów regionalnych strategii rynku pracy, jak również rozpatrujące sprawy społeczne lub gospodarcze, powodujące konflikty między pracodawcami i pracownikami – w celu zachowania spokoju społecznego.

– Wojewódzkie Rady Zatrudnienia (działające na podstawie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy), stanowiące organ opiniotwórczo-doradczy marszałka województwa w zakresie polityki rynku pracy, do których zadań należy m.in. inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do pełnego i produktywnego zatrudnienia w województwie, opiniowanie kryteriów podziału środków Funduszu Pracy dla samorządów powiatowych danego województwa na finansowanie programów dotyczących promocji zatrudnienia, składanie wniosków i

wydawanie opinii w sprawach dotyczących kierunków kształcenia, szkolenia zawodowego oraz zatrudnienia w województwie.

Na poziomie zakładu pracy w procesy restrukturyzacyjne zaangażowane mogą być rady pracownicze, działające na podstawie ustawy o informowaniu pracowników i przeprowadzaniu z nimi konsultacji.

Dodatkowo dialog realizowany może być poprzez zawieranie układów zbiorowych pracy (na poziomie zakładu pracy, jak i w formie ponadzakładowej) - przepisy zawarte w dziale XI Kodeksu pracy - oraz konsultacje i opiniowanie, będące realizacją uprawnień organizacji partnerów społecznych wynikających z ustawodawstwa ich dotyczącego (ustawa o związkach zawodowych, ustawa o organizacjach pracodawców).

Cel tematyczny 9 Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
9.1. Istnienie i realizacja krajowych strategicznych ram polityki na rzecz ograniczania ubóstwa mających na celu, w świetle wytycznych w sprawie zatrudnienia, aktywne włączenie osób wykluczonych z rynku pracy ¹ .	Gotowe są krajowe strategiczne ramy polityki na rzecz ograniczania ubóstwa, które mają na celu aktywne włączenie i które:	Tak	Spełniony
	(1) zapewniają wystarczające podstawy do opracowywania polityk ograniczania ubóstwa i monitorowania zmian;	Tak	
	(2) zawierają środki pomagające w osiągnięciu krajowego celu dotyczącego walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym (zgodnie z definicją w krajowym programie reform), co obejmuje promowanie możliwości trwałego zatrudnienia wysokiej jakości dla osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób ze społeczności marginalizowanych;	Tak	
	(3) angażują w zwalczanie ubóstwa właściwe zainteresowane strony;	Tak	
	(4) w zależności od rozpoznanych potrzeb – zawierają działania umożliwiające przejście od opieki instytucjonalnej do opieki zapewnianej przez społeczności lokalne	Tak	
(5) Na wniosek i w uzasadnionych przypadkach zainteresowane strony otrzymają wsparcie przy składaniu wniosków dotyczących projektów oraz przy wdrażaniu wybranych projektów i zarządzaniu nimi.	Tak		

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku

2. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
3. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju (w zakresie kryterium 5)

II. Zastosowanie warunku

Warunek ma zastosowanie do:

4. EFS (Priorytet Inwestycyjny 9.i *Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie*)
5. EFRR (Priorytet inwestycyjny 9a *Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych, 9b Wsparcie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich*)

III. Ryzyko niespełnienia warunku: niskie

IV. Sposób realizacji kryteriów

Warunek i kryteria 1-4 zostały spełnione poprzez *Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020: Nowy Wymiar Aktywnej Integracji*.

Kryterium 1

W celu zapewnienia zintegrowanego podejścia do redukcji ubóstwa, zgodnie z celem przyjętym w Strategii Europa 2020 powstał dokument p.n. *Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020: Nowy Wymiar Aktywnej Integracji*, który stanowi również uszczegółowienie i uzupełnienie dokumentów strategicznych, w szczególności celu szczegółowego 3 Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (SRKL), w zakresie objętym warunkiem ex-ante.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji jest programem rozwoju (w rozumieniu ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju) i stanowi załącznik do Uchwały Rady Ministrów. Jest to dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, ustanowiony w celu realizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju – „Strategii Rozwoju Kraju 2020” oraz Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego, Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego oraz innych strategii rozwoju. Wyodrębnienie problematyki ubóstwa i wykluczenia społecznego jest wyrazem nowej metodologii programowania rządu. Program został zapowiedziany w przyjętym przez Radę Ministrów w kwietniu 2013 r. Krajowym Programie Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020 (Aktualizacja KPR 2013/2014) i stanowi realizację krajowej polityki społecznej, w szczególności celu szczegółowego 3 Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020, jak również w zakresie objętym warunkiem 9.1 warunkowości ex ante dla EFS, dotyczącym istnienia i realizacji krajowych strategicznych ram polityki na rzecz ograniczania ubóstwa i aktywnej integracji osób wykluczonych.

Kryterium 2

Proponowane w dokumencie działania odpowiadają na zidentyfikowane w analizie wyzwania i przyczyniają się do osiągnięcia celu jakim jest redukcja ubóstwa.

Dla osiągnięcia celu głównego wyznaczono pięć celów szczegółowych oraz sześć priorytetów zawierających działania. Zarówno cele jak i priorytety są związane i wynikają z diagnozy. Diagnoza zawiera główne obszary społeczne i grupy zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym zaś wszystkie działania zaplanowane w dokumencie mają wpływ na osiągnięcie w 2020 roku celu głównego.

Do badania stopnia osiągnięcia celu głównego i celów szczegółowych opracowane zostały wskaźniki, pozwalające badać wpływ realizacji poszczególnych Działań na ograniczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego. Przy każdym Działaniu został wskazany harmonogram realizacji Działania, indykatoryjne źródła finansowania do 2020 roku oraz koordynatorzy instytucjonalni, co zapewnić ma spójne wdrożenie Programu i jego monitorowanie. System monitorowania Programu opiera się na następujących założeniach: standaryzacji danych i narzędzi; publicznej prezentacji danych; uzupełnianiu i wykorzystywaniu dostępnych danych; agregowalności, dezagregacji, porównywalności danych stron na każdym poziomie. Do zbierania i analizowania danych wykorzystane zostaną m. in. narzędzia wypracowane w ramach projektów POKL. W regionach za gromadzenie danych i przeprowadzanie badań regionalnych odpowiedzialne będą Obserwatoria Integracji Społecznej (OIS), które funkcjonują przy Regionalnych Ośrodkach Polityki Społecznej. Na poziomie krajowym w monitoring Programu włączona zostanie Krajowa Platforma Badawcza (podmiot partnerski złożony z przedstawicieli administracji rządowej partnerów społecznych i organizacji obywatelskich oraz ekspertów). Od 2015 roku corocznie będzie powstawał raport o postępie realizacji Programu.

Kryterium 3

W walkę z ubóstwem zostały zaangażowane wszystkie strony/interesariusze: jednostki samorządu terytorialnego, jednostki administracji centralnej, organizacje obywatelskie.

W pracach nad dokumentem wzięli udział przedstawiciele Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, które koordynowało prace nad jego utworzeniem. Ponadto w pracach wzięły udział lub swoje uwagi zgłosiły: Ministerstwo Zdrowia, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Ministerstwo Finansów i inne resorty, jak również eksperci organizacji obywatelskich i instytucji naukowych. Projekt Krajowego Programu został skierowany do uzgodnień międzyresortowych oraz do szerokich konsultacji społecznych m.in. do ok. 50 organizacji pozarządowych. Konsultowany był na forum Centrów Integracji

społecznej oraz prezentowany i dyskutowany na wielu spotkaniach w Polsce. Z uwagi na charakter dokumentu, który zawiera działania z szeroko rozumianej polityki społecznej w zakresie walki z ubóstwem i przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu, konsultacje społeczne trwały od lipca do grudnia 2013 r. W czasie konsultacji uwagi, opinie i rekomendacje zgłosiły zarówno resorty jak również jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje pozarządowe.

Zarządzanie Programem będzie realizowane poprzez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Ważnym elementem procesu zarządzania będą Krajowa Platforma Badawcza mająca charakter publiczno-społeczny realizująca działania analityczne i wspierająca prace eksperckie na rzecz MPiPS oraz Ogólnopolska Platforma Usług Społecznych jako partnerstwo publiczno-społeczne działająca na rzecz standaryzacji usług społecznych, współpracy publiczno-społecznej w ramach realizacji usług oraz prowadząca działalność edukacyjno-doradczą w zakresie wdrażania standardów usług społecznych.

Kryterium 4

Obszary dotyczące deinstytucjonalizacji zostały uwzględnione w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Problematyka deinstytucjonalizacji pojawia się już w części diagnostycznej Programu, następnie zaś widoczna jest w zapisach dotyczących planowanych działań. Są to m. in.:

- Działania na rzecz deinstytucjonalizacji oraz promocji i rozwoju systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej:
 - kształcenie i doskonalenie zawodowe kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej świadczących usługi na rzecz dzieci i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym,
 - wsparcie rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej i podwyższanie wieku oraz zmniejszenie liczby dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (idea deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej została ugruntowana w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 135, z późn. zm.), która weszła w życie 1 stycznia 2012 r. i która położyła nacisk na rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej oraz zmniejszanie liczby dzieci i podwyższanie wieku dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (wprowadzone zmiany mają charakter etapowy - standardy dotyczące placówek zakładają że z dniem 1 stycznia 2020 r. wiek dzieci w placówkach opiekuńczo - wychowawczych nie będzie niższy niż 10 lat, natomiast placówki opiekuńczo-wychowawcze z początkiem 2021 r. uzyskają standard 14-osobowy);
 - rozwój placówek wsparcia dziennego poprzez tworzenie nowych i rozwój już istniejących placówek wsparcia dziennego w gminach i powiatach;
 - kształcenie i doskonalenie osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, rodzin zastępczych, osób prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego jak również kandydatów na asystentów rodziny.
- Przygotowanie zmian do ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w zakresie opracowania i testowania systemu usług asystenckich wspierających aktywność społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych (m.in. badania, analizy, testowanie rozwiązań w zakresie usług asystenckich dla osób niepełnosprawnych).
- Wsparcie rodzin w zakresie świadomego rodzicielstwa – obejmujące działania doradcze, edukacyjne i opiekuńcze oraz wsparcie asystentów rodzin – poprzez organizowanie zintegrowanych działań organizacji i podmiotów zajmujących się m.in. wsparciem rodzin w pełnieniu ról opiekuńczo – wychowawczych w celu zapobiegania umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej oraz wsparciem rodzin w celu umożliwienia dzieciom będących w pieczy zastępczej powrotu do rodzin biologicznych.
- Rozwój systemu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 – dążenie do upowszechnienia zróżnicowanych form opieki (sprawowanej w żłobkach, klubach dziecięcych, przez dziennych opiekunów oraz nianie) przede wszystkim poprzez zwiększenia dostępności terytorialnej i finansowej opieki nad dziećmi.
- Wsparcie pomiotów leczniczych, w zakresie tworzenia i rozwoju form medycznej opieki środowiskowej
- Wsparcie merytoryczne i finansowe dla rozwoju i tworzenia dziennych domów pomocy dla osób starszych w środowiskach lokalnych poprzez:
 - zapewnienie niezbędnej liczby miejsc w dziennych domach pomocy w regionie, określonej na podstawie diagnozy potrzeb pomocy społecznej; co z jednej strony obniży koszty obsługi opieki jak również zapewni wyższy komfort dla osób potrzebujących;
 - zapewnienie realizacji usług otwartych (terenowych) przez dzienne domy pomocy – np. w formie dowożenia posiłków do potrzebujących bądź świadczenia usług opiekuńczych;

- wsparcie finansowe dla przebudowy, rozbudowy i modernizacji obiektów poprzez połączenie wsparcia budżetowego wsparcia zakresie tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych, w tym wprowadzenie możliwości dofinansowania budowy, remontu, kupna lokali z przeznaczeniem na dzienne domy pomocy

W Polsce system pomocy społecznej, ochrony zdrowia, edukacji, rynku pracy i inne systemy społeczne oparte są na zasadzie równego traktowania, solidarności społecznej oraz zapewnienia obywatelom równego dostępu do wszelkiego rodzaju świadczeń finansowanych ze środków publicznych (np. fakt istnienia ubezpieczenia zdrowotnego nie powoduje blokowania możliwości skorzystania z placówek ochrony zdrowia- regulują to odrębne przepisy). Zaplanowane w Programie rozwiązania mają na celu, w myśl tej zasady, zarówno umożliwienie, jak również poprawę możliwości do skorzystania z usług skierowanych do zainteresowanych stron, w tym szczególnie do osób ubogich i zagrożonych wykluczeniem społecznym i nie zostały wpisane w Programie żadne ograniczenia uniemożliwiające uczestnictwo w Działaniach Programu.

Kryterium 5

W perspektywie finansowej 2014-2020 swoją działalność kontynuowała będzie Sieć Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich (PIFE), która zapewni potencjalnym beneficjentom dostęp do kompleksowej informacji o funduszach europejskich. W tym zakresie będzie współpracować z punktami kontaktowymi przy instytucjach pośredniczących. Punkty sieci PIFE będą się znajdowały na terenie całego kraju. Dodatkowo w celu zwiększenia dostępu do informacji o Funduszach Europejskich organizowane są mobilne punkty informacyjne w miejscowościach, w których nie ma siedziby PIFE.

Sieć świadczy szerokie usługi informacyjne dotyczące programów operacyjnych realizowanych w ramach Narodowej Strategii Spójności. Od 2014 r. obejmuje także swoim zakresem programy operacyjne w ramach Umowy Partnerstwa oraz świadczy usługi informacyjne uzupełniające o programach polityki rolnej i rybackiej.

Zakres usług Sieci obejmuje:

- diagnozę klienta – zaklasyfikowanie pomysłu na projekt do konkretnego priorytetu i działania w programie finansowanym z Funduszy Europejskich,
- informowanie o warunkach, kryteriach i procedurach przyznania dotacji,
- przedstawienie „krok po kroku” procesu ubiegania się o dofinansowanie w tym: przekazanie danych kontaktowych do instytucji, które przyznają dotacje zgodnie ze zdiagnozowanym pomysłem na projekt,
- pomoc beneficjentom ostatecznym w znalezieniu odpowiedniego projektu,
- usługi informacyjne i szkoleniowe przy przygotowywaniu wniosków/projektów – obejmuje wsparcie w zakresie przygotowywanego wniosku/projektu oraz szkolenia organizowane przed przeprowadzonym konkursem w ramach danego działania,
- pomoc w realizacji projektów - zakres tej usługi obejmuje pomoc przy problemach pojawiających się w trakcie realizacji projektów np. zasady konkurencyjności przy ponoszeniu wydatków, zasady dokumentowania realizowanych przedsięwzięć,
- wstępną pomoc w rozliczaniu projektów, zakres tej usługi obejmuje informowanie o etapach, procedurach, wymaganych dokumentach, terminach związanych z procesem rozliczania projektu, informowanie o wymogach przy opisywaniu dokumentów finansowo-księgowych, oraz wstępne doradztwo dla beneficjentów przy wypełnianiu wniosków o płatność pod względem formalnym poprzez objaśnianie instrukcji wypełniania i przygotowania dokumentu,
- indywidualne konsultacje u klienta, polegające na tym, że po wcześniejszym zaplanowaniu, specjaliści ds. funduszy europejskich świadczyć będą usługi informacyjne u klienta. Zakres usług będzie taki sam jak dla konsultacji w punkcie. Indywidualne konsultacje u klienta są możliwe w przypadku, gdy klient jest osobą z niepełnosprawnością.
- organizowanie spotkań informacyjnych oraz szkoleń dla beneficjentów i potencjalnych beneficjentów, w tym tematycznych, np. dotyczących możliwości dofinansowania z FE dla osób prowadzących działalność gospodarczą,
- organizowanie spotkań informacyjnych, szkoleń dla beneficjentów i potencjalnych beneficjentów,
- organizowanie Mobilnych Punktów Informacyjnych polegających na pełnieniu dyżurów specjalistów ds. funduszy europejskich w miejscowościach, w których PIFE nie ma siedziby.

Usługi świadczone są bezpłatnie oraz dostępne dla każdego zainteresowanego.

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
9.3. Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą	1) Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki zdrowotnej, które zawierają:	Nie	Niespełniony
	2) skoordynowane działania poprawiające dostęp do świadczeń zdrowotnych;	Nie	
	3) działania mające na celu stymulowanie efektywności w sektorze opieki zdrowotnej poprzez wprowadzanie modeli świadczenia usług i infrastruktury;	Nie	
	4) system monitorowania i przeglądu.	Nie	
	5) Państwo członkowskie lub region przyjęły ramy określające szacunkowo dostępne środki budżetowe na opiekę zdrowotną oraz efektywną pod względem kosztów koncentrację środków przeznaczonych na priorytetowe potrzeby opieki zdrowotnej.	Nie	

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku

Ministerstwo Zdrowia

II. Zastosowanie warunku

Warunek ma zastosowanie do **celu tematycznego 9**, w tym przede wszystkim **priorytetu inwestycyjnego 9.iv** (EFS) *ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych leżących w interesie ogólnym* oraz **priorytetu inwestycyjnego 9.a** (EFRR) *inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych*.

III. Ryzyko niespełnienia warunku: niskie

IV. Sposób realizacji kryteriów

Kryterium 1

Ramy polityki zdrowotnej państwa wyznaczają przyjęte akty prawne regulujące system opieki zdrowotnej w Polsce oraz zapisy zawarte w przyjętych przez rząd dokumentach strategicznych:

- Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności <http://monitorpolski.gov.pl/mp/2013/121>
- Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2020 <http://monitorpolski.gov.pl/mp/2012/882/1>
- Strategii „Sprawne Państwo 2020” <http://monitorpolski.gov.pl/mp/2013/136/1>
- Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego <http://dokumenty.rcl.gov.pl/MP/rok/2013/pozycja/640>
- Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki Dynamiczna Polska 2020 <http://monitorpolski.gov.pl/mp/2013/73/1>.

Strategiczne ramy polityki w obszarze zdrowia na poziomie regionalnym wyznaczają:

- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, miasta, obszary wiejskie, <http://monitorpolski.gov.pl/MP/2011/s/36/423>
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020 <http://www.monitorpolski.gov.pl/mp/2012/839/1>

oraz przyjęte we wszystkich województwach zaktualizowane strategie rozwoju województw do roku 2020:

- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego http://www.umwd.dolnyslask.pl/fileadmin/user_upload/Rozwoj_regionalny/SRWD/SRWD_2020-final.pdf
- Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego http://www.kujawsko-pomorskie.pl/pliki/strategia/20131024_strategia/SRW.pdf
- Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 http://www.bip.lublin.pl/um/upload/pliki/559_zalacznik.pdf
- Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego http://www.bip.lubuskie.pl/system/obj/14608_SRWL_2020_z_zalacznikami_1.pdf
- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 http://dziennik.lodzkie.eu/WDU_E/2013/1881/akt.pdf
- Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 <http://www.wrotamalopolski.pl/NR/rdonlyres/9088090A-7683-48EE-833E-635C341C2EFD/879306/uchwala183zal.pdf>
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. Inteligentne Mazowsze http://www.mbpr.pl/user_uploads/image/PRAWA_MENU/STRATEGIA%20ROZWOJU%20WOJEWODZTWA%20MAZOWIECKIEGO%20DO%20ROKU%202030/SRWM_do_2030.pdf
- Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. http://umwo.opole.pl/docs/uchwala_sejmiku_województ11.pdf
- Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego 2020 http://www.umwp.podkarpackie.pl/attachments/article/2634/Strategia%20Województwa%20Podkarpackiego_28.08.2013.pdf
- Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 http://www.strategia.wrotapodlasia.pl/pl/ps2/var/resources/154/248/4/srwp_2020_1.pdf
- Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 http://www.pomorskie.eu/res/strategia2020/pomorskie_srwp2020.pdf
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” <http://bip.slaskie.pl/dokumenty/2013/07/09/1373369697.pdf>
- Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 <https://bip.sejmik.kielce.pl/dopobrania/2013/3123/uchwala.nr.XXXIII.589.13.pdf>
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025 <http://strategia2025.warmia.mazury.pl/artykuly/72/strategia-2025.html>
- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020. Wielkopolska 2020 http://www.wrpo.wielkopolskie.pl/zalaczniki1/2013/Zaktualizowana_Strategia_RWW_do_2020.pdf
- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 http://bip.wzp.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=25668:uchwaa-nr-xlii48210-sejmiku-województwa-zachodniopomorskiego&catid=589:2010a&Itemid=387

Warunek zostanie spełniony przede wszystkim dzięki dokumentowi pt. „Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020” - Krajowe Ramy Strategiczne – jest to dokument o charakterze strategiczno-wdrożeniowym, opracowany przez Ministerstwo Zdrowia, stanowiący podsumowanie i przełożenie na konkretne działania przyjętych przez Rząd dokumentów strategicznych zawierających zapisy dotyczące polityki zdrowotnej Polski. Należy zaznaczyć, że kluczowe elementy strategiczne Policy Paper uzyskały akceptację Rady Ministrów w ramach istniejących strategii (cele i kierunki interwencji wynikają z tzw. strategii zintegrowanych, reformy - z

obowiązujących lub projektowanych aktów prawnych, narzędzia implementacji – są analogiczne jak w programach operacyjnych przyjmowanych przez Radę Ministrów). Warto podkreślić, że nowe podejście dotyczące zarządzania rozwojem Polski charakteryzuje odejście od wąskiego, sektorowego spojrzenia - na rzecz integracji obszarów oraz przenikania się różnych zjawisk i procesów. Dlatego w nowym systemie zarządzania rozwojem Polski przewidziano DSRK 2030, SRK 2020 i 9 strategii zintegrowanych - nie uwzględniono wśród strategii zintegrowanych odrębnej strategii dotyczącej ochrony zdrowia. Policy Paper zatem nie może być 10 strategią zintegrowaną przyjętą przez RM.

Policy Paper został przyjęty przez Kierownictwo Ministerstwa Zdrowia w dniu 10 września 2014 r. oraz pozytywnie zaopiniowany przez Komitet Koordynacyjny ds. Polityki Rozwoju w dniu 17 września 2014 r. Jednakże w związku z zastrzeżeniami Komisji Europejskiej prace nad dokumentem będą kontynuowane, przewidywane zakończenie prac nad Policy paper to połowa 2015 roku.

Policy paper zawiera opis obowiązujących rozwiązań i wdrażanych zmian wynikających z krajowej polityki w sektorze zdrowia w zakresie treści dotyczących spełnienia kryteriów warunkowości ex ante.

Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 - Krajowe Ramy Strategiczne zawiera analizę systemu opieki zdrowotnej w Polsce. Dokument ten obejmuje szczegółowy opis poszczególnych poziomów świadczenia usług medycznych, w tym sposób funkcjonowania podstawowej opieki zdrowotnej, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej oraz opieki szpitalnej, jak również zawiera opis systemu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego w Polsce. W Policy paper zostały wskazane kluczowe problemy ochrony zdrowia w Polsce przy jednoczesnym określeniu koncepcji ich rozwiązania za pomocą konkretnych narzędzi implementacji.

Pierwsza część „Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020” - Krajowe Ramy Strategiczne zawiera pogłębioną diagnozę epidemiologiczno-demograficzną oraz diagnozę systemu opieki zdrowotnej z wykazaniem problemów i potrzeb właściwych dla całego kraju i poszczególnych województw Polski. W diagnozie opisano między innymi zawarte w wytycznych KE do warunkowości ex ante zagadnienia dotyczące organizacji świadczeń zdrowotnych, zasoby kadrowe w systemie opieki zdrowotnej oraz zasoby infrastrukturalne systemu opieki zdrowotnej w ujęciu krajowym i regionalnym. Nierówności w zdrowiu wykazano w załączniku nr 1 w postaci graficznej tzw. boxplotów (mapping poszczególnych województw).

W dokumencie zawarta jest analiza SWOT, która stanowi podstawę opisanej w dokumencie logiki interwencji w latach 2014-2020 - przejrzystego opisu celów, kierunków interwencji oraz narzędzi implementacyjnych finansowanych zarówno z budżetu środków krajowych jak i z budżetu środków europejskich. Opis projektowanych na lata 2014-2020 działań poprzedzony jest analizą doświadczeń z realizacji działań finansowanych w obecnej perspektywie finansowej.

W drugiej części, strategiczno-wdrożeniowej, Policy paper określono cele długoterminowe oraz cele operacyjne, jak również narzędzia implementacji, które przyczynią się do:

- Rozwoju profilaktyki zdrowotnej, diagnostyki i medycyny naprawczej ukierunkowanego na główne problemy epidemiologiczne w Polsce
- Przeciwdziałania negatywnym trendom demograficznym poprzez rozwój opieki nad matką i dzieckiem oraz osobami starszymi
- Poprawy efektywności i organizacji systemu opieki zdrowotnej w kontekście zmieniającej się sytuacji demograficznej i epidemiologicznej oraz wspierania badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji w ochronie zdrowia,
- Wsparcia systemu kształcenia kadr medycznych w kontekście dostosowania zasobów do zmieniających się potrzeb społecznych.

Kryterium 2

Policy paper zawiera opis obowiązujących rozwiązań i wdrażanych zmian wynikających z krajowej polityki w sektorze zdrowia w zakresie treści dotyczących spełnienia kryterium 2.

W Policy paper została opisana organizacja świadczeń opieki zdrowotnej (w części I Analiza i diagnoza) w szczególności już obecnie wdrażane rozwiązania poprawiające dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej. Szczegółowo omówiono organizację świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. Zostały także wskazane kluczowe problemy i potrzeby systemu opieki zdrowotnej w Polsce w ujęciu krajowym i regionalnym przy jednoczesnym określeniu koncepcji ich rozwiązania za pomocą wdrażanych i planowanych do wdrożenia reform, jak również konkretnych narzędzi implementacji, które ukierunkowane są na poprawę organizacji opieki zdrowotnej. W szczególności opisano działania pro jakościowe dedykowane dla podmiotów wykonujących działalność leczniczą, w każdym obszarze opieki zdrowotnej (podstawowej opieki zdrowotnej, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, leczenia szpitalnego etc.), jak również wykorzystanie organizacji opieki koordynowanej do polepszenia jakości i efektywności dostawy publicznych usług zdrowotnych, co ma szczególne znaczenie dla wzmocnienia organizacji dostępności do kompleksowej obsługi pacjentów i przeciwdziałaniu fragmentacji opieki nad pacjentem. Ponadto, zaplanowane i opisane w Policy paper działania przyczynią się do lepszego wykorzystania i efektywnego geograficznego alokowania zasobów systemu, co zostanie osiągnięte m.in. poprzez system koordynacji inwestycji infrastrukturalnych oraz stymulowanie kształcenia przed i podyplomowego kadr medycznych oraz także poprzez wsparcie przedsięwzięć analitycznych przyczyniających się do poprawy systemu monitorowania potrzeb zdrowotnych i stałej poprawy analizy zapotrzebowania na kadry medyczne, infrastrukturę oraz identyfikację „białych plam” w opiece zdrowotnej. Poprawie wykorzystania zasobów systemu służyć będą również m.in.: działania związane z upowszechnieniem wymiany elektronicznej dokumentacji medycznej, wykorzystaniem telemedycyny, wykorzystaniem systemów rejestrowych i systemów klasyfikacji, udostępnianiem informatycznych narzędzi wsparcia efektywnego zarządzania systemem ochrony zdrowia oraz rozwój kompetencji cyfrowych świadczeniodawców i świadczeniobiorców.

W odniesieniu do zagadnienia dotyczącego dostępu fizycznego dla osób niepełnosprawnych i starszych należy podkreślić, iż kryterium zostało spełnione poprzez uchwalenie i wejście w życie ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania. Ponadto przepisy nakładające obowiązek zapewniania dostępności dla osób niepełnosprawnych, odnoszące się do środowiska fizycznego oraz informacji, komunikacji i różnych innych usług, są zawarte w wielu ustawach (np. w ustawie – Prawo budowlane, ustawie – Prawo o ruchu drogowym, ustawie o transporcie kolejowym, ustawie – Prawo telekomunikacyjne, ustawie – Prawo pocztowe, ustawie – Prawo zamówień publicznych, ustawie – o języku migowym i innych środkach komunikowania się, ustawie – Kodeks wyborczy) i aktach wykonawczych do wielu ustaw. Prowadzone są działania na rzecz zapewniania dalszego postępu w tym zakresie, obejmujące m.in. rozpoznawanie potrzeb w obszarze niezbędnych zmian prawa i poprawy jego wdrażania, jak również kontynuowanie propagowania idei uniwersalnego projektowania. Od 2010 roku organizowane są przez Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych ogólnopolskie konferencje nt. uniwersalnego projektowania oraz upowszechniane publikacje na temat stosowania tej koncepcji. W odniesieniu do funduszy strukturalnych i inwestycyjnych kwestie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami uregulowane zostały w *Agendzie działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020*.

W zakresie dotyczącym dostępu do leków należy podkreślić, że ustawa o refundacji obowiązująca od 1 stycznia 2012 r. wprowadzona w celu wdrożenia dyrektywy Rady 89/105/EWG z dnia 21 grudnia 1988 r. dotyczącej przejrzystości środków regulujących ustalanie cen na produkty lecznicze przeznaczone do użytku przez człowieka oraz włączenia ich w zakres krajowego systemu ubezpieczeń zdrowotnych, nakłada na ministra właściwego do spraw zdrowia obowiązek dysponowania środkami publicznymi, mając na uwadze uzyskanie jak największych efektów zdrowotnych w ramach dostępnych środków publicznych wynoszących 17% całkowitego budżetu przeznaczanego na ochronę zdrowia. Środki te przeznaczone są do zaspokojenia potrzeb w zakresie

ochrony zdrowia wszystkich obywateli we wszystkich stanach klinicznych. Obowiązujące w Polsce prawo zobowiązuje do podejmowania decyzji dotyczących alokacji publicznych zasobów systemowych w oparciu o jednolite, powtarzalne i przejrzyste kryteria stosowane wobec zróżnicowanych potrzeb zdrowotnych wielu grup polskich pacjentów.

W Policy paper opisane zostały także inne pozostałe działania potwierdzające spełnienie kryterium dotyczącego poprawienia dostępu do usług zdrowotnych np. wprowadzony został nowy rozdział dotyczący zarządzania informacją medyczną, przedstawiający planowane działania w celu usprawnienia dostępu do e-zdrowia.

Kryterium 3

Policy paper zawiera opis obowiązujących rozwiązań i wdrażanych zmian wynikających z krajowej polityki w sektorze zdrowia w zakresie treści dotyczących spełnienia kryterium 3

Poprawa efektywności w sektorze opieki zdrowotnej jest jednym z celów operacyjnych w **Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 - Krajowe Ramy Strategiczne**. W dokumencie opisano także sposób, w jaki narzędzia Polityki Spójności powiązane są z reformami systemu ochrony zdrowia, które przyczynią się do stymulowania efektywności w sektorze, w tym m. in.:

- a) wdrożenie *ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej* (weszła w życie 1 lipca 2011 r.). Ustawa kompleksowo reguluje sytuację prawną podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych. Wprowadza ona m.in. nową terminologię oraz systematykę podmiotów wykonujących działalność leczniczą, a także przewiduje możliwość tworzenia podmiotów leczniczych w formie spółek kapitałowych. Kluczową z punktu widzenia efektywności systemu ochrony zdrowia zmianą jest prawne uregulowanie przekształcenia samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej - SPZOZ - w spółkę kapitałową.
- b) nowelizacja z dnia 11 października 2013 r. oraz 21 marca 2014 r. ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. W ramach pierwszej nowelizacji zwiększono gwarancję jakości świadczeń opieki zdrowotnej - poprzez określenie w ustawie pojęcia ciągłości i kompleksowości udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej, służących jako kryteria oceny ofert złożonych w postępowaniu o zawarcie umowy z NFZ o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej. Ponadto, dokonano modyfikacji zasad kontraktowania świadczeń zdrowotnych, w celu zwiększenia efektywności kosztowej świadczeń opieki zdrowotnej (usprawniono postępowania odwoławcze w postępowaniach o zawarcie umów, wprowadzono możliwość przedłużenia okresu obowiązywania umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej itp.). Druga nowelizacja wprowadziła rozwiązania ukierunkowane na poprawę efektywności w podstawowej opiece zdrowotnej. Rozszerzono możliwość udzielania świadczeń zdrowotnych w POZ przez lekarzy pediatrów i lekarzy internistów.
- c) istotne zmiany w systemie wprowadziła Ustawa z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie informacji w ochronie zdrowia (Dz.U. nr 113, poz. 657, z późn. zm.). Określiła ona organizację i zasady działania systemu informacji w ochronie zdrowia oraz wprowadziła rozwiązania, mające na celu zwiększenie efektywności systemu ochrony zdrowia. Ponadto tworzony jest System Informacji Medycznej (SIM) oraz dziedzinowe systemy teleinformatyczne. Dodatkowo utworzono Platformę udostępniania on-line usług i zasobów cyfrowych rejestrów medycznych (tzw. Platforma on-line). W finalnej fazie tworzenia jest Elektroniczna Platforma Gromadzenia, Analizy i Udostępnienia Zasobów Cyfrowych o Zdarzeniach Medycznych (tzw. Platforma P1).
- d) w obszarze kształcenia kadr ustawą z dnia 28 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentyisty ([Dz.U. z 2011 r. Nr 113, poz. 658](#)) zmieniono dotychczasowy system kształcenia przeddyplomowego lekarzy i lekarzy dentyistów. Zgodnie z wprowadzonymi zmianami, studenci, którzy rozpoczęli studia 1 października 2012 roku kształceni są według nowego systemu kształcenia

podyplomowego. Zamiast osobnego stażu podyplomowego, szkolenie praktyczne zostało włączone do programu studiów, a od 2013 r. Lekarski Egzamin Końcowy (LEK) i Lekarsko-Dentystyczny Egzamin Końcowy (L-DEK) zastąpiły odpowiednio Lekarski Egzamin Państwowy (LEP) i Lekarsko-Dentystyczny Egzamin Państwowy (L-DEP). Reforma kształcenia objęła także zmiany w systemie szkolenia specjalizacyjnego lekarzy i lekarzy dentystów poprzez opracowanie i wdrożenie systemu kształcenia modułowego.

- e) Istotne zmiany dokonały się także w kształceniu pielęgniarek i położnych - od dnia 24 sierpnia 2015 r. obowiązywać będzie nowe *rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 12 grudnia 2013 r. w sprawie wykazu dziedzin pielęgniarstwa oraz dziedzin mających zastosowanie w ochronie zdrowia, w których może być prowadzona specjalizacja i kursy* (Dz. U. 2013 poz. 1562) gwarantujące elastyczność i uniwersalność wykorzystania specjalizacyjnego kształcenia podyplomowego w ochronie zdrowia. Jednym z efektów reformy będzie zmniejszenie liczby dziedzin specjalizacyjnych. Przed reformą szkolenia specjalizacyjne dla pielęgniarek i położnych były zbyt zawężone tematycznie co ograniczało możliwości wykonywania przez pielęgniarki i położne specjalistycznych zadań w różnych rodzajach świadczeń.
- f) tzw. pakiet kolejkowy i onkologiczny, stanowiący zbiór przepisów wprowadzających istotne zmiany w systemie ochrony zdrowia w Polsce. Pakiet tworzą znowelizowane w dniu 22 lipca 2014 r. trzy ustawy: o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, o konsultantach w ochronie zdrowia, o zawodach pielęgniarki i położnej. Jednym z kluczowych założeń reformy jest zapewnienie pacjentom onkologicznym kompleksowej opieki na każdym etapie choroby oraz wprowadzenie rozwiązań zwiększających dostęp do świadczeń onkologicznych i poprawiających standard opieki nad pacjentem onkologicznym. Zakłada się wprowadzenie zmian w zakresie zasad prowadzenia list oczekujących na świadczenia opieki zdrowotnej, ukierunkowane na rozwiązanie problemów wynikających z nieprawidłowego prowadzenia list oczekujących.
- g) W związku z opisaną powyżej reformą w ramach tzw. pakietu onkologicznego i kolejkowego, który m.in. przewiduje zwiększenie uprawnień zawodowych pielęgniarek i położnych, zaplanowano zmianę obowiązujących standardów kształcenia dla tych grup zawodowych na studiach pierwszego i drugiego stopnia. W standardach tych zostaną rozszerzone szczegółowe efekty kształcenia w zakresie wiedzy i umiejętności w ramach farmakologii oraz doboru stosownych metod diagnostycznych w poszczególnych stanach klinicznych. Nowe standardy kształcenia będą obowiązywały od roku akademickiego 2015/2016.

W ramach niniejszych zmian planuje się wprowadzenie map potrzeb zdrowotnych. Będą one służyć do analiz bieżącej i prognozowanej sytuacji demograficznej i zdrowotnej ludności, z uwzględnieniem posiadanych zasobów i infrastruktury medycznej, jak również wskazywać prognozowane potrzeby w zakresie konsumpcji świadczeń zdrowotnych, stanowiąc tym samym wyznacznik priorytetów w zakresie kontraktowania świadczeń zdrowotnych oraz narzędzie umożliwiające podejmowanie racjonalnych decyzji inwestycyjnych. Regionalne Mapy Potrzeb Zdrowotnych będą tworzone dla każdego z województw (z uwzględnieniem sytuacji w poszczególnych powiatach) i będą zawierały opis potrzeb zdrowotnych ludności na poziomie powiatu i województwa w oparciu o analizy i prognozy epidemiologiczno-demograficzne, analizę wyposażenia w infrastrukturę medyczną (dane ilościowe i jakościowe) oraz stopnia jej wykorzystania a także analizę zachowań ludności (migracje w celu zaspokojenia potrzeb zdrowotnych). W oparciu o mapy regionalne tworzona będzie Ogólnopolska Mapa Potrzeb Zdrowotnych, uzupełniona o całościową analizę polskiego systemu opieki zdrowotnej (tzn. uzupełniona m.in. o analizę świadczeń zapewnianych na poziomie krajowym). Pierwsze mapy potrzeb zdrowotnych powstaną w 2015 r. **Zakładany harmonogram poszczególnych prac w zakresie mapowania potrzeb zdrowotnych został przedstawiony w tabeli na końcu opisu warunku.**

Mapy będą podstawą definiowania przez wojewodów tzw. **priorytetów polityki zdrowotnej**, określających, które z potrzeb zdrowotnych zawartych w mapach mają charakter priorytetowy. Mapy oraz priorytety polityki zdrowotnej będą następnie wykorzystywane w procesie kontraktacji świadczeń zdrowotnych. NFZ podczas

kontraktowania świadczeń będzie uwzględniać wnioski płynące z map oraz potrzeby wskazane przez wojewodów w priorytetach polityki zdrowotnej, a następnie odzwierciedlone w rocznych **planach zakupów świadczeń**. Zapewni to przeprowadzenie ww. procesu z pkt widzenia popytu, a nie podaży świadczeń.

Mapy będą także podstawą wydania przez wojewodę (korzystając z wiedzy eksperckiej Wojewódzkich Rad do Spraw Potrzeb Zdrowotnych) **opinii o celowości planów inwestycyjnych** (podejmowania nowych inwestycji oraz tworzenia na danym obszarze nowych podmiotów wykonujących działalność leczniczą oraz jednostek lub komórek organizacyjnych przedsiębiorstwa podmiotu leczniczego udzielających świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych). Opinia o celowości inwestycji nie będzie stanowić promesy kontraktu z NFZ, będzie jednak skutkowałą przyznaniem większej liczby pkt w procesie kontaktowania świadczeń. Opinia stanowić będzie również narzędzie planowania podaży świadczeń w taki sposób, aby przeciwdziałać żywiołowemu rozwojowi infrastruktury medycznej, który nie uwzględnia rzeczywistych potrzeb w tym zakresie, na danym obszarze. Będzie również zwiększać pewność inwestora, że jego inicjatywa w zakresie rozwoju danej działalności jest uzasadniona ekonomicznie.

.Należy podkreślić, że wsparcie z EFSI będzie realizowane w oparciu o mechanizm koordynacji, którego celem jest zapewnienie skutecznego (dostosowanego do zdefiniowanych potrzeb) i efektywnego (w szczególności kosztowo) wykorzystania funduszy europejskich, dedykowanych ochronie zdrowia.

Głównym narzędziem koordynacji jest Komitet Sterujący ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia, który powołuje i prowadzi minister właściwy ds. zdrowia. Komitet na bieżąco analizuje kwestie związane z ochroną zdrowia, w szczególności pod kątem zapewnienia skuteczności i efektywności podejmowanych interwencji ze środków UE, osiągnięcia oczekiwanych rezultatów oraz wpływu realizacji Planu działań na cele Policy Paper oraz cele UP i PO.

Warunkiem koniecznym dla podejmowania interwencji jest ich zgodność z uzgodnionym przez Komitet Sterujący Planem działań w sektorze zdrowia (Plan działań). Plan działań – bezpośrednio powiązany z UP oraz uwzględniający inwestycje podejmowane ze środków krajowych – zawiera m.in. listę potencjalnych projektów utworzoną po analizie pod kątem komplementarności i efektywności kosztowej propozycji przedstawionych przez IZ, zasady dotyczące trybów i kryteriów wyboru projektów. Skoordynowaniu podlegać będzie także podejście do problematyki pomocy publicznej w ramach wsparcia sektora zdrowia. Zadaniem Komitetu Sterującego będzie również zapewnienie spójności zasad dla EFSI z mechanizmami mającymi zastosowanie dla wydatków krajowych, określającymi plany potrzeb zdrowotnych.

Wybór projektów będzie oparty o dane wynikające z map potrzeb zdrowotnych oraz Wojewódzkich Planów Działania Systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego (WPDSPRM). Projekty dotyczące infrastruktury w zakresie opieki szpitalnej będą kwalifikowalne do wsparcia ze środków EFRR w ramach POIS wyłącznie po przygotowaniu map potrzeb zdrowotnych w dziedzinie medycyny oraz rodzaju świadczeń zbieżnym tematycznie z zakresem danego projektu Projekty dotyczące infrastruktury w zakresie opieki szpitalnej w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych będą certyfikowane do wsparcia ze środków EFRR także wyłącznie po przygotowaniu map potrzeb zdrowotnych w dziedzinie medycyny oraz rodzaju świadczeń zbieżnym tematycznie z zakresem danego projektu Bezpośrednio po przyjęciu Planu działań, kwalifikowalne będą projekty dotyczące infrastruktury służącej działalności leczniczej o zasięgu ogólnokrajowym i charakterze unikalnym w skali kraju, a także inwestycje z zakresu POZ i AOS oraz opieki środowiskowej i deinstytucjonalizacji opieki medycznej.

Inwestycje będą realizowane wyłącznie w podmiotach leczniczych posiadających umowę na świadczenie usług opieki zdrowotnej finansowanych w ramach publicznego systemu ubezpieczeń zdrowotnych. W przypadku poszerzenia działalności, wymagane będzie zobowiązanie do posiadania ww. umowy najpóźniej w kolejnym okresie kontraktowania świadczeń po zakończeniu realizacji projektu.

Podejmowane będą wyłącznie inwestycje zweryfikowane zidentyfikowanymi deficytami i potrzebami uwzględniającymi sytuację demograficzną i epidemiologiczną (odpowiednio identyfikowaną na poziomie województwa – w zależności od specyfiki podmiotu leczniczego i oferowanych przez niego usług) oraz faktycznym zapotrzebowaniem i dostępnością infrastruktury ochrony zdrowia na danym obszarze.

Kryterium 4

Policy paper zawiera opis obowiązujących rozwiązań i wdrażanych zmian wynikających z krajowej polityki w sektorze zdrowia w zakresie treści dotyczących spełnienia kryterium 4

W dokumentach strategicznych zaplanowano kierunki interwencji odpowiadające na zidentyfikowane problemy systemu opieki zdrowotnej w Polsce, w szczególności mające na celu poprawę dostępu do wysokiej jakości świadczeń zdrowotnych, zwiększenie efektywności systemu ochrony zdrowia, zmniejszenie nierówności w zdrowiu, poprawę dostępu do e-zdrowia, rozwój alternatywnych wobec opieki instytucjonalnej form opieki środowiskowej dla osób przewlekle chorych, starszych, niesamodzielnych, dostosowanie kadr medycznych do potrzeb systemu opieki zdrowotnej, rozwój profilaktyki i promocji zdrowia.

Ponadto, operacjonalizację celów zawartych w ww. dokumentach strategicznych zawarto w dokumentach implementacyjnych, których realizacja będzie monitorowana, takich jak np.

- Plan działań na rzecz wdrażania SSP w perspektywie do 2020 roku
- Dokument Implementujący do Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego (DI SRKL),
- dokument pn. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, <http://dokumenty.rcl.gov.pl/M2014001078701.pdf>
- dokument pn. Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej na lata 2014-2020 (<http://dokumenty.rcl.gov.pl/MP/rok/2014/pozycja/118>),
- dokument pn. Program Solidarności Pokoleń. Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+ (<http://dokumenty.rcl.gov.pl/MP/rok/2014/pozycja/115>).

W dokumentach strategicznych zawierających strategiczne kierunki interwencji dla zdrowia zawarte są wskaźniki kontekstowe monitorujące długookresowe cele w tym obszarze. Na potrzeby monitorowania wartości wskaźników kontekstowych w ramach projektu GUS powstała baza wskaźników kluczowych w ramach Systemu Monitorowania Rozwoju STRATEG, która znacząco przyczyni się do jeszcze efektywniejszego wykorzystania zasobów informacyjnych statystyki publicznej w procesie monitorowania i ewaluowania szeroko rozumianego rozwoju społeczno-gospodarczego. Ponadto, realizacja strategii podlega procesowi strategicznego monitorowania poprzez wprowadzenie dla wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację DSRK, ŚSRK i 9 strategii zintegrowanych obowiązków sprawozdawczego w formie rocznych sprawozdań na temat postępów realizacji działań (warunek dotyczący zapewnienia systemu monitorowania i przeglądu).

Ponadto w **Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 - Krajowe Ramy Strategiczne** zawarty jest rozdział opisujący system monitorowania i przeglądu działań wdrażających cele strategiczne wraz ze wskaźnikami produktu i rezultatu projektowanych działań. Monitoring wdrażania poszczególnych celów, jak również wyznaczenie głównych wyzwań dla poszczególnych podmiotów zaangażowanych w proces jego realizacji będzie odbywać się, jak już wspomniano, w oparciu o prace Komitetu Sterującego do spraw koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia.

W Policy paper opisano system koordynacji planowanych działań na poziomie kraj – region i mechanizmy zapewniające maksymalizację skuteczności i efektywności wdrażanych w latach 2014-2020 działań.

Koordynacja działań podejmowanych w poszczególnych celach tematycznych jest zapewniona w sposób instytucjonalny:

- wiodąca rola ministra właściwego ds. zdrowia w tworzeniu i aktualizacji ram strategicznych dla sektora ochrony zdrowia poprzez wyznaczanie głównych kierunków działań oraz

- wiodąca rola ministrów ds. rozwoju regionalnego oraz ds. zdrowia w zakresie określania głównych kierunków i obszarów interwencji podejmowanej w ramach programów operacyjnych służących realizacji polityki spójności.

Komplementarność i koordynacja działań realizowanych w poszczególnych celach tematycznych zostanie również zapewniona za pomocą odpowiednich mechanizmów w procesach wdrożeniowych (np. Komitet Sterujący do spraw koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia, wytyczne horyzontalne określające ramy dla realizacji interwencji w poszczególnych obszarach). Powyższe rozwiązania zapewnią realizację spójnej

interwencji zarówno pomiędzy poszczególnymi celami tematycznymi, jak również pomiędzy działaniami podejmowanymi na poziomie krajowym i regionalnym.

W celu koordynacji wsparcia w obszarze zdrowia powołany zostanie Komitet Sterujący do spraw koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia, którego rolą będzie:

- uzgadnianie dla każdego programu operacyjnego na poziomie krajowym i regionalnym Planów działań dotyczących ochrony zdrowia, z uwzględnieniem projektów realizowanych ze współfinansowania krajowego;
- dokonywanie oceny efektywności i skuteczności wykorzystania funduszy strukturalnych w sektorze zdrowia;
- opracowywanie rozwiązań służących efektywnemu wdrażaniu środków funduszy strukturalnych w sektorze zdrowia;
- weryfikowanie i akceptowanie propozycji projektów pozakonkursowych w sektorze zdrowia;
- ewaluacja Planów działań i wydawanie rekomendacji dla instytucji zarządzających programami operacyjnymi w części dotyczącej sektora zdrowia;
- przygotowywanie opinii, rekomendacji, wytycznych, podręczników itp. jako elementu harmonizacji podejmowanych działań.

W skład Komitetu wchodzić będą m. in. przedstawiciele następujących instytucji: Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, samorządowych władz wojewódzkich, Narodowego Funduszu Zdrowia (w tym oddziałów wojewódzkich), Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia, Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia, a także łącznie 3 przedstawiciele podmiotów reprezentujących organizacje pacjenckie, organizacje pracodawców i organizacje pracowników - w randze stałych obserwatorów. Przewodniczący może zapraszać do udziału w pracach Komitetu Sterującego w charakterze obserwatorów, bez prawa głosu, osoby niebędące członkami Komitetu Sterującego.

Istotnym instrumentem w zakresie monitoringu jest możliwość zlecenia przez MZ przeglądu jakości i zgodności podejmowanych działań finansowanych ze środków publicznych służących realizacji celów określonych w Policy paper. MZ corocznie przygotowuje raport oceniający stan realizacji poszczególnych celów. Dodatkowo, na wniosek Komitetu Sterującego do spraw koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia możliwe będzie zlecenie badań ewaluacyjnych i ekspertyz w zakresie dotyczącym realizowanych celów. Ponadto, w 2018 r. zostanie przeprowadzony śródkresowy przegląd założeń „Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020”, który stanie się podstawą ewentualnej korekty jego zapisów.

Kryterium 5

Policy paper zawiera opis obowiązujących rozwiązań i wdrażanych zmian wynikających z krajowej polityki w sektorze zdrowia w zakresie treści dotyczących spełnienia kryterium 5.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 wyznacza ramy określające dostępne środki budżetowe dla realizacji priorytetowych kierunków strategicznej interwencji w obszarze ochrony zdrowia. Zgodnie z zapisami SRK 2020 planowane jest zwiększenie nakładów w obszarze ochrony zdrowia. Precyzyjnie adresowana profilaktyka, zmniejszenie liczby zachorowań i zgonów poprzez profilaktykę chorób cywilizacyjnych, a w szczególności chorób o najwyższym wskaźniku umieralności, wymagać będzie zwiększenia wydatków na ochronę zdrowia do 6,1% PKB w roku 2020. Wzrost nakładów w obszarze ochrony zdrowia z 5,1% PKB w 2011 r. do 6,1% PKB w 2020 r. związany będzie z reorientacją wydatków w tym obszarze. Przewiduje się wzrost wydatków na usługi w zakresie zdrowia publicznego o 1,2 pkt proc, wzrost wydatków na B+R w zdrowiu o 0,1 pkt proc oraz wzrost wydatków na produkty, urządzenia i sprzęt medyczny o 0,2 pkt proc. W związku z powyższym, wzrośnie udział w wydatkach rozwojowych wydatków na ochronę zdrowia z 30,2 % w 2011 r. do 33,9 % w 2020 r.

Ponadto, warunek dotyczący istnienia ram zapewniających odpowiednie środki budżetowe na zadania z zakresu ochrony zdrowia wypełnia także ujęcie powyższych wydatków jako wydatków rozwojowych w ramach Wieloletniego Planu Finansowego Państwa (WFPF) w części dotyczącej działań rozwojowych - dokument stanowi odzwierciedlenie priorytetów i głównych kierunków interwencji ŚSRK oraz realizujących je strategii w perspektywie wieloletniej.

W związku z uwagą KE dodatkowo w Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 - Krajowe Ramy Strategiczne uwzględniono rozdział opisujący ramy finansowe: dostępne środki budżetowe na opiekę zdrowotną ze szczególnym wykazaniem efektywnej pod względem kosztów koncentracji tych środków na priorytetowe potrzeby opieki zdrowotnej. Ponadto, w dokumencie opisane są środki finansowe przeznaczone na wykazane w jednym z załączników do ustawy budżetowej, programy wieloletnie odnoszące się do sektora ochrony zdrowia - stanowiące instrumenty wdrożeniowe dla ww. dokumentów strategicznych. Takie rozwiązanie wynika z konieczności zapewnienia finansowania (*de facto* wieloletniego) istotnych, z punktu widzenia interesów państwa, działań.

Ponadto należy podkreślić, że opisane w Policy paper zmiany w zakresie organizacji i funkcjonowania systemu ochrony zdrowia zmierzają w kierunku zwiększenia roli POZ i AOS w ww. systemie, a ich odzwierciedlenie znajduje się już planie finansowym NFZ na 2015 rok, w którym przewidziano wzrost finansowania opieki przedszpitalnej, przy jednoczesnym zmniejszeniu poziomu wydatków na rzecz opieki szpitalnej. W odniesieniu do szpitalnictwa, warto również zwrócić uwagę na spadek poziomu zobowiązań wymagalnych szpitali, zmniejszenie liczby łóżek szpitalnych oraz dostosowanie ich struktury do aktualnych potrzeb.

V. Przewidywany termin spełnienia warunku: II połowa 2016 r.

VI. Plan działań na rzecz wypełnienia warunku

Zaplanowane działania/kamienie milowe	Termin realizacji	Instytucje odpowiedzialne
Komitet Sterujący do spraw koordynacji Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych (EFSI)		
Ustanowienie Komitetu Sterującego (który będzie koordynował interwencję EFSI w sektorze opieki zdrowotnej) z przedstawicielem organizacji pacjenckich jako członkiem.	31 marca 2015	Ministerstwo Zdrowia Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

Modyfikacje Policy paper		
<p>Uzupełnienie Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. Krajowe ramy strategiczne. Dokument zostanie zweryfikowany w kontekście uwag zgłoszonych przez KE na spotkaniu w dniu 16 października 2014 r. w kwestiach takich jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Skoordynowane działania celem poprawy dostępu do opieki zdrowotnej ▪ Działania proefektywnościowe w sektorze zdrowotnym ▪ System monitorowania i przeglądu ▪ Ramy określające zasoby budżetowe <p>- z uwzględnieniem niezbędnych zmian, które zostaną wprowadzone w kolejnych latach zgodnie z polskim prawodawstwem i polityką Rządu RP w zakresie ochrony zdrowia.</p>	31 stycznia 2015	Ministerstwo Zdrowia
Przekazanie w trybie roboczym poprawionej wersji Policy paper do Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju	28 lutego 2015	Ministerstwo Zdrowia
Podjęcie działań proceduralnych mających na celu przyjęcie Policy paper przez Kierownictwo Ministerstwa Zdrowia	28 lutego 2015	Ministerstwo Zdrowia
Przyjęcie Policy paper przez Kierownictwo Ministerstwa Zdrowia	31 marca 2015	Ministerstwo Zdrowia
Podjęcie działań proceduralnych mających na celu przyjęcie Policy paper przez właściwe władze na poziomie krajowym	31 marca 2015	Ministerstwo Zdrowia
Konsultacje międzyresortowe	30 kwietnia 2015	Ministerstwo Zdrowia
Przyjęcie Policy paper przez właściwe władze na poziomie krajowym	30 czerwca 2015	Ministerstwo Zdrowia
Mapowanie potrzeb zdrowotnych (potrzeby zdrowotne, świadczenia, infrastruktura, zasoby ludzkie)		
Na poziomie krajowym istnieje mechanizm koordynacji, który zapewnia (1) zgodność pomiędzy 16 istniejącymi mapami dla systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego (Wojewódzkie Plany	31 marca 2015	Wojewodowie, Ministerstwo Zdrowia

Działania Systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego, zgodnie z ustawą o Państwowym Ratownictwie Medycznym i właściwymi rozporządzeniami) - mapy już istnieją (podlegają aktualizacji), (2) całościową spójność w zakresie świadczeń ratownictwa medycznego udzielanych na bazie infrastruktury regionalnej i ponadregionalnej.		
Wprowadzenie systemu audytowego dla leczenia onkologicznego – system monitorowania udzielania świadczeń zdrowotnych w zakresie onkologii (POZ, AOS, leczenie szpitalne).	31 stycznia 2015	Ministerstwo Zdrowia, NFZ, świadczeniodawcy
Wprowadzenie systemu publikacji wyników w ramach systemu audytowego dla leczenia onkologicznego.	31 marca 2015	Ministerstwo Zdrowia, NFZ
Sporządzenie „map potrzeb” dla onkologii i kardiologii obejmujących elementy systemu na poziomie POZ, AOS, leczenia szpitalnego (projekt nr POKL.02.03.03-00-010/14 finansowany z EFS w ramach POKL 2007-13). Mapy zostaną przygotowane w następującym porządku (1) mapy potrzeb, (2) mapy świadczeń, (3) mapy infrastruktury zdrowotnej uwzględniające tworzoną infrastrukturę lub infrastrukturę użytkowaną (4) mapy dostępnych zasobów ludzkich.	31 grudnia 2015	Ministerstwo Zdrowia
Przeszkolenie kadry zarządzającej podmiotami leczniczymi i przedstawicieli samorządu terytorialnego z korzystania z informatycznej implementacji wypracowanych rozwiązań w zakresie map dla potrzeb kardiologicznych oraz onkologicznych.	31 grudnia 2015	Ministerstwo Zdrowia
Sporządzenie map potrzeb zdrowotnych, o których mowa w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (zakładających prognozowanie liczby pacjentów, wykorzystanie oraz potrzeby w zakresie infrastruktury i zasobów finansowych w leczeniu szpitalnym)	30 kwietnia 2016	Ministerstwo Zdrowia
Stworzenie „map potrzeb” dla innych chorób obejmujących wszystkie elementy systemu t.j. POZ, AOS, leczenie szpitalne (w ramach projektu planowanego do realizacji z EFS w ramach PO WER). Mapy powinny być uzupełnieniem map potrzeb zdrowotnych utworzonych na podstawie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych i przygotowane w następującym	31 grudnia 2016	Ministerstwo Zdrowia województwie , wojewódzkie rady ds. potrzeb zdrowotnych, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny

<p>porządku (1) mapy potrzeb, (2) mapy świadczeń, (3) mapy infrastruktury zdrowotnej uwzględniające tworzoną infrastrukturę lub infrastrukturę użytkowaną, (4) mapy dostępnych zasobów ludzkich.</p> <p>Kamienie milowe i szczegółowy zakres zostanie przedstawiony w Policy Paper.</p> <p>Mapy będą przygotowywane w kolejności wynikającej z istotności danej choroby dla kosztów systemu oraz dla ograniczeń w dostępności do świadczeń (listy oczekujących).</p>		<p>(planowany udział w szkoleniu)</p>
<p>Aktualizowanie i udoskonalanie map potrzeb zdrowotnych obejmujących onkologię, kardiologię oraz inne choroby dla których mapy zostaną przygotowane w ramach funkcjonowania całości systemu mapowania potrzeb (potrzeby pacjentów, świadczenia, infrastruktura, zasoby ludzkie), obejmujące wszystkie jego elementy (POZ, AOS, lecznictwo szpitalne) – po 2016 r. jako proces ciągły.</p>	<p>31 grudnia 2016</p>	<p>Ministerstwo Zdrowia, wojewodowie we współpracy z wojewódzkimi radami ds. potrzeb zdrowotnych, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny</p>

Cel tematyczny 10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
10.1. Przedwczesne zakończenie nauki: Istnienie strategicznych ram polityki na rzecz ograniczenia przedwczesnego zakończenia nauki w zakresie nie wykraczającym poza zakres określony w art. 165 TFUE.	Gotowy jest system gromadzenia i analizowania danych i informacji dotyczących przedwczesnego zakończenia nauki na odpowiednich szczeblach, który: <ul style="list-style-type: none"> – zapewnia wystarczające podstawy do opracowywania ukierunkowanych polityk i umożliwia monitorowanie rozwoju sytuacji. 	Tak	Spełniony
	Gotowe są strategiczne ramy polityki dotyczące przedwczesnego zakończenia nauki, które: <ul style="list-style-type: none"> – opierają się na dowodach; 	Tak	
	<ul style="list-style-type: none"> – obejmują właściwe sektory edukacji, w tym wczesny rozwój dziecka, są skierowane w szczególności do grup w trudnej sytuacji, w których występuje największe ryzyko przedwczesnego zakończenia nauki, w tym do osób ze społeczności marginalizowanych, i poruszają kwestię środków zapobiegawczych, interwencyjnych i wyrównawczych; 	Tak	
	<ul style="list-style-type: none"> – obejmują wszystkie sektory polityki oraz zainteresowane podmioty, które są istotne dla rozwiązania kwestii przedwczesnego zakończenia nauki. 	Tak	

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku

Ministerstwo Edukacji Narodowej

II. Zastosowanie warunku

Warunek ma zastosowanie do celu tematycznego 10, przede wszystkim do priorytetu inwestycyjnego 10.i

III. Ryzyko niespełnienia warunku: niskie.

IV. Sposób realizacji kryteriów

Polska należy do liderów UE w ograniczaniu zjawiska wczesnego kończenia nauki (ESL).

Polska posiada ramy polityki dotyczącej ograniczania zjawiska ESL. Ramy te są zgodne z treścią zalecenia Rady UE z 28.06.2011 r. Działania związane z realizacją tych ram są określone w strategiach rozwoju, w tym zwłaszcza w SRKL (przyjętej w czerwcu 2013 r.), łącznie z dodatkowym dokumentem strategicznym pn. „Perspektywa uczenia się przez całe życie”, wynikającym ze zobowiązań UE. W „Perspektywie” uwzględniono cel z zakresie obniżania wskaźnika ESL z 5,3% (2009) do 4,5% (2020). „Perspektywa” została przyjęta przez Radę Ministrów 10 września 2013 r.

W obu dokumentach nie tworzy się odrębnych rozdziałów dotyczących ograniczenia zjawiska ESL. Przewiduje się natomiast zestaw działań, które z jednej strony podporządkowane są celom wynikającym z diagnozy wyzwań dla polityki edukacyjnej w Polsce (ograniczania zjawiska ESL nie zaliczono do najważniejszych wyzwań,

m.in. dlatego, że Polska należy od dłuższego czasu do liderów w tym zakresie w UE), a z drugiej strony zgodne są z działaniami zalecanymi w ww. dokumencie Rady UE z 28.06.2011 r. w zakresie: (1) gromadzenia i analizowania odpowiednich danych; (2) działań zapobiegających ESL zanim problem się pojawi; (3) działań interwencyjnych realizowanych możliwie najszybciej, gdy problem staje się widoczny; (4) działań kompensacyjnych, gdy problemu w swoim czasie nie udało się ograniczyć i trzeba to nadrobić na stosunkowo późnych etapach kształcenia.

Takie podejście łączy realizację zobowiązań europejskich w dziedzinie edukacji ze specyfiką uwarunkowań edukacji w Polsce. Wyrazem tej specyfiki jest to, że Polska nie otrzymywała zaleceń Rady UE dotyczących krajowego programu reform (CSR) odnoszących się do potrzeby ograniczania zjawiska ESL.

Kryterium 1

Gotowy jest system gromadzenia i analizowania danych. Wdrażany od 2005 r. System Informacji Oświatowej (SIO) umożliwia monitorowanie na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym realizacji trzech zakresów obowiązkowej edukacji: (1) rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego, (2) obowiązku szkolnego (do ukończenia gimnazjum, czyli szkoły na poziomie ISCED 2 i najpóźniej do ukończenia 18 roku życia), (3) obowiązku nauki (do ukończenia 18 roku życia).

Pozwala to na identyfikację zagrożeń wpływających na kończenie nauki przez osoby w wieku 18-24 lat, które mają wykształcenie co najwyżej na poziomie gimnazjum, czyli zjawiska tzw. wczesnego kończenia nauki (ESL). Identyfikacja tych zagrożeń prowadzona jest od 5 roku życia, tj. od wieku obowiązkowego wychowania przedszkolnego i trwa przez wszystkie poziomy i rodzaje kształcenia - do ukończenia 18 roku życia. Tym samym identyfikacja zagrożeń obejmuje kształcenie od poziomu ISCED 0 do ISCED 3. Obejmuje też kształcenie ogólne, zawodowe, specjalne, a także w szkołach publicznych i niepublicznych. Od 2011 r. trwają prace nad modernizacją SIO, których celem jest m.in. uzyskiwanie indywidualnych danych o uczniach na podstawie unikatowego numeru identyfikacyjnego. Od połowy roku 2012 system ten jest stopniowo wdrażany. Modernizowane SIO umożliwia lepsze diagnozowanie przyczyn zjawiska ESL. Mechanizm ten opiera się na przetwarzaniu indywidualnych danych dotyczących ww. grup dzieci, młodzieży i młodych osób dorosłych. Dane o nich można analizować w dowolnym układzie terytorialnym oraz z podziałem na typy szkół i placówek edukacyjnych. W SIO znajduje się również szereg danych kontekstowych, np. o skali zidentyfikowanego niedostosowania bądź zagrożenia niedostosowaniem społecznym. Mimo tego, że w SIO nie przewiduje się gromadzenia indywidualnych danych o uczniach bezpośrednio dotyczących np. statusu społecznego oraz wyznania, to jednak jest wystarczająca liczba danych kontekstowych, które umożliwią szersze niż dotychczas analizy, mówiące o:

- całej drodze edukacyjnej z określeniem typu szkoły, do której uczeń uczęszcza i profilu kształcenia,
- rodzaju oddziałów m.in. ogólnodostępnych, specjalnych lub terapeutycznych, do których uczęszcza uczeń,
- promocji lub jej braku,
- miejscu zamieszkania oraz korzystania z dowozów,
- korzystaniu z indywidualnego programu lub toku nauki,
- korzystaniu z dodatkowej bezpłatnej nauki języka polskiego oraz nauki języka i kultury kraju pochodzenia,
- spełnianiu obowiązku przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki poza szkołą,
- uczestniczeniu w nauce języka mniejszości narodowej, etnicznej lub języka regionalnego z określeniem tego języka,
- korzystaniu z przedłużonego okresu nauki,
- miejscu odbywania praktycznej nauki zawodu (w przypadku kształcenia zawodowego), statusie młodocianego pracownika,
- ukończeniu lub nieukończeniu szkoły i uzyskaniu lub nieuzyskaniu dyplomu,
- uczestniczeniu w dodatkowych zajęciach rozwijających zainteresowania i uzdolnienia,
- korzystaniu z pomocy materialnej o charakterze motywacyjnym i socjalnym.

Ponadto, należy pamiętać, że system ten wspomaga nadzorowanie przez odpowiednie organy realizacji trzech rodzajów obowiązkowej edukacji (obowiązkowego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i

obowiązku nauki). Polska należy do zaledwie kilku państw UE, gdzie obowiązki te trwają najdłużej (od 5 do 18 roku życia).

W roku 2014 będzie możliwe prowadzenie analiz statystycznych z użyciem ww. danych indywidualnych.

Dotychczasowe wyniki badania zjawiska kończenia nauki lub przerywania nauki w okresie ww. obowiązków w zakresie edukacji, pokazują, że problem ten dotyczy stosunkowo małej liczby dzieci i młodzieży. Ta stosunkowo niewielka liczba nie ma wyraźnie określonych cech grup docelowych. Na przykład - problem ten nie ma cech wyraźnego skoncentrowania terytorialnego, nie jest też silnie powiązany na szerszą skalę z określonymi grupami społecznymi, np. z mniejszościami narodowymi lub etnicznymi, z imigrantami.

Kryterium 2

Gotowe są strategiczne ramy polityki dotyczące ograniczania zjawiska przedwczesnego kończenia nauki, na które składają się działania zapobiegawcze, interwencyjne i kompensacyjne, które mogą mieć wpływ na dalszą poprawę wartości wskaźnika ESL. Działania te są obecne w przyjętych przez Radę Ministrów strategiach rozwoju (przede wszystkim w SRKS (<http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&type=2>) i SRKL (<http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2>). Podobny charakter mają też zapisy w ww. „Perspektywie uczenia się przez całe życie”. W związku z ograniczoną skalą problemu ESL w Polsce, najistotniejsze dla ograniczenia tego zjawiska w Polsce są działania zapobiegające. W konsekwencji w ww. dokumentach strategicznych kładzie się nacisk przede wszystkim na działania tego rodzaju.

Kryterium 3

W ramach przeciwdziałania ESL w polskim systemie oświaty główny nacisk i inwestycje są kierowane na rozwój niesegregacyjnych cech głównego nurtu edukacji, w tym szczególnie na: upowszechnienie wczesnej edukacji, zwiększenie elastyczności procesu kształcenia ogólnego oraz zawodowego, podniesienie jakości kształcenia dzieci i młodzieży. Do ważnych działań w tym zakresie należy także: zorientowanie kształcenia ogólnego na kształcenie kompetencji kluczowych, w tym kompetencji cyfrowych, indywidualizacja procesu kształcenia, wdrażanie nowego modelu kształcenia zawodowego, wzmocnienie funkcji prewencyjnej w szkołach, integracyjne podejście do kształcenia dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Przewiduje się również działania w zakresie wczesnej interwencji oraz działania kompensacyjne. Działania te są wymienione w SRKL oraz w „Pespektywie”.

W zakresie interwencji podkreśla się rolę interwencji możliwie najwcześniejszej, zaraz po wykryciu pierwszych objawów zagrożeń, w tym nawet przed kształceniem na poziomie ISCED 0.

Działania na rzecz kompensacji zjawiska ESL określone są w ramach wsparcia młodzieży w dokończeniu nauki w systemie szkół dla dorosłych lub w rozwijanym systemie kwalifikacyjnych kursów zawodowych. W ramach tych systemów młodzież otrzymuje oferty kształcenia i szkolenia tzw. „drugiej szansy”. Skuteczność tych systemów podwyższa m.in. to, że zapewniają one możliwość bezpłatnego uzupełniania wykształcenia w publicznych placówkach edukacyjnych dla dorosłych. Działania kompensacyjne uzupełnianie są w systemie promocji zatrudnienia i instytucji rynku pracy. Zaletą podejścia do interwencji i kompensacji w ww. strategiach jest podejście zintegrowane, tj. nieograniczające się jedynie do stosowania narzędzi o charakterze edukacyjnym, ale łączenie tych narzędzi ze wsparciem w innych zakresach, w tym przede wszystkim wsparciem rodzin, w których wychowują się dzieci i młodzież zagrożone zjawiskiem ESL.

Kryterium 4

Horyzontalne podejście do zagadnienia ESL, właściwa identyfikacja działań na rzecz przeciwdziałania temu zjawisku w projektowanych strategiach rozwoju, a następnie wdrażanie tych działań przez odpowiednie resorty w kooperacji z innymi interesariuszami, gwarantują zaangażowanie wszystkich kluczowych podmiotów w realizację polityki państwa w tym obszarze. Monitorowanie zjawiska ESL, m.in. z wykorzystaniem zmodernizowanego SIO, jest istotne dla polityki prowadzonej w tym zakresie przez władze samorządu terytorialnego.

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
10.3. Uczenie się przez całe życie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki w zakresie uczenia się przez całe życie, w zakresie określonym w art. 165 TFUE.	Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki w zakresie uczenia się przez całe życie, które obejmują działania:	Tak	Spełniony
	(1) mające na celu wspieranie rozwoju i łączenia usług na potrzeby programu uczenia się przez całe życie, w tym ich wdrażania, i podnoszenia kwalifikacji (tj. potwierdzanie kwalifikacji, doradztwo, kształcenie i szkolenie) oraz zapewnienie zaangażowania i partnerstwa właściwych zainteresowanych stron;	Tak	
	(2) mające na celu świadczenie usług rozwoju umiejętności poszczególnych grup docelowych, w przypadku gdy nadano im priorytetowy charakter w krajowych lub regionalnych strategicznych ramach polityki (na przykład dla młodych ludzi odbywających szkolenie zawodowe, dorosłych, rodziców powracających na rynek pracy, osób o niskich kwalifikacjach i osób starszych, migrantów, a także innych grup w niekorzystnej sytuacji, w szczególności osób z niepełnosprawnościami);	Tak	
	(3) mające na celu zwiększenie dostępu do programu uczenia się przez całe życie, z uwzględnieniem starań na rzecz skutecznego wdrożenia narzędzi przejrzystości (na przykład europejskich ram kwalifikacji, krajowych ram kwalifikacji, europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym, europejskich ram odniesienia na rzecz zapewnienia jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym);	Tak	
	(4) mające na celu poprawę adekwatności kształcenia i szkolenia względem rynku pracy oraz dostosowanie ich do potrzeb określonych grup docelowych (na przykład młodych ludzi odbywających szkolenia zawodowe, dorosłych, rodziców powracających na rynek pracy, osób o niskich kwalifikacjach i osób starszych, migrantów, a także innych grup w niekorzystnej sytuacji, w szczególności osób z niepełnosprawnościami).	Tak	

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Instytucje współpracujące: Członkowie Międzyresortowego Zespołu ds. spraw uczenia się przez całe życie, w tym Krajowych Ram Kwalifikacji: MPiPS, MNiSW, MG, MIR, MSZ, KPRM oraz władze regionalne (SRW)

II. Zastosowanie warunku

Warunek ma zastosowanie do celu tematycznego 10, przede wszystkim do priorytetu inwestycyjnego 10.iii

III. Ryzyko niespełnienia warunku: niskie.

IV. Sposób realizacji kryteriów

Problematyka uczenia się przez całe życie jest zagadnieniem horyzontalnym, które pojawia się we wszystkich strategiach rozwoju kraju (w tym zwłaszcza w *Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego*, ale również w *Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego*). Każda ze strategii określa działania na rzecz uczenia się przez całe życie oraz jego efektów – rozwoju kompetencji i kwalifikacji osób według swojej właściwości, niemniej ramy dla tych działań wskazuje *Perspektywa uczenia się przez całe życie*. *Perspektywa* jest ważnym dokumentem programowym określającym **strategiczne ramy polityki w zakresie uczenia się przez całe życie (LLL)** oraz zapewniającym spójność działań realizowanych bądź planowanych do realizacji w Polsce w ww. obszarze.

Perspektywa ma status dodatkowego dokumentu strategicznego wynikającego z przyjętych przez Polskę zobowiązań międzynarodowych w zakresie ustanowienia europejskiego obszaru LLL, a także osiągnięcia celów zdefiniowanych w strategii Europa 2020. Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów 10 września 2013 roku.

Perspektywa została przygotowana przez powołany przez Prezesa Rady Ministrów *Międzyresortowy Zespół do spraw uczenia się przez całe życie, w tym Krajowych Ram Kwalifikacji*. Zespół składa się z przedstawicieli kluczowych dla obszaru LLL resortów, w tym Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Gospodarki, Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju. Przyjęcie takiego rozwiązania gwarantuje współodpowiedzialność wszystkich resortów za ostateczny kształt polityki LLL w Polsce.

Główny cel działań polityki LLL w Polsce został określony w *Perspektywie* jako: **Dzieci i młodzież dobrze przygotowane do uczenia się przez całe życie oraz osoby dorosłe poszerzające i uzupełniające swoje kompetencje i kwalifikacje odpowiednio do stojących przed nimi wyzwań w życiu zawodowym, społecznym i osobistym.**

Działania przewidziane w *Perspektywie* zostały skoncentrowane wokół 5 obszarów interwencji:

1. Kreatywność i innowacyjność osób
2. Przejrzysty i spójny krajowy system kwalifikacji
3. Różnorodna i dostępna oferta form wczesnej opieki i edukacji
4. Kształcenie i szkolenie dopasowane do potrzeb zrównoważonej gospodarki, zmian na rynku pracy i potrzeb społecznych
5. Środowisko pracy i zaangażowania społecznego sprzyjające uczeniu się przez całe życie.

Dwa pierwsze dotyczą całego obszaru uczenia się, w tym wszystkich obszarów strategii rozwoju w części dotyczącej kompetencji i kwalifikacji osób. Pierwszy, zorientowany jest na wzmocnienie działań mających wywołać wzrost innowacyjności i kreatywności osób. Procesy edukacyjne promujące kreatywność i innowacyjność powinny być spójne z systemami identyfikacji, oceny i potwierdzania efektów uczenia się, tj. nadawania im statusu kwalifikacji. Mają to podkreślić działania zorientowane na osiągnięcie drugiego celu. Drugi cel dotyczy wszystkich kwalifikacji nadawanych w Polsce.

Ostatnie trzy cele są odpowiedzią na diagnozę najsłabiej rozwiniętych obszarów uczenia się w Polsce, to znaczy: wczesnej opieki i edukacji w okresie poprzedzającym obowiązkowe kształcenie (3), dostosowania kształcenia i szkolenia do potrzeb gospodarki (4) oraz uczenia się dorosłych (5).

Ramy czasowe *Perspektywy* odnoszą się do okresu 2014 - 2020.

Dodatkowo, warunek został spełniony przez przyjęcie *Dokumentu Implementacyjnego SRKL* przez Komitet Koordynacyjny ds. Polityki Rozwoju w dn. 4 czerwca 2014 r. Dokument implementacyjny stanowi narzędzie do realizacji celów określonych w *Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego*, w tym celu głównego: **rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób, tak aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.**

Kryterium 1

Działania mające na celu wspieranie rozwoju i łączenia usług na potrzeby programu uczenia się przez całe życie, w tym ich wdrażania, i podnoszenia kwalifikacji (tj. potwierdzanie kwalifikacji, doradztwo, kształcenie i szkolenie) oraz zapewnienie zaangażowania i partnerstwa właściwych zainteresowanych stron;

Perspektywa uczenia się przez całe życie wyznacza główne kierunki polityki, która obejmuje działania na rzecz:

- uczenia się w różnych kontekstach (formalnym, pozaformalnym i nieformalnym)
- uczenia się we wszystkich etapach życia, począwszy od najmłodszych lat do późnej starości
- identyfikacji, oceny i potwierdzania zdobytych w toku takiej edukacji efektów uczenia się.

Działania w powyższym zakresie zostały przewidziane w ramach wszystkich celów operacyjnych wskazanych w ww. dokumencie (cele od 1 do 5).

Obejmują one kompleksowo wszystkie formy uczenia się, wszystkie okresy w rozwoju człowieka i poziomy efektów uczenia się (od przedszkola, przez edukację podstawową, gimnazjalną i ponadgimnazjalną, szkolnictwo wyższe, jak i kształcenie osób dorosłych), a jednocześnie są ukierunkowana na zapewnienie spójności między tymi formami, etapami i poziomami uczenia się.

Analogiczne podejście zastosowane zostało w ramach Dokumentu Implementacyjnego SRKL, zgodnie z którym narzędzia, czyli działania służące realizacji SRKL, zostały przyporządkowane do poszczególnych etapów życia człowieka: 1) wczesne dzieciństwo, 2) edukacja szkolna, 3) edukacja na poziomie wyższym, 4) aktywność zawodowa, uczenie się dorosłych, rodzicielstwo, 5) starość. Taka struktura ma umożliwić realizację założeń strategii w nowatorskim podejściu, zakładającym powiązanie cyklu życia z cyklem kariery.

W związku z tak szeroko ujętym zakresem interwencji polityki uczenia się przez całe życie, zdefiniowanym w *Perspektywie* realizacja poszczególnych działań wymaga zaangażowania wielu podmiotów. W ramach powyższego dokumentu podkreślona została konieczność zapewnienia współpracy rządu, samorządu terytorialnego i zawodowego, pracodawców, pracobiorców, organizacji obywatelskich oraz podmiotów oferujących kształcenie i szkolenie (przykładowo: w ramach celu 1 zaplanowane zostały działania ukierunkowane na ustanowienie tradycji partnerskiego dialogu w tworzeniu programów kształcenia i szkolenia na wszystkich etapach edukacji z udziałem przedstawicieli z zakresu określonych dziedzin wiedzy, pracodawców, pracobiorców, społeczeństwa obywatelskiego i osób uczących się - działanie 1.1. Z kolei w ramach celu 5 planowane jest rozwijanie mechanizmów koordynacji działań na rzecz uczenia się dorosłych – działanie 5.1). Działania w powyższym zakresie przewidziane zostały również w ramach Dokumentu implementacyjnego SRKL (Narzędzie 44 Rozwijanie skutecznego mechanizmu koordynacji działań resortów na rzecz uczenia się dorosłych).

Perspektywa Uczenia się przez całe życie określa również kierunki wzmocnienia i rozwoju narzędzi i instytucji służących zbieraniu danych i opracowywaniu analiz pozwalających na prowadzenie skutecznej polityki (*evidence-informed policy*). W szczególności mają być prowadzone regularne badania reprezentacyjne kompetencji (wykorzystujące doświadczenie i podejście badań PISA i PIAAC). Dodatkowo zostanie wzmocniony system analiz i prognoz zapotrzebowania na kwalifikacje w gospodarce. Działania w powyższym zakresie przewidziane zostały w ramach celu 1 (działanie 1.6 *Tworzenie polityki opartej na faktach*).

Ponadto, przewiduje się, że całość polityki LLL będzie regularnie monitorowana przez ww. Zespół Międzyresortowy ds. uczenia się przez całe życie, w tym Krajowych ram Kwalifikacji, oraz przez zespoły wdrażania poszczególnych strategii rozwoju w części dotyczącej rozwoju kompetencji i kwalifikacji, która ma charakter horyzontalny i jest zaznaczona we wszystkich strategiach rozwoju.

Zgodnie z zapisami DI SRKL do 2020 roku planowane jest stworzenie efektywnego i spójnego system monitorowania i ewaluacji rozwoju oświaty, uwzględniający procesy, warunki oraz efekty uczenia się, pozwalający na formułowanie rekomendacji dotyczących kierunków dalszego rozwoju edukacji. System ten będzie stanowił solidną i trwałą podstawę dla prowadzenia polityki edukacyjnej wykorzystującej dane i opracowania analityczne oraz wspieranej otwartą debatą publiczną (Narzędzie 19 *Rozwój systemu monitorowania oświaty*.)

Kryterium 2

Działania mające na celu świadczenie usług rozwoju umiejętności poszczególnych grup docelowych, w przypadku gdy nadano im priorytetowy charakter w krajowych lub regionalnych strategicznych ramach polityki (na przykład dla młodych ludzi odbywających szkolenie zawodowe, dorosłych, rodziców powracających na rynek pracy, osób o niskich kwalifikacjach i osób starszych, migrantów, a także innych grup w niekorzystnej sytuacji, w szczególności osób z niepełnosprawnościami);

Perspektywa oraz powiązane z nią Strategie Rozwoju wśród grup docelowych, wymagających szczególnego wsparcia, wskazują:

- dzieci nieobjęte wczesną opieką i edukacją,
- młodzież ze szkół zawodowych,
- bezrobotnych młodych osób dorosłych,
- bezrobotnych i nieaktywnych ekonomicznie osób pod koniec wieku produkcyjnego,
- nieaktywnych edukacyjnie i społecznie seniorów.

Uzasadnienie dla wyboru tych grup zostało zaprezentowane w diagnozie uczenia się na kolejnych etapach życia i kariery (Perspektywa, s. 7-26).

Działania zaplanowane w *Perspektywie* stanowią odpowiedź na wyzwania zdefiniowane w diagnozie (dotyczy to działań przewidziane w celach 3, 4 i 5, które zostały ukierunkowane na wsparcie najstabilniej rozwiniętych obszarów kształcenia się w Polsce).

Kryterium 3

Działania mające na celu zwiększenie dostępu do programu uczenia się przez całe życie, z uwzględnieniem starań na rzecz skutecznego wdrożenia narzędzi przejrzystości (na przykład europejskich ram kwalifikacji, krajowych ram kwalifikacji, europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym, europejskich ram odniesienia na rzecz zapewnienia jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym);

Konieczność opracowania i skutecznego wdrożenia narzędzi ułatwiających dostęp do uczenia się przez całe życie podkreślona została w ramach celu 2 *Perspektywy* ukierunkowanego na zapewnienie przejrzystego i spójnego krajowego systemu kwalifikacji. Do głównych działań w tym zakresie należy zaliczyć m. in.:

- opracowanie i wdrożenie nowego instrumentu systematyzowania kwalifikacji z różnych sektorów w Polsce i porównywania ich z kwalifikacjami w państwach UE (Krajowe Ramy Kwalifikacji) zgodnie z zasadami stanowiącymi europejskie ramy kwalifikacji (działanie 2.1.)
- standaryzowanie opisu kwalifikacji w krajowym systemie kwalifikacji, jako efektów uczenia się, w tym przede wszystkim tworzenie krajowego rejestru kwalifikacji (działanie 2.4)
- wdrażanie zasad na rzecz jakości kwalifikacji z uwzględnieniem zasad stanowiących Europejskie Ramy Kwalifikacji oraz ustaleń Procesu Kopenhaskiego i Procesu Bolońskiego (działanie 2.5)

Opracowanie i przyjęcie przez Rząd oraz Grupę Doradczą ds. ERK (EQF Advisory Group) Raportu Referencyjnego http://ec.europa.eu/eqf/documentation_en.htm stanowi podstawę do wdrożenia działań służących realizacji tego celu.

Działania w powyższym zakresie przewidziane zostały również w ramach Dokumentu Implementacyjnego SRKL (narzędzie nr 45 *budowa Polskiej Ramy Kwalifikacji jako części europejskiej przestrzeni uczenia się przez całe życie i spójnej z Europejską Ramą Kwalifikacji*), zgodnie z którym do 2020 r. zintegrowany zostanie krajowy system kwalifikacji, w tym wdrożona zostanie Polska Rama Kwalifikacji i Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji.

Ponadto, w ramach celu 5 *Perspektywy Środowisko pracy i zaangażowania społecznego sprzyjające uczeniu się* wskazany został szereg działań, które mają na celu zwiększeniu udziału osób dorosłych w edukacji. Działania ukierunkowane na zwiększenie uczestnictwa osób dorosłych w edukacji wskazane zostały w ramach narzędzia nr 44 oraz 46 DI SRKL.

Jednocześnie, należy mieć na uwadze, że w Polsce, poza osobami dorosłymi, które w niskim stopniu uczestniczą w różnych formach kształcenia i szkolenia ma znaczących liczebnie grup mających utrudniony dostęp do edukacji. Wyjątek stanowi edukacja przedszkolna, gdzie przeszkodą jest brak dostatecznie rozwiniętej infrastruktury. Dlatego też jeden z celów strategicznych wymienionych w *Perspektywie* dotyczy zwiększenia dostępu do edukacji przedszkolnej.

Kryterium 4

Działania mające na celu poprawę adekwatności kształcenia i szkolenia względem rynku pracy oraz dostosowanie ich do potrzeb określonych grup docelowych (na przykład młodych ludzi odbywających szkolenia zawodowe, dorosłych, rodziców powracających na rynek pracy, osób o niskich kwalifikacjach i osób starszych, migrantów, a także innych grup w niekorzystnej sytuacji, w szczególności osób z niepełnosprawnościami).

Działania ukierunkowane na dostosowanie kształcenia i szkolenia do zapotrzebowania, jakie kreuje rynek pracy zdefiniowane zostały w ramach celu 4 Perspektywy *Kształcenie i szkolenie dopasowane do potrzeb zrównoważonej gospodarki, zmian na rynku pracy i potrzeb społecznych* oraz narzędzia nr 12 wskazanego w ramach DI SRKL.

W ramach tego celu podkreślona została przede wszystkim konieczność ukierunkowania działań na wyposażenie uczestników procesów edukacyjnych w kompetencje kluczowe, niezbędne do poruszania się po rynku pracy czy też zmiany ścieżki edukacyjnej lub zawodowej. Powyższe wyzwanie znajduje odzwierciedlenie w działaniu 4.1 *Poprawa poziomu kompetencji kluczowych jako efektu kształcenia ogólnego, kształcenia i szkolenia zawodowego oraz kształcenia na poziomie wyższym.*

W ramach zdefiniowanego na poziomie Perspektywy celu 4 zaplanowane zostały również działania ukierunkowane na *podnoszenie atrakcyjności i elastyczności kształcenia i szkolenia zawodowego (działanie 4.2)*. Wśród kluczowych kierunków interwencji wskazane zostało m. in. rozwój elastycznych form oraz treści kształcenia i szkolenia zawodowego, rozwijanie współpracy szkół z ich otoczeniem czy tworzenie w szkołach i placówkach kształcenia zawodowego warunków zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy. Perspektywa wskazuje również na potrzebę podnoszenia i aktualizowania kwalifikacji nauczycieli kształcenia i szkolenia zawodowego (działanie 4.5).

Wśród strategicznych kierunków interwencji polityki uczenia się przez całe życie w Polsce wskazane zostało również *wzmocnienie zaangażowania pracodawców w kształcenie zawodowe młodzieży oraz w podnoszenie kompetencji i podwyższanie kwalifikacji pracowników i poszukujących pracy*. Zapewnienie współpracy pomiędzy systemem edukacji, szkolnictwa wyższego a rynkiem pracy umożliwi dostosowanie programów kształcenia i szkolenia do zmian społeczno-gospodarczych oraz zapotrzebowania na kwalifikacje, które kreuje rynek pracy. Będzie to możliwe dzięki stworzeniu systemu identyfikacji potrzeb kwalifikacyjno-zawodowych na rynku pracy we współpracy m. in. pracodawcami. Zakres planowanej interwencji został szczegółowo opisany w ramach działania 4.3 Perspektywy.

Perspektywa wskazuje również na konieczność podjęcia działań ukierunkowanych na wyposażenie uczestników procesów kształcenia i szkolenia w praktyczne umiejętności, niezbędne do podjęcia zatrudnienia (działanie 4.4 *Rozwijanie kształcenia i szkoleń zawodowych opartych na wykonywanej pracy*). Jednocześnie, obszarem zmian w celu dostosowania systemu kształcenia i szkolenia do rynku pracy jest system oceny osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym, który powinien umożliwiać potwierdzanie efektów uczenia się zdobytych w sposób inny niż formalny (działanie 4.6 *Modernizacja systemu oceny osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym*). Uzupełnieniem działań w powyższym zakresie powinno być:

- rozwijanie poradnictwa edukacyjnego i zawodowego przez całe życie (działanie 4.8)
- rozwijanie edukacji dla zrównoważonego rozwoju (działanie 4.9)
- tworzenie zasobów wiedzy (działanie 4.10)

Z uwagi na niski wskaźnik uczestnictwa w kształceniu i szkoleniu osób dorosłych, działania ukierunkowane na upowszechnienie uczenia się dorosłych, w tym dostosowanie tego typu kształcenia do zmieniających się warunków gospodarczych zostały wyodrębnione w ramach oddzielnego celu strategicznego Perspektywy (cel 5 *Środowisko pracy i zaangażowania społecznego sprzyjające uczeniu się dorosłych*). Wśród głównych działań wskazane zostało m. in. tworzenie systemu potwierdzania efektów uczenia się innego niż formalne (działanie 5.2), rozwijanie modelu uczenia się dorosłych, którego podstawą jest uczenie praktyczne (działanie 5.3), promowanie dobrych praktyk uczenia się dorosłych, rozwijanie systemu wsparcia przedsiębiorców w zakresie szkolenia i kształcenia pracowników czy upowszechnienie popytowych sposobów finansowania kształcenia i szkolenia osób dorosłych (działanie 5.11). Działania ukierunkowane na zwiększenie uczestnictwa osób dorosłych w edukacji wskazane zostały w ramach narzędzia nr 44 oraz 46 DI SRKL.

Perspektywa kładzie również silny akcent na wspieranie edukacji osób z utrudnionym dostępem do edukacji, w zwłaszcza z grup defaworyzowanych na rynku pracy, takich jak osoby bezrobotne i poszukujących pracy, niepełnosprawne oraz inne (działanie 5.6, 5.7, 5.9, 5.10).

Jednocześnie podkreślone zostało, że efektywność tych działań zależy od współodpowiedzialności wszystkich resortów (działanie 5.1), a także rozwijania partnerstw z JST, pracodawcami, pracownikami, organizacjami społecznymi na rzecz edukacji (działanie 5.8). Konieczność zapewnienia współpracy pomiędzy ww. podmiotami wskazana została również w ramach DI SRKL, który zakłada m. in. powołanie Rady Programowej ds. Kompetencji, w skład której wejdą przedstawiciele sektora przedsiębiorstw, organizacji przedsiębiorców, przedstawiciele szkół, instytucji i firm szkoleniowych, przedstawiciele kluczowych Ministerstw (MEN, MNiSW, MG, MPiPS) oraz Sektorowych Rad ds. Kompetencji (narzędzie nr 42). Efektem tych działań powinno być dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy.

Zgodnie z zapisem DI SRKL (narzędzie nr 42 *stworzenie jednolitego systemu prognozowania i monitorowania popytu na pracę*) do 2020 roku planowane jest również stworzenie jednolitego systemu prognozowania zmian sytuacji na rynku pracy oraz popytu i podaży pracy, który będzie w stanie dostarczać niezbędnych informacji do podejmowania decyzji w zakresie polityki edukacyjnej. Jednocześnie planuje się podjąć działania ukierunkowane na doskonalenie i upowszechnianie metod i narzędzi określania zapotrzebowania na kwalifikacje na lokalnych i regionalnych rynkach pracy.

Warunek	Kryteria wypełnienia	Spełnienie kryterium	Status warunku
10.4 Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki na rzecz zwiększania jakości i efektywności systemów kształcenia i szkolenia zawodowego w zakresie określonym w art. 165 TFUE.	Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki zwiększania jakości i efektywności systemów kształcenia i szkolenia zawodowego w zakresie określonym w art. 165 TFUE, które obejmują następujące środki:	Tak	Spełniony
	(1) na rzecz lepszego dostosowania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy w ścisłej współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w tym za pomocą mechanizmów prognozowania umiejętności, , dostosowania programów nauczania oraz umocnienia rozwoju systemu nauczania poprzez pracę w różnych formach;	Tak	
	(2) szkolenia zawodowego, w tym poprzez stworzenie krajowego podejścia do zapewnienia jakości kształcenia i szkolenia zawodowego (na przykład zgodnie z europejskimi ramami odniesienia na rzecz zapewnienia jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym) oraz wdrożenie narzędzi służących przejrzystości i uznawaniu, na przykład europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET).	Tak	

I. Instytucje odpowiedzialne za wypełnienie warunku

Ministerstwo Edukacji Narodowej

II. Zastosowanie warunku

Warunek ma zastosowanie do celu tematycznego 10, przede wszystkim do priorytetu inwestycyjnego 10.iv

III. Ryzyko niespełnienia warunku: niskie.

IV. Sposób realizacji kryteriów

Podstawowe dokumenty zapewniające spełnienie warunku, które zostały już przyjęte to:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK) - dokument określający główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 5 lutego 2013 r.
- Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK 2020) - dokument stanowiący aktualizację Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015, przyjęty 25 września 2012 r. przez Radę Ministrów.
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (SRKL) jako jedna ze strategii rozwoju realizujących średnio i długookresową strategię rozwoju kraju, przyjęta przez Radę Ministrów 18 czerwca 2013 r.

Kryterium 1

1 września 2012 w szkołach ponadgimnazjalnych zawodowych rozpoczęło się wdrażanie modernizacji systemu kształcenia zawodowego i ustawicznego, wynikające z wejścia w życie ustawy z dnia 19 sierpnia 2011r. o zmianie ustawy o systemie oświaty (Dz. U. Nr 205, poz. 1206). W wyniku prac Zespołu opiniodawczo-doradczego powołanego przez Ministra Edukacji Narodowej w czerwcu 2008 r. i skupiającego głównych interesariuszy kształcenia zawodowego, w systemie edukacji zawodowej wprowadzono takie zmiany, aby wiedza i umiejętności nabywane w procesie kształcenia umożliwiały osobom uczącym się odnalezienie swojego miejsca na rynku pracy zgodnie z potwierdzonymi kwalifikacjami, jak najbliższymi zapotrzebowaniu pracodawców, w tym:

- zmodyfikowano klasyfikację zawodów szkolnictwa zawodowego (zawody podzielono na kwalifikacje /252/, możliwe do uzyskania zarówno w szkołach, jak i w formach pozaszkolnych (kursowych), co pozwoli młodzieży i dorosłym na elastyczne nabywanie i uzupełnianie wiedzy i umiejętności zawodowych,
- wprowadzono nową podstawę programową kształcenia w zawodach (uwzględniając oczekiwania pracodawców opisano w języku efektów uczenia się wiadomości i umiejętności zawodowe oraz tzw. kompetencje miękkie)
- wzmocniono praktyczny aspekt kształcenia zawodowego oraz stworzono możliwość lepszej współpracy szkół i pracodawców (wprowadzono wymóg uzyskania opinii wojewódzkiej i powiatowej rady zatrudnienia przed uruchomieniem kształcenia w danym zawodzie, zwiększono możliwości włączania się pracodawców w proces kształcenia i egzaminowania),
- zmodernizowano system egzaminów zawodowych (ujednolicono wymagania w zakresie kształcenia i egzaminowania, zwiększono aspekt praktyczny egzaminu zawodowego w technikum, otwarto system egzaminowania na efekty uczenia się uzyskane poza formalnym systemem kształcenia /możliwość walidacji kompetencji nabytych w toku doświadczenia zawodowego/
- uelastyczniono system kształcenia zawodowego (umożliwiono szybsze reagowanie szkół na zmieniające się potrzeby rynku pracy poprzez organizowanie form kursowych – kwalifikacyjnych kursów zawodowych dla osób dorosłych/

W ostatnich latach odsetek uczniów zasadniczych szkół zawodowych uczących się w ramach tzw. przygotowania zawodowego młodocianych pracowników, tj. w polskim odpowiedniku kształcenia dualnego, znaczenie wzrósł i osiągnął 61% w roku szkolnym 2012/2013, w porównaniu z 53% w roku szkolnym 2009/2010.

W październiku 2013 r. MEN rozpoczęło cykl regionalnych spotkań z pracodawcami upowszechniających współpracę szkół zawodowych z biznesem poprzez włączenie pracodawców w proces kształcenia i egzaminowania.

Proces wdrażania zmian w kształceniu zawodowym wprowadzonych z dniem 1 września 2012 r. zakończy się w roku 2017. Działania mające na celu doskonalenie nowego modelu kształcenia zawodowego w ramach nowej perspektywy finansowej potrwać do roku 2023. Działania planowane na lata 2013-2015 przewidują:

- doskonalenie kadry zarządzającej i nauczycieli szkół zawodowych w oparciu o wyniki monitorowania, w zakresie wdrażania podstawy programowej kształcenia w zawodach oraz prowadzenia ewaluacji wewnętrznej procesu wdrażania
- organizację spotkań regionalnych z przedstawicielami pracodawców poświęconych prezentacji przykładów dobrych praktyk współpracy szkół zawodowych z otoczeniem gospodarczym oraz promujących większe zaangażowanie środowiska pracodawców w proces kształcenia zawodowego i egzaminowania
- włączenie pracodawców w system potwierdzania kwalifikacji w zawodach poprzez tworzenie ośrodków egzaminacyjnych oraz powierzanie pracodawcom funkcji egzaminatorów
- upowszechnienie kształcenia na kwalifikacyjnych kursach zawodowych,
- udostępnienie organizatorom pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego multimedialnych kursów do prowadzenia zajęć na odległość

–przeprowadzenie szkoleń dla przedstawicieli wszystkich szkół gimnazjalnych z zakresu realizacji doradztwa edukacyjno-zawodowego

–doskonalenie podstawy programowej kształcenia w zawodach w oparciu o wyniki monitorowania.

Institucja wiodąca we wdrażaniu zmian: MEN.

Institucje współpracujące: KOWEŻiU, CKE, OKE, kuratoria oświaty, placówki doskonalenia nauczycieli, jednostki samorządu terytorialnego

Kryterium 2

W ramach systemu oświaty funkcjonuje system nadzoru pedagogicznego jako narzędzie zapewniania jakości procesu kształcenia, obejmujące również szkoły prowadzące kształcenie zawodowe (VET). Określa ono wymagania dla szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe. Uzupełnieniem tego narzędzia są tzw. standardy jakości kształcenia zawodowego, opracowane jako krajowe podejście do wdrożenia inicjatywy EQAVET. Standardy te stanowią dobrowolne narzędzie, które może być wykorzystywane przez dyrektorów i nauczycieli

szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe przy podejmowaniu działań mających na celu podnoszenie jakości pracy, zwiększenie efektywności prowadzonego kształcenia oraz poprawę wizerunku szkoły lub placówki. Ponadto 26 września 2012 r. przy Krajowym Ośrodku Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej powołano krajowy punkt referencyjny ds. zapewniania jakości i promocji kształcenia zawodowego.

W związku z konkursem ogłoszonym w 2011 r. przez Komisję Europejską adresowanym do Narodowych Agencji Programu „Uczenie się przez całe życie”, przy Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji powołano grupę krajowych ekspertów w zakresie europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET). Celem projektu jest utworzenie platformy do dyskusji i wymiany doświadczeń pomiędzy decydentami i ekspertami oraz innymi zainteresowanymi stronami na temat możliwości i sposobu wdrożenia systemu ECVET w Polsce.

Działania związane z implementacją systemu ECVET ujęto również w dodatkowym dokumencie strategicznym „Perspektywa uczenia się przez całe życie”

Institucja wiodąca we wdrażaniu zmian: FRSE. Institucje współpracujące: MEN, KOWEŻiU, kuratoria oświaty, placówki doskonalenia nauczycieli, jednostki samorządu terytorialnego